

การสร้างรูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
ช่วงชั้นที่ 1 – 2 : กรณีศึกษา โรงเรียนอุดมวิทยา อ.บ้านโป่ง จ.ราชบุรี

ปริญญานิพนธ์
ของ
ดนุชา ปนคำ

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการประถมศึกษา

เมษายน 2547

ลิขสิทธิ์เป็นของ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

372.14

๑12311

ร.3

การสร้างรูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
ช่วงชั้นที่ 1 - 2 : กรณีศึกษา โรงเรียนอุดมวิทยา อ.บ้านโป่ง จ.ราชบุรี

บทคัดย่อ
ของ
ดนุชา ปนคำ

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการประถมศึกษา
เมษายน 2547

ดุษฎา ปนคำ. (2547). *การสร้างรูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 1 – 2 : กรณีศึกษาโรงเรียนอุดมวิทยา อ.บ้านโป่ง จ.ราชบุรี*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การประถมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
คณะกรรมการควบคุม : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ ; ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิราภรณ์ ศิริทวี

การศึกษาครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อสร้างรูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 1 – 2 โดยดำเนินการวิจัยเป็น 2 ขั้นตอน คือ

1. การสร้างรูปแบบ ดำเนินการโดย 1) ศึกษาสภาพและปัญหาในการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยช่วงชั้นที่ 1 – 2 โรงเรียนอุดมวิทยา อ.บ้านโป่ง จ.ราชบุรี 2) ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัย เกี่ยวกับรูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา 3) ร่างรูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา และ 4) นำร่างรูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา เสนอประธานและกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ แล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความเที่ยงเชิงพินิจของร่างรูปแบบ (Face validity) แล้วปรับปรุงและแก้ไขร่างรูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา เป็นรูปแบบการจัดทำสาระการเรียนรู้สถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาไทยช่วงชั้นที่ 1 – 2

2. การนำรูปแบบไปใช้ โดยการให้คณะกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนอุดมวิทยา อ.บ้านโป่ง จ.ราชบุรี จัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา เป็นเวลาประมาณ 2 เดือน แล้วสังเกตอย่างมีส่วนร่วม สอบถามอย่างไม่เป็นทางการ และสนทนากลุ่ม จากนั้นนำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา ที่จัดทำขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินคุณภาพสาระของหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อนำข้อมูลมาเป็นแนวทางการปรับปรุงและแก้ไขรูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 1 – 2

ผลการวิจัยพบว่ารูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 1 – 2 ประกอบด้วย 10 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์วิสัยทัศน์และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษา ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ขั้นตอนที่ 3 การศึกษาขอบข่ายเนื้อหาภาษาไทยเกี่ยวกับ การอ่าน การเขียน การฟัง การดู การพูด หลักการใช้ภาษา วรรณคดีและวรรณกรรมระดับประถมศึกษา ขั้นตอนที่ 4 การกำหนดสาระการเรียนรู้ช่วงชั้น ขั้นตอนที่ 5 การกำหนดสาระการเรียนรู้รายปี ขั้นตอนที่ 6 การกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี ขั้นตอนที่ 7 การตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างสาระการเรียนรู้รายปีกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี ขั้นตอนที่ 8 การจัดทำคำอธิบายรายวิชา ขั้นตอนที่ 9 การจัดทำหน่วยการเรียนรู้ ขั้นตอนที่ 10 การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วยการเรียนรู้

A SCHOOL – BASED CURRICULUM MODEL CONSTRUCTION FOR
FIRST LEVEL (PRIMARY EDUCATION GRADES 1-3) AND SECOND LEVEL
(PRIMARY EDUCATION GRADES 4-6) ON THAI LANGUAGE SUBSTANCE
: A CASE STUDY OF UDOMVIDHAYA SCHOOL,
BANPONG, RATCHABURI

AN ABSTRACT
BY
DANUCHA PONKHAM

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education Degree in Primary Education
at Srinakharinwirot University
April 2004

Danucha Ponkham. (2004). *The School – Based Model Construction for First Level (Primary Education Grades 1-3) and Second Level (Primary Education Grades 4-6) on Thai Language Substance : A Case Study of Udomvithaya School, Banpong, Ratchaburi.* Master Thesis, M.Ed. (Pathom Suksa) ; Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee : Assistant Professor Dr.Prapansiri Susaoraj ; Assistant Professor Dr.Chirapom Sirithavee.

The purpose of this study was to construct a model to formulate Thai language school curriculum for the first and the second level (grades 1 – 6). The research procedure was divided into 2 steps:

1. Constructing the model. In order to do so the researcher (1) study the states and problems of formulating Thai language school curriculum for the first and the second level of the Thai language School Curriculum Committee of Udomvithaya School Banpong Ratchaburi. (2) Study books, written documents, and research papers concerning models to formulate the Thai language school curriculum for the first and the second level. (3) Construct a draft model of Thai language school curriculum for the first and the second level and (4) Submit the draft model to the thesis advisor committee . Upon the approval of the thesis advisor committee, the draft model was sent to the experts to check face validity. The researcher revised the model based on the experts' comments.

2. Implementing the model. Based on the model, the researcher together with the Thai Language School Curriculum Committee of Udomvithaya School formulated the Thai language school curriculum for the first and the second level . The whole process took about 2 months. While working together the researcher made participant observations, informally interviewed, and conducted focus group discussion in order to provide suggestions and acquired the committee's comments on the effectiveness of the model.

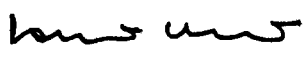
The research finding revealed that the model to formulate the Thai language school curriculum for the first and the second level was consisted of 10 steps : (1) Analyzing school vision and school desired behaviors. (2) Studying Thai language learning substance and standards specified in the Basic Education Curriculum B.E. 2544 (A.D. 2001). (3) Studying the scope of content concerning reading; writing; listening, observing and speaking; principles on language application; and literature and literacy outputs. (4) Assigning substance for each level. (5) Assigning the annual substance. (6) Assigning the annual expected learning outcomes. (7) Checking the correlation between the annual substance and the annual expected learning outcomes. (8) Writing the course description. (9) Constructing the learning units. (10) Writing the unit lesson plans.

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ได้รับทุนอุดหนุน
จาก
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ปริญญานิพนธ์
เรื่อง

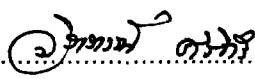
การสร้างรูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
ช่วงชั้นที่ 1 – 2 : กรณีศึกษา โรงเรียนอุดมวิทยา อ.บ้านโป่ง จ.ราชบุรี
ของ
นางสาวดนุชา ปนคำ

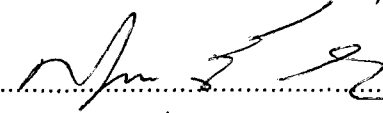
ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการประถมศึกษา
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร. นภาพร หะวานนท์)
วันที่ 29 เดือน เมษายน พ.ศ. 2547

คณะกรรมการสอบปริญญานิพนธ์

.....ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิราภรณ์ ศิริทวี)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(รองศาสตราจารย์ สุนทร จันทรัตย์)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สินัน มีขันธ์หมาก)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จด้วยความมุนะ พากเพียรพยายามของผู้วิจัย โดยได้รับคำแนะนำแนวทางในการทำปริญญานิพนธ์จากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ ประธานกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณในความเมตตาตามา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิราภรณ์ ศิริทวี กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ ที่กรุณาชี้แนะหัวข้อปริญญานิพนธ์ ให้คำแนะนำและดูแลตรวจสอบเนื้อหาสาระของปริญญานิพนธ์ อีกทั้งให้กำลังใจและปลั่งสมองแก่ผู้วิจัยตลอดการดำเนินการวิจัย

ขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์สุนทร จันทระตรีและผู้ช่วยศาสตราจารย์สนั่น มีขันหมาก กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม ที่กรุณาให้คำแนะนำให้ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์บรรเทา กิตติศักดิ์ รองศาสตราจารย์ ดร.ไพศาล หวังพานิช คุณมานิจ สุขสมจิตร อาจารย์ปราวณี ปราบปรูป อาจารย์สุชาดา วัชวุฒิ อาจารย์ภาวณี ชำรงเลิศฤทธิ์ อาจารย์ไพโรวัลย์ พิทักษ์สาธิต ว่าที่ร.ต.อุดมศักดิ์ ฐานะกิจรุ่งเรือง อาจารย์เจลา อรุณรัตน์ และอาจารย์จิตติารมณ สวัสดิวัตน์ ที่กรุณาสละเวลาอันมีค่าตรวจสอบเครื่องมือวิจัย และประเมินคุณภาพสาระของหลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 1 – 2 โรงเรียนอุดมวิทยา อ.บ้านโป่ง จ.ราชบุรี

การวิจัยครั้งนี้ได้รับความอนุเคราะห์จากคณะผู้บริหารโรงเรียนอุดมวิทยา อ.บ้านโป่ง จ.ราชบุรี ได้แก่ คุณครูวิไลวรรณ ว่างตาล ที่ปรึกษาโรงเรียน คุณครูลลิตา ว่างตาล ผู้จัดการโรงเรียน คุณครูเจนจิรา ศรีพิจารณ์ ครูใหญ่ คุณครูวิจิตร เทาหลิม คุณครูนุศรา กล้าดี ฝ่ายวิชาการ คุณครูวรรณิ อมรชัยศักดิ์ ที่ให้การต้อนรับอย่างอบอุ่น และอำนวยความสะดวกแก่ผู้วิจัยตลอดระยะเวลาที่ ผู้วิจัย เก็บรวบรวมข้อมูล รวมทั้งความร่วมมืออย่างดียิ่งจากคณะกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ได้แก่ คุณครูอรารรณ เกษโสภา คุณครูปนัดดา บัวอ่อน คุณครูอุมาพร พุ่มพฤษา คุณครูชนินฐา ชันธุ์เครือ คุณครูอัจนรา อยู่สถิตย์ คุณครูบุญเรือน วงษ์ถาวรเรือง คุณครูทรงศรี โสภณนาค คุณครูสาริกา ราชบุญทอง และคุณครูอรุณรัตน์ ทองคำ

ขอขอบคุณอาจารย์ลัดดาวรรณ เจริญศักดิ์ศิริ พี่ผู้เอื้ออารีที่กรุณาให้คำแนะนำ กำลังใจ และยินดีให้ความช่วยเหลือแก่ผู้วิจัยเสมอมา

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านที่ประสิทธิประสาทความรู้ทั้งปวงที่ทำให้ผู้วิจัย ทำปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จ และขอบคุณอาจารย์บุษกร พรหมหล้าวรรณ อาจารย์กลอยใจ ชัยเกียรติ อาจารย์สมจิตร สุใจยา อาจารย์ยารุณี สงวนพงษ์ เพื่อนร่วมรุ่นที่ให้กำลังใจในการทำปริญญานิพนธ์ โดยเฉพาะอาจารย์นุชนารถ ภูเจริญ และอาจารย์เยาวลักษณ์ ศรีกล้าที่ให้ความช่วยเหลืออย่างดียิ่ง ในการจัดทำรูปเล่มปริญญานิพนธ์

ขอกราบขอบพระคุณคุณพิจารณ์ และคุณรัตนา ปนคำ บิดามารดาผู้ให้กำเนิดและให้สติปัญญาแก่ผู้วิจัย คุณตาทองใบ วรรณประสิทธิ์ คุณยายสมคิด อารีย์กุล และขอขอบใจคุณเพิ่มพวีภา คล่องการเขียน คุณฐิติวัลลค์ ปนคำ คุณศักดิ์สิทธิ์ ปนคำ และเด็กชายชมชน คล่องการเขียน สมาชิกในครอบครัวที่อบอุ่นที่ทำให้ผู้วิจัยมีกำลังใจฟันฝ่าอุปสรรคต่าง ๆ จนทำงานวิจัยสำเร็จไปได้ด้วยดี

دننخا ปنคำ

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	3
ความสำคัญของการวิจัย.....	3
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
ข้อจำกัดของการวิจัย.....	4
นิยามศัพท์.....	4
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544.....	7
หลักการ.....	7
จุดหมาย.....	7
โครงสร้าง.....	8
การจัดหลักสูตร.....	11
การจัดเวลาเรียนช่วงชั้นที่ 1 – 2.....	11
สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย.....	11
ความสำคัญ.....	12
ธรรมชาติและลักษณะเฉพาะ.....	12
วิสัยทัศน์.....	12
คุณภาพของผู้เรียน.....	13
สาระ มาตรฐานการเรียนรู้ และมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 1 – 2	15
กระบวนการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย.....	20
การจัดการเรียนรู้.....	20
สื่อการเรียนรู้.....	23
แหล่งการเรียนรู้.....	24
การวัดและประเมินผลการเรียนรู้.....	25
หลักสูตรสถานศึกษา.....	28
ความหมายของหลักสูตรสถานศึกษา.....	28
ความสำคัญของหลักสูตรสถานศึกษา.....	29
จุดมุ่งหมายของหลักสูตรสถานศึกษา.....	29
แนวคิดในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา.....	30
เงื่อนไขในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา.....	32
ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา.....	33

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
2 (ต่อ)	กระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา.....	41
	การประเมินคุณภาพสาระของหลักสูตร.....	46
	รูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา.....	47
	ความหมายของรูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา.....	47
	รูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษาจากแนวคิดต่าง ๆ.....	48
	รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรจากแนวคิดต่างประเทศ.....	48
	รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นจากแนวคิดในประเทศ.....	58
	- รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นจากงานวิจัย.....	60
	รูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตร.....	63
	ข้อมูลโรงเรียนอุดมวิทยา อ.บ้านโป่ง จ.ราชบุรี.....	76
	ข้อมูลพื้นฐานของสถานศึกษา.....	76
	ข้อมูลเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา.....	79
	ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและปัญหาในการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา.....	79
3	วิธีดำเนินการวิจัย.....	87
	ขั้นตอนที่ 1 การสร้างรูปแบบ.....	88
	ขั้นตอนที่ 2 การประเมินรูปแบบ.....	89
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	94
	ผลการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) สภาพและปัญหาในการจัดทำ สาระของหลักสูตรสถานศึกษาฯ โรงเรียนอุดมวิทยา อ.บ้านโป่ง จ.ราชบุรี และเอกสาร ตำรา และงานวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตร สถานศึกษาฯ เป็นร่างรูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา.....	95
	ผลการตรวจสอบความเที่ยงเชิงพินิจ (Face validity) ของร่างรูปแบบการจัดทำ สาระของหลักสูตรสถานศึกษาฯ โดยผู้เชี่ยวชาญ.....	96
	ผลการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) จากการสังเกตอย่างมีส่วนร่วม เกี่ยวกับสภาพและปัญหาในการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษาฯ และ จากการสอบถามอย่างไม่เป็นทางการถึงปัญหาและแนวทางแก้ไขของคณะ อนุกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยฯ ที่มีต่อแต่ละขั้นตอนของรูปแบบ การจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา.....	103
	ผลการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) จากการสนทนากลุ่มเมื่อการจัดทำ สาระของหลักสูตรสถานศึกษาฯ ตามรูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตร สถานศึกษาฯ เสร็จสิ้นลงเกี่ยวกับความคิดเห็นของคณะอนุกรรมการ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยฯ ที่มีต่อสาระของหลักสูตรสถานศึกษา	

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
4 (ต่อ)	จัดทำขึ้น สิ่งทีคณะอนุกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยฯ ได้รับ และข้อเสนอแนะในการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา.....	116
	ผลการประเมินคุณภาพสาระของหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 1 – 2 โรงเรียนอุดมวิทยา อ.บ้านโป่ง จ.ราชบุรี โดยผู้เชี่ยวชาญ.....	120
	ผลการปรับปรุงรูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 1 – 2	151
5	สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	156
	ความมุ่งหมายในการวิจัย.....	156
	การดำเนินการวิจัย.....	156
	สรุปผลการวิจัย.....	157
	อภิปรายผล.....	166
	ข้อเสนอแนะ.....	178
	บรรณานุกรม.....	179
	ภาคผนวก.....	183
	ประวัติย่อผู้วิจัย.....	190

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	โครงสร้างหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	10
2	สรุปรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรจากแนวคิดต่างประเทศ.....	57
3	สรุปรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นจากแนวคิดในประเทศและงานวิจัย.....	62
4	สรุปรูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา.....	74
5	จำนวนครูและบุคลากร จำแนกตามวุฒิการศึกษา เพศ และระดับชั้นที่สอน ปีการศึกษา 2545.....	78
6	จำนวนนักเรียน ปีการศึกษา 2541 – 2545.....	78
7	โครงสร้างเวลาเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 6	82
8	กำหนดการจัดทำสาระของหลักสูตร.....	84
9	ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย.....	87
10	กำหนดการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษาตามรูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตร สถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 1 – 2.....	89
11	ความเห็นและข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อร่างรูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตร สถานศึกษา	97
12	ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของคณะกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ต่อขั้นตอนที่ 2.....	105
13	ผลการประเมินความสอดคล้องของสาระการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 1 กับมาตรฐานการเรียนรู้ ช่วงชั้นที่ 1.....	120
14	ผลการประเมินความสอดคล้องของสาระการเรียนรู้รายปีชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 กับ สาระการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 1.....	121
15	ผลการประเมินความสอดคล้องของสาระการเรียนรู้รายปีชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 กับ วิสัยทัศน์และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษา.....	121
16	ผลการประเมินลำดับความยากง่ายของสาระการเรียนรู้รายปีชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3.....	122
17	ผลการประเมินความสอดคล้องของผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 กับมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 1.....	123
18	ผลการประเมินความสอดคล้องของผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 กับวิสัยทัศน์และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษา.....	124
19	ผลการประเมินความต่อเนื่องเชื่อมโยงของผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3.....	124
20	ผลการประเมินคุณภาพคำอธิบายรายวิชาชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3	125
21	ผลการประเมินคุณภาพหน่วยการจัดการเรียนรู้ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1	125
22	ผลการประเมินคุณภาพหน่วยการจัดการเรียนรู้ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2.....	127
23	ผลการประเมินคุณภาพหน่วยการจัดการเรียนรู้ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3.....	128

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง		หน้า
24	ผลการประเมินคุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วยการจัดการเรียนรู้ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1.....	130
25	ผลการประเมินคุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วยการจัดการเรียนรู้ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2.....	132
26	ผลการประเมินคุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วยการจัดการเรียนรู้ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3.....	134
27	ผลการประเมินความสอดคล้องของสาระการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 2 กับมาตรฐานการเรียนรู้ ช่วงชั้นที่ 2.....	137
28	ผลการประเมินความสอดคล้องของสาระการเรียนรู้รายปีชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 กับ สาระการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 2.....	138
29	ผลการประเมินความสอดคล้องของสาระการเรียนรู้รายปีชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 กับ วิสัยทัศน์และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษา.....	138
30	ผลการประเมินลำดับความยากง่ายของสาระการเรียนรู้รายปีชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6.....	139
31	ผลการประเมินความสอดคล้องของผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 กับมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 2.....	140
32	ผลการประเมินความสอดคล้องของผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 กับ วิสัยทัศน์และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษา.....	140
33	ผลการประเมินความต่อเนื่องเชื่อมโยงของผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6.....	141
34	ผลการประเมินคุณภาพคำอธิบายรายวิชาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6.....	141
35	ผลการประเมินคุณภาพหน่วยการจัดการเรียนรู้ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4.....	142
36	ผลการประเมินคุณภาพหน่วยการจัดการเรียนรู้ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5.....	143
37	ผลการประเมินคุณภาพหน่วยการจัดการเรียนรู้ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6.....	144
38	ผลการประเมินคุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วยการจัดการเรียนรู้ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4.....	145
39	ผลการประเมินคุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วยการจัดการเรียนรู้ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5.....	147
40	ผลการประเมินคุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วยการจัดการเรียนรู้ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6.....	148

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กรอบความคิดการวิจัย.....	6
2 รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรตามแนวคิดของไทเลอร์.....	49
3 รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรตามแนวคิดของทาบา.....	53
4 รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรตามแนวคิดของเชย์เลอร์ อเล็กซานเดอร์และเลวิส.....	54
5 รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรตามแนวคิดของโอลิวา.....	56
6 ลำดับขั้นตอนของรูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 1 – 2.....	155

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 81 กำหนดให้รัฐต้องจัดให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติ ปรับปรุงการศึกษาให้สอดคล้องกับเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย. 2542 : 21) ส่งผลให้มีพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ซึ่งมาตราที่ 27 ระบุว่า ให้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองที่ดีของชาติ การดำรงชีวิต และการประกอบอาชีพ ตลอดจนเพื่อการศึกษาต่อ ให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีหน้าที่จัดทำสาระของหลักสูตร ในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหา ในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์ (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. 2542 : 15) กระทรวงศึกษาธิการจึงกำหนดให้มีหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 โดยยึดหลักความมีเอกภาพด้านนโยบายและมีความหลากหลายในการปฏิบัติ กล่าวคือเป็นหลักสูตรแกนกลางที่มีโครงสร้างหลักสูตรยืดหยุ่น กำหนดจุดหมายซึ่งถือเป็นมาตรฐานการเรียนรู้ในภาพรวม 12 ปี สาระ มาตรฐานการเรียนรู้แต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ และมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น เป็นช่วงชั้นละ 3 ปี โดยหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กำหนดไว้เฉพาะส่วนที่จำเป็นสำหรับการพัฒนาคุณภาพชีวิต ความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองที่ดีของชาติ การดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ ตลอดจนเพื่อการศึกษาต่อ และกำหนดให้สถานศึกษาจัดทำสาระของหลักสูตรในรายละเอียดให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาในชุมชน สังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติ (กระทรวงศึกษาธิการ กรมวิชาการ. 2545ก : 2) โดยสถานศึกษาต้องกำหนดวิสัยทัศน์ โดยอาศัยความร่วมมือของชุมชน พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูอาจารย์ ผู้เรียน ภาคธุรกิจ ภาครัฐในชุมชนร่วมกับคณะกรรมการสถานศึกษา เพื่อมองอนาคตว่าโลกและสังคมรอบ ๆ จะเปลี่ยนแปลงไปอย่างไรและสถานศึกษาจะต้องปรับหลักสูตรอย่างไร ต้องจัดทำสาระของหลักสูตรอย่างไรจึงจะพัฒนาผู้เรียนให้ เหมาะสมกับยุคสมัย และตอบสนองความต้องการของชุมชน (กระทรวงศึกษาธิการ กรมวิชาการ. 2545ก : 29)

ต่อมากระทรวงศึกษาธิการมีคำสั่งกระทรวงศึกษาธิการ ที่ วก 1166 / 2544 เรื่องให้ใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 สถานศึกษาขั้นพื้นฐานทุกแห่งจึงต้องจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาขึ้นใช้ในการจัดการเรียนรู้แก่ผู้เรียนตั้งแต่ปีการศึกษา 2546 เป็นต้นไป

กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดรายละเอียดที่จำเป็นในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยจัดทำสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มสาระ คือ สาระและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สาระและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ สาระและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ สาระและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา สาระและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี และสาระและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ นอกจากนั้นกระทรวงศึกษาธิการได้จัดทำคู่มือการจัดการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มและเอกสารประกอบหลักสูตรอีก 6 รายการ ได้แก่ แนวทางการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา คู่มือการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

คู่มือการบริหารจัดการแนะแนว คู่มือพัฒนาสื่อการเรียนรู้ แนวทางการวัดและประเมินผลการเรียน การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเอกสารทั้งหมดดังกล่าวนี้ กระทรวง ศึกษาธิการจัดทำขึ้นเพื่อให้สถานศึกษา ครูผู้สอนและผู้เกี่ยวข้องสามารถจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาได้ตาม ความเหมาะสมกับผู้เรียน และเป็นไปตามจุดหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 (กระทรวงศึกษาธิการ กรมวิชาการ. 2545ค : คำนำ)

กระทรวงศึกษาธิการ ได้ทดลองนำร่องการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา จำนวน 162 โรงเรียน ทั่วประเทศ โดยให้โรงเรียนนำร่องจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของตนเอง เพื่อศึกษาว่าจากหลักสูตรการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ที่กรมวิชาการกำหนดไว้นั้น จะนำไปสู่การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาได้ อย่างไร (วิชัย วงษ์ใหญ่. 2544 : 51) โรงเรียนที่ได้รับการคัดเลือกให้เป็นโรงเรียนนำร่องจะได้รับการอบรม จากกรมวิชาการก่อนจะจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยกรมวิชาการจะอบรมให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการ จัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยใช้เอกสารในการอบรม คือ คู่มือการจัดการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ ทั้ง 8 กลุ่มรวมทั้งเอกสารประกอบหลักสูตรอีก 6 รายการ ดังกล่าว

ถึงแม้ว่าโรงเรียนนำร่องจะผ่านการอบรมจากกรมวิชาการก่อนที่จะจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาแล้ว ก็ตาม แต่จากผลการประเมินคุณภาพการศึกษาโดยสำนักงานการศึกษาแห่งชาติ พบว่าเป็นการยากที่จะ ทำให้ครูในกลุ่มโรงเรียนนำร่องจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาได้ แม้แต่โรงเรียนที่มีความพร้อมสูงครูก็ยังไม่เข้าใจ การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ครูร้อยละ 61 มีความเข้าใจในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาในระดับ ปานกลาง ครูร้อยละ 22 มีความเข้าใจระดับมาก และครูร้อยละ 17 มีความเข้าใจในระดับน้อย นอกจากนั้น ยังพบว่าครูมีความกังวลในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น ("พบครูแสนคน ยังไม่ปฏิรูป จีศ.เคลียร์หลักสูตร 12 ปี". 2546 : 20)

ส่วนโรงเรียนที่ไม่ได้รับการคัดเลือกเป็นโรงเรียนนำร่องนั้นต้องใช้ความรู้ ความสามารถอันจำกัดของ บุคลากรในสถานศึกษาในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาเอง ดังนั้นสถานศึกษาที่มีบุคลากรที่ไม่เข้าใจวิธีการ จัดทำหลักสูตรสถานศึกษา จึงมีแนวโน้มที่จะนำหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนนำร่องหรือหลักสูตร สถานศึกษาที่สำนักพิมพ์เอกชนจัดทำขึ้นมาลอก เพื่อจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้ทันใช้ในปีการศึกษา 2546 ("โรงเรียนนำร่อง - นำลอก". 2545 : 15) ซึ่งทำให้หลักสูตรสถานศึกษาที่จัดทำขึ้นไม่สอดคล้องกับ สภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ของสถานศึกษานั้น ๆ ตามที่ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 27 กำหนดไว้

โรงเรียนอุดมวิทยา อ.บ้านโป่ง จ.ราชบุรี เป็นโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา เอกชน เปิดสอนชั้นอนุบาล ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ได้ดำเนินการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยสร้างความตระหนักและพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาด้วยการจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 แต่งตั้งคณะกรรมการสถานศึกษา คณะกรรมการบริหารหลักสูตร และงานวิชาการ และคณะอนุกรรมการระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้รวมทั้งกิจกรรม พัฒนาผู้เรียน เพื่อจัดทำสาระของหลักสูตรทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน รวบรวม จัดระบบข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ เช่น รายชื่อสื่อการเรียนรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่มีในโรงเรียน รายชื่อภูมิปัญญาท้องถิ่น รายชื่อผู้ประกอบการที่มีความรู้ ความสามารถที่จะเป็นวิทยากรให้ความรู้แก่นักเรียนได้ กำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษา โดยการมีส่วนร่วมของ คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน นอกจากนั้น

ยังมีการประชาสัมพันธ์หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้รับทราบ โดยการจัดปายินเทศของสถานศึกษา และเผยแพร่ทางหนังสือพิมพ์ประจำโรงเรียน

สำหรับกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย คณะอนุกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยได้จัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 1 – 2 โดยใช้รูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตร ตามที่กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการเสนอแนะไว้ในคู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย แต่ไม่สามารถกำหนดสาระการเรียนรู้ช่วงชั้น สาระการเรียนรู้รายปี และผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีให้สอดคล้องกับสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย และสอดคล้องกับวิสัยทัศน์และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษาได้ จากการศึกษาสภาพและปัญหาในการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยช่วงชั้นที่ 1 – 2 พบว่าเนื่องจากไม่เข้าใจขั้นตอนการจัดทำสาระของหลักสูตร ไม่เข้าใจว่าในแต่ละขั้นตอนต้องดำเนินการอย่างไร มองไม่เห็นภาพรวมของสาระการเรียนรู้ช่วงชั้น และมองไม่เห็นความเชื่อมโยงต่อเนื่องของสาระการเรียนรู้รายปี และผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี เพราะที่ผ่านมาคณะอนุกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยแต่ละคนรับผิดชอบสอนวิชาภาษาไทย เพียง 1 หรือ 2 ระดับชั้นเท่านั้น อีกทั้งยังไม่เข้าใจว่าจะจัดทำสาระของหลักสูตรอย่างไรให้สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 และสอดคล้องกับสภาพปัญหาของท้องถิ่นและมีความกังวลใจว่าสาระของหลักสูตรที่จัดทำขึ้นจะมีคุณภาพเพียงใด

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจสร้างรูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 1 – 2 เพื่อให้ได้รูปแบบที่สามารถทำให้คณะอนุกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนอุดมวิทยา อ.บ้านโป่ง จ.ราชบุรี สามารถจัดทำสาระของหลักสูตร กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 1 – 2 ให้สอดคล้องกับสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยและสอดคล้องกับวิสัยทัศน์คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษาได้

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อสร้างรูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 1 – 2

ความสำคัญของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้ทำให้ได้รูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตรที่เป็นแนวทางในการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 1 – 2 ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

2. ผลการวิจัยครั้งนี้ทำให้ได้สาระของหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 1 – 2 ของโรงเรียนอุดมวิทยา อ.บ้านโป่ง จ.ราชบุรี โดยคณะอนุกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยฯ ซึ่งสามารถนำไปจัดการเรียนรู้แก่นักเรียนได้ทั้งช่วงชั้นที่ 1 – 2 นับว่าเป็นการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่มีความสอดคล้องต่อเนื่องกันอย่างเป็นระบบ บนพื้นฐานของการพัฒนาหลักสูตรแบบใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School – Based Curriculum Development)

3. ผลการวิจัยครั้งนี้ทำให้ได้พัฒนาครูให้มีความสามารถในการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 1 – 2 ทำให้ครูรู้เป้าหมายของหลักสูตรและเป้าหมายการจัดการศึกษา มีความรู้ความสามารถในการพัฒนาหลักสูตร จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็น

สำคัญ ซึ่งเป็นความรู้ ความสามารถ ตรงกับงานที่รับผิดชอบทำให้มีความเชี่ยวชาญตรงกับงานที่ปฏิบัติ นับว่าเป็นการพัฒนาครูตามมาตรฐานการศึกษาเพื่อการประเมินคุณภาพสถานศึกษาภายนอก ระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ คณะอนุกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนอุดมวิทยา อ.บ้านโป่ง จ.ราชบุรี จำนวน 9 คน

เนื้อหา

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ สารและมาตรฐานการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เฉพาะมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 1 – 2

ข้อจำกัดของการวิจัย

การสร้างรูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 1 – 2 ของโรงเรียนอุดมวิทยา อ.บ้านโป่ง จ.ราชบุรี ในครั้งนี้ กระทำในข้อจำกัดด้านเวลา จึงประเมินคุณภาพสาระของหลักสูตรสถานศึกษา ที่ครูจัดทำขึ้นจากการใช้รูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 1 – 2 ของโรงเรียนอุดมวิทยา อ.บ้านโป่ง จ.ราชบุรี ด้วยการให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาหลักสูตร และด้านหลักสูตรและการสอนภาษาไทย ประเมินเอกสาร สาระของหลักสูตรสถานศึกษา ที่คณะอนุกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยฯ จัดทำขึ้น

นิยามศัพท์

รูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 1 – 2 หมายถึง ขั้นตอนการดำเนินการให้ได้มาซึ่ง สาระการเรียนรู้ช่วงชั้น สาระการเรียนรู้รายปี ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี คำอธิบายรายวิชา หน่วยการเรียนรู้ และแผนการจัดการเรียนรู้ รายหน่วยการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ของชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 6 ที่สอดคล้องกับสาระ และมาตรฐานการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยและสอดคล้องกับวิสัยทัศน์และคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ของสถานศึกษา

การสร้างรูปแบบ หมายถึง การศึกษาสภาพและปัญหาในการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 1 – 2 โรงเรียนอุดมวิทยา อ.บ้านโป่ง จ.ราชบุรี และเอกสาร ตำรา และงานวิจัยเกี่ยวกับ รูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา นำมาวิเคราะห์เป็นร่างรูปแบบ การจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยช่วงชั้นที่ 1 – 2 ประกอบด้วย 10 ขั้นตอน โดยแต่ละขั้นตอนมีคำอธิบายและตัวอย่าง ตรวจสอบความเที่ยงเชิงพินิจ (Face validity) ของร่างรูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยช่วงชั้นที่ 1 – 2 โดยผู้เชี่ยวชาญ เพื่อนำผลการตรวจสอบมาปรับปรุงเป็นรูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยช่วงชั้นที่ 1 – 2

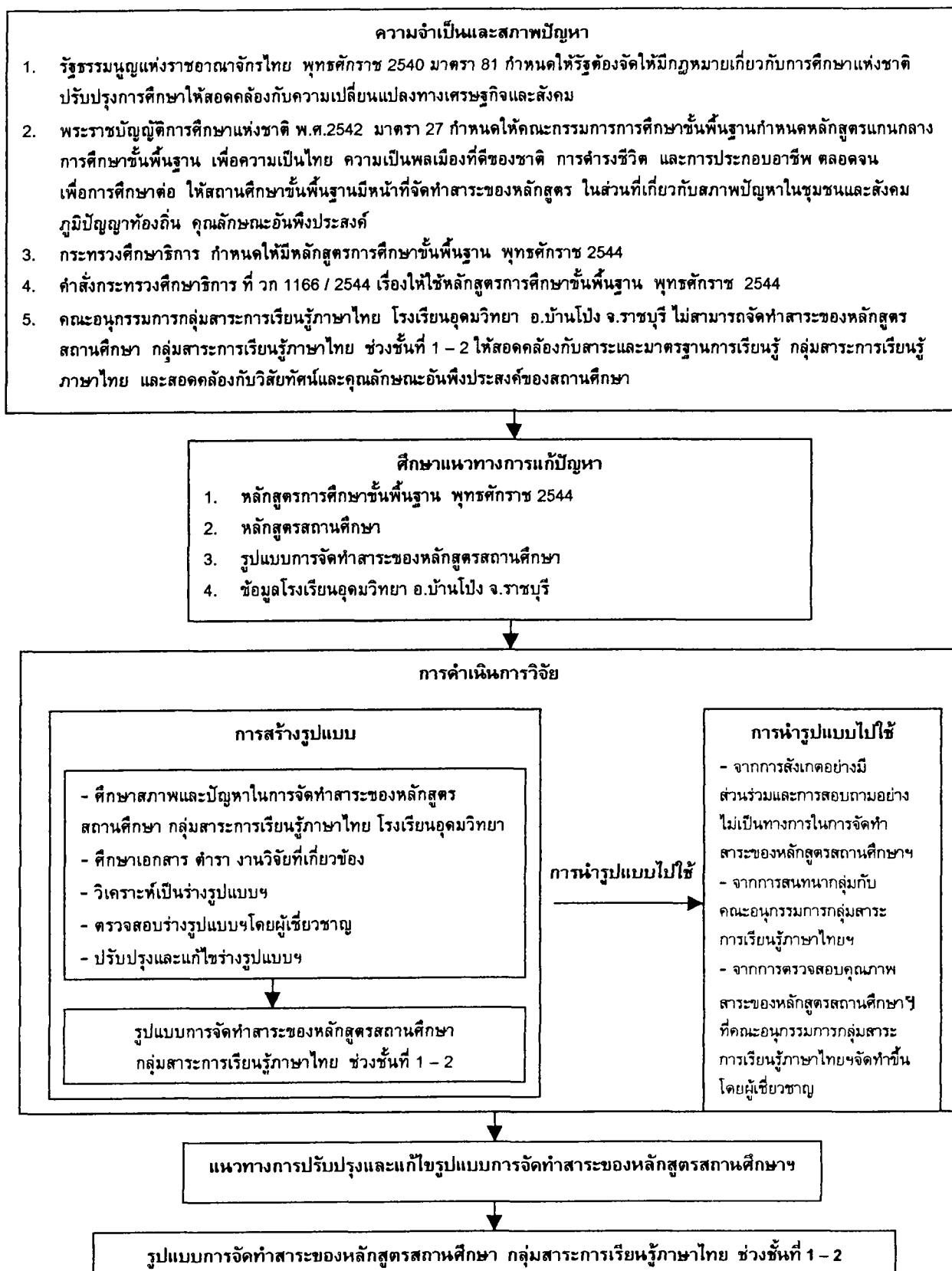
การนำรูปแบบไปใช้ หมายถึง การนำรูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 1 - 2 ไปให้คณะกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนอุดมวิทยา อ.บ้านโป่ง จ.ราชบุรี จัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 1 - 2 แล้วสังเกตอย่างมีส่วนร่วม สอบถามอย่างไม่เป็นทางการในการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 1 - 2 และสนทนากลุ่มกับคณะกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย แล้วประเมินคุณภาพสาระของหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 1 - 2 ที่คณะกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนอุดมวิทยา อ.บ้านโป่ง จ.ราชบุรี จัดทำขึ้นโดยผู้เชี่ยวชาญ เพื่อนำข้อมูลมาปรับปรุงและแก้ไขรูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 1 - 2

รูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา หมายถึง รูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 1 - 2

สาระของหลักสูตรสถานศึกษา หมายถึง สาระของหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 1 - 2

คณะกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย หมายถึง คณะกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนอุดมวิทยา อ.บ้านโป่ง จ.ราชบุรี จำนวน 9 คน ที่รับผิดชอบจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 1 - 2

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยสร้างรูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 1 – 2 จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ในหัวข้อต่อไปนี้

1. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544
 2. หลักสูตรสถานศึกษา
 3. รูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา
 4. ข้อมูลโรงเรียนอุดมวิทยา อ.บ้านโป่ง จ.ราชบุรี
- รายละเอียดแต่ละหัวข้อมีดังนี้

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 (กระทรวงศึกษา กรมวิชาการ. 2545ก : 4 – 11, 28 – 31) มีรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยครั้งนี้ ดังต่อไปนี้

หลักการ

หลักการของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีดังนี้

1. เป็นการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพของชาติ มุ่งเน้นความเป็นไทยควบคู่กับความเป็นสากล
2. เป็นการศึกษาเพื่อปวงชน ที่ประชาชนทุกคนจะได้รับการศึกษาอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน โดยสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
3. ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาและเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด สามารถพัฒนาตามธรรมชาติ และเต็มตามศักยภาพ
4. เป็นหลักสูตรที่มีโครงสร้างยืดหยุ่นทั้งด้านสาระ เวลา และการจัดการเรียนรู้
5. เป็นหลักสูตรที่จัดการศึกษาได้ทุกรูปแบบครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมายสามารถเทียบโอนผลการเรียนรู้และประสบการณ์

จุดหมาย

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุขและมีความเป็นไทย มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ มีจุดหมายซึ่งถือเป็นมาตรฐานการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ดังต่อไปนี้

1. เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยในตนเอง ปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ มีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมอันพึงประสงค์
2. มีความคิดสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน รักการอ่าน รักการเขียน และรักการค้นคว้า
3. มีความรู้อันเป็นสากล รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงและความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการ มีทักษะและศักยภาพในการจัดการ การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยี ปรับวิธีคิด วิธีการทำงานได้เหมาะสมกับสถานการณ์
4. มีทักษะและกระบวนการ โดยเฉพาะทางคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ทักษะการคิด การสร้างปัญญา และทักษะในการดำเนินชีวิต

5. รักการออกกำลังกาย ดูแลตนเองให้มีความสุขและบุคลิกภาพที่ดี
6. มีประสิทธิภาพในการผลิตและการบริโภค มีค่านิยมเป็นผู้ผลิตมากกว่าเป็นผู้บริโภค
7. เข้าใจในประวัติศาสตร์ของชาติไทย ภูมิใจในความเป็นไทย เป็นพลเมืองดี ยึดมั่นในวิถีชีวิต และการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
8. มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ภาษาไทย ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี กีฬา ภูมิปัญญาไทย ทรัพยากรธรรมชาติและพัฒนาลิขิตแวดล้อม

9. รักประเทศชาติและท้องถิ่น มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามให้สังคม

โครงสร้าง

โครงสร้างของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีดังนี้

1. ระดับช่วงชั้น

กำหนดหลักสูตรเป็น 4 ช่วงชั้น ตามระดับพัฒนาการของผู้เรียนดังนี้

- ช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3
- ช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6
- ช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3
- ช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 – 6

2. สาระการเรียนรู้

กำหนดสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตร ซึ่งประกอบด้วยองค์ความรู้ ทักษะหรือกระบวนการเรียนรู้ และคุณลักษณะหรือค่านิยม คุณธรรม จริยธรรมของผู้เรียนเป็น 8 กลุ่ม ดังนี้

- 2.1 ภาษาไทย
- 2.2 คณิตศาสตร์
- 2.3 วิทยาศาสตร์
- 2.4 สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
- 2.5 สุขศึกษาและพลศึกษา
- 2.6 ศิลปะ
- 2.7 การงานอาชีพและเทคโนโลยี
- 2.8 ภาษาต่างประเทศ

สาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มนี้เป็นพื้นฐานสำคัญที่ผู้เรียนต้องเรียนรู้ โดยอาจจัดเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มแรกประกอบด้วย ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมเป็น สาระการเรียนรู้ที่สถานศึกษาต้องใช้เป็นหลักในการจัดการเรียนการสอนเพื่อสร้างพื้นฐานความคิดเป็นกลยุทธ์ ในการแก้ปัญหาและวิกฤตของชาติ กลุ่มที่สองประกอบด้วย สุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะ การงานอาชีพ และเทคโนโลยี และภาษาต่างประเทศ เป็นสาระการเรียนรู้ที่เสริมสร้างพื้นฐานความเป็นมนุษย์และสร้างศักยภาพ ในการคิดและการทำงานอย่างสร้างสรรค์

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดสาระการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มไว้เฉพาะส่วนที่จำเป็น ในการพัฒนาผู้เรียนทุกคนเท่านั้น สำหรับส่วนที่ตอบสนองความสามารถ ความถนัดและความสนใจของ ผู้เรียนแต่ละคนนั้นสถานศึกษาสามารถกำหนดเพิ่มขึ้นได้ให้สอดคล้องและสนองตอบศักยภาพของผู้เรียน แต่ละคน

3. กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

เป็นกิจกรรมที่จัดให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถของตนเองตามศักยภาพ มุ่งเน้นเพิ่มเติมจากกิจกรรมที่ได้จัดให้เรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่ม โดยการเข้าร่วมและปฏิบัติกิจกรรมที่เหมาะสมร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุขกับกิจกรรมที่เลือกด้วยตนเองตามความถนัดและความสนใจอย่างแท้จริง การพัฒนาที่สำคัญ ได้แก่ การพัฒนาองค์รวมของความเป็นมนุษย์ให้ครบทุกด้าน ทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม โดยอาจจัดเป็นแนวทางหนึ่งที่สนองนโยบายในการสร้างเยาวชนของชาติให้เป็นผู้มีศีลธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย และมีคุณภาพเพื่อพัฒนาองค์รวมของความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกของการทำประโยชน์เพื่อสังคม กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนแบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ

3.1 กิจกรรมแนะแนว เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาความสามารถของผู้เรียนให้เหมาะสมตามความแตกต่างระหว่างบุคคล สามารถค้นพบและพัฒนาศักยภาพของตนเสริมสร้างทักษะชีวิต ภูมิภาวะทางอารมณ์ การเรียนรู้เชิงทฤษฎี และการสร้างสัมพันธภาพที่ดีซึ่งผู้สอนทุกคนต้องทำหน้าที่แนะแนวให้คำปรึกษาด้านชีวิต การศึกษาต่อและการพัฒนาตนเองสู่โลกอาชีพและการมีงานทำ

3.2 กิจกรรมนักเรียนเป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติด้วยตนเองอย่างครบวงจรตั้งแต่ศึกษาวิเคราะห์ วางแผน ปฏิบัติตามแผน ประเมิน และปรับปรุงการทำงาน โดยเน้นการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม เช่น ลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด และผู้นำเพื่อประโยชน์ เป็นต้น

4. มาตรฐานการเรียนรู้

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มที่เป็นข้อกำหนดคุณภาพผู้เรียนด้านความรู้ทักษะ กระบวนการ คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมของกลุ่มเพื่อใช้เป็นจุดมุ่งหมายในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ซึ่งกำหนดเป็น 2 ลักษณะ คือ

4.1 มาตรฐานการเรียนรู้การศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นมาตรฐานการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ เมื่อผู้เรียนเรียนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน

4.2 มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น เป็นมาตรฐานการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ เมื่อผู้เรียนเรียนจบในแต่ละช่วงชั้น คือ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และ 6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ 6

มาตรฐานการเรียนรู้ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดไว้เฉพาะมาตรฐานการเรียนรู้ที่จำเป็นสำหรับการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนทุกคนเท่านั้น สำหรับมาตรฐานการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ ตลอดจนมาตรฐานการเรียนรู้ที่เข้มข้นตามความสามารถ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียนให้สถานศึกษาพัฒนาเพิ่มเติมได้

5. เวลาเรียน

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดเวลาในการจัดการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนไว้ดังนี้

ช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3	มีเวลาเรียนประมาณปีละ 800 – 1,000 ชั่วโมง โดยเฉลี่ยวันละ 4 – 5 ชั่วโมง
ช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6	มีเวลาเรียนประมาณปีละ 800 – 1,000 ชั่วโมง โดยเฉลี่ยวันละ 4 – 5 ชั่วโมง
ช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3	มีเวลาเรียนประมาณปีละ 1,000 – 1,200 ชั่วโมง โดยเฉลี่ยวันละ 5 – 6 ชั่วโมง

ช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 – 6 มีเวลาเรียนปีละไม่น้อยกว่า 1,200 ชั่วโมง
โดยเฉลี่ยวันละไม่น้อยกว่า 6 ชั่วโมง

โครงสร้างหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาพรวมแสดงไว้ในตารางต่อไปนี้

ตาราง 1 โครงสร้างหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ช่วงชั้น	ประถมศึกษา		มัธยมศึกษา	
	ช่วงชั้นที่ 1 (ป.1 – 3)	ช่วงชั้นที่ 2 (ป.4 – 6)	ช่วงชั้นที่ 3 (ม.1 – 3)	ช่วงชั้นที่ 4 (ม.4 – 6)
	การศึกษาภาคบังคับ			
	การศึกษาขั้นพื้นฐาน			
กลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่ม				
ภาษาไทย	●	●	●	●
คณิตศาสตร์	●	●	●	●
วิทยาศาสตร์	●	●	●	●
สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	●	●	●	●
สุขศึกษาและพลศึกษา	■	■	■	■
ศิลปะ	■	■	■	■
การงานอาชีพและเทคโนโลยี	■	■	■	■
ภาษาต่างประเทศ	■	■	■	■
กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	▲	▲	▲	▲
เวลาเรียน	ประมาณปีละ 800 – 1,000 ชม.	ประมาณปีละ 800 – 1,000 ชม.	ประมาณปีละ 1,000 – 1,200 ชม.	ไม่น้อยกว่าปีละ 1,200 ชม.

หมายเหตุ

- สาระการเรียนรู้ที่สถานศึกษาต้องใช้เป็นหลักเพื่อสร้างพื้นฐานการคิด การเรียนรู้และการแก้ปัญหา
- สาระการเรียนรู้ที่เสริมสร้างความเป็นมนุษย์ และศักยภาพพื้นฐานในการคิดและการทำงาน
- ▲ กิจกรรมที่เสริมสร้างการเรียนรู้นอกจากสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่ม และการพัฒนาตนตามศักยภาพ

ที่มา : กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. 2545ก : 8

การจัดหลักสูตร

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นหลักสูตรที่กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ในการพัฒนาผู้เรียนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สำหรับผู้เรียนทุกคน

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานที่สถานศึกษานำไปใช้จัดการเรียนรู้ในสถานศึกษานั้น กำหนดโครงสร้างที่เป็นสาระการเรียนรู้ จำนวนเวลาอย่างกว้าง ๆ มาตรฐานการเรียนรู้ที่แสดงคุณภาพผู้เรียนเมื่อเรียนจบ 12 ปี และเมื่อเรียนจบการเรียนรู้แต่ละช่วงชั้นของสาระการเรียนรู้แต่ละกลุ่ม สถานศึกษาต้องนำโครงสร้างดังกล่าวนี้ไปจัดทำเป็นหลักสูตรสถานศึกษา โดยคำนึงถึงสภาพปัญหา ความพร้อม เอกลักษณ์ ภูมิปัญญาท้องถิ่น และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ทั้งนี้สถานศึกษาต้องจัดทำรายวิชาในแต่ละกลุ่มให้ครบถ้วนตามมาตรฐานที่กำหนด

สถานศึกษาต้องจัดสาระการเรียนรู้ให้ครบทั้ง 8 กลุ่มในทุกชั้น ให้เหมาะสมกับธรรมชาติการเรียนรู้ และระดับพัฒนาการของผู้เรียน โดยในช่วงการศึกษาภาคบังคับ คือชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จัดหลักสูตรเป็นรายปี

ช่วงชั้นที่ 1 (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3) และช่วงชั้นที่ 2 (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6) เป็นการศึกษาภาคบังคับ หลักสูตรที่จัดขึ้นมุ่งเน้นให้ผู้เรียนพัฒนาคุณภาพชีวิต กระบวนการเรียนรู้ทางสังคม ทักษะพื้นฐานด้านการอ่าน การเขียน การคิดคำนวณ การคิดวิเคราะห์ การติดต่อสื่อสาร และพื้นฐานความเป็นมนุษย์ เน้นการบูรณาการอย่างสมดุลทั้งในด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคมและวัฒนธรรม

การจัดเวลาเรียนช่วงชั้นที่ 1 – 2

ช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 ให้สถานศึกษาจัดเวลาเรียนเป็นรายปี โดยมีเวลาเรียนวันละประมาณ 4 – 5 ชั่วโมง โดยต้องพัฒนาทักษะพื้นฐานที่จำเป็น เพื่อช่วยให้สามารถเรียนสาระการเรียนรู้กลุ่มอื่น ๆ ได้รวดเร็วขึ้น ทักษะเหล่านี้ ได้แก่ ภาษาไทยด้านการอ่านและการเขียน และทักษะคณิตศาสตร์ ดังนั้นการฝึกทักษะด้านการอ่าน การเขียน และการคิดคำนวณ จึงควรใช้เวลาประมาณร้อยละ 50 ของเวลาเรียนทั้งหมดในแต่ละสัปดาห์ ส่วนเวลาที่เหลือก็ใช้สอนให้ครบทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ซึ่งรวมทั้งกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนด้วย

ช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 ให้สถานศึกษาจัดเวลาเรียนเป็นรายปี โดยมีเวลาเรียนวันละประมาณ 4 – 5 ชั่วโมง การจัดการเรียนในกลุ่มภาษาไทยและคณิตศาสตร์อาจใช้เวลาลดลง เหลือประมาณร้อยละ 40 ของเวลาเรียนในแต่ละสัปดาห์ โดยให้เวลากับกลุ่มวิทยาศาสตร์มากขึ้น สำหรับการเรียนรู้ภาษาไทยและคณิตศาสตร์ แม้เวลาเรียนจะลดลงยังคงต้องฝึกฝน ทบทวนอยู่เป็นประจำ เพื่อพัฒนาทักษะขั้นพื้นฐานในระดับที่สูงขึ้น สถานศึกษาจะต้องมีเวลาอย่างเพียงพอให้เด็กได้มีโอกาสเล่น ทำกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและปฏิบัติงานต่างๆ โดยต้องจัดเวลาเรียนในแต่ละกลุ่มสาระ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนประมาณร้อยละ 20 ส่วนเวลาที่เหลือ สถานศึกษาสามารถจัดกิจกรรมอื่น ๆ ได้ตามความเหมาะสม

สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการสร้างรูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 1 – 2 ดังนั้นผู้วิจัยจึงศึกษาสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับช่วงชั้นที่ 1 – 2 ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ กรมวิชาการ, 2545ข : 1- 29)

ความสำคัญ

ภาษาไทยเป็นเอกลักษณ์ประจำชาติ เป็นสมบัติทางวัฒนธรรมอันก่อให้เกิดความเป็นเอกภาพ และเสริมสร้างบุคลิกภาพของคนในชาติให้มีความเป็นไทย เป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ทำให้สามารถประกอบกิจการงานและดำรงชีวิตร่วมกันในสังคมประชาธิปไตยได้อย่างสันติสุข และเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ ประสบการณ์จากแหล่งข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ เพื่อพัฒนาความรู้ ความคิดวิเคราะห์วิจารณ์ และสร้างสรรค์ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี ตลอดจนนำไปใช้ในการพัฒนาอาชีพให้มีความมั่นคงทางสังคมและเศรษฐกิจ นอกจากนี้ยังเป็นสื่อที่แสดงภูมิปัญญาของบรรพบุรุษด้านวัฒนธรรม ประเพณี ชีวิตทัศน์ โลกทัศน์และสุนทรียภาพ โดยบันทึกไว้เป็นวรรณคดีและวรรณกรรมอันล้ำค่า ภาษาไทยจึงเป็นสมบัติของชาติที่ควรแก่การเรียนรู้ เพื่ออนุรักษ์และสืบสานให้คงอยู่คู่ชาติไทยตลอดไป

ธรรมชาติและลักษณะเฉพาะ

ภาษาไทยเป็นภาษาเครื่องมือสื่อสารเพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันและตรงตามจุดมุ่งหมาย ไม่ว่าจะเป็นการแสดงความคิด ความต้องการ และความรู้สึก คำในภาษาไทยประกอบด้วย เสียง พยัญชนะ สระ วรรณยุกต์และความหมาย ส่วนประโยคเป็นการเรียงคำตามหลักเกณฑ์ของภาษา และประโยคหลายประโยคเรียงกันเป็นข้อความ นอกจากนั้นคำในภาษาไทยยังมีเสียงหนักเบา มีระดับของภาษา ซึ่งต้องใช้ให้เหมาะสมแก่กาลเทศะและบุคคล ภาษามีการเปลี่ยนแปลงตามกาลเวลา ตามสภาพวัฒนธรรมของกลุ่มคน ตามสภาพของสังคมและเศรษฐกิจ การใช้ภาษาเป็นทักษะที่ผู้ต้องใช้ต้องฝึกฝนให้เกิดความชำนาญไม่ว่าจะเป็น การอ่าน การเขียน การพูด การฟัง และการดูสื่อต่าง ๆ รวมทั้งต้องใช้ให้ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ทางภาษา เพื่อสื่อสารให้เกิดประสิทธิภาพและใช้อย่างคล่องแคล่ว มีวิจารณญาณและมีคุณธรรม

วิสัยทัศน์

ภาษาไทยเป็นเครื่องมือของคนในชาติเพื่อการสื่อสารทำความเข้าใจกันและใช้ภาษาในการประกอบกิจการงานทั้งส่วนตน ครอบครัว กิจกรรมทางสังคมและประเทศชาติ เป็นเครื่องมือการเรียนรู้ การบันทึกเรื่องราวจากอดีตถึงปัจจุบัน และเป็นวัฒนธรรมของชาติ ดังนั้นการเรียนรู้ภาษาไทยจึงต้องเรียนรู้เพื่อให้เกิดทักษะอย่างถูกต้อง เหมาะสมในการสื่อสาร เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ แสวงหาความรู้และประสบการณ์ เรียนรู้ในฐานะเป็นวัฒนธรรมทางภาษาให้เกิดความชื่นชม ซาบซึ้งและภูมิใจในภาษาไทย โดยเฉพาะคุณค่าวรรณคดี และภูมิปัญญาทางภาษาของบรรพบุรุษที่ได้สร้างสรรค์ไว้ อันเป็นส่วนเสริมความงดงามในชีวิต

การเรียนรู้ภาษาไทยย่อมเกี่ยวพันกับความคิดของมนุษย์ เพราะภาษาเป็นสื่อของความคิด การเรียนรู้ภาษาไทยจึงต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนได้คิดสร้างสรรค์ คิดวิพากษ์วิจารณ์ คิดตัดสินใจ แก้ปัญหา และวินิจฉัยอย่างมีเหตุผล ขณะเดียวกันการใช้ภาษาอย่างมีเหตุผล ใช้ในทางสร้างสรรค์และใช้ภาษาอย่างสละสลวยงดงาม ย่อมสร้างเสริมบุคลิกภาพของผู้ใช้ให้เกิดความน่าเชื่อถือและเชื่อมั่นด้วย

ภาษาไทยเป็นทักษะที่ต้องฝึกฝนจนเกิดความชำนาญในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร การอ่านและการฟังเป็นทักษะของการรับรู้เรื่องราว ความรู้และประสบการณ์ ส่วนการพูดและการเขียนเป็นทักษะของการแสดงออกด้วยการแสดงความคิดเห็น ความรู้และประสบการณ์ การเรียนภาษาไทยจึงต้องเรียนเพื่อการสื่อสารให้สามารถรับรู้ข้อมูลข่าวสารได้อย่างพินิจ พิเคราะห์ สามารถเลือกใช้คำ เรียบเรียง ความคิด ความรู้ และใช้ภาษาได้ถูกต้องตามกฎเกณฑ์ ได้ตรงตามความหมาย และถูกต้องตามกาลเทศะ บุคคล และมีประสิทธิภาพ

ภาษาไทยมีส่วนที่เป็นเนื้อหาสาระ ได้แก่ กฎเกณฑ์ทางภาษา ซึ่งผู้ใช้ภาษาจะต้องรู้และใช้ภาษาให้ถูกต้อง นอกจากนั้นยังมีวรรณคดีและวรรณกรรม ตลอดจนบทร้องเล่นของเด็ก เพลงกล่อมเด็ก ปริศนาคำทาย เพลงพื้นบ้าน วรรณกรรมพื้นบ้าน เป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมซึ่งมีคุณค่า การเรียนภาษาไทย จึงต้องเรียนวรรณคดี วรรณกรรม ภูมิปัญญาทางภาษาที่ถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิด ค่านิยม ขนบธรรมเนียม ประเพณี เรื่องราวของสังคมในอดีตและความงดงามของภาษาในบทประพันธ์ทั้งร้อยแก้วและร้อยกรอง ประเภทต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความซาบซึ้งและความภูมิใจในสิ่งที่บรรพบุรุษได้สั่งสมและสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน

คุณภาพของผู้เรียน

เมื่อจบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานแล้ว ผู้เรียนต้องมีความรู้ ความสามารถดังนี้

1. สามารถใช้ภาษาสื่อสารได้อย่างดี
2. สามารถอ่าน เขียน ฟัง ดูและพูด ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
3. มีความคิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมีเหตุผลมีผลและคิดเป็นระบบ
4. มีนิสัยรักการอ่าน การเขียน การแสวงหาความรู้และใช้ภาษาในการพัฒนาตนและสร้างสรรค์งานอาชีพ
5. ตระหนักในวัฒนธรรมการใช้ภาษาและความเป็นไทย ภูมิใจและชื่นชมในวรรณคดีและวรรณกรรมซึ่งเป็นภูมิปัญญาของคนไทย
6. สามารถนำทักษะทางภาษามาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ และถูกต้องตามกาลเทศะและบุคคล

7. มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี และสร้างความสามัคคีในความเป็นชาติไทย

8. มีคุณธรรมจริยธรรม มีวิสัยทัศน์ โลกทัศน์ที่กว้างไกลและลึกซึ้ง

เมื่อจบช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 ผู้เรียนต้องมีความรู้ ความสามารถดังนี้

1. สามารถอ่านได้คล่องและอ่านได้เร็ว
2. เข้าใจความหมายและหน้าที่ของคำ กลุ่มคำ ประโยค และเข้าใจข้อความที่อ่าน
3. นำความรู้ที่ได้จากการอ่านมาคิด คาดคะเนเรื่องราวหรือเหตุการณ์ และกำหนดแนวทางปฏิบัติได้
4. เลือกอ่านหนังสือที่เป็นประโยชน์ทั้งความรู้และความบันเทิง
5. พูดและเขียนแสดงความรู้ ความคิด ความรู้สึก และความต้องการได้
6. จัดบันทึกความรู้ ประสบการณ์ และเรื่องราวในชีวิตประจำวัน
7. จับใจความสำคัญ ตั้งคำถาม ตอบคำถาม สนทนา แสดงความคิดเห็น เล่าเรื่องถ่ายทอดความรู้ ความคิด ความรู้สึก และประสบการณ์จากเรื่องที่ฟังและดูได้
8. เข้าใจว่าภาษาไทยมีทั้งภาษาไทยกลางและภาษาถิ่น
9. สามารถเลือกใช้คำคล้องจองแต่งบทร้อยกรองง่าย ๆ
10. สามารถนำปริศนาคำทายและบทร้องเล่นในท้องถิ่นมาใช้ในการเรียนและเล่น
11. ใช้ทักษะทางภาษาเป็นเครื่องมือการเรียน การแสวงหาความรู้และใช้ได้เหมาะสมกับบุคคลและสถานการณ์

12. นำความรู้ที่ได้จากการอ่านวรรณคดีและวรรณกรรมไปใช้ในชีวิต

13. มีมารยาทการอ่าน การเขียน การฟัง การดู และการพูด มีนิสัยรักการอ่านและการเขียน

เมื่อจบช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 ผู้เรียนต้องมีความรู้ ความสามารถดังนี้

1. สามารถอ่านได้คล่องและอ่านได้เร็วขึ้น
2. เข้าใจความหมายของคำ สำนวนโวหาร การเปรียบเทียบ จีบประเด็นสำคัญ แยกข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น วิเคราะห์ความ ตีความ สรุปความ
3. นำความรู้ที่ได้จากการอ่านไปใช้แก้ปัญหา ตัดสินใจ คาดการณ์ และใช้การอ่านเป็นเครื่องมือในการพัฒนาตน
4. เลือกอ่านหนังสือและสื่อสารสนเทศจากแหล่งเรียนรู้
5. เขียนเรียงความ ย่อความ จดหมาย เขียนอธิบาย เขียนชี้แจงการปฏิบัติงาน และรายงานเขียนเรื่องราวจากจินตนาการและเรื่องราวที่สัมพันธ์กับชีวิตจริง จดบันทึกความรู้ ประสบการณ์ เหตุการณ์ และการสังเกตอย่างเป็นระบบ
6. สรุปความ วิเคราะห์เรื่องที่ฟังที่ดู และเปรียบเทียบกับประสบการณ์ในชีวิตจริง
7. สนทนาโต้ตอบ พูดแสดงความรู้ ความคิด ความต้องการ พูดวิเคราะห์เรื่องราว พูดต่อหน้าชุมชน และพูดรายงาน
8. ใช้ทักษะทางภาษาเป็นเครื่องมือในการเรียน การดำรงชีวิต และการอยู่ร่วมกันในสังคม รวมทั้งใช้ได้ถูกต้องเหมาะสมกับบุคคลและสถานการณ์
9. เข้าใจลักษณะของคำไทย คำภาษาถิ่น และคำภาษาต่างประเทศที่ปรากฏในภาษาไทย
10. ใช้ทักษะทางภาษาเพื่อประโยชน์ได้ตามจุดประสงค์
11. ใช้หลักการพิจารณาหนังสือ พิจารณาวรรณคดีและวรรณกรรมให้เห็นคุณค่าและนำประโยชน์ไปใช้ในชีวิต
12. สามารถแต่งกาพย์และกลอนง่าย ๆ
13. สามารถเล่านิทานพื้นบ้านและตำนานพื้นบ้านในท้องถิ่น
14. มีมารยาทการอ่าน การเขียน การฟัง การดู และการพูด มีนิสัยรักการอ่านและการเขียน

สาระ มาตรฐานการเรียนรู้ และมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 1 - 2 มีดังนี้
 หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กำหนดสาระ มาตรฐานการเรียนรู้ และ
 มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 1 - 2 ดังนี้

สาระที่ 1 : การอ่าน

มาตรฐาน ท 1.1 : ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดไปใช้ตัดสินใจ แก้ปัญหาและสร้างวิสัยทัศน์ใน
 การดำเนินชีวิต และมีนิสัยรักการอ่าน

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น	
ป. 1 - 3	ป. 4 - 6
1. สามารถอ่านได้ถูกต้องตามหลักการอ่าน อ่านได้คล่องและเร็ว เข้าใจความหมายของคำและข้อความที่อ่าน 2. สามารถเข้าใจใจความสำคัญ และรายละเอียดของเรื่อง หาคำสำคัญหรือใช้แผนภาพโครงเรื่องหรือแผนภาพความคิด เป็นเครื่องมือพัฒนาความเข้าใจการอ่าน รู้จักใช้คำถามเกี่ยวกับเนื้อหาและแสดงความรู้ ความคิด คาดคะเนเหตุการณ์ เรียงราวจากเรื่องที่อ่าน และกำหนดแนวทางการปฏิบัติ 3. สามารถอ่านในใจและอ่านออกเสียงบทร้อยแก้ว และบทร้อยกรองได้รวดเร็ว ถูกต้องตามลักษณะคำประพันธ์และอักขรวิธี และจำบทร้อยกรองที่ไพเราะ เลือกอ่านหนังสือที่เป็นประโยชน์ทั้งความรู้และความบันเทิง มีมารยาทการอ่านและนิสัยรักการอ่าน	1. สามารถอ่านได้คล่องและอ่านได้เร็วขึ้น เข้าใจความหมายของคำ สำนวน ไวยากรณ์ การบรรยาย การพรรณนา การเปรียบเทียบ การใช้บริบท เข้าใจความหมายของถ้อยคำ สำนวนและเนื้อเรื่อง และใช้แหล่งความรู้พัฒนาความสามารถในการอ่าน 2. สามารถแยกข้อเท็จจริง และข้อคิดเห็น วิเคราะห์ความ ดีความ สรุปลักษณะ หาคำสำคัญในเรื่องที่อ่าน และใช้แผนภาพโครงเรื่องหรือแผนภาพความคิด พัฒนาความสามารถการอ่าน นำความรู้ ความคิดจากการอ่านไปใช้แก้ปัญหา ตัดสินใจ คาดการณ์ และใช้การอ่านเป็นเครื่องมือพัฒนาตน การตรวจสอบความรู้และค้นคว้าเพิ่มเติม 3. สามารถอ่านในใจและอ่านออกเสียงบทร้อยแก้ว และบทร้อยกรองได้คล่องและรวดเร็ว ถูกต้องตามลักษณะ คำประพันธ์และอักขรวิธีและจำบทร้อยกรองที่มีคุณค่าทางความคิด และความงดงามทางภาษา สามารถอธิบายความหมายและคุณค่า นำไปใช้อ้างอิง เลือกอ่านหนังสือและสื่อสารสนเทศ ทั้งสื่อสิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ตามจุดประสงค์อย่างกว้างขวาง มีมารยาทการอ่าน และนิสัยรักการอ่าน

สาระที่ 2 : การเขียน

มาตรฐาน ท 2.1 : ใช้กระบวนการเขียน เขียนสื่อสาร เขียนเรียงความ ย่อความและเขียนเรื่องราวในรูปแบบต่าง ๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศและรายงานการศึกษาค้นคว้าอย่างมีประสิทธิภาพ

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น	
ป. 1 – 3	ป. 4 - 6
1. สามารถเขียนคำได้ถูกต้องความหมาย และสะกดการันต์ถูกต้อง ใช้ความรู้ และประสบการณ์เขียนประโยค ข้อความ และเรื่องราวแสดงความคิดความรู้สึก ความต้องการและจินตนาการ รวมทั้งใช้กระบวนการเขียนพัฒนางานเขียน 2. มีมารยาทการเขียนและนิสัยรักการเขียน และใช้ทักษะการเขียนจดบันทึกความรู้ ประสบการณ์และเรื่องราวในชีวิตประจำวัน	1. สามารถเขียนเรียงความ ย่อความ ชี้แจงการปฏิบัติงาน การรายงาน เขียนจดหมายสื่อสารได้เหมาะสมกับโอกาส และจุดประสงค์ เขียนเรื่องราวจากจินตนาการหรือเรื่องราวที่สัมพันธ์กับชีวิตจริง รวมทั้งใช้กระบวนการเขียนพัฒนางานเขียน 2. มีมารยาทการเขียนและนิสัยรักการเขียน และการศึกษาค้นคว้า โดยใช้ทักษะการเขียนจดบันทึก ข้อมูล ความรู้ ประสบการณ์ เหตุการณ์ และการสังเกตอย่างเป็นระบบ นำวิธีการของแผนภาพความคิดมาพัฒนางานเขียน และการรายงานและเขียนสื่อสารได้ตามจุดประสงค์อย่างมีมารยาททางสังคม

สาระที่ 3 : การฟัง การดู และการพูด

มาตรฐาน ท 3.1 : สามารถเลือกฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ และพูดแสดงความรู้ ความคิด ความรู้สึกในโอกาสต่าง ๆ อย่างมีวิจารณญาณและสร้างสรรค์

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น	
ป. 1 – 3	ป. 4 - 6
1. สามารถจับใจความสิ่งที่ได้ฟัง และได้ดูและเข้าใจ เนื้อเรื่อง ถ้อยคำ การใช้คำเสียง และกิริยาท่าทางของผู้พูด และแสดงทัศนะเรื่องที่ฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ 2. สามารถตั้งคำถาม ตอบคำถาม สนทนา แสดงความคิดเห็น เล่าเรื่อง ถ่ายทอดความรู้ ความคิด ความรู้สึก และประสบการณ์ ใช้ถ้อยคำเหมาะสมแก่เรื่องและอย่างสร้างสรรค์ตามหลักการพูด มีมารยาทการฟัง การดูและการพูด	1. สามารถจับประเด็นสำคัญ และรายละเอียด แยกข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น สรุปความ วิเคราะห์เรื่องตามข้อเท็จจริง เข้าใจจุดประสงค์ของเรื่องและของผู้พูด เข้าใจถ้อยคำ การใช้คำเสียง กิริยาท่าทางของผู้พูด สามารถรับสารจากการฟัง และการดูโดยตั้งข้อสังเกตเปรียบเทียบกับประสบการณ์ในชีวิตจริง แสดงความรู้ ความคิด เห็นจากเรื่องที่ฟังและดูอย่างกว้างขวาง 2. สามารถสนทนาโต้ตอบ พูดแสดงความรู้ ความคิด พูดวิเคราะห์เรื่องราว พูดต่อหน้าชุมชน และพูดรายงาน โดยใช้ถ้อยคำเหมาะสมแก่เรื่องและจุดประสงค์ตามหลักการพูด มีมารยาทการฟัง การดูและการพูด

สาระที่ 4 : หลักการใช้ภาษา

มาตรฐาน ท 4.1 : เข้าใจธรรมชาติของภาษาและหลักภาษาไทย การเปลี่ยนแปลงของภาษาและพลังของภาษา ภูมิปัญญาทางภาษาและรักษาภาษาไทยไว้เป็นสมบัติของชาติ

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น	
ป. 1 – 3	ป. 4 - 6
1. สามารถสะกดคำโดยนำเสียงและรูปของพยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์ ประสมเป็นคำอ่าน และเขียนคำได้ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ของภาษา 2. เข้าใจความหมายและหน้าที่ของคำ กลุ่มคำ และประโยค การเรียงลำดับคำ และเรียบเรียงประโยคตามลำดับความคิดเป็นข้อความที่ชัดเจน 3. สามารถใช้ภาษาสื่อสารในชีวิตประจำวัน แลกเปลี่ยนความคิดเห็นด้วยถ้อยคำสุภาพและรู้จักคิดไตร่ตรองก่อนพูดและเขียน 4. เข้าใจว่าภาษาไทยมีทั้ง ภาษาไทยกลางหรือภาษาไทยมาตรฐาน และภาษาถิ่น 5. สามารถเลือกใช้คำคล้องจองแต่งบทร้อยกรองง่ายๆ 6. สามารถนำปริศนาคำทาย และบทรiddles เล่นในห้องถิ่น มาใช้ในการเรียนและเล่น	1. สามารถสะกดคำในวงคำศัพท์ที่กว้างและยากขึ้น อ่านและเขียนคำได้ถูกต้อง คล่องแคล่ว 2. สามารถใช้คำ กลุ่มคำตามชนิดและหน้าที่มาเรียบเรียงเป็นประโยค ใช้ประโยคสื่อสารได้ชัดเจน รู้จักใช้คำที่มีความหมายโดยตรงและโดยนัย 3. สามารถใช้ภาษาในการสนทนา เชื้อเชิญ ชักชวน ปฏิเสธ ชี้แจงด้วยถ้อยคำสุภาพและใช้คำราชาศัพท์ได้ถูกต้อง รู้จักคิดไตร่ตรองก่อนพูดและเขียน 4. เข้าใจลักษณะของคำไทย คำภาษาถิ่น คำภาษาต่างประเทศที่ปรากฏในภาษาไทย ซึ่งทำให้มีคำใช้มากขึ้น 5. สามารถแต่งบทร้อยกรองประเภทกาพย์ และกลอน โดยแสดงความคิดเชิงสร้างสรรค์ 6. สามารถเล่านิทานพื้นบ้าน และตำนานพื้นบ้านในห้องถิ่นอย่างเห็นคุณค่า

มาตรฐาน ท 4.2 : สามารถใช้ภาษาแสวงหาความรู้ เสริมสร้างลักษณะนิสัย บุคลิกภาพ และความสัมพันธ์
ระหว่างภาษากับวัฒนธรรม อาชีพ สังคม และชีวิตประจำวัน

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น	
ป. 1 – 3	ป. 4 - 6
1. สามารถใช้ทักษะทางภาษาเป็นเครื่องมือการเรียนรู้ การแสวงหาความรู้ และการทำงานร่วมกับผู้อื่น และใช้เทคโนโลยีการสื่อสารพัฒนาการเรียนรู้ 2. เข้าใจความแตกต่างของภาษาพูด และภาษาเขียน ใช้ภาษาได้เหมาะกับบุคคลและสถานการณ์ การสื่อสาร ใช้ภาษาในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ในการพัฒนาการอ่านและการเขียน เห็นคุณค่าการใช้ตัวเลขไทย 3. ใช้ภาษาพูดและภาษาเขียนตามเป็นจริงเหมาะสมแก่กาลเทศะและบุคคล	1. สามารถใช้ทักษะทางภาษาเป็นเครื่องมือการเรียนรู้ การแสวงหาความรู้ และการดำรงชีวิต และการอยู่ร่วมกันในสังคม และใช้เทคโนโลยีการสื่อสารพัฒนาความรู้ 2. เข้าใจระดับของภาษา ลักษณะของภาษาพูดและภาษาเขียน ใช้ภาษาได้ถูกต้องเหมาะกับบุคคลและสถานการณ์ ใช้ภาษาในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ในการพัฒนาความรู้ เห็นคุณค่าการใช้ตัวเลขไทย 3. ใช้ภาษาอย่างถูกต้อง มีคุณธรรม โดยการพูดและเขียนตามความเป็นจริง และเหมาะสมแก่สถานการณ์ ไม่สร้างความเสียหายแก่ผู้อื่น ใช้ภาษาอย่างสร้างสรรค์ เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม และสร้างความสามัคคี สอดคล้องกับขนบธรรมเนียม ประเพณีและวัฒนธรรม เข้าใจการใช้ภาษาของกลุ่มบุคคลในชุมชน

สาระที่ 5 : วรรณคดีและวรรณกรรม

มาตรฐาน ท 5.1 : เข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรมไทยอย่างเห็นคุณค่า และนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น	
ป. 1 – 3	ป. 4 - 6
1. สามารถอ่านนิทาน เรื่องสั้นง่าย ๆ สำหรับเด็ก สารคดี บทความ บทร้อยกรอง และบทละคร เหมาะกับวัยของเด็ก ให้ความรู้และความบันเทิง ได้ข้อคิดเห็นจากการอ่าน และนำไปใช้ในชีวิตจริง	1. สามารถเลือกอ่านหนังสือได้หลากหลายทั้งนิทาน ตำนาน เรื่องสั้น สารคดี บทความ บทร้อยกรอง บทละคร ตามจุดประสงค์ของการอ่าน ใช้หลักการพิจารณาหนังสือพิจารณาให้เห็นคุณค่า และนำไปใช้ในชีวิตจริง

กระบวนการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

การจัดการเรียนรู้

การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นแนวความคิดที่มุ่งให้ผู้เรียนใช้แหล่งเรียนรู้และสื่อการเรียนรู้ในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง มีครูเป็นผู้ให้คำปรึกษาการเรียนรู้ โดยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติและสรุปความรู้ ประเมินผลตนเอง ปรับปรุงตนเองให้พัฒนาก้าวหน้า (กระทรวงศึกษาธิการ กรมวิชาการ. 2545จ : 101 – 136)

การจัดการเรียนรู้ควรคำนึงถึง

1. การเรียนรู้อย่างมีความสุข มุ่งเน้นพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนเป็นรายบุคคล ผู้สอนกับผู้เรียน และผู้เรียนกับผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน
2. การเรียนรู้แบบองค์รวม เป็นการบูรณาการความรู้ ความเข้าใจเรื่องที่เรียนให้ลึกซึ้ง ครอบคลุมปัญหา และมีความหมายต่อการนำไปใช้ในการดำรงชีวิตและการแก้ปัญหาของสังคม
3. การเรียนรู้จะต้องปรับวัฒนธรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน ต้องปลูกฝังและสร้างวินัยในตนเองควบคู่ไปกับวิธีการเรียนรู้
4. การเรียนรู้จากการคิดและการปฏิบัติจริง เป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงจากแหล่งเรียนรู้ สื่อ เหตุการณ์และสิ่งแวดล้อมรอบตัว นำมาสรุปผลสร้างความรู้ด้วยตนเอง
5. การเรียนรู้ร่วมกับบุคคลอื่น เป็นการเรียนรู้ที่มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น เป็นการปลูกฝังคุณธรรมการอยู่ร่วมกันและการทำงานร่วมกันทำให้พัฒนาทั้งทักษะทางสังคม และทักษะการทำงาน
6. การเรียนรู้โดยการมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนและมีส่วนร่วมในผลงาน เป็นการให้ผู้เรียนร่วมกันวางแผนการเรียนรู้ และปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกัน เช่น การจัดนิทรรศการ การรายงานหน้าชั้นเรียน ผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้ทักษะกระบวนการทำงานแบบมีส่วนร่วม มีความเป็นประชาธิปไตย
7. การเรียนรู้กระบวนการเรียนรู้ เป็นการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม เกิดการศึกษาวิเคราะห์และสรุปผลการเรียนรู้ เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการเรียนรู้ต่อไป
8. การเรียนรู้เพื่อนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพ เป็นการนำความรู้ที่ได้จากการเรียน เช่น ทักษะการสื่อสาร ทักษะการจัดการ มาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพ

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ควรดำเนินการดังนี้

1. เลือกรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้สอนต้องเลือกรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย และเหมาะสมกับผู้เรียน เช่น การสืบค้นภูมิปัญญาท้องถิ่นจากแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น การปฏิบัติกิจกรรมตามความสนใจของผู้เรียนโดยให้ผู้เรียนทำโครงการ
2. คิดค้นเทคนิคกลวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้สอนสามารถคิดค้นรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้รูปแบบอื่น ๆ และนำมาใช้ให้เหมาะสมกับปัจจัยต่างๆ เช่น ความรู้ความสามารถด้านเนื้อหา ความสนใจและวัยของผู้เรียน ความสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้แต่ละช่วงชั้น เวลา สถานที่ วัสดุอุปกรณ์และสภาพแวดล้อมของโรงเรียนและชุมชน
3. จัดกระบวนการเรียนรู้ การจัดกระบวนการเรียนรู้มีหลายรูปแบบ ผู้สอนสามารถเลือกนำมาใช้หรือปรับใช้ โดยคำนึงถึงสภาพและลักษณะของผู้เรียน เน้นให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติตามกระบวนการเรียนรู้อย่างมีความสุข รูปแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่น่าสนใจ มีดังนี้

3.1 การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน เป็นการจัดประสบการณ์ตรงให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติเหมือนกับการทำงานในชีวิตจริง ให้อำนาจการแก้ปัญหาด้วยตนเองอย่างเป็นระบบ รู้จักวิธีการวางแผน คิดวิเคราะห์ ประเมินผลการปฏิบัติงานได้ด้วยตนเอง และฝึกการเป็นผู้นำและผู้ตาม สำหรับกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยมักจะเป็นโครงงานประเภทสำรวจข้อมูล โดยมีการศึกษาสำรวจข้อมูลต่าง ๆ นำมาวิเคราะห์แล้วเขียนเป็นรายงาน

3.2 การจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ เป็นวิธีการที่จะช่วยให้การดำเนินงานเป็นกลุ่มเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ คือ ได้ผลงาน ความรู้สึก และความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้ร่วมงาน ลักษณะของการสอนแบบนี้เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีโอกาสเข้าร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้อย่างทั่วถึง ยึดกลุ่มเป็นแหล่งความรู้ที่สำคัญ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ปรึกษาหารือ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ช่วยให้เกิดการเรียนรู้พฤติกรรมของตนเองและผู้อื่น ผู้เรียนค้นหาคำตอบได้ด้วยตนเองจนสามารถนำความรู้ ความเข้าใจจากการปฏิบัติงานไปใช้ในชีวิตประจำวันและอยู่ในสังคมได้อย่างสันติสุข

3.3 การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความคิด มีแนวทางการจัดกิจกรรม ดังนี้

3.3.1 การพัฒนาความคิดโดยใช้คำถาม การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ฝึกให้ผู้เรียนได้คิดโดยใช้คำถาม ซึ่งจะต้องฝึกฝนจนชำนาญและมีทักษะการใช้คำถามขั้นต่ำจนถึงขั้นสูง

3.3.2 การพัฒนาความคิดด้วยวิธีการตั้งคำถามโดยใช้หมวดความคิด การจัดการเรียนรู้โดยการตั้งคำถามของครู โดยใช้วิธีการใช้สีของหมวด 6 ใบเป็นสื่อให้สอดคล้องกับทิศทางการคิด

3.3.2.1 หมวดสีขาว แสดงถึงความเป็นกลาง หมายถึง ตัวเลขและข้อเท็จจริงต่าง ๆ เช่น เราได้ข้อมูลอะไรจากการอ่านเรื่องขุนช้างขุนแผน, เราต้องการข้อมูลเพิ่มเติมด้านใดบ้าง

3.3.2.2 หมวดสีแดง แสดงถึงความโกรธ อารมณ์ หมายถึง การมองทางด้านอารมณ์และความรู้สึก หมวดสีแดงเป็นการแสดงความรู้สึกของผู้คิด แสดงอารมณ์ สัญชาตญาณ ลางสังหรณ์ ประทับใจและหมายรวมถึงความโกรธ ความสนุก ความอบอุ่น และความพอใจ เช่น อ่านเรื่องขุนช้างขุนแผนแล้วมีความรู้สึกอย่างไร , รู้สึกอย่างไรกับข้อมูลที่ศึกษามาได้

3.3.2.3 หมวดสีดำน แสดงถึงความมืดครึ้ม หมายถึง เหตุผลด้านลบ เหตุผลในการปฏิเสธ หมวดสีดำนเป็นการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ ซึ่งจะช่วยป้องกันไม่ให้เราคิดตัดสินใจที่เสี่ยง หมวดสีดำนทำให้เราหาข้อบกพร่องหรือจุดอ่อนได้ และสามารถมองปัญหาที่อาจเกิดขึ้นได้ล่วงหน้า หมวดสีดำนใช้เพื่อตรวจสอบหาหลักฐาน ตรวจสอบหาความเป็นเหตุเป็นผล ตรวจสอบการสำรวจความเป็นไปได้ ตรวจสอบหาผลกระทบ ตรวจสอบหาความเหมาะสม ตรวจสอบหาข้อบกพร่อง เช่น อะไรคือจุดอ่อนของขุนแผน อะไรคือสิ่งที่ขุนแผนทำผิดพลาด

3.3.2.4 หมวดสีเหลือง แสดงถึงความสว่างไสวและด้านบวก หมายถึง เหตุผลทางบวก ความมั่นใจ เหตุผลในการยอมรับ หมวดสีเหลืองทำให้เรามองด้านบวก โดยไม่ต้องมีเหตุจูงใจต่าง ๆ เราใช้หมวดสีเหลืองเป็นส่วนหนึ่งของการประเมินแล้วจึงใช้หมวดสีดำน เช่น จุดเด่นของขุนแผนคืออะไร , ผลดีของการกระทำของขุนแผนมีอะไรบ้าง

3.3.2.5 หมวดสีเขียว แสดงถึงการเจริญเติบโต ความสมบูรณ์ หมายถึง ความคิดสร้างสรรค์และความคิดใหม่ ๆ หมวดสีเขียว คือ การหลบหลีกความคิดเก่า มุมมองเก่าสู่ความคิดใหม่ มุมมองใหม่เป็นการเปลี่ยนแปลง เช่น การสร้างสรรค์ทุกชนิด ทุกประเภท ทุกวิธีการอย่างจงใจ เช่น

อ่านเรื่องขุนช้างขุนแผนแล้ว จะนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างไร , ถ้าจะเปลี่ยนแปลงเรื่องขุนช้างขุนแผน ต้องการเปลี่ยนแปลงตอนใด อย่างไร

3.3.2.6 หมวกสีฟ้า แสดงถึงความเยือกเย็น หมายถึงการควบคุมและจัดระเบียบ กระบวนการ และขั้นตอนการใช้หมวกสีอื่นๆ หมวกสีฟ้าทำให้นักเรียนสามารถควบคุมการเรียนรู้ของตนเอง สามารถแก้ไขความผิดพลาดและความเชื่อผิดๆ ของตนเอง เป็นตัวแทนของการควบคุมกระบวนการคิดให้ประสานกันเป็นอย่างดี เช่น อ่านเรื่องขุนช้างขุนแผนแล้วได้เรียนรู้เรื่องใดบ้าง , จะศึกษาเรียนรู้เรื่องใดต่อไป

3.3.3 การพัฒนาความคิดโดยใช้คำถามสร้างสรรค์ คำถามสร้างสรรค์มีคำถาม 7 แบบ

3.3.3.1 คำถามปริมาณ (Quantity) เช่น ในเรื่องขุนช้างขุนแผนมีตัวละครที่เด่นๆ กี่คน ใครบ้าง

3.3.3.2 คำถามการเปลี่ยนแปลง (Change) เช่น ถ้าในเรื่องขุนช้างขุนแผนไม่มีนางวันทองแล้วจะมีใครมาดำเนินเรื่องแทนได้

3.3.3.3 คำถามการทำนาย(Prediction) เช่น ถ้ากุมารทองมีจริงจะมีอะไรเกิดขึ้น

3.3.3.4 คำถามความคิดเห็น (Point of View) เช่นถ้านักเรียนอยู่ในเหตุการณ์ในเรื่องตอนที่นางวันทองจะถูกฆ่า จะเล่าเหตุการณ์นั้นอย่างไร

3.3.3.5 คำถามเกี่ยวกับเรื่องส่วนตัว (Personal Involvement) เช่น ถ้านักเรียนเป็นขุนแผน จะรู้สึกอย่างไรที่นางวันทองถูกฆ่า

3.3.3.6 คำถามความสัมพันธ์เปรียบเทียบ (Comparative Association) เช่น ให้นักเรียนเปรียบเทียบคุณสมบัติของขุนช้างกับขุนแผน

3.3.3.7 คำถามเกี่ยวกับค่านิยม (Valuing Questioning) เช่น การที่ขุนช้างนำความขึ้นกราบบังคมทูลสมเด็จพระพันวษา กล่าวโทษขุนแผนเป็นการกระทำที่ถูกต้องหรือไม่ เพราะเหตุใด

3.4 การจัดการเรียนรู้แบบ Story Line เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการความรู้และประสบการณ์ของผู้เรียนเข้าด้วยกัน ด้วยการกำหนดเค้าโครงเรื่องที่จะเรียน และเป็นการจัดการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ การจัดการเรียนรู้แบบ Story Line จะเน้นการให้ผู้เรียนสร้างความรู้ใหม่ด้วยตนเองและสร้างสรรค์ความรู้ความคิด โดยมีพื้นฐานความเชื่อว่า ความรู้ที่มีความซับซ้อนและจำเป็นต้องมีกระบวนการพัฒนา ความรู้จะเกิดขึ้นเมื่อผู้เรียนนำความรู้เดิมหรือประสบการณ์เดิมเชื่อมโยงกับความรู้ใหม่ ด้วยการลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง การเรียนรู้จะเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วหากการจัดการเรียนรู้ได้บูรณาการประสบการณ์การเรียนรู้ที่จะพัฒนาผู้เรียนให้ได้ใช้ทักษะความคิดแบบวิเคราะห์ การคิดจินตนาการ การคิดสร้างสรรค์ การตัดสินใจและการที่ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมร่วมกัน โดยการดำเนินเรื่องหรือดำเนินเนื้อหาให้ต่อเนื่องกัน

3.5 การจัดการเรียนรู้โดยใช้แผนภาพโครงเรื่อง เป็นการแสดงความรู้โดยใช้แผนภาพเป็นวิธีการนำความรู้ หรือข้อเท็จจริงมาจัดเป็นระบบสร้างเป็นแผนภาพ หรือจัดความคิดรวบยอด หรือนำหัวข้อเรื่องใดเรื่องหนึ่งมาแยกเป็นหัวข้อย่อย และนำมาจัดลำดับเป็นแผนภาพ การใช้แผนภาพโครงเรื่องในการจัดการเรียนรู้นั้น ผู้สอนจะให้ผู้เรียนเป็นผู้สร้างแผนภาพโครงเรื่อง ผู้เรียนจะอ่าน อภิปราย ฟังเรื่องราว รวบรวมความคิด บันทึกเรื่องจากการฟัง การดูสื่อโสตทัศนูปภาพ แล้วนำข้อมูล ข้อเท็จจริง ความรู้ เรื่องราวต่าง ๆ มาจัดทำเป็นแผนภาพโครงเรื่อง

แผนภาพโครงเรื่องจะเป็นเครื่องมือให้ผู้สอนกับผู้เรียน หรือผู้เรียนกับผู้เรียน ร่วมกันทำงาน แผนภาพโครงเรื่องอาจใช้ในการเตรียมการอ่าน หลังการอ่าน เตรียมการเขียน ใช้พัฒนาความรู้ให้เหตุผล อภิปราย ใช้แสดงพื้นความรู้ของผู้เรียนหรือใช้จัดขอบเขตสิ่งที่จะต้องเรียนหรือใช้รวบรวมความรู้ที่ต้องการ

3.6 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร (กระทรวงศึกษาธิการ กรมวิชาการ, 2545 : 23 – 24) ครู ผู้บริหาร ผู้ปกครอง ตลอดจนชุมชนมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาทักษะการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร โดยจัดกิจกรรมร่วมกัน เพื่อให้ผู้เรียนมีสมรรถภาพในการใช้ภาษา ทั้งการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ด้วยการจัดกิจกรรมในห้องเรียน ในโรงเรียนและในชุมชน เช่น การเล่าเรื่อง การอภิปราย การวิจารณ์ การโต้เถียง การคัดลายมือ การเขียนเรียงความ การทำโครงการ การประกวดการอ่าน การศึกษาค้นคว้า การแข่งขันตอบคำถาม การอ่านทำนองเสนาะ

3.7 การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการเรียนรู้หลักการใช้ภาษา จะทำให้ผู้เรียนเข้าใจธรรมชาติของภาษาและวัฒนธรรมการใช้ภาษาไทย เกิดความตระหนักว่าภาษามีความสำคัญและมีพลัง กิจกรรมการพัฒนาการเรียนรู้หลักการใช้ภาษา จำเป็นต้องจัดควบคู่และสัมพันธ์กับกิจกรรมพัฒนาทักษะการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารทุกกิจกรรม

3.8 การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการเรียนรู้วรรณคดีและวรรณกรรม เป็นการเรียนรู้เรื่องราวที่สะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตของคนไทยในยุคสมัยต่าง ๆ และเป็นการปลูกฝังให้ผู้เรียนเกิดความซาบซึ้งในสุนทรีภาพของภาษาไทยเพื่อประโยชน์ในการดำรงชีวิต โดยปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับสังคมปัจจุบัน การจัดกิจกรรมจึงควรเน้นให้ผู้เรียนใช้ทักษะภาษาเพื่อเรียนรู้เนื้อหาสาระด้วยการอ่านพิจารณา วิเคราะห์ วิจารณ์ ประเมินค่าวรรณคดีและวรรณกรรมอย่างมีเหตุผล มีการนำเสนอความเข้าใจ ความซาบซึ้ง ข้อคิดและประโยชน์ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การรายงาน การจัดแสดง การสร้างสรรค์วรรณกรรมทั้งร้อยแก้ว และร้อยกรอง ฯลฯ ทั้งนี้จะเกิดผลให้ผู้เรียนมีนิสัยรักการอ่านและการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเป็นแนวทางในการผลิตผลงานเพื่อพัฒนาตนเองและสังคม

3.9 การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ภูมิปัญญาทางภาษา ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจวิถีชีวิตและศิลปการใช้ภาษาของคนในท้องถิ่น การจัดกิจกรรมจำเป็นต้องให้ผู้เรียนใช้ทักษะภาษาเพื่อการเรียนรู้ เช่น การสัมภาษณ์ การรายงาน การทำโครงการ การจัดแสดง เป็นต้น โรงเรียนและชุมชนจะต้องร่วมกันจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น เพื่ออนุรักษ์และพัฒนาภูมิปัญญาทางภาษา

วิธีการที่กล่าวมาข้างต้นนี้ ผู้สอนสามารถนำมาใช้ได้อย่างกว้างขวาง โดยใช้เทคนิควิธีการอย่างหลากหลายที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คือ ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนและเรียนอย่างมีความสุข ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพความพร้อมของผู้เรียนและธรรมชาติของสาระการเรียนรู้ที่เรียนเพื่อให้บรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้

สื่อการเรียนรู้

สื่อการเรียนรู้ เป็นเครื่องมือของการเรียนรู้ ทำหน้าที่ถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจ ความรู้สึก เพิ่มพูนทักษะและประสบการณ์ สร้างสถานการณ์การเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน กระตุ้นให้เกิดการพัฒนาศักยภาพทางการคิด ได้แก่ การคิดไตร่ตรอง การคิดสร้างสรรค์ และการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ตลอดจนสร้างเสริมคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมให้แก่ผู้เรียน สื่อการเรียนรู้มีบทบาทและให้คุณประโยชน์ต่าง ๆ (กระทรวงศึกษาธิการ กรมวิชาการ, 2545 : 6 – 9) เช่น

1. ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจความคิดรวบยอดได้ง่ายขึ้น รวดเร็วขึ้น

2. ช่วยให้ผู้เรียนมองเห็นสิ่งที่กำลังเรียนรู้ได้อย่างเป็นรูปธรรมและเป็นกระบวนการ
 3. ช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง ส่งเสริมให้เกิดความคิดสร้างสรรค์
 4. สร้างสภาพแวดล้อมและประสบการณ์การเรียนรู้ที่แปลกใหม่น่าสนใจและทำให้ผู้เรียน
 อยากเห็น

5. ส่งเสริมการมีกิจกรรมร่วมกันระหว่างผู้เรียน
 6. เกื้อหนุนผู้เรียนที่มีความสนใจและความสามารถในการเรียนรู้ที่ต่างกัน ให้เรียนรู้ได้
 เท่าเทียมกัน

7. ช่วยให้ผู้เรียนบูรณาการสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ให้เชื่อมโยงกัน
 8. ช่วยให้ผู้เรียนได้รับการเรียนรู้ในหลายมิติจากสื่อที่หลากหลาย
 9. เชื่อมโยงโลกที่อยู่ใกล้ตัวผู้เรียนให้เข้ามาสู่การเรียนรู้ของผู้เรียน
 นอกจากนั้นสื่อการเรียนรู้ยังช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ดังนี้
 1. ความรู้ สื่อการเรียนรู้ช่วยให้ผู้เรียนได้รับความรู้เชิงเนื้อหา ความรู้เชิงกระบวนการ
 และความรู้เชิงประจักษ์

2. ทักษะ กระบวนการ สื่อการเรียนรู้ช่วยส่งเสริมและพัฒนาทักษะ กระบวนการให้ผู้เรียน
 3. คุณธรรม จริยธรรมและค่านิยม สื่อการเรียนรู้ช่วยให้ผู้เรียนรักการเรียนรู้ เห็นคุณค่า
 ในตนเอง ภูมิใจในความเป็นไทย มีจิตสำนึกทางสังคมและสิ่งแวดล้อม หรืออื่น ๆ ตามลักษณะของสื่อการเรียนรู้
 ลักษณะของสื่อการเรียนรู้

1. สื่อสิ่งพิมพ์ หมายถึง หนังสือและเอกสารสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ มีหลายประเภท เช่น เอกสาร
 หนังสือ ตำรา หนังสือพิมพ์ นิตยสาร

2. สื่อเทคโนโลยี หมายถึง สื่อการเรียนรู้ที่ได้ผลิตขึ้นเพื่อใช้ควบคู่กับเครื่องมือสื่อดิจิทัลวัสดุ
 หรือเครื่องมือที่เป็นเทคโนโลยีใหม่ๆ เช่น แดปบันทึภาพพร้อมเสียง (วีดิทัศน์) แดปบันทึกลายเสียง การใช้
 อินเทอร์เน็ต

3. สื่ออื่น ๆ ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ สื่อเหล่านี้อาจแบ่งได้เป็นประเภทใหญ่ ๆ ดังนี้
 3.1 สื่อบุคคล หมายถึง บุคคลที่มีความรู้ความสามารถ ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน
 ทั้งภายในสถานศึกษาและภายนอกสถานศึกษา เช่น ผู้บริหาร บุคคลในท้องถิ่นสาขาอาชีพต่าง ๆ

3.2 สื่อธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติหรือ
 สภาพที่อยู่รอบตัวผู้เรียน เช่น ต้นไม้ ห้องปฏิบัติการ แหล่งวิทยาการ ห้องสมุด ชุมชน

3.3 สื่อกิจกรรม / กระบวนการ หมายถึง กิจกรรมหรือกระบวนการที่ครูหรือ
 ผู้เรียนกำหนดขึ้นเพื่อเสริมสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ เช่น การแสดงละคร การจัดนิทรรศการ
 การไปทัศนศึกษานอกสถานที่ การทำโครงการ เกม เพลง การปฏิบัติตามใบงาน

3.4 สื่อวัสดุ / เครื่องมือและอุปกรณ์ หมายถึง วัสดุประดิษฐ์ขึ้นเพื่อประกอบ
 การเรียนรู้ เช่น หุ่นจำลอง แผนภูมิ

สื่อการเรียนรู้ที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จำเป็นต้องให้สาระการเรียนรู้ที่ถูกต้อง มีความหมาย
 และเกี่ยวข้องกับการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์และมีคุณค่า

แหล่งการเรียนรู้

แหล่งการเรียนรู้ หมายถึง แหล่งข้อมูลข่าวสาร สารสนเทศ แหล่งความรู้ทางวิทยาการและ
 ประสบการณ์ที่สนับสนุน ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ ได้รู้ แสวงหาความรู้และเรียนรู้ด้วยตนเองตามอัธยาศัย

อย่างกว้างขวางและต่อเนื่องจากแหล่งต่าง ๆ เพื่อเสริมสร้างให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้และเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. 2545ค : 150 – 151)

ความสำคัญของแหล่งการเรียนรู้

1. เป็นแหล่งการศึกษาตามอัธยาศัย
2. เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต
3. เป็นแหล่งปลูกฝังนิสัยรักการอ่าน การศึกษาค้นคว้าแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง
4. เป็นแหล่งสร้างเสริมประสบการณ์ภาคปฏิบัติ
5. เป็นแหล่งสร้างเสริมความรู้ ความคิด วิทยาการและประสบการณ์

ประเภทของแหล่งการเรียนรู้

1. แหล่งการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ เช่น ภูเขา อุทยานแห่งชาติ ฝนดาวตก
2. แหล่งการเรียนรู้ที่จัดหรือสร้างขึ้น

2.1 แหล่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา ได้แก่ ห้องเรียน ห้องสมุด สวนวิทยาศาสตร์ สวนสมุนไพร

2.2 แหล่งการเรียนรู้นอกสถานศึกษา ได้แก่ ศาลากลาง พิพิธภัณฑ์ สถานประกอบการ แหล่งบริการ สวนสัตว์

3. แหล่งการเรียนรู้ที่เป็นทรัพยากรบุคคล ได้แก่ ครู ผู้ปกครอง บุคคลที่มีความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญในด้านต่าง ๆ ซึ่งเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น

แหล่งการเรียนรู้ทุกประเภทล้วนเป็นส่วนเติมเต็มให้การจัดการเรียนรู้ ผู้สอนและผู้เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญและให้การสนับสนุน ทั้งในการมีส่วนร่วมและการลงมือปฏิบัติจริง ทั้งนี้เพื่อให้เกิดกระบวนการจัดการเรียนรู้นั้นเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียนอย่างแท้จริง

ห้องสมุดโรงเรียนมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูและพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน เพราะเป็นแหล่งรวบรวม จัดเก็บ และให้บริการวัสดุสารสนเทศ ความรู้ ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ห้องสมุดเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่จำเป็นที่เปิดโอกาสให้ทุกคนได้มาศึกษาหาความรู้ เรียนรู้ วิทยาการต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง ส่งเสริมนิสัยใฝ่รู้ ใฝ่เรียน และมีนิสัยรักการอ่าน ซึ่งเป็นคุณลักษณะสำคัญที่ต้องพัฒนาให้เกิดแก่เยาวชนของชาติ

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

การวัดและประเมินผลเป็นส่วนหนึ่งของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งต้องดำเนินการควบคู่กันไป การบูรณาการหรือการประสานประสานการวัดและประเมินผลกับการเรียนการสอนเข้าด้วยกัน จะส่งผลต่อการพัฒนาการศึกษาหลายประการ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียนซึ่งเป็นศูนย์กลางของการพัฒนานั้น การวัดและประเมินผลจะมีบทบาทสำคัญต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ทั้งนี้เพราะการวัดและประเมินผลและการเรียนรู้มีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด โดยการประเมินจะมีผลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อการเรียนรู้ ทางตรงคือจะให้ข้อมูลย้อนกลับที่สำคัญเพื่อนำไปสู่การเรียนที่มีประสิทธิภาพ ส่วนผลทางอ้อมคือ จะเป็นสิ่งชี้แนะการเรียนการสอน ดังนั้นผู้จัดการศึกษาจึงสามารถนำผลทั้งสองลักษณะที่เกิดขึ้นมาใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างแท้จริงต่อการจัดการศึกษาได้ (กระทรวงศึกษาธิการ กรมวิชาการ. 2545ค : 171 – 173)

1. การวัดและประเมินผลการเรียนภาษาไทย

การวัดผลและประเมินการเรียนรู้ด้านภาษา เป็นงานที่ยากซึ่งต้องการความเข้าใจที่ถูกต้อง แท้จริงเกี่ยวกับการทำงานของภาษาและการพัฒนาทางภาษา ดังนั้นผู้ปฏิบัติหน้าที่วัดผลการเรียนรู้ด้านภาษา จำเป็นต้องเข้าใจหลักการของการเรียนรู้ภาษา เพื่อเป็นพื้นฐานการดำเนินงานดังนี้

1.1 ทักษะทางภาษา ฟัง พูด อ่าน เขียน ดู มีความสำคัญเท่าๆ กัน และทักษะเหล่านี้ มีความเกี่ยวเนื่องกัน และความก้าวหน้าของทักษะหนึ่ง จะมีผลต่อการพัฒนาการทักษะอื่น ๆ

1.2 ผู้เรียนต้องได้รับการพัฒนาความสามารถทางภาษา เช่นเดียวกับทักษะการคิด ทักษะทางสังคม เมื่อผู้เรียนมีโอกาสใช้ภาษาตามความต้องการที่แท้จริงของตนเอง และในสภาพการณ์จริง ทั้งในบริบททางวิชาการในห้องเรียนและชุมชนที่กว้างออกไป

1.3 ผู้เรียนต้องเรียนรู้การใช้ภาษาพูด ภาษาเขียนอย่างถูกต้องด้วยการฝึกฝนมิใช่ การเรียนกฎเกณฑ์ทางภาษาอย่างเดียว การเรียนการใช้ภาษาที่ประกอบด้วยไวยากรณ์ การสะกดคำ และ เครื่องหมายต่าง ๆ จะค่อย ๆ เพิ่มขึ้น เมื่อผู้เรียนได้พัฒนาทักษะทางภาษาของตน

1.4 ผู้เรียนทุกคนต้องผ่านขั้นตอนการพัฒนาทางภาษาเช่นเดียวกัน แต่จะต่างกันในเรื่องจังหวะก้าวและวิธีการเรียนรู้

1.5 ภาษาและวัฒนธรรมมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด หลักสูตรที่ให้ความสำคัญ ให้ความสำคัญ และเห็นคุณค่าของเชื้อชาติ วัฒนธรรม ภูมิหลังทางภาษา และความหลากหลายของภาษา จะช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาความรู้สึกที่ดีเกี่ยวกับตนเองและกระตุ้นให้ผู้เรียนเรียนรู้

2. หลักการของการประเมินผลในชั้นเรียนที่มีประสิทธิภาพ

ประการแรก : การประเมินผลในชั้นเรียนที่มีประสิทธิภาพ จะต้องส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน

ประการที่สอง : การประเมินผลจะต้องใช้ข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย

ประการที่สาม : การประเมินผลจะต้องมีความเที่ยงตรง เชื่อถือได้ และยุติธรรม

3. การวางแผนการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการประเมินผลการเรียน

หลังจากที่ผู้สอนกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนแล้ว ผู้สอนจะต้องพิจารณากำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลผลการเรียนรู้ที่ได้ จากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนดังกล่าวทั้งนี้โดยพิจารณาองค์ประกอบสำคัญต่อไปนี้

3.1 ผลการเรียนรู้ที่ต้องการจากกิจกรรมการเรียนการสอน คืออะไร

ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการเรียนรู้ได้มาจากมาตรฐานการเรียนรู้ระดับต่าง ๆ ซึ่งถูกกำหนดไว้โดยครอบคลุมความรู้ ทักษะ กระบวนการและคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมต่างๆ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังจะนำไปสู่การเลือกวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่มีประสิทธิภาพ เช่น ผู้สอนกำหนดว่า ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง คือความสามารถในการเขียนบทความเพื่อโน้มน้าว ชักชวน ผู้สอนจะต้องเก็บรวบรวมผลงานที่มอบหมายให้ผู้เรียนได้จัดทำเกี่ยวกับเรื่องนี้ และประเมินโดยเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด ผลการประเมินจึงเที่ยงตรง เชื่อถือได้ แต่ถ้าผู้สอนใช้แบบทดสอบชนิดเลือกตอบในการเก็บรวบรวมข้อมูล ถือว่าผู้สอนใช้วิธีการไม่เหมาะสม

3.2 ความมุ่งหมายของการประเมินคืออะไร และใครจะเป็นผู้นำผลการประเมินไปใช้

ความมุ่งหมายของการประเมินและผู้นำผลการประเมินไปใช้ จะช่วยให้สามารถเลือกใช้วิธีการประเมินได้เหมาะสม รวมทั้งสามารถกำหนดแนวทางในการรายงานผลการประเมินได้

การประเมินเพื่อวินิจฉัยจุดเด่น - จุดด้อยในการเรียน กับ การประเมินเพื่อตัดสินผล การเรียนมีความมุ่งหมายต่างกัน การประเมินเพื่อวินิจฉัย ต้องการข้อมูลเพื่อการปรับปรุงพัฒนาผู้เรียน ดังนั้นวิธีการประเมินจะมีลักษณะที่มุ่งเน้นในรายละเอียดทุกขั้นตอนแห่งการเรียนรู้ เพื่อเป็นข้อมูล ในการแก้ปัญหาเกี่ยวกับการเรียนของผู้เรียน เหมาะที่จะนำมาใช้ระหว่างกระบวนการเรียนการสอน ส่วนการประเมินเพื่อตัดสินผลการเรียนจะเป็นการประเมินสรุปผลการเรียนรู้ทั้งหมด แนวทางการวัดจึงมี ลักษณะที่นำมาเฉพาะเป้าหมายหลักสำคัญ ที่จะแสดงภาพรวมเกี่ยวกับสัมฤทธิ์ผลของผู้เรียนตาม ความคาดหวังมาประเมิน เป็นต้น

4. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลผลการเรียนของผู้เรียน

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ถูกนำมาใช้ในการประเมินโดยทั่วไป เช่น การสังเกต การตรวจงานหรือผลงาน การทดสอบความรู้ การตรวจสอบการปฏิบัติ และการแสดงออก อย่างไรก็ตาม มีการนำเสนอแนวทางการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยพิจารณาจากเป้าประสงค์ของการประเมินที่เฉพาะเจาะจง ในรายละเอียด เพื่อข้อมูลที่ได้จะสามารถนำมาใช้ประโยชน์ต่อการปรับปรุงพัฒนากระบวนการเรียนรู้ได้ อย่างแท้จริงดังนี้

4.1 การให้ตอบแบบทดสอบ ทั้งในลักษณะที่เป็นแบบเลือกตอบ ได้แก่ ข้อสอบแบบเลือก ตอบถูก - ผิด และข้อสอบชนิดให้ผู้สอบสร้างคำตอบ ได้แก่ เติมข้อความในช่องว่าง เติมคำตอบเป็นประโยค เป็นข้อความ หรือเขียนเป็นแผนภูมิ

4.2 การดูจากผลงาน เช่น เรียงความ รายงานโครงงาน บันทึกประจำวัน บทละคร บทร้อยกรอง แฟ้มผลงาน เป็นต้น ผลงานจะเป็นสิ่งแสดงให้เห็นการนำความรู้และทักษะไปใช้ในการปฏิบัติงาน ของผู้เรียน

4.3 ดูการปฏิบัติ โดยผู้สอนสามารถสังเกตการนำทักษะและความรู้ไปใช้โดยตรงในสถานการณ์ ที่ให้ปฏิบัติจริง วิธีการนี้ถูกนำไปใช้อย่างกว้างขวางในการประเมินการปฏิบัติที่มีระเบียบข้อบังคับ เช่น การอ่านออกเสียง การพูดได้วาทะ การฟังจับใจความ

4.4 ดูกระบวนการ วิธีการนี้จะให้ข้อมูลเกี่ยวกับวิธีการเรียนรู้ กระบวนการคิดของผู้เรียน มากกว่าที่จะดูผลงานหรือการปฏิบัติ ซึ่งจะทำให้ทราบกระบวนการคิดที่ผู้เรียนใช้ วิธีการที่พบว่าครูผู้สอน ใช้อยู่เป็นประจำในกระบวนการเรียนการสอน คือ การให้นักเรียนคิดดังๆ การตั้งคำถามให้นักเรียนตอบ โดยครูจะเป็นผู้สังเกตวิธีการคิดของผู้เรียน วิธีการเช่นนี้เป็นกระบวนการที่จะให้ข้อมูลเพื่อการวินิจฉัยและ เป็นข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้เรียน โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเหมาะกับการประเมินพัฒนาการ ด้านทักษะ กระบวนการคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม

5. ข้อพึงปฏิบัติ

เป้าหมายของการจัดการศึกษา คือการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ทักษะ กระบวนการ คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนด ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้สอน จำเป็นต้องวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ วางแผนการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการประเมินให้สอดคล้องกัน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่จะนำไปสู่การประเมินความรู้ความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียน ความสามารถในการใช้ภาษา สามารถประเมินได้จากการรวบรวมข้อมูลผ่านการสังเกตการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ของผู้เรียนได้อย่าง ต่อเนื่องตลอดเวลา ทั้งในเวลาที่ผู้สอนจัดกระบวนการเรียนการสอน ซึ่งถือว่าอยู่ในบริบทที่ผู้สอนได้จัดหรือ จำลองขึ้นมาและในขณะที่ผู้เรียนได้ปฏิบัติในสภาพที่เป็นจริง จากการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลต่าง ๆ รอบตัว ซึ่งจะเป็นข้อมูลที่สะท้อนความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียนได้เป็นอย่างดีพร้อม ๆ กับการประเมินความรู้

ความสามารถทางภาษาผู้สอนสามารถประเมินพัฒนาการด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่ต้องการปลูกฝังให้เกิดขึ้นแก่ผู้เรียนด้วย

ผู้สอนควรนำผลการประเมินมาใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงและพัฒนาผู้เรียนอย่างจริงจัง มิใช่การประเมินเพื่อนำมาใช้เพื่อการตัดสินเพื่อเลื่อนชั้น หรือเพื่อการผ่านแต่ประการเดียว เพราะหลักการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ความสำคัญต่อการประเมินเพื่อปรับปรุงและพัฒนาผู้เรียนเป็นประเด็นหลัก

หลักสูตรสถานศึกษา

✓ ความหมายของหลักสูตรสถานศึกษา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. 2542 : 15) มาตรา 27 กล่าวถึงหลักสูตรสถานศึกษา สามารถสรุปได้ว่า หลักสูตรสถานศึกษา หมายถึง หลักสูตรที่สถานศึกษา จัดทำขึ้นตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหาในชุมชน และสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้ผู้เรียนเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 (กระทรวงศึกษาธิการ กรมวิชาการ. 2545ก : 27-28) ระบุว่าหลักสูตรสถานศึกษา เป็นการเรียนรู้ทั้งมวลและประสบการณ์อื่น ๆ ที่สถานศึกษาแต่ละแห่งวางแผนเพื่อพัฒนาผู้เรียน โดยจะต้องจัดทำสาระการเรียนรู้ ทั้งรายวิชาที่เป็นพื้นฐานและรายวิชาที่ต้องการเรียนเพิ่มเติม เป็นรายปีหรือรายภาค จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนทุกภาคเรียนและกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ จากมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นส่วนประกอบที่สำคัญของหลักสูตรสถานศึกษา

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2545ค : 6) กล่าวว่าหลักสูตรสถานศึกษา หมายถึง แผนหรือแนวทางหรือข้อกำหนดของการจัดการศึกษาที่จะพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ โดยส่งเสริมให้แต่ละบุคคลพัฒนาไปสู่ศักยภาพสูงสุดของตน รวมถึงระดับขั้นของมวลประสบการณ์ที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้สะสม ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนนำความรู้ไปสู่การปฏิบัติได้ ประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ด้วยตนเอง รู้จักตนเอง มีชีวิตอยู่ในโรงเรียน ชุมชน สังคม และโลกอย่างมีความสุข

ชมรมกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (2545 : คำชี้แจง) ให้ความหมายหลักสูตรสถานศึกษาว่าเป็นแผนหรือข้อกำหนดของการจัดการศึกษาที่มุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถตามลำดับขั้นตอนของมวลประสบการณ์การเรียนรู้ที่สถานศึกษากำหนดไว้ในหลักสูตร และส่งเสริมให้ผู้เรียนแต่ละคนได้รับการพัฒนาไปสู่ศักยภาพสูงสุดของตนเอง

ชาติรี สำราญ (2544 : คำนำ) กล่าวว่าหลักสูตรสถานศึกษา หมายถึง หลักสูตรที่สอดคล้องต่อความต้องการของท้องถิ่นและสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางในด้านมาตรฐานการเรียนรู้ แต่่นำสู่ชุมชนได้ เป็นหลักสูตรที่โรงเรียนโดยครู ผู้ปกครอง นักเรียนร่วมกันจัดสร้างไว้

วัฒนาพร ระเบียบทุกข์ (2545 : 2 – 3) กล่าวว่าหลักสูตรสถานศึกษา หมายถึงการเรียนรู้และประสบการณ์อื่น ๆ ที่สถานศึกษาแต่ละแห่งวางแผนเพื่อพัฒนาผู้เรียน โดยจะต้องจัดทำสาระการเรียนรู้ ทั้งรายวิชาที่เป็นพื้นฐานและรายวิชาเพิ่มเติม เป็นรายปีหรือรายภาค จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในแต่ละปีหรือภาค และกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์จากจุดหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

จากความหมายดังกล่าวข้างต้นสรุปว่า หลักสูตรสถานศึกษา หมายถึง แนวทางที่สถานศึกษา แต่ละแห่ง วางแผนการจัดการศึกษา ตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

และสอดคล้องกับสภาพปัญหาในชุมชนและท้องถิ่น โดยจัดทำสาระของหลักสูตร กลุ่มสาระการเรียนรู้และ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความสามารถ ไปสู่ศักยภาพสูงสุดของแต่ละบุคคลและ นำสิ่งที่ได้จากการเรียนรู้ไปปฏิบัติในชีวิตจริงและประสบความสำเร็จในชีวิต อยู่ในสังคมอย่างมีความสุข

ความสำคัญของหลักสูตรสถานศึกษา

ตามหลักการของหลักสูตรนั้น จะต้องให้ผู้ใช้หลักสูตรในชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพปัญหา และสนองความต้องการของสังคมที่ใช้หลักสูตรนั้น เพราะหลักสูตรที่ สร้างขึ้นมีจุดหมายสำหรับใช้ในชุมชนแห่งหนึ่งแห่งใดโดยเฉพาะ ก็ย่อมตอบสนองต่อความต้องการของชุมชน นั้นได้มากที่สุด (สรัต อุทรานันท์. 2532 : 11) เนื่องจากหลักสูตรแกนกลางกำหนดจุดหมาย เนื้อหาสาระ และกิจกรรมอย่างกว้างๆ เพื่อให้ทุกคนได้เรียนรู้ แต่ไม่สามารถให้รายละเอียดเกี่ยวกับความรู้ตามสภาพและ ความต้องการของท้องถิ่นได้ หลักสูตรแกนกลางไม่สามารถนำทรัพยากรท้องถิ่นมาเป็นประโยชน์ได้ แต่หลักสูตรสถานศึกษาสามารถบูรณาการทรัพยากรท้องถิ่น และภูมิปัญญาชาวบ้านมาใช้ในการเรียน การสอนได้ ซึ่งสามารถทำให้ผู้เรียนมีความรักและความผูกพันกับท้องถิ่นและสามารถนำทรัพยากรท้องถิ่นมา ใช้ประกอบอาชีพได้ (ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์. 2539 : 109 – 110)

หลักสูตรสถานศึกษามีความสำคัญต่อการช่วยพัฒนาผู้เรียนในทุก ๆ ด้าน สามารถชี้แนะให้ผู้บริหาร สถานศึกษาคู อาจารย์ ตลอดจนผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาได้พยายามจัดมวลงประสบการณ์ให้แก่ ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองในด้านความรู้ ทักษะ คุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ บรรลุ ตามจุดหมายของการจัดการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ กรมวิชาการ. 2545ง : 1)

ดังนั้นหลักสูตรสถานศึกษาจึงมีบทบาท 3 ประการดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ กรมวิชาการ. 2545ค : 6)

1. เป็นข้อกำหนดที่ทุกคนในสถานศึกษาต้องปฏิบัติตามเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้สอดคล้องกับ ความถนัด ความสนใจ และความต้องการของผู้เรียนสอดคล้องกับสภาพ และความต้องการของสถานศึกษา และท้องถิ่น
2. เป็นเอกสารที่บุคคลภายนอกหรือหน่วยงานต่าง ๆ มีไว้ใช้ประโยชน์ในกรณีที่ต้องการศึกษา การจัดการศึกษาของสถานศึกษา
3. เป็นเอกสารที่ใช้ประกอบการประเมินคุณภาพภายนอก เพื่อประเมินให้สอดคล้องกับสภาพ การปฏิบัติจริงของสถานศึกษา

จุดมุ่งหมายของหลักสูตรสถานศึกษา

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 (กระทรวงศึกษาธิการ กรมวิชาการ. 2545ก : 28) กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของหลักสูตรสถานศึกษาว่า สถานศึกษาจะต้องทำงานร่วมกับครอบครัวและ ชุมชน ท้องถิ่น วัด หน่วยงานและสถานศึกษา ทั้งภาครัฐและเอกชนในท้องถิ่น เพื่อให้เกิดผลตามจุดมุ่งหมาย ของหลักสูตรสองประการ เป็นแนวทางที่สำคัญสถานศึกษาต้องพัฒนาหลักสูตรภายในบริบทและแนวทาง นั้นๆ ดังนี้

1. หลักสูตรสถานศึกษาควรพัฒนาให้เด็กเกิดความสุขและความเพลิดเพลินในการเรียนรู้ เปรียบเสมือนเป็นวิธีสร้างกำลังใจและเร้าใจให้เกิดความก้าวหน้าแก่ผู้เรียนให้ได้มากที่สุด มีความรู้สูงสุด สำหรับผู้เรียนทุกคน ควรสร้างความเข้มแข็ง ความสนใจ และประสบการณ์ให้ผู้เรียนและพัฒนาความมั่นใจ ให้ผู้เรียนและทำงานอย่างเป็นอิสระและร่วมใจกัน ควรให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้สำคัญ ๆ ในการอ่านออก เขียนได้ คิดเลขเป็น ใช้ข้อมูลสารสนเทศ และเทคโนโลยีสื่อสาร ส่งเสริมจิตใจที่อยากรู้อยากเห็นและมี กระบวนการคิดอย่างมีเหตุผล

2. หลักสูตรสถานศึกษาควรส่งเสริมการพัฒนาด้านจิตวิญญาณ จริยธรรมสังคมและวัฒนธรรม และโดยเฉพาะพัฒนาหลักการในการจำแนกระหว่างถูกและผิด เข้าใจและศรัทธาในความเชื่อของตนเอง ความเชื่อและวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน ว่ามีอิทธิพลต่อตัวบุคคลและสังคม หลักสูตรสถานศึกษาต้องพัฒนา หลักคุณธรรมและความอิสระของผู้เรียน และช่วยให้เป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบ สามารถช่วยพัฒนา สังคมให้เป็นธรรมขึ้น มีความเสมอภาค ควรพัฒนาความตระหนัก เข้าใจ และยอมรับสภาพแวดล้อมที่ตน ดำรงชีวิตอยู่ ยึดมั่นในข้อตกลงร่วมกันต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนทั้งในระดับส่วนตน ระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และระดับโลก หลักสูตรสถานศึกษาควรสร้างให้ผู้เรียนมีความพร้อมในการเป็นผู้บริโภคที่ตัดสินใจ แบบมีข้อมูล และเป็นอิสระและเข้าใจในความรับผิดชอบ

แนวคิดในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

แนวคิดหนึ่งของการพัฒนาการศึกษาโดยการถ่ายโอนอำนาจการตัดสินใจจากรัฐ หรือเขตพื้นที่ การศึกษาไปยังสถานศึกษาต่าง ๆ ได้แก่การบริหารแบบใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School – base management - SBM) ซึ่งจะให้ผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน ผู้ปกครอง เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการจัดการ การศึกษามากขึ้น ด้วยการให้รับผิดชอบในการตัดสินใจในเรื่องงบประมาณ บุคลากรและหลักสูตร การมีส่วนร่วม ตัดสินใจในเรื่องหลักดังกล่าวของครู ผู้ปกครอง และสมาชิกในชุมชนด้วยการบริหารแบบใช้สถานศึกษา เป็นฐานยังเพิ่มประสิทธิภาพของบรรยากาศการเรียนรู้ให้กับเด็กด้วย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2542 : 1)

แนวคิดนี้เริ่มในประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งมีแบบของการบริหารจัดการแตกต่างกันไปตามมลรัฐ และในระหว่างปี พ.ศ. 2503 – 2522 วงการศึกษาของสหรัฐอเมริกาได้มีการปรับปรุงการดำเนินงาน ทางการศึกษาเพื่อให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยนำความคิดจากความสำเร็จของการพัฒนาองค์การ ทางอุตสาหกรรมที่ทอ้งค์การให้มีประสิทธิภาพในการทำงาน ส่งผลให้การปฏิบัติงานมีคุณภาพ สร้างผลกำไร และสร้างความพึงพอใจแก่ลูกค้าและผู้เกี่ยวข้อง ดังนั้นแนวทางที่จะทำให้คุณภาพการศึกษาดีขึ้นต้องปรับปรุง และพัฒนาการบริหารโรงเรียนเสียใหม่ มีการกระจายอำนาจบริหารและการจัดการศึกษาไปยังโรงเรียน ให้มากขึ้น (อุมาพร หล่อสมฤติ. 2545: 20 ; อ้างอิงจาก สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2543 : 12 ; Passmore. 1988)

การบริหารแบบใช้โรงเรียนเป็นฐานให้ประโยชน์หลายประการ ได้แก่ เปิดโอกาสให้ผู้มีความสามารถ ในสถานศึกษามีส่วนร่วมตัดสินใจเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน ให้ชุมชนมีสิทธิมีเสียงในการตัดสินใจ ที่สำคัญ ให้ความสำคัญกับการตรวจสอบเพื่อการตัดสินใจนำไปสู่การคิดสร้างสรรค์ที่กว้างขวางในการออกแบบงาน โครงการ ปรับวิธีการจัดสรรทรัพยากรเพื่อสนับสนุนเป้าหมายการพัฒนาของแต่ละสถานศึกษา นำไปสู่ การจัดสรรงบประมาณที่แท้จริง ซึ่งเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและครูได้มีความตระหนักในสถานภาพทางการเงิน ของสถานศึกษา การจำกัดการใช้จ่ายและค่าใช้จ่ายที่ใช้ในโครงการต่าง ๆ เพิ่มขวัญกำลังใจให้ครูและ อบรมปลูกฝังการเป็นผู้นำในทุกระดับ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2542 : 5)

แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาการศึกษาโดยใช้การบริหารแบบใช้โรงเรียนเป็นฐานนั้นเป็นแนวคิดสำคัญ ในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาโดยมีความเชื่อว่าการตัดสินใจที่ดีที่สุดเกิดจากการตัดสินใจของคณะบุคคล ที่อยู่ใกล้ชิดและมีส่วนเกี่ยวข้องกับนักเรียนมากที่สุด (อุมาพร หล่อสมฤติ. 2545: 20 ; อ้างอิงจาก Wohlsletter. 1995 : 22 – 25) ซึ่งหลักสูตรสถานศึกษาที่พัฒนาโดยสถานศึกษาแต่ละแห่ง จะให้ความสำคัญ กับการวิเคราะห์สถานการณ์ในระดับสถานศึกษา เพื่อจัดทำหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการ จำเป็น ของนักเรียนแต่ละคนและเหมาะสมกับสถานการณ์เฉพาะของสถานศึกษาและท้องถิ่น และกระบวนการตัดสินใจ

เกี่ยวกับหลักสูตรทั้งหมดเป็นไปอย่างต่อเนื่องและปรับเปลี่ยนเป็นปัจจุบันเสมอ โดยเน้นที่การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของสมาชิกในลักษณะให้มีการตัดสินใจโดยกลุ่มหรือการตัดสินใจร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น คณะครู นักเรียน ผู้ปกครอง หรือชุมชน

การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ที่จะมีประโยชน์หรือได้ผลตามเจตนารมณ์จริง ๆ นั้น จะดำเนินไปไม่ได้หากไม่ได้พิจารณาจากบริบทของสถานศึกษาจริง ๆ โดยจะต้องอ้างอิงถึงความต้องการของผู้เรียนต้องอาศัยความรู้ ความเข้าใจตัวผู้เรียน ต้องใกล้ชิดกับผู้เรียนซึ่งสถานศึกษาสามารถทำได้เป็นอย่างดีที่สุด การมีโอกาสนในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา จะทำให้สถานศึกษาได้ทำหน้าที่อย่างอิสระในการที่จะจัดแปลง แก้ไข ปรับปรุง หลักสูตร เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพการณ์เฉพาะของสถานศึกษาและท้องถิ่น

การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาทำให้สถานศึกษามีโอกาสวิเคราะห์ความจำเป็น ความต้องการของสถานศึกษาและได้จัดทำหลักสูตรบนพื้นฐานของปัญหาและความต้องการของสถานศึกษาและชุมชน สถานศึกษามีโอกาสติดตามผลการใช้อย่างใกล้ชิด และมีโอกาสปรับปรุงแก้ไขรายละเอียดของ หลักสูตรและกลวิธีการสอนของครู แล้วนำกลับไปใช้อีกและติดตามผลอีก หลักสูตรจะมีความเคลื่อนไหว และยืดหยุ่น และปฏิบัติได้ในสถานการณ์จริงของสถานศึกษา กระบวนการของการพัฒนาหลักสูตรจะดำเนินการไปอย่างครบวงจรอย่างแท้จริง (สุริยา เหมตะคิลปี. 2537 : 169 – 170)

ประเทศที่มิโนบายให้โรงเรียนเป็นผู้บริหารจัดการการศึกษา และจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาเอง มีหลายประเทศ (อุทัย บุญประเสริฐ. 2545 : 73 – 124) เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา มลรัฐแคนดักก็มีการแต่งตั้ง คณะกรรมการหรือสภาโรงเรียน (School Council) ซึ่งมีหน้าที่กำหนดหลักสูตร ประเมินความต้องการอันจำเป็นที่จะต้องพัฒนาหลักสูตรให้เป็นไปตามมาตรฐานของมลรัฐ มลรัฐฟลอริดามีการพัฒนาบุคลากรอย่างกว้างขวาง ให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรและการทำงานเป็นทีม เมืองดีทรอยท์ มลรัฐมิชิแกน มีการกระจายอำนาจให้โรงเรียนมีอิสระในการพัฒนาหลักสูตรระดับโรงเรียน

ประเทศนิวซีแลนด์ การจัดการศึกษาของโรงเรียนจะดำเนินตามกรอบนโยบายการศึกษาของชาติ เป้าหมายทางการศึกษาของชาติ และตามกรอบหลักสูตร นอกจากนี้ยังมีการพิจารณาความต้องการของชุมชนประกอบด้วย โดยการระดมความคิดเห็นของชุมชนผ่านคณะกรรมการบริหารโรงเรียน ส่วนเรื่องหลักสูตรรัฐเป็นผู้กำหนดกรอบโดยผ่านความเห็นชอบจากประชาชน แล้วโรงเรียนโดย คณะกรรมการบริหารโรงเรียน ครู ผู้ปกครอง และชุมชน จะพิจารณาความต้องการร่วมกันว่าจะเปิดสอนหลักสูตรใดเพื่อเป็นประโยชน์ต่อวิถีชีวิตของคนในชุมชน

ประเทศสาธารณรัฐเกาหลี มีจุดเน้นที่ใช้เป็นยุทธวิธีหลักในการปฏิรูปการศึกษา คือการส่งเสริมให้ชุมชนมีอำนาจในการจัดการศึกษา เพื่อให้สถานศึกษาในท้องถิ่นมีบทบาทตอบสนองความต้องการ การเรียนรู้ของคนในชุมชนให้มากที่สุด

ประเทศสิงคโปร์ มีการกระจายอำนาจการบริหารการศึกษาให้กับโรงเรียนที่มีความพร้อม ให้ครูใหญ่มีบทบาทสำคัญในการจัดการเรียนการสอน ส่งเสริมให้โรงเรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีนวัตกรรม มีศักยภาพในการแข่งขัน เพื่อสร้างความเป็นเลิศในการศึกษา

ประเทศอิสราเอล ให้มีการถ่ายโอนอำนาจจากกระทรวงศึกษาธิการและสำนักงานการศึกษาท้องถิ่น ไปสู่โรงเรียน ให้โรงเรียนมีหน้าที่รับผิดชอบกำหนดเป้าหมายของโรงเรียน โดยต้องให้สอดคล้องกับกรอบหลักสูตรแห่งชาติ โรงเรียนมีอิสระที่จะปรับหลักสูตรและวิธีสอนให้เป็นไปตามความต้องการเป้าหมายและวิสัยทัศน์ของโรงเรียนได้

สหราชอาณาจักร ในการบริหารระดับโรงเรียน ชุมชนจะมีส่วนร่วมโดยการเป็นตัวแทนใน คณะกรรมการการบริหารโรงเรียนซึ่งมีหน้าที่และรับผิดชอบ ตัดสินใจและดูแลกำหนดแนวทางการดำเนินงาน ของโรงเรียน และการปฏิบัติตามหลักสูตรแห่งชาติ ทั้งนี้โดยรัฐบาลกลางเป็นผู้ตรวจสอบ และให้การสนับสนุน แก่โรงเรียน

ประเทศเยอรมนี รัฐต่าง ๆ ในประเทศจะมีโครงสร้างทางการศึกษาและหลักสูตรแกนกลาง ในลักษณะเดียวกัน โดยไม่มีกรอบหลักสูตรระดับชาติ อำนาจในการนำกฎหมายและระเบียบปฏิบัติต่าง ๆ ทางการศึกษาไปใช้เป็นอำนาจของสำนักงานศึกษาธิการของแต่ละรัฐ ดังนั้นอำนาจในการพัฒนากรอบหลักสูตร และการบังคับใช้จึงเป็นของรัฐแทนที่จะเป็นของกระทรวงศึกษาธิการ โดยกรอบหลักสูตรที่แต่ละรัฐพัฒนาขึ้น ทำให้มาตรฐานของการสอนใกล้เคียงกัน โดยแตกต่างกันในรายละเอียดระหว่างรัฐต่าง ๆ ซึ่งกรอบหลักสูตร ดังกล่าวประกอบด้วยเนื้อหา วัตถุประสงค์ของหลักสูตรและจำนวนคาบของการเรียนการสอนสำหรับโรงเรียน แต่ละประเภท โดยหลักสูตรในระดับประถมศึกษามีการกำหนดให้เรียนวิชาภาษาเยอรมันและคณิตศาสตร์ มากที่สุด นอกจากนี้ครูยังได้รับอนุญาตให้ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหรือเพิ่มเติมเนื้อหาของหลักสูตรได้ตาม ความเหมาะสมกับพื้นฐานทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมของนักเรียน ครูจึงพัฒนาแผนการสอน โดยยึดกรอบหลักสูตรเป็นหลัก แต่สามารถตัดสินใจจัดแบ่งเวลา สำหรับการสอนแต่ละหัวข้อเรื่องตามความ เหมาะสมได้ ดังนั้นการนำกรอบหลักสูตรที่รัฐพัฒนาขึ้นไปใช้จึงอาจมีความแตกต่างกันระหว่างโรงเรียน ในรัฐเดียวกัน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2544 : 103 – 104)

นโยบายที่ให้โรงเรียนเป็นผู้บริหารจัดการการศึกษาและจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาเอง ในต่างประเทศดังกล่าว มีความสอดคล้องกับนโยบายเกี่ยวกับหลักสูตรสถานศึกษาของไทยตาม พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ซึ่งในมาตราที่ 27 ระบุว่า ให้คณะกรรมการศึกษา ขึ้นพื้นฐานกำหนดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองที่ดีของชาติ การดำรงชีวิต และการประกอบอาชีพ ตลอดจนเพื่อการศึกษาต่อ ให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีหน้าที่จัดทำ สารของหลักสูตร ในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะ อันพึงประสงค์ (สำนักงานปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติ 2542 : 15)

เงื่อนไขในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

การที่สถานศึกษาจะประสบความสำเร็จในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษานั้น มีเงื่อนไขที่สำคัญ หลายประการ (สุริยา เหมตะศิลป์, 2537 : 9 ; อ้างอิงจาก Cohen, 1985. *The International Encyclopedia of Education*, p. 1158) ดังนี้

1. ต้องมีการมอบอำนาจจากส่วนกลางไปยังสถานศึกษาในท้องถิ่น ในลักษณะการกระจายอำนาจ
2. บุคลากรในสถานศึกษามีความยินดี และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับหลักสูตรสถานศึกษา และบุคลากรเหล่านั้นมีทักษะในการวินิจฉัยความจำเป็นของนักเรียน
3. มีบุคลากรที่มีความสามารถพอเพียงและรับผิดชอบงานการตัดสินใจเกี่ยวกับหลักสูตร
4. มีการเตรียมการสนับสนุนสถานศึกษาในรูปแบบเหล่านี้

4.1 เตรียมการด้านความเป็นผู้นำทางด้านหลักสูตร จากผู้บริหารสถานศึกษา จากสมาชิก ทำงานคนอื่น ๆ หรือจากที่ปรึกษาทางด้านหลักสูตร โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่ปรึกษาด้านกระบวนการทำงาน การปฏิบัติในลักษณะผู้อำนวยการคอยความสะดวก ปรับปรุงการสื่อสารและการพัฒนายุทธศาสตร์ที่จำเป็น

4.2 เตรียมการด้านทรัพยากร รวมทั้งเวลาและวัสดุที่ครูจำเป็นต้องใช้โครงสร้างของ องค์การภายในสถานศึกษาที่เอื้อหรือสนับสนุนงานการตัดสินใจ เกี่ยวกับหลักสูตรสถานศึกษา

นอกจากนั้นผู้บริหารจะต้องกระจายอำนาจในการตัดสินใจเกี่ยวกับหลักสูตร อำนาจการบริหารทรัพยากรบุคคลบนหลักความเชื่อใจและเคารพซึ่งกันและกันระหว่างครูกับผู้บริหาร โดยเน้นการทำงานร่วมกันเป็นทีมของครู และการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของครู รวมทั้งการสร้างวัฒนธรรมซึ่งทุกคนมีความร่วมแรงร่วมใจ (Weaver. 1997 : Abstract)

การบริหารแบบใช้โรงเรียนเป็นฐาน ซึ่งจะส่งผลต่อผู้บริหารและวัฒนธรรมของสถานศึกษา ทำให้เกิดความสำเร็จในการบริหารจัดการสถานศึกษาและส่งผลต่อผู้เรียน (Kim. 1999 : abstract) มีองค์ประกอบ 7 ประการ (Sutherland. 1997 : Abstract) คือ

1. การพัฒนาความรอบรู้และบูรณาการความรู้
2. การสร้างจิตสำนึกร่วมกันในการจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ
3. การให้โอกาสและสนับสนุนให้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
4. การสร้างความไว้วางใจและความเคารพต่อกันระหว่างบุคลากรของสถานศึกษาและ

ผู้ปกครอง

5. การประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารอย่างถูกต้อง
6. การมีส่วนร่วมอย่างเต็มใจของผู้ปกครอง
7. การเตรียมการพัฒนาผู้เกี่ยวข้องอย่างเหมาะสม

ครูที่จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาด้วยตนเองจะมีการพัฒนาความรู้และพัฒนาการจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียน อีกทั้งครูมีความร่วมมือร่วมใจกันมากขึ้น ครูพอใจในหลักสูตรที่จัดทำขึ้นและรู้สึกว่าการหลักสูตรนั้นเป็นของพวกเขาเอง (Hamalainen. 2000 : Abstract)

สรุปได้ว่าการศึกษาจะจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาได้สำเร็จนั้นจะต้องมีการรับผิดชอบ และการตัดสินใจร่วมกันของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย

ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา

สังต์ อุทรานันท์ (2532 : 183) กล่าวว่าผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารจัดการหลักสูตร สามารถแบ่งได้เป็น 4 กลุ่มใหญ่ คือ

1. กลุ่มของคณะพัฒนาหลักสูตร ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาวิชา ครู นักพัฒนาหลักสูตร และนักวัดผลการศึกษา

2. กลุ่มของผู้ที่ให้คำแนะนำสนับสนุนการพัฒนาหลักสูตร ได้แก่ ผู้บริหารและศึกษานิเทศก์

3. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและความต้องการของสังคม ได้แก่ บุคคลที่ทำงานในหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งของรัฐและเอกชน ผู้แทนราษฎร ประชาชนทั่วไป ผู้ปกครองนักเรียน

4. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการของผู้เรียน ได้แก่ ผู้เรียน และนักแนะแนวการศึกษา

รัตนะ บัวสนธ์ (2535 : 6) กล่าวถึงผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารจัดการหลักสูตร ประกอบด้วยบุคคลดังนี้

1. ครูผู้เชี่ยวชาญหรือผู้มีความรู้ความเข้าใจในหลักสูตรแม่บทเป็นอย่างดี ได้แก่ ครูวิชาการโรงเรียนหรือครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน

2. ศึกษานิเทศก์ ได้แก่ ศึกษานิเทศก์ประจำสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ จังหวัด

3. วิทยากรท้องถิ่น หรือประชาชนผู้มีความรู้ ซึ่งเป็นมันสมองในการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง

4. ผู้บริหารสถานศึกษาในสถาบันการศึกษาท้องถิ่น

กาญจนา คุณารักษ์ (2540 : 319) กล่าวถึงบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารจัดการหลักสูตรว่าประกอบด้วย

1. นักเรียน
2. ผู้นำหลักสูตรในสาขาวิชาต่าง ๆ ได้แก่ ครู วิทยากรที่มีความสามารถพิเศษเฉพาะเรื่องในชุมชนนั้น ๆ และบุคคลที่มีส่วนสนับสนุน ช่วยเหลือในการเรียนการสอน
3. ผู้มีส่วนร่วมจากภายนอก ได้แก่ นักการศึกษา วิทยากรที่มีความสามารถพิเศษในตำบล ผู้ปกครอง และบุคคลอื่น ๆ ในชุมชน

เชย์เลอร์ และอเล็กซานเดอร์ (สาลินี อุดมผล. 2543 : 53 ; อ้างอิงจาก Saylor and Alexander. 1981.) กล่าวว่าผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารจัดการหลักสูตร ประกอบด้วย

1. นักเรียน
2. ครู
3. บุคคลภายนอกโรงเรียน เช่นผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตร ด้านการเรียนการสอนและการประเมินผล นักการศึกษาในชุมชน ผู้ปกครองนักเรียนและบุคคลอื่น ๆ เช่น นักเขียน ผู้พิมพ์หนังสือ เป็นต้น

ไบแซมปี (สาลินี อุดมผล. 2543 : 53 ; อ้างอิงจาก Beauchamp. 1981.) กล่าวถึงผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารจัดการหลักสูตรว่าควรประกอบด้วย

1. ผู้เชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ
2. นักวิจัยทางด้านหลักสูตร
3. ครูผู้สอน คีษานินเทศก์ ครูพิเศษและนักบริหาร
4. ตัวแทนของประชาชน
5. นักเรียน

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. 2542 : 6,15 – 16,21 - 22) กล่าวถึงผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารจัดการหลักสูตร ไว้ดังนี้

มาตรา 9 (6) การจัดระบบ โครงสร้าง และกระบวนการจัดการศึกษาให้ยึดหลักการมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น

มาตรา 29 ให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนโดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ รวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การพัฒนา ระหว่างชุมชน

มาตรา 40 ให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาของแต่ละสถานศึกษา เพื่อทำหน้าที่กำกับและส่งเสริมสนับสนุนกิจการของสถานศึกษา ประกอบด้วย ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่าของสถานศึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิ

จากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการหลักสูตรไว้ดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่าผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการหลักสูตร ประกอบด้วย

1. กลุ่มผู้ดำเนินการจัดทำหลักสูตรในสถานศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน ครูวิชาการ

2. นักเรียน

3. กลุ่มผู้สนับสนุนการบริหารจัดการหลักสูตร ได้แก่ ผู้ปกครอง ประชาชน ชุมชน บุคคลจากหน่วยงานต่าง ๆ และคณะกรรมการต่าง ๆ

สอดคล้องกับกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2545ค : 50 – 58) ที่ระบุว่าผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการหลักสูตร มีดังนี้

1. ผู้บริหารสถานศึกษา
2. ครูผู้สอน
3. ผู้เรียน
4. ผู้ปกครอง
5. ประชาชน
6. ชุมชน
7. คณะกรรมการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษา
8. คณะกรรมการสถานศึกษา
9. คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการสถานศึกษา

ผู้เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการหลักสูตรดังกล่าว มีบทบาท / หน้าที่ในการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา ดังนี้

1. ผู้บริหารสถานศึกษา

สถานศึกษาที่จัดการศึกษาประสบผลสำเร็จได้ดีมีคุณภาพ ส่วนหนึ่งเป็นเพราะผู้บริหารที่ตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษา และเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารอย่างถ่องแท้ และนำไปปฏิบัติอย่างจริงจังต่อเนื่องผู้บริหารสถานศึกษาจึงนับเป็นองค์ประกอบสำคัญประการหนึ่งในการจัดการศึกษา

คุณสมบัติของผู้บริหารสถานศึกษา

- มีวิสัยทัศน์กว้างไกล
- มีความมุ่งมั่นในการจัดการศึกษา และมุ่งมั่นต่อการสร้างระบบคุณภาพให้เกิดขึ้นในสถานศึกษา
- เป็นผู้มีความสามารถในการสร้างความร่วมมือ และประสานกับทุกฝ่ายเพื่อให้สถานศึกษาดำเนินกิจการต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- เป็นผู้สนับสนุนให้สถานศึกษาได้รับการพัฒนาอยู่ในระดับมาตรฐานการประกันคุณภาพตลอดไปโดยให้การสนับสนุนทั้งบุคลากรและผู้เรียนร่วมมือกันพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้

บทบาท / หน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

- จัดให้มีแผนพัฒนาสถานศึกษา เพื่อใช้ในการดำเนินการจัดการศึกษาของสถานศึกษา
- เป็นผู้ดำเนินการจัดทำหลักสูตรโดยร่วมประสานกับบุคลากรทุกฝ่ายเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ตลอดจนสาระตามหลักสูตรของสถานศึกษา
- จัดให้มีการประชาสัมพันธ์หลักสูตรสถานศึกษา
- สนับสนุนการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้สนับสนุนให้บุคลากรทุกฝ่ายของสถานศึกษาได้รับความรู้ และความสามารถจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา รวมทั้งพัฒนาบุคลากรให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้

- จัดให้มีป้ายนิเทศภายใน เพื่อนิเทศ กำกับ ติดตามการใช้หลักสูตรอย่างมีระบบ
- ให้มีการประเมินการนำหลักสูตรไปใช้ เพื่อการปรับปรุงพัฒนาสาระของหลักสูตรสถานศึกษาให้ทันสมัย สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ชุมชนและท้องถิ่น

2. ครูผู้สอน

ครูเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญในการจัดการศึกษาให้ประสบความสำเร็จด้วยดี เพราะการจัดการศึกษาที่ยึดผู้เรียนมีความสำคัญที่สุดตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 นั้น กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามเต็มศักยภาพ ดังนั้นบทบาทของครูผู้สอนจะต้องปรับเปลี่ยนไป

บทบาท / หน้าที่ของครูผู้สอนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

- วางแผนสร้างหน่วยการเรียนรู้ กำหนดกิจกรรมการเรียนรู้
- จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่สุด เปิดโอกาสให้ผู้เรียนปฏิบัติจริง แสดงออกอย่างอิสระ และมีส่วนร่วมทุกกิจกรรม
- จัดทำและพัฒนาสื่อการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา จัดหาแหล่งการเรียนรู้อื่นๆ ในชุมชน เช่น ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ สวนสาธารณะ แหล่งผลิตศิลปหัตถกรรม ฯลฯ
- พัฒนาดตนเองให้เป็นบุคคลที่ใฝ่รู้ ทันต่อเหตุการณ์
- เป็นแบบอย่างที่ดี มีคุณธรรม ปฏิบัติดีต่อเพื่อนครู และนักเรียน
- จัดสภาพแวดล้อมของห้องเรียนและสถานศึกษาให้เอื้อต่อการเรียนรู้ให้มีบรรยากาศดึงดูดความสนใจ ทำทนายให้ผู้เรียนอยากมีส่วนร่วม
- จัดการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสภาพจริง โดยประเมินจากการปฏิบัติ การสังเกต การสัมภาษณ์ จากแฟ้มสะสมงาน ฯลฯ
- จัดทำวิจัยในชั้นเรียน เพื่อการพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้
- จัดทำข้อมูลผู้เรียนเป็นรายบุคคล โดยให้มีการประสานกันระหว่างสถานศึกษา บ้าน และชุมชน เพื่อการพัฒนาให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์

3. ผู้เรียน

การจัดการศึกษาที่ยึดหลักผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด เพราะผู้เรียนเป็นผลผลิตของการจัดการศึกษา เป็นเป้าหมายการจัดการศึกษาของรัฐที่มุ่งหวังพัฒนาให้คนไทยมีความสมบูรณ์และสมดุลทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม จริยธรรม

การจะให้ผู้เรียนมีคุณสมบัติและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ คือ เป็นคนดีมีปัญญาและมีความสุขนั้น ตัวผู้เรียนเองก็ต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการเรียนรู้ จากการเป็นผู้รับความรู้มาเป็นผู้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง มีความมุ่งมั่นในการพัฒนาตนเอง เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับ ความถนัด ความสนใจ และความสามารถของตนเอง

บทบาท / หน้าที่ของผู้เรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

- มีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดการกระบวนการเรียนรู้ร่วมกับผู้ปกครองและครูวางแผนการเรียนรู้ของตนเองให้สอดคล้องกับความสามารถ ความถนัด และความสนใจของตนเอง
- มีความรับผิดชอบ ใฝ่หาความรู้ให้เป็นประโยชน์ บริหารจัดการเรียนรู้ของตนเองให้มีคุณภาพ
- ปฏิบัติตนให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ รู้วิธีการแสวงหาความรู้ ความสามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง

- มีการประเมินและพัฒนาตนเองให้ก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง
- รักษาสิทธิและโอกาสในการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี
- มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับครูและเพื่อน ช่วยเหลือ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน

4. ผู้ปกครอง

การปฏิรูปการศึกษาที่มีขึ้นตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้มีการเปิดโอกาสให้ทุกส่วนในสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน บิดามารดา หรือผู้ปกครองมีหน้าที่จัดให้บุตรหรือบุคคลที่อยู่ในความดูแลได้รับการศึกษาภาคบังคับ 9 ปี ตลอดจนให้ได้รับการศึกษาต่อ นอกเหนือจากการศึกษาภาคบังคับตามความพร้อมของครอบครัว

ผู้ปกครองจึงต้องให้ความร่วมมือและรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ดูแลเอาใจใส่ผู้เรียนให้ได้พัฒนาตนเองเต็มตามศักยภาพ

บทบาท / หน้าที่ของผู้ปกครองตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

- กำหนดแผนการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนร่วมกับครูและผู้เรียน
- มีส่วนร่วมในการกำหนดสาระของหลักสูตรและกำหนดแผนพัฒนาสถานศึกษาหรือธรรมนูญสถานศึกษา

- ส่งเสริม สนับสนุนกิจกรรมของสถานศึกษา เพื่อพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ
- จัดบรรยากาศในบ้านให้เอื้อต่อการเรียนรู้
- อบรมเลี้ยงดู เอาใจใส่ให้ความรัก ความอบอุ่น ส่งเสริมการเรียนรู้ และพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของผู้เรียน

- สนับสนุนทรัพยากรเพื่อการศึกษาตามความเหมาะสมและจำเป็น
- ร่วมมือกับครูและผู้เกี่ยวข้องประสานงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของผู้เรียน

- ปฏิบัติตนให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ มีความรู้คู่คุณธรรมเป็นแบบอย่างที่ดีนำไปสู่การพัฒนาให้เป็นสถาบันแห่งการเรียนรู้

- มีส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน และในการประเมินการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

- จัดให้บุตร ธิดา หรือบุคคลที่อยู่ในความดูแลได้รับการศึกษาภาคบังคับ 9 ปี

5. ประชาชน

การศึกษาของไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญส่งผลต่อคุณภาพของพลเมืองไทยในอนาคต คือ การจัดให้มีการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับทุกคน ประชาชนมีสิทธิในการมีส่วนร่วมกับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของตนเองตลอดจนการพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ อย่างเป็นระบบ มีการส่งเสริมให้ทุก ๆ ส่วนในสังคมได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

ดังนั้น ประชาชนจึงเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน สนับสนุนให้มีการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุด

บทบาท / หน้าที่ของประชาชนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

- มีส่วนร่วมกำหนดสาระของหลักสูตรและแผนพัฒนาการศึกษาหรือธรรมนูญของสถานศึกษา
- สนับสนุนกิจกรรมของสถานศึกษาในด้านการจัดการเรียนรู้ และทรัพยากรต่างๆ เพื่อการศึกษาตามความเหมาะสมและจำเป็น
- มีส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน
- มีส่วนร่วมในการประเมินผลการจัดการศึกษาของสถานศึกษาเพื่อให้สถานศึกษาเป็นสถานศึกษาของชุมชนอย่างแท้จริง

6. ชุมชน

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เปิดแนวทางให้แก่ชุมชนในการร่วมจัดทำหลักสูตรและการบริหารจัดการให้เกิดวัฒนธรรมการเรียนรู้ที่กลมกลืนกับท้องถิ่น จึงได้กำหนดให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโดยให้ชุมชนมีสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งนี้ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง สำหรับการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้มีการประสานความร่วมมือเพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ รวมทั้งส่งเสริมสนับสนุนทรัพยากรเพื่อการศึกษา

บทบาท / หน้าที่ของประชาชนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

- มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษาหรือธรรมนูญของสถานศึกษา
- มีส่วนร่วมในการกำหนดสาระตามหลักสูตรของสถานศึกษาโดยคำนึงถึงความต้องการของสังคมและชุมชน
- เป็นศูนย์การเรียนรู้ เครือข่ายการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้มีประสบการณ์จากสถานการณ์จริง
- ให้การสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของสถานศึกษา
- มีส่วนร่วมในการตรวจสอบและประเมินผลการจัดการศึกษาของสถานศึกษา
- เสนอแนะแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

7. คณะกรรมการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษา

การจัดการศึกษาให้ผู้เรียนเป็นคนดี โดยปลูกฝังให้ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยม ซึ่งกำหนดเป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์นั้น นับว่ามีความสำคัญและสอดคล้องกับความมุ่งหมายของการจัดการศึกษา สถานศึกษาต้องจัดให้มีคณะกรรมการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ขึ้นในสถานศึกษา โดยคณะกรรมการ ฯ ดังกล่าว มีบทบาทดังนี้

บทบาท / หน้าที่ของคณะกรรมการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์

- กำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้เกิดในตัวผู้เรียน
- จัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน
- จัดระบบและเครื่องมือการประเมินด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน
- ประเมินผลรวมด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนเป็นรายบุคคล รวมทั้งของผู้เรียนแต่ละช่วงชั้น ร่วมกับครูผู้สอน ผู้ปกครองและผู้เกี่ยวข้อง
- เสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงสาระหลักสูตรของสถานศึกษาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์
- สร้างความตระหนักให้กับบุคลากรทุกฝ่ายในสถานศึกษาเพื่อร่วมกันพัฒนาและสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้แก่ผู้เรียน

8. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่าของสถานศึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิ โดยมีผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกรรมการและเลขานุการ

บทบาท / หน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

- กำหนดนโยบายและแผนพัฒนาของสถานศึกษา
- ให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา
- ให้ความเห็นชอบในการจัดทำหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น
- ให้ความเห็นชอบในการแต่งตั้งคณะทำงาน / อนุกรรมการต่าง ๆ ที่สถานศึกษาแต่งตั้ง
- สนับสนุน ส่งเสริมให้การบริหารด้านวิชาการของสถานศึกษา
- ส่งเสริมให้มีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ตลอดจนวิทยากรภายนอกและภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อเสริมสร้างพัฒนาการของนักเรียนทุกด้าน รวมทั้งสืบสานจารีตประเพณี ศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของชาติ
- เสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ตลอดจนประสานงานกับองค์กรทั้งภาครัฐและภาคเอกชนเพื่อให้สถานศึกษาเป็นแหล่งวิทยาการของชุมชนและมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น

9. คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการสถานศึกษา

สถานศึกษาดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการสถานศึกษาอยู่ภายใต้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษา คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการสถานศึกษา ประกอบด้วย

1. ผู้บริหารสถานศึกษา เป็นประธานกรรมการ
2. ผู้ช่วยผู้บริหารที่ผู้บริหารสถานศึกษามอบหมาย เป็นรองประธานกรรมการ
3. หัวหน้าหมวดวิชาหรือกลุ่มวิชา เป็นกรรมการ
4. หัวหน้างานแนะแนว เป็นกรรมการ
5. หัวหน้างานวัดผลและประเมินผล เป็นกรรมการ
6. ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ เป็นกรรมการและเลขานุการ

ให้คณะกรรมการมีหน้าที่ดังต่อไปนี้

บทบาท/หน้าที่ของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการของสถานศึกษา

- วางแผนการดำเนินงานวิชาการ กำหนดสาระรายละเอียดของหลักสูตรระดับสถานศึกษา และแนวการจัดสัดส่วนสาระการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน สภาพเศรษฐกิจ สังคม ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น
- จัดทำคู่มือการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการของสถานศึกษา นิเทศ กำกับติดตามให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร การจัดกระบวนการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลและการแนะแนวให้สอดคล้องกันและเป็นไปตามมาตรฐานหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรการจัดกระบวนการเรียนรู้ การวัดผลและประเมินผล การแนะแนวให้เป็นไปตามจุดหมายและแนวทางการดำเนินการของหลักสูตร

- ประสานความร่วมมือจากบุคคล หน่วยงาน องค์กรต่าง ๆ และชุมชนเพื่อให้การใช้หลักสูตรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและมีคุณภาพ

- ประชาสัมพันธ์หลักสูตรและการใช้หลักสูตรแก่นักเรียน ผู้ปกครองชุมชนและผู้ที่เกี่ยวข้อง และนำข้อมูลป้อนกลับจากฝ่ายต่าง ๆ มาพิจารณาเพื่อปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

- ส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้

- ติดตามผลการเรียนของนักเรียนรายบุคคล ระดับชั้น ระดับช่วงชั้น และระดับกลุ่มวิชาในแต่ละปีการศึกษา เพื่อปรับปรุง แก้ไข และพัฒนาการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษา

- ตรวจสอบ ทบทวน ประเมินมาตรฐานการปฏิบัติงานของครู และการบริหารหลักสูตร ระดับสถานศึกษาในรอบปีที่ผ่านมา แล้วใช้ผลการประเมินเพื่อวางแผนพัฒนาการปฏิบัติงานของครู และการบริหารหลักสูตรปีการศึกษาต่อไป

คณะกรรมการระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ มีจำนวน 9 คณะ เรียกชื่อคณะอนุกรรมการตามชื่อกลุ่มสาระการเรียนรู้ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ กลุ่มภาษาไทย กลุ่มคณิตศาสตร์ กลุ่มวิทยาศาสตร์ กลุ่มสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม กลุ่มสุขศึกษาและพลศึกษา กลุ่มศิลปะ กลุ่มการงานอาชีพและเทคโนโลยี กลุ่มภาษาต่างประเทศ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน อยู่ภายใต้คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน แต่งตั้งโดยผู้บริหารสถานศึกษา คณะอนุกรรมการแต่ละคณะประกอบด้วย

1. หัวหน้าหมวดวิชาหรือกลุ่มวิชา เป็นประธานอนุกรรมการ
2. ครู – อาจารย์ ทุกคนในหมวดวิชาหรือกลุ่มวิชา เป็นอนุกรรมการ
3. รองหัวหน้าหมวดวิชาหรือกลุ่มวิชา เป็นอนุกรรมการและเลขานุการ

ในกรณีที่สถานศึกษาไม่มีรองหัวหน้าหมวดวิชาหรือกลุ่มวิชาให้ผู้บริหารสถานศึกษาพิจารณาแต่งตั้งผู้ที่เหมาะสมแทน และในกรณีที่สถานศึกษาไม่ได้จัดกลุ่มวิชาตามชื่อกลุ่มวิชาของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้พิจารณากำหนดจำนวนคณะอนุกรรมการตามกลุ่มวิชาของสถานศึกษาให้คณะอนุกรรมการมีหน้าที่ดังต่อไปนี้

บทบาท / หน้าที่ของอนุกรรมการระดับกลุ่มวิชา

- กำหนดสัดส่วนสาระการเรียนรู้กลุ่มวิชาและพัฒนาหลักสูตรรายวิชาของกลุ่มวิชาในสาระการเรียนรู้พื้นฐาน และสาระการเรียนรู้เพิ่มเติมตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

- ดำเนินการพัฒนาการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุด การวัดและประเมินผลการเรียนรู้อย่างไรต่าง ๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่แสดงความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียน

- พัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ที่เป็นมาตรฐานกลาง เพื่อให้ผู้สอนสามารถปรับใช้ตามความเหมาะสมและให้การสอนนำไปสู่การเรียนรู้มากที่สุด

- พัฒนาสื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุด

- กำหนดแนวทางพัฒนาเครื่องมือและกำกับติดตามการดำเนินการวัดและประเมินผล การเรียนรู้อย่างไรของนักเรียนให้เป็นไปตามมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มวิชาที่กำหนด

- วิเคราะห์พัฒนาการของนักเรียนเป็นรายบุคคลและรายกลุ่ม

- วิจัยในชั้นเรียนเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนากระบวนการเรียนรู้และการวัดและประเมินผล

- นิเทศภายในแลกเปลี่ยนประสบการณ์การดำเนินงานเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนและประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

- รวบรวมข้อมูลเพื่อการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรรายวิชา และการจัดกระบวนการเรียนรู้ ตลอดจนตรวจสอบและประเมินการบริหารหลักสูตรรายวิชาและกลุ่มวิชาในภาคเรียนที่ผ่านมา และวางแผนพัฒนาการบริหารหลักสูตรในภาคเรียนต่อไป

- รายงานผลการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการปฏิบัติงานของครู - อาจารย์และผลการบริหารหลักสูตรของกลุ่มวิชาโดยเน้นผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนต่อคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและผู้เกี่ยวข้อง

- ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

กระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา

บทบาทสำคัญประการหนึ่งของสถานศึกษา คือ สถานศึกษาต้องสร้างหลักสูตรของตนเอง ทำให้ผู้บริหารและครูต้องทำหน้าที่เป็นผู้พัฒนาหลักสูตรและนำหลักสูตรไปใช้ โดยมีกระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรเพื่อให้การใช้หลักสูตรมีประสิทธิภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ กรมวิชาการ. 2545ค : 7)

การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา จำเป็นต้องมีตัวชี้วัดสภาพความสำเร็จ เพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันในการดำเนินการและติดตามกำกับและประเมินความสำเร็จ (กระทรวงศึกษาธิการ กรมวิชาการ. 2545ค : 24)

การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา ประกอบด้วย 7 ภารกิจ ซึ่งมีรายละเอียด แนวทางการดำเนินการและตัวชี้วัดสภาพความสำเร็จของแต่ละภารกิจ ดังนี้

ภารกิจที่ 1 การเตรียมความพร้อม

1. สร้างความตระหนักให้แก่บุคลากร ซึ่งประกอบด้วยคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้บริหาร ครูผู้สอน ผู้ปกครอง ชุมชน นักเรียน ทั้งนี้เพื่อให้เห็นความสำคัญ ความจำเป็นที่ต้องร่วมมือกันบริหารจัดการหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษา

แนวทางการดำเนินการ	ตัวชี้วัดสภาพความสำเร็จ
- สำรวจสภาพปัจจุบันของบุคลากร โดยอาจจะจัดทำแบบสอบถามเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน - จัดทำเอกสารเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน - ประชุมชี้แจง / ประชุมปฏิบัติการ เพื่อทำความเข้าใจหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน - ศึกษาดูงานจากแหล่งความรู้ที่หลากหลายสื่อเอกสาร หรือศึกษาจากโรงเรียนนาร่อง เครือข่าย หรือแกนนำ	- มีข้อมูลที่แสดงความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง - มีเอกสารและหลักฐานเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน - บุคลากรที่เกี่ยวข้องมีความสนใจ และกระตือรือร้นที่จะหาความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. พัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

แนวทางการดำเนินการ	ตัวชี้วัดสภาพความสำเร็จ
- ศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานและเอกสารประกอบหลักสูตร - ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาความต้องการของบุคลากร - จัดอบรม สัมมนาหรือฝึกปฏิบัติการตามความต้องการของบุคลากร และสร้างเครือข่ายและแลกเปลี่ยนประสบการณ์การจัดการเรียนรู้	- มีคณะทำงานรับผิดชอบการศึกษาเอกสารหลักสูตร - มีข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาความรู้เกี่ยวกับการศึกษาขั้นพื้นฐานของบุคลากรในสถานศึกษา - มีบัญชีรายชื่อสถานศึกษาต่าง ๆ ที่เป็นเครือข่ายและแลกเปลี่ยนประสบการณ์การจัดการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้

3. ดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการของสถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วยคณะกรรมการตามระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยคณะกรรมการการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 และคณะกรรมการอื่น ๆ ตามความจำเป็น

แนวทางการดำเนินการ	ตัวชี้วัดสภาพความสำเร็จ
- แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการของสถานศึกษา - แต่งตั้งคณะกรรมการระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ รวมทั้งกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	- จัดตั้งคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการฯ ตามระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการ - คณะกรรมการและคณะอนุกรรมการเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเองสอดคล้องกับนโยบายของสถานศึกษา

4. จัดทำระบบสารสนเทศ

แนวทางการดำเนินการ	ตัวชี้วัดสภาพความสำเร็จ
- รวบรวมและจัดระบบข้อมูลด้านต่าง ๆ เช่นบุคลากร งบประมาณ อาคาร สถานที่ วัสดุอุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวก ภูมิปัญญาท้องถิ่น แหล่งเรียนรู้ รวมทั้งข้อมูลเกี่ยวกับผู้เรียน ชุมชน ท้องถิ่น	- มีการจัดทำข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียน ชุมชน และข้อมูลการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ - มีข้อมูลเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรทั้งในอดีต ปัจจุบันและอนาคต

5. จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา

แนวทางการดำเนินการ	ตัวชี้วัดสภาพความสำเร็จ
- กำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมายของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชนและสื่อนโยบาย กฎและระเบียบต่าง ๆ - จัดทำเป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อใช้เป็นแผนแม่บทการดำเนินการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในช่วงระยะเวลาที่กำหนด โดยกำหนดเป็นแผนพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง	- มีการนำข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษาชุมชนมาใช้จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา - มีแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่สอดคล้องกับสภาพของสถานศึกษา

6. เผยแพร่ประชาสัมพันธ์หลักสูตรให้กับผู้ปกครอง นักเรียน หน่วยงานองค์กรในชุมชน ทุกฝ่ายได้รับทราบและขอความร่วมมือ

แนวทางการดำเนินการ	ตัวชี้วัดสภาพความสำเร็จ
- จัดให้มีการประชาสัมพันธ์โดยใช้วิธีการที่หลากหลาย เช่น หอกระจายข่าว ป้ายนิเทศ แผ่นพับ จดหมายข่าว สื่อมวลชนท้องถิ่น โฮมเพจ อินเทอร์เน็ตตำบล สื่อสิ่งพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ นิตยสาร นิตยสาร นิตยสาร รวมทั้งผู้บริหาร และคณะกรรมการออกเยี่ยมพบปะประชาชน	- มีการประชาสัมพันธ์หลักสูตร ความเคลื่อนไหวของ หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานให้บุคลากรใน สถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชนทราบ - บุคลากรทุกฝ่ายอาสาที่จะช่วยเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ภารกิจที่ 2 การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

แนวทางการดำเนินการ	ตัวชี้วัดสภาพความสำเร็จ
1. ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง	- มีผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา
2. กำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจและเป้าหมาย ของการจัด การศึกษาของสถานศึกษา และกำหนดคุณลักษณะ อันพึงประสงค์	- มีวิสัยทัศน์ ภารกิจ และเป้าหมายการจัดการศึกษา คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน
3. กำหนดโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาแต่ละช่วงชั้น และสัดส่วนเวลาเรียน	- มีโครงสร้างหลักสูตร
4. กำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและสาระการเรียนรู้ รายปีหรือรายภาค	- มีกระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา
5. จัดทำคำอธิบายรายวิชา	- มีคำอธิบายรายวิชาทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้งพื้นฐาน และเพิ่มเติม
6. จัดทำหน่วยการเรียนรู้	- มีหน่วยการเรียนรู้
7. จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้	- มีแผนการจัดการเรียนรู้
8. กำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	- มีแผนการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

ภารกิจที่ 3 การวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตร

1. สร้างบรรยากาศการเรียนรู้
2. จัดหา เลือก ใช้ ทำและพัฒนาสื่อ
3. จัดกระบวนการเรียนรู้
4. กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
5. วัดผลและประเมินผล
6. แนะนำ
7. วิจัยเพื่อพัฒนา
8. นิเทศ กำกับ ติดตาม

แนวทางการดำเนินการ	ตัวชี้วัดสภาพความสำเร็จ
1. การบริหารจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้บริหารทำความเข้าใจกับครูให้พัฒนาตนเองและวางแผนดำเนินการร่วมกันในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ในเรื่องต่อไปนี้ การเรียนรู้ที่ผู้เรียนสำคัญที่สุด การใช้แหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย การใช้สื่อการเรียนรู้ นวัตกรรมและเทคโนโลยี การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ การสอนซ่อมเสริม การวิจัยเพื่อพัฒนา เป็นต้น 2. การบริหารจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 2.1 ร่วมกันวางแผนให้ครูทุกคนสามารถดำเนินการแนะแนวผู้เรียน ทั้งในด้านการศึกษาต่อ อาชีพและภูมิปัญญาท้องถิ่นอื่นๆ ให้กับผู้เรียน หรืออาจจะจัดตั้งศูนย์แนะแนวของสถานศึกษา 2.2 ร่วมกันวางแผนการจัดกิจกรรมที่ตอบสนองจุดเน้นของสถานศึกษาในลักษณะการจัดกิจกรรมดังต่อไปนี้ ได้แก่ 2.2.1 บริการการฝึกงานที่เป็นประโยชน์ เช่น บริการแนะแนว ชุมชมสหกรณ์ ห้องพยาบาล ห้องสมุด คอมพิวเตอร์ เป็นต้น 2.2.2 จัดกิจกรรมส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เช่น ลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด ผู้บำเพ็ญประโยชน์ 2.2.3 สนับสนุนการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ เช่น ชุมนุมวรรณศิลป์ ชุมนุมภาษาอังกฤษ ชุมนุมคณิตศาสตร์ ชุมนุมวิทยาศาสตร์ 2.2.4 สนองความสนใจและความสามารถของผู้เรียน เช่น ชุมนุมกีฬา ชุมนุมดนตรี ชุมนุมไคว้วาที ชุมนุมเกษตร ชุมนุมอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ชุมนุมแนะแนว 3. การส่งเสริมและสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 3.1 ระดมทรัพยากรมาใช้ให้คุ้มค่า 3.2 จัดให้มีเครือข่ายการเรียนรู้ในและนอกสถานศึกษา 3.3 มีสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี 3.4 สร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ 3.5 ส่งเสริมให้ครูทวักวิจัยในชั้นเรียนนิเทศภายในอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง	1. การบริหารการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ 1.1 มีเอกสารหลักฐานการทำความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 1.2 มีการจัดทำสาระการเรียนรู้กลุ่มสาระ / รายวิชา และกิจกรรมที่หลากหลายสอดคล้องกับความถนัด ความสนใจและความสามารถของผู้เรียน 1.3 มีการจัดกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ คิดและสรุปเป็นความรู้และแนวคิดด้วยตนเอง 1.4 มีการสอนซ่อมเสริมและส่งเสริมผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพที่ปรากฏเป็นหลักฐานและตรวจสอบได้ 1.5 มีระบบการประเมินผลตามสภาพจริง 1.6 ปฏิบัติจามระเบียบการเทียบโอนผลการเรียนของกระทรวงศึกษาธิการ 2. การบริหารการจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 2.1 มีการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและกิจกรรมแนะแนวตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2.2 มีกิจกรรมส่งเสริมบุคลากรในสถานศึกษาให้มีความรู้ความเข้าใจและสามารถทำหน้าที่แนะแนวให้กับผู้เรียน 2.3 มีแผนงาน / โครงการ / กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่ส่งเสริมและตอบสนองจุดเน้นของสถานศึกษา 3. การส่งเสริมและสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 3.1 มีการจัดระดมทรัพยากร เพื่อใช้ในการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา 3.2 มีเครือข่ายการเรียนรู้ในและนอกสถานศึกษา 3.3 มีสื่อการเรียนรู้ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาเพียงพอตามความเหมาะสมของสถานศึกษาและชุมชน 3.4 มีบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ 3.5 มีการส่งเสริมให้ครูทวักวิจัยในชั้นเรียนและมีการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบต่อเนื่อง

ภารกิจที่ 4 การดำเนินการบริหารหลักสูตร (การใช้หลักสูตร)

แนวทางการดำเนินการ	ตัวชี้วัดสภาพความสำเร็จ
ดำเนินการใช้หลักสูตรให้เป็นไปตามภารกิจที่ 2 และภารกิจที่ 3 ซึ่งสถานศึกษาได้กำหนดไว้	1. มีการประเมินคุณภาพภายในอย่างเป็นระบบ 1.1 ปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ 1.2 มีการบริหารจัดการที่ใช้สถานศึกษาเป็นฐาน 2. จัดให้มีการประเมินคุณภาพของสถานศึกษาโดยองค์กรภายนอก 3. สถานศึกษามีการรายงานผลการเรียนรู้ของผู้เรียนต่อชุมชนเป็นประจำ (ปี / ภาค)

ภารกิจที่ 5 การนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผล

แนวทางการดำเนินการ	ตัวชี้วัดสภาพความสำเร็จ
1. การนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตรและงานวิชาการภายในสถานศึกษา 2. การนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตรและงานวิชาการจากภายนอกสถานศึกษา	1. มีคณะกรรมการนิเทศภายในของสถานศึกษา 2. มีแผนงาน / โครงการนิเทศ ติดตาม กำกับ 3. มีเอกสารหลักฐานการดำเนินงานบริหารจัดการหลักสูตรที่เป็นปัจจุบัน 4. มีรายงานการนิเทศปรากฏเป็นหลักฐาน 5. มีระบบกำกับ ติดตามและประเมินผล

ภารกิจที่ 6 การสรุปผลการดำเนินงาน

แนวทางการดำเนินการ	ตัวชี้วัดสภาพความสำเร็จ
สถานศึกษาสรุปผลการดำเนินงานและเขียนรายงาน	1. มีการรายงานต่อที่เกี่ยวข้องและชุมชนเป็นประจำ 2. มีการประเมินผลการใช้หลักสูตร

ภารกิจที่ 7 การปรับปรุงพัฒนา

แนวทางการดำเนินการ	ตัวชี้วัดสภาพความสำเร็จ
1. สถานศึกษานำผลการดำเนินงาน รวมทั้งปัญหา ข้อเสนอแนะต่าง ๆ มาใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารจัดการหลักสูตร 2. สถานศึกษาดำเนินการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรและปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น	1. นำข้อมูลและปัญหาเป็นพื้นฐานในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา 2. จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจและเป้าหมายรวมทั้งยุทธศาสตร์การพัฒนาในปีต่อไป

จากภารกิจในการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา 7 ภารกิจดังกล่าว สรุปได้ว่าภารกิจที่ 1 สถานศึกษาจะต้องเตรียมความพร้อมให้กับบุคลากรของสถานศึกษาให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการของ สถานศึกษา จัดทำระบบสารสนเทศเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา จัดทำแผนการพัฒนา คุณภาพการศึกษา รวมทั้งเผยแพร่ประชาสัมพันธ์หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ให้ชุมชนรับทราบ

หลังจากนั้นสถานศึกษาจึงจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาซึ่งเป็นภารกิจที่ 2 โดยกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมายและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ กำหนดโครงสร้างและสัดส่วนเวลาเรียน แล้วจัดทำสาระ ของหลักสูตรทั้ง 8 กลุ่มสาระและกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนด้วย

ต่อจากนั้นสถานศึกษาต้องวางแผนการใช้หลักสูตรสถานศึกษา นำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ในทิศ ทิศกำกับติดตาม และประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษา สรุปผลการดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษา และ ปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งเป็นภารกิจที่ 3 – ภารกิจที่ 7

การวิจัยครั้งนี้เป็นการสร้างรูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 1 – 2 ของโรงเรียนอุดมวิทยา อ.บ้านโป่ง จ.ราชบุรี ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของภารกิจที่ 2 ที่สถานศึกษาต้องดำเนินการ

การประเมินคุณภาพสาระของหลักสูตรสถานศึกษา

หลังจากที่สถานศึกษาจัดทำหลักสูตรเรียบร้อยแล้ว จะต้องมีการประเมินคุณภาพเอกสารหลักสูตร ก่อนนำไปใช้ เพื่อจะได้ทราบถึงจุดดีและจุดอ่อนของหลักสูตร จะได้ปรับปรุงแก้ไขก่อนนำการนำไปใช้

สัจด์ อุทรานันท์ (2532 : 246 – 258) เสนอวิธีการประเมินคุณภาพเอกสารหลักสูตรก่อนนำไปใช้ 3 วิธี ได้แก่

การประเมินคุณภาพเอกสารหลักสูตร สามารถทำได้ดังนี้

1.1 โดยคณะพัฒนาหลักสูตรซึ่งเป็นผู้ร่างหลักสูตรเป็นผู้ประเมินคุณภาพเอกสารหลักสูตรเอง ซึ่งเป็นการศึกษาวิเคราะห์อย่างละเอียด ภายหลังการเขียนหลักสูตรเสร็จสิ้นแล้วประมาณ 2 – 3 สัปดาห์ โดยผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ ความสามารถเกี่ยวกับหลักสูตรทั่วไปและผู้ที่มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหา สาระของวิชาต่าง ๆ ที่บรรจุไว้ในหลักสูตรเป็นผู้ประเมินคุณภาพเอกสารหลักสูตร

การประเมินคุณภาพเอกสารหลักสูตรโดยการทดลองใช้หลักสูตร โดยดำเนินการตามวิธีการวิจัย เชิงทดลองโดยใช้สถานการณ์จริงเป็นที่สำหรับการทดลอง และต้องควบคุมสถานการณ์ต่าง ๆ ให้เป็นไปโดย ธรรมชาติของการใช้หลักสูตรในสถานการณ์จริงมากที่สุด ซึ่งจะทดลองหลักสูตรทั้งระบบกับกลุ่มทดลอง ในขอบเขตที่จำกัดหรือเลือกเอาเฉพาะตอนใดตอนหนึ่งของหลักสูตรมาทดลองใช้กับกลุ่มทดลองก็ได้

ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์(2539 : 193 – 194) กล่าวว่า การประเมินหลักสูตรควรมีการดำเนินการ เป็นระยะๆ โดยทั่วไปจะแบ่งเป็น 3 ระยะ คือ

1. การประเมินหลักสูตรก่อนการนำหลักสูตรไปใช้ ในระหว่างการพัฒนาหลักสูตรควรมี การตรวจสอบทุกขั้นตอนของการจัดทำ เมื่อสร้างหลักสูตรแล้วก่อนการนำไปใช้จริงควรมีการประเมิน ตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรโดยอาศัยความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญทางด้านการพัฒนาหลักสูตร ทางด้าน เนื้อหาวิชา ทางด้านวิชาชีพครู เป็นต้น

2. การประเมินหลักสูตรระหว่างการดำเนินการใช้หลักสูตร เพื่อตรวจสอบว่าหลักสูตรสามารถ นำไปใช้ได้ดีเพียงใด จะได้แก้ไขปรับปรุงให้เหมาะสม

3. การประเมินหลักสูตรหลังการใช้หลักสูตร หลังจากใช้หลักสูตรมาระยะหนึ่งควรประเมินหลักสูตรทั้งระบบ เพื่อสรุปผลตัดสินว่าหลักสูตรที่จัดทำขึ้นนั้นควรดำเนินการใช้ต่อไป หรือควรปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น หรือควรถูกยกเลิก

จากการประเมินคุณภาพหลักสูตรดังกล่าว สรุปว่าการประเมินคุณภาพหลักสูตรควรประเมินเป็น 3 ระยะ ดังนี้

1. ก่อนการนำหลักสูตรไปใช้ สามารถประเมินโดย

1.1 ประเมินเอกสารหลักสูตร โดย

1.1.1 คณะพัฒนาหลักสูตรซึ่งเป็นผู้สร้างหลักสูตรเอง

1.1.2 ผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ ความสามารถด้านการพัฒนาหลักสูตรและผู้ที่มีความรู้ความสามารถด้านเนื้อหาสาระของวิชานั้น ๆ

1.1.3 ใช้เทคนิคปุ๋ยแชงคี่วิเคราะห์องค์ประกอบ 3 ส่วน คือ จุดมุ่งหมาย การเรียนการสอน และการประเมินผล

1.2 ประเมินโดยการนำหลักสูตรไปทดลองใช้ โดย

1.2.1 ทดลองหลักสูตรทั้งระบบ

1.2.2 เลือกเอาเฉพาะตอนใดตอนหนึ่งของหลักสูตรมาทดลอง

2. ระหว่างการใช้หลักสูตร

3. หลังการใช้หลักสูตร

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยประเมินคุณภาพสาระของหลักสูตรที่ครูจัดทำขึ้นก่อนการนำไปใช้ โดยใช้การประเมินเอกสารหลักสูตรโดยผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ด้านการพัฒนาหลักสูตร และด้านหลักสูตรและการสอนภาษาไทย เนื่องจากมีข้อจำกัดด้านเวลาไม่สามารถนำหลักสูตรที่จัดทำขึ้นไปทดลองใช้ทั้งระบบได้

รูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา

ความหมายของรูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 27 ระบุให้กรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองที่ดีของชาติ การดำรงชีวิต และการประกอบอาชีพตลอดจนเพื่อการศึกษาต่อ ให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีหน้าที่จัดทำสาระของหลักสูตรตามวัตถุประสงค์ ในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. 2542 : 15)

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กล่าวถึง การจัดทำสาระของหลักสูตรว่าเป็นการวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่กำหนดไว้ใน สาระและมาตรฐานของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ มากำหนดผลการเรียนรู้รายปีหรือรายภาค สาระการเรียนรู้รายปีหรือรายภาค กำหนดเวลาเรียน และหรือจำนวนหน่วยกิต จัดทำคำอธิบายรายวิชา จัดทำหน่วยการเรียนรู้ และจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ (กระทรวงศึกษาธิการ กรมวิชาการ. 2545ก)

คู่มือการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยกล่าวถึงการจัดทำสาระของหลักสูตร กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โดยใช้คำว่าพัฒนาหลักสูตร กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย (กระทรวงศึกษาธิการ กรมวิชาการ. 2545ค : 31) ซึ่งโดยนัยแล้วการจัดทำสาระของหลักสูตร คือ การพัฒนาหลักสูตร

จากสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ ที่กำหนดในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เป็นสาระของหลักสูตร กลุ่มสาระการเรียนรู้ ที่แต่ละสถานศึกษาจัดทำขึ้น

ดังนั้นการให้ความหมายของรูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา จึงศึกษาจากความหมายของรูปแบบการพัฒนาหลักสูตร

สุริยา เหมตะศิลป์. (2537 : 13) กล่าวว่ารูปแบบการพัฒนาหลักสูตร หมายถึง แผนแบบของกระบวนการพัฒนาหลักสูตร

อุมาพร หล่อสมฤดี. (2545 : 12) กล่าวว่ารูปแบบการพัฒนาหลักสูตรโรงเรียน หมายถึง แบบแผนหรือขั้นตอนการดำเนินการเพื่อให้ได้มาซึ่งแผนประสบการณ์หรือแผนการจัดการเรียนการสอนที่เกิดจากการตัดสินใจร่วมกันระหว่างบุคลากรของโรงเรียนเพื่อกำหนดการเรียนรู้ของนักเรียน

สรุป รูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา หมายถึง ขั้นตอนการดำเนินการให้ได้มาซึ่งสาระการเรียนรู้ช่วงชั้น สาระการเรียนรู้รายปี ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี คำอธิบายรายวิชา หน่วยการเรียนรู้ และแผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วยการเรียนรู้ ที่สอดคล้องกับสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ และสอดคล้องกับวิสัยทัศน์และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการสร้างรูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 1 – 2 ดังนั้น รูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 1 – 2 หมายถึง ขั้นตอนการดำเนินการให้ได้มาซึ่ง สาระการเรียนรู้ช่วงชั้น สาระการเรียนรู้รายปี ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี คำอธิบายรายวิชา หน่วยการเรียนรู้ และแผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วยการเรียนรู้ ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 6 ที่สอดคล้องกับสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย และสอดคล้องกับวิสัยทัศน์และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษา

รูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษาจากแนวคิดต่าง ๆ

ด้วยเหตุที่การจัดทำสาระของหลักสูตร คือการพัฒนาหลักสูตร จากสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เป็นสาระของหลักสูตร กลุ่มสาระการเรียนรู้ ที่แต่ละสถานศึกษาจัดทำขึ้น ผู้วิจัยจึงศึกษารูปแบบการพัฒนาหลักสูตรตามแนวคิดต่างประเทศ รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นจากแนวคิดในประเทศ และรูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตร เพื่อเป็นพื้นฐานความคิดในการสร้างรูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 1 – 2 ดังนี้

รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรจากแนวคิดต่างประเทศ

รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรจากแนวคิดต่างประเทศเป็นรูปแบบที่เป็นพื้นฐานความคิดในการพัฒนาหลักสูตรทั่วไป มีหลายรูปแบบด้วยกัน รูปแบบที่สำคัญได้แก่

รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรตามแนวคิดของไทเลอร์ (Ralph W. Tyler)

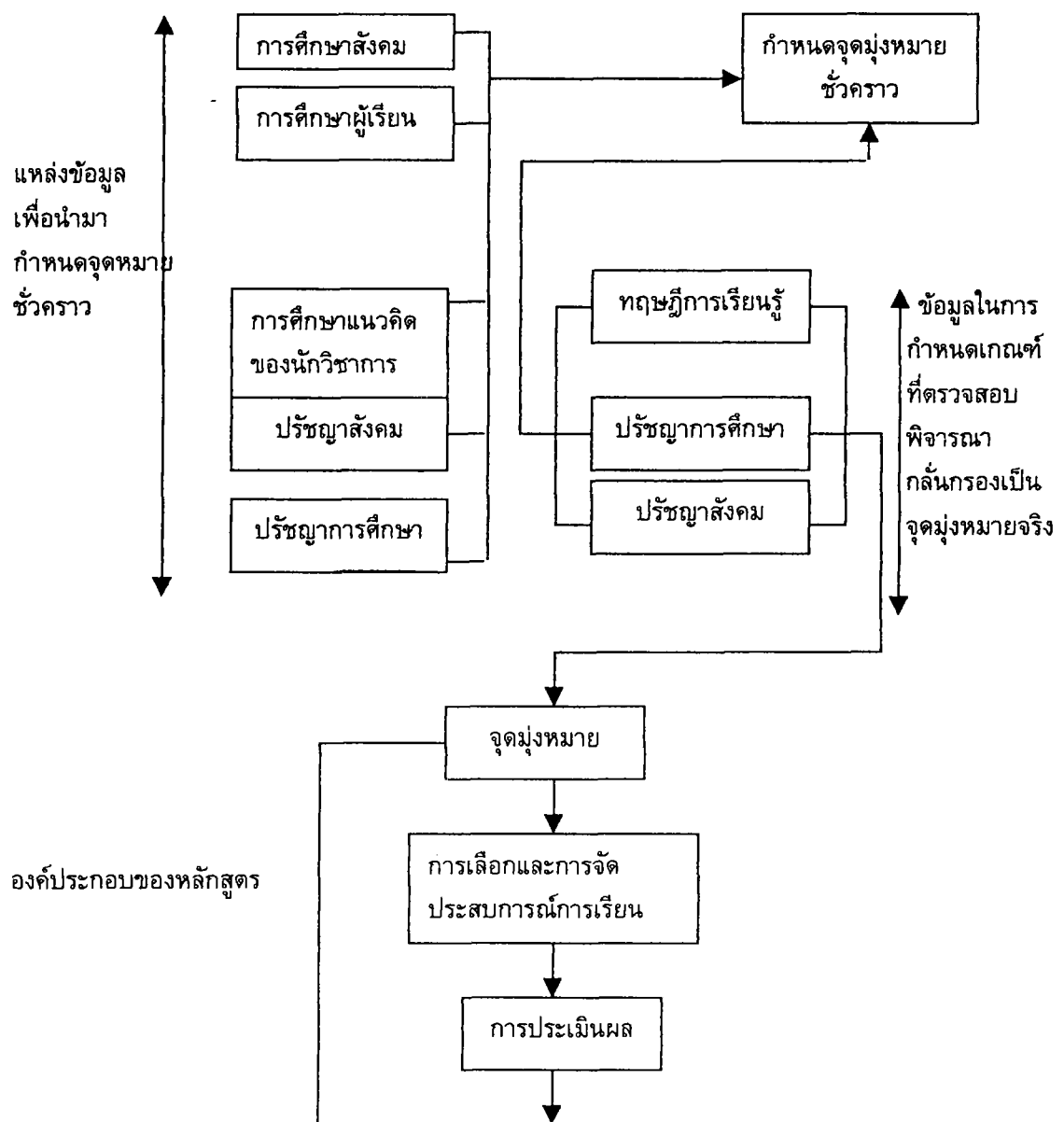
ไทเลอร์ได้นำเสนอแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรและการสอน ซึ่งก็คือหลักการและเหตุผลในการพัฒนาหลักสูตร ว่าในการพัฒนาหลักสูตรและการสอนต้องตอบคำถามพื้นฐานที่สำคัญ 4 ประการ คือ (อุมาพร หล่อสมฤดี. 2545 : 33 – 34; อ้างอิงจาก Tyler. 1949 : 3)

1. จุดมุ่งหมายทางการศึกษา (Educational purposes) อะไรบ้างที่โรงเรียนต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้

2. ประสบการณ์ทางการศึกษา(Educational experiences)อะไรบ้างที่โรงเรียนจะต้อง จัดให้เพื่อช่วยให้บรรลุจุดมุ่งหมาย
3. จะจัดประสบการณ์ทางการศึกษาอย่างไรจึงจะทำให้การสอนมีประสิทธิภาพ
4. ประเมินประสิทธิภาพของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ได้อย่างไร จึงจะทราบได้ว่าผู้เรียนได้บรรลุจุดมุ่งหมายทางการศึกษา

ไทเลอร์ได้วางรูปแบบโครงสร้างของหลักสูตรโดยใช้วิธีการและเป้าหมายปลายทาง (Means and approach) ดังนี้ (วิชัย วงษ์ใหญ่, 2537 : 10 – 11)

รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรตามแนวคิดของไทเลอร์ แสดงดังภาพประกอบ 2 ดังนี้

ภาพประกอบ 2 รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรตามแนวคิดของไทเลอร์
(วิชัย วงษ์ใหญ่, 2537 : 11)

จากภาพประกอบ 2 เห็นได้ว่าการกำหนดจุดมุ่งหมายนั้น ในขั้นแรกต้องกำหนดเป็น จุดมุ่งหมายชั่วคราวก่อน โดยต้องนำบริบทที่เกี่ยวข้อง เช่น บริบททางด้านสังคม ด้วยการนำสิ่งที่สังคมคาดหวังว่าต้องการให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะอย่างไร และมีการศึกษาตัวผู้เรียน เช่น ความต้องการความสนใจฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว เป็นต้น นอกจากนั้นยังต้องศึกษาแนวคิดของนักวิชาการ ความเชื่อ ค่านิยมของสังคม เพราะการศึกษาสังคมค่านิยมชนบประเพณี วัฒนธรรมจะให้คำตอบว่าสังคมต้องการจัดการศึกษาเพื่ออะไร และจะจัดการศึกษาสำหรับใคร สิ่งเหล่านี้ช่วยให้แสวงหาคำตอบที่ชัดเจนในการกำหนดเป้าหมายหรือทิศทางของการศึกษา (วิชัย วงษ์ใหญ่, 2537 : 12 – 14)

การพัฒนาหลักสูตรและการสอนของไทเลอร์ มีลักษณะสำคัญคือ

1. จุดมุ่งหมาย เป็นตัวกำหนดควบคุมการเลือกและการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ดังนั้นการกำหนดจุดมุ่งหมายจึงมี 2 ขั้นตอน คือตอนแรกเป็นการกำหนดจุดมุ่งหมายชั่วคราว แล้วจึงหาวิธีการและเกณฑ์จากทฤษฎีการเรียนรู้ ปรัชญาการศึกษาและปรัชญาสังคมมากลั่นกรองจุดมุ่งหมายชั่วคราวเพื่อให้ได้มาเป็นจุดมุ่งหมายที่แท้จริงของหลักสูตร พื้นฐานทางจิตวิทยาและปรัชญาในการพัฒนาหลักสูตรจะเข้ามามีบทบาทและช่วยในการตรวจสอบเพื่อความชัดเจนของการกำหนดจุดมุ่งหมายขั้นนี้เพื่อตอบคำถามและหาความชัดเจนว่าการจัดหลักสูตรเพื่อตอบสนองใคร ตอบสนองผู้เรียนหรือสังคม

2. การเลือกและจัดประสบการณ์ที่คาดว่าจะให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ การจัดกิจกรรมทั้งในการเรียนการสอนและส่วนเสริมหลักสูตรนั้นมีอะไร ทั้งนี้ก็เพื่อให้กระบวนการเรียนการสอนดำเนินไปเพื่อตอบสนองจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ ไทเลอร์ได้เสนอเกณฑ์ในการพิจารณาเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ไว้ดังนี้

- 2.1 ผู้เรียนควรมีโอกาสฝึกพฤติกรรมและเรียนรู้เนื้อหาตามที่ระบุไว้ในจุดมุ่งหมาย
- 2.2 กิจกรรมและประสบการณ์นั้นทำให้ผู้เรียนพอใจปฏิบัติตามพฤติกรรมที่ได้ระบุไว้ในจุดมุ่งหมาย
- 2.3 กิจกรรมและประสบการณ์นั้นอยู่ในข่ายความพอใจที่พึงปฏิบัติได้
- 2.3 กิจกรรมและประสบการณ์หลาย ๆ ด้านของการเรียนรู้ อาจนำไปสู่จุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้เพียงข้อเดียวก็ได้
- 2.5 กิจกรรมและประสบการณ์เรียนรู้เพียงหนึ่งอย่างอาจตอบสนองจุดมุ่งหมายหลาย ๆ ข้อได้

3. การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ต้องคำนึงถึงความสัมพันธ์ในด้านเวลาต่อเวลา และเนื้อหาต่อเนื้อหา เรียกว่าเป็นความสัมพันธ์แบบแนวตั้ง (Vertical) กับแนวนอน (Horizontal) ซึ่งมีเกณฑ์ในการจัดดังนี้

3.1 ความต่อเนื่อง (Continuity) หมายถึง ความสัมพันธ์ในแนวตั้งขององค์ประกอบหลักของตัวหลักสูตรจากระดับหนึ่งไปสู่ระดับที่สูงขึ้นไป เช่น ในวิชาทักษะ ต้องเปิดโอกาสให้มีการฝึกทักษะในกิจกรรมและประสบการณ์บ่อย ๆ และต่อเนื่องกัน

3.2 การจัดช่วงลำดับ (Sequence) หมายถึง ความสัมพันธ์แนวตั้งของส่วนประกอบหลักของตัวหลักสูตรจากสิ่งที่เกิดขึ้นก่อนไปสู่สิ่งที่เกิดขึ้นภายหลัง หรือสิ่งที่มีความง่ายไปสู่สิ่งที่มีความยาก ดังนั้น การจัดกิจกรรมและประสบการณ์ให้มีการเรียงลำดับก่อนหลังเพื่อให้ได้เรียนเนื้อหาที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้น

3.3 บูรณาการ (Integration) หมายถึง ความสัมพันธ์กันในแนวนอนขององค์ประกอบหลักของตัวหลักสูตร จากหัวข้อเนื้อหาหนึ่งไปยังอีกหัวข้อเนื้อหาหนึ่งของรายวิชา หรือจากรายวิชาหนึ่งไปยังรายวิชาอื่น ๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกัน การจัดประสบการณ์จึงควรเป็นในลักษณะที่ช่วยให้ผู้เรียนได้เพิ่มพูนความคิดเห็นและได้แสดงพฤติกรรมที่สอดคล้องกัน เนื้อหาที่เรียนเป็นการเพิ่มความสามารถทั้งหมดของผู้เรียนที่จะได้ใช้ประสบการณ์ในสถานการณ์ต่าง ๆ กัน ประสบการณ์การเรียนรู้จึงเป็นแบบแผนของปฏิสัมพันธ์ (Interaction) ระหว่างผู้เรียนกับสถานการณ์ที่แวดล้อม

4. การประเมินผล เพื่อตรวจสอบดูว่าการจัดการเรียนการสอนได้บรรลุตามจุดมุ่งหมายตามที่กำหนดไว้หรือไม่ สมควรมีการปรับแก้ในส่วนใดบ้าง พิจารณาจากสิ่งต่อไปนี้

4.1 กำหนดจุดมุ่งหมายที่จะวัดและพฤติกรรมที่คาดหวัง

4.2 วัดและวิเคราะห์สถานการณ์ที่ทำให้เกิดพฤติกรรมเหล่านั้น

4.3 ศึกษาสำรวจข้อมูลเพื่อสร้างเครื่องมือวัดพฤติกรรมเหล่านั้นได้อย่างเหมาะสม

4.4 ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยใช้เกณฑ์ในการพิจารณาดังนี้

1) ความเป็นปรนัย (Objective)

2) ความเชื่อมั่นได้ (Reliability)

3) ความเที่ยงตรง (Validity)

4.5 การพิจารณาผลการประเมินให้เป็นประโยชน์เพื่ออธิบายผลการเรียนรู้เป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม การอธิบายถึงส่วนดีของหลักสูตรหรือสิ่งที่ต้องปรับแก้เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงหลักสูตรให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น

รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรตามแนวคิดของทาบา (Hilda Taba)

ทาบา(ซมพันธ์ุ กุญชร ณ อยุธยา. 2540 : 12 ; citing Taba.1962. *Curriculum Development : Theory and Practice*. p. 422 – 425) เชื่อว่าผู้มีหน้าที่สอนในหลักสูตรควรได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรด้วยซึ่งเรียกว่า “grass - roots approach” หรือ “วิธีการจากเบื้องล่างสู่เบื้องบน” โดยมีขั้นตอนในการพัฒนาหลักสูตรดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2528 : 74 – 75)

ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์สภาพปัญหา ความต้องการ และความจำเป็นต่าง ๆ ของสังคม รวมทั้งศึกษาพัฒนาการของผู้เรียน กระบวนการเรียนรู้ ตลอดจนธรรมชาติของความรู้เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการกำหนดจุดประสงค์

ขั้นตอนที่ 2 การกำหนดจุดประสงค์ของการศึกษา โดยอาศัยข้อมูลที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 เป็นหลักในการพิจารณา

ขั้นตอนที่ 3 การคัดเลือกเนื้อหาวิชาที่จะนำมาใช้ในการเรียนการสอน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ตรงกับความต้องการและความจำเป็นของสังคมโดยคัดเลือกมาให้เรียนเฉพาะที่ตรงกับจุดประสงค์ที่กำหนดไว้

ขั้นตอนที่ 4 การจัดระเบียบ ลำดับ และขั้นตอนของเนื้อหาวิชาที่คัดเลือกมาเพื่อความสะดวกในการเรียนรู้ของผู้เรียน

ขั้นตอนที่ 5 การคัดเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ โดยอาศัยความรู้เกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้และวิธีสอนแบบต่าง ๆ เป็นแนวทางเพื่อให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ของการศึกษาและเนื้อหาวิชา

ขั้นตอนที่ 6 การจัดระเบียบ ลำดับ และขั้นตอนของประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อให้กระบวนการเรียนการสอนบรรลุตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้

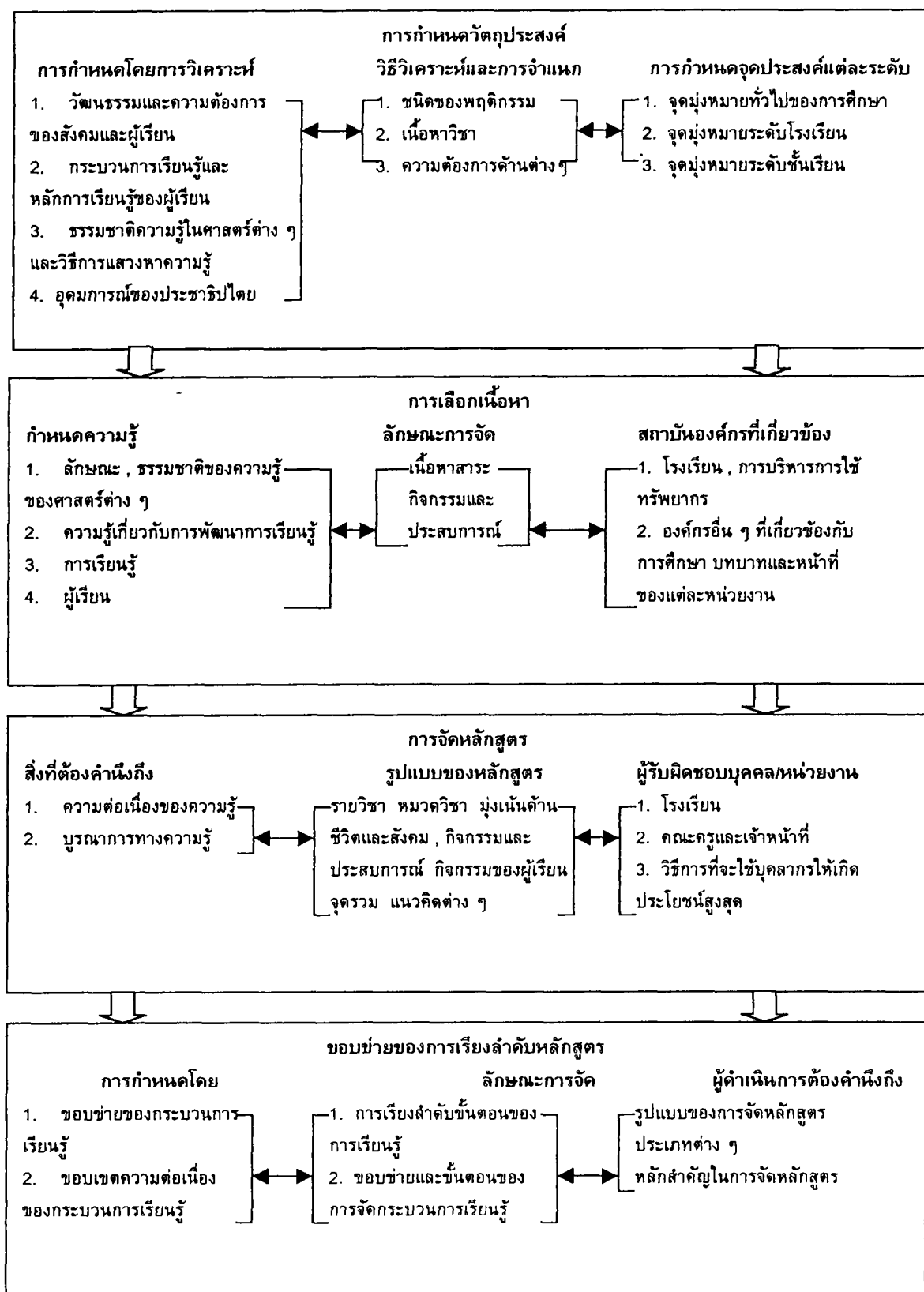
ขั้นตอนที่ 7 การประเมินผล เป็นขั้นตอนที่จะทำให้ทราบว่าพัฒนาหลักสูตรประสบผลสำเร็จมากน้อยเพียงใด โดยปกติจะพิจารณาจากผลของการใช้หลักสูตร นั่นคือ พิจารณาว่าผู้เรียนได้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ เนื้อหาวิชาและกระบวนการเรียนการสอนมีความเหมาะสมเพียงใด

ขั้นตอนที่ 8 การตรวจสอบความคงที่และความเหมาะสมในแต่ละขั้นตอนโดยตรวจสอบตามแนวของคำถามที่มีลักษณะดังนี้

- เนื้อหาที่จัดขึ้นเกี่ยวข้องกับจุดประสงค์หรือไม่
- ประสบการณ์การเรียนรู้ได้ช่วยให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ตามจุดประสงค์หรือไม่
- ประสบการณ์การเรียนรู้ที่จัดขึ้นมีความเหมาะสมเพียงใด

ฯลฯ

รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรตามแนวคิดของทาบา แสดงดังภาพประกอบ 3 ดังนี้

ภาพประกอบ 3 รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรตามแนวคิดของทาบ

(วิชัย วงษ์ใหญ่, 2537 : 17)

รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรตามแนวคิดของเชย์เลอร์, อเล็กซานเดอร์และเลวิส (J. Galen Saylor and William M. Alexander and Arthur J. Lewis)

แนวคิดของเชย์เลอร์, อเล็กซานเดอร์และเลวิสประกอบด้วยกระบวนการพัฒนาหลักสูตรที่สำคัญ 4 ขั้นตอน คือ (ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์. 2539 : 20 – 22 ; อ้างอิงจาก Saylor and Alexander. 1974 ; Saylor , Alexander and Lewis. 1981)

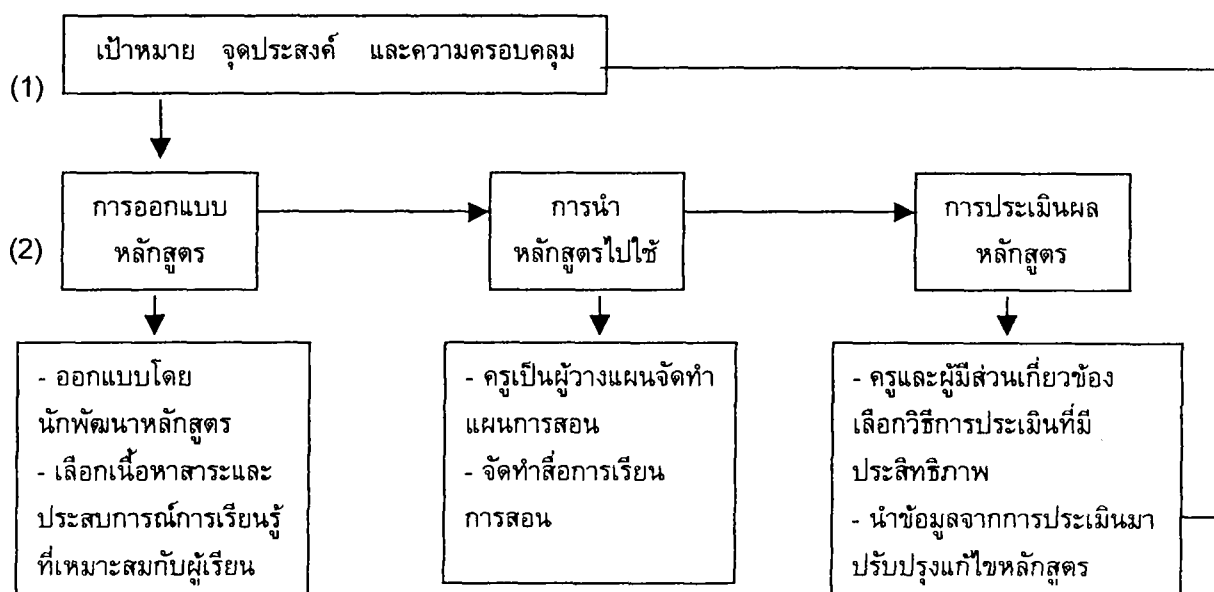
1. เป้าหมาย วัตถุประสงค์ และความครอบคลุม (Goal, objectives and domains) ของหลักสูตรต้องประกอบด้วย เป้าหมาย วัตถุประสงค์ และในแต่ละเป้าหมายควรบ่งบอกถึงความครอบคลุมของหลักสูตร (Curriculum domain) ที่สำคัญ ได้แก่ พัฒนาการส่วนบุคคล มนุษยสัมพันธ์ ทักษะการเรียนรู้ที่ต่อเนื่อง และความชำนาญเฉพาะด้าน ซึ่งกำหนดจากความเป็นโลกาภิวัตน์ ความต้องการของสังคมที่อยู่อาศัย กฎหมาย ข้อบังคับ เป็นต้น

2. การออกแบบหลักสูตร (Curriculum design) คือการวางแผนเพื่อตัดสินใจเกี่ยวกับการเลือกและจัดเนื้อหาสาระ การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่สอดคล้องกับเป้าหมาย วัตถุประสงค์ โดยคำนึงถึงปรัชญา ความต้องการของสังคมและผู้เรียนมาพิจารณาด้วย

3. การนำหลักสูตรไปใช้ (Curriculum implementation) ครูต้องเป็นผู้วางแผนและวางแผนการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบต่าง ๆ (Instructional plans) รวมทั้งการจัดทำสื่อการเรียนการสอน เช่น ตำรา แบบเรียน วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในสิ่งที่ครูตั้งเป้าหมายไว้

4. การประเมินผลหลักสูตร (Curriculum evaluation) ครูและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมกันตัดสินใจเพื่อเลือกวิธีการประเมินผลที่สามารถประเมินได้ว่า หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นได้ผลตามความมุ่งหมาย การประเมินผลหลักสูตรจะเป็นข้อมูลสำคัญที่บอกผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้ว่าจะปรับปรุงหลักสูตรในจุดใดเพื่อประกอบการตัดสินใจในการวางแผนการใช้หลักสูตรในอนาคต

รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของเชย์เลอร์, อเล็กซานเดอร์และเลวิส แสดงดังภาพประกอบ 4 ดังนี้

ภาพประกอบ 4 รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรตามแนวคิดของเชย์เลอร์, อเล็กซานเดอร์และเลวิส (ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ 2539 : 20–22 ; อ้างอิงจาก Saylor and Alexander. 1974 ; Saylor , Alexander and Lewis. 1981)

รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรตามแนวคิดของโอลิวา (Peter Oliva)

โอลิวา เสนอรูปแบบการพัฒนาหลักสูตร 12 ขั้นตอน ดังนี้ (รุจิร ภูสาระ. 2545 :

67 – 70)

ขั้นตอนที่ 1 เป็นการกำหนดเป้าหมาย ปรัชญาในการจัดการเรียนการสอน จะต้องขึ้นอยู่กับความเชื่อในเรื่องความต้องการของสังคม และความต้องการของบุคคลในสังคม ซึ่งขึ้นอยู่กับความเชื่อในเรื่องความต้องการของสังคม และความต้องการของบุคคลในสังคม

ขั้นตอนที่ 2 เป็นการวิเคราะห์ความต้องการของชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ การวิเคราะห์ความต้องการของผู้เรียนในชุมชน รวมถึงการวิเคราะห์เนื้อหาวิชาที่จะนำมาสอนในโรงเรียน

ขั้นตอนที่ 3 และขั้นตอนที่ 4 เป็นการกำหนดรายละเอียดของจุดหมายและวัตถุประสงค์ของหลักสูตรที่ขึ้นอยู่กับเป้าหมายใหญ่ ความเชื่อและความต้องการในขั้นตอนที่ 1 และขั้นตอนที่ 2

ขั้นตอนที่ 5 เป็นการจัดการและนำหลักสูตรไปปฏิบัติ รวมทั้งกำหนดโครงสร้างที่จะให้มีการจัดการเกี่ยวกับหลักสูตร

ขั้นตอนที่ 6 และขั้นตอนที่ 7 เป็นการเขียนรายละเอียดเพิ่มขึ้น เกี่ยวกับจุดหมายและวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอนแต่ละวิชาและแต่ละระดับ ซึ่งความชัดเจนของความแตกต่างระหว่างจุดหมายและวัตถุประสงค์จะเห็นได้ชัดเจนเป็นรูปธรรมในขั้นตอนนี้

ขั้นตอนที่ 8 หลังจากกำหนดรายละเอียดของวัตถุประสงค์แล้ว ขั้นตอนนี้เป็นการเลือกเทคนิควิธีการสอนที่จะใช้ในชั้นเรียน

ขั้นตอนที่ 9 A, B เป็นการเสนอแนะแนวทางในการประเมินผลการเรียนของนักเรียน

ขั้นตอนที่ 10 เป็นการนำเทคนิคการสอนที่เลือกไว้ในขั้นตอนที่ 8 ไปปฏิบัติ โดยประเมินผลตามแนวทางที่เลือกไว้ในขั้นตอนที่ 9 ซึ่งแบ่งเป็น 2 ระยะ คือ ขั้นตอนที่ 9 A เป็นการกำหนดแนวทางการประเมินผลไว้ก่อนการจัดการเรียนการสอน ขั้นตอนที่ 9 B เป็นการประเมินผลเมื่อจัดการเรียนการสอนจริง ซึ่งอาจเปลี่ยนแปลงการประเมินผลจากที่กำหนดไว้ก่อนการจัดการเรียนการสอนก็ได้

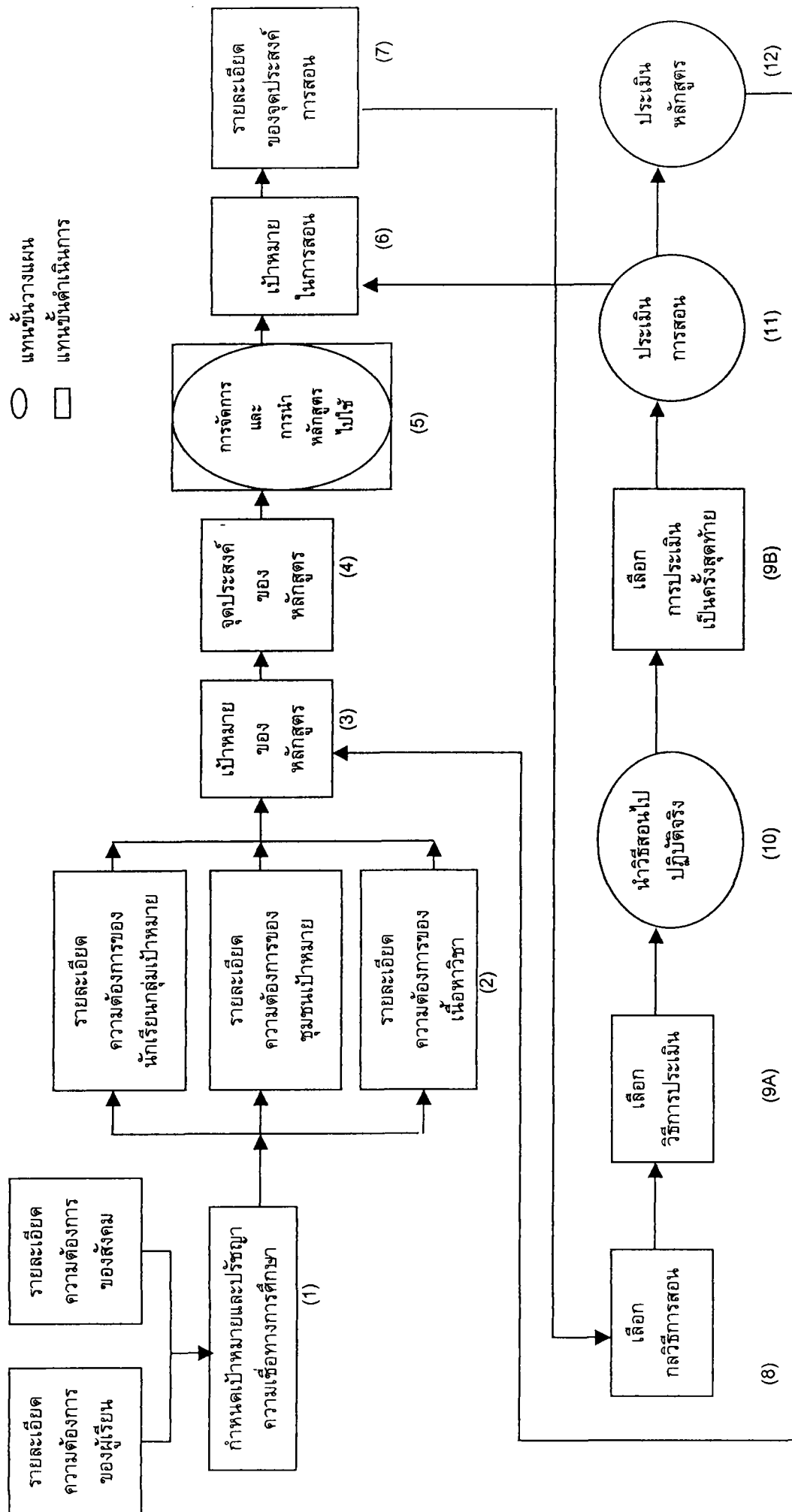
ขั้นตอนที่ 11 เป็นขั้นการประเมินผลการสอน จนถึงขั้นตอนที่ 12 เป็นการประเมินผลแบบครบวงจร

รูปแบบของโอลิวา สามารถแบ่งได้เป็น ขั้นตอนที่ 1 – 4 และ 6 – 9 เป็นระยะของการวางแผน ขั้นตอนที่ 10 – 12 เป็นขั้นตอนของการปฏิบัติ ส่วนขั้นตอนที่ 5 เป็นทั้งการวางแผนและการปฏิบัติ

รูปแบบนี้สามารถนำไปใช้ได้หลายทาง เป็นต้นว่า เป็นการนำเสนอกระบวนการของการพัฒนาหลักสูตรได้ครบถ้วน ผู้ที่มีหน้าที่ในการพัฒนาหลักสูตรของแต่ละสาขาวิชา สามารถนำไปวางแผนหลักสูตร และออกแบบตั้งแต่ต้นจนจบถึงการสอน ในขณะที่เดียวกันก็สามารถนำมาพัฒนาหลักสูตรร่วมกันทั้งโรงเรียน หรืออาจให้มีการบูรณาการเนื้อหาวิชาเข้าด้วยกัน นอกจากนั้นรูปแบบนี้ยังมุ่งประเด็นไปที่ขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรเพื่อให้สามารถนำมาใช้ในการตัดสินใจ และยังช่วยให้ผู้พัฒนาหลักสูตรหันมาให้ความสำคัญกับองค์ประกอบของการสอนมากขึ้น

จุดแข็งของรูปแบบนี้คือรูปแบบนี้เน้นในด้านพื้นฐานของหลักสูตร ได้แก่ ปรัชญาซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่ง นอกจากนั้นยังมีการทบทวนความต้องการของสังคม และความต้องการของผู้เรียน ซึ่งเป็นสิ่งที่มีคุณค่าอย่างยิ่ง

รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรตามแนวคิดของโอลิวา แสดงดังภาพประกอบ 5 ดังนี้

ภาพประกอบ 5 รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรตามแนวคิดของโอลิวา
(รุจิรี ภูสาระ. 2545 : 67)

รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรจากแนวคิดต่างประเทศ กล่าวโดยสรุปได้ดังตาราง 2 ดังนี้

ตาราง 2 สรุปรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรจากแนวคิดต่างประเทศ

ผู้เสนอแนวคิด	รูปแบบ/สาระ
ไทเลอร์	การพัฒนาหลักสูตรมีลักษณะสำคัญ 4 ประการ คือ 1) กำหนดจุดหมายจากทฤษฎีการเรียนรู้ ปรัชญาการศึกษาและปรัชญาสังคม 2) เลือกประสบการณ์ทั้งเนื้อหาและกระบวนการเรียนการสอน 3) จัดประสบการณ์ให้มีความสัมพันธ์แบบแนวดิ่งกับแนวนอน 4) ประเมินผลว่าบรรลุตามจุดมุ่งหมายหรือไม่
ทาบา	การพัฒนาหลักสูตรควรให้ผู้สอนมีส่วนร่วมเป็นวิธีการจากเบื้องล่างสู่เบื้องบน มี 8 ขั้นตอน คือ 1) การวิเคราะห์สภาพปัญหา ความต้องการของสังคม ผู้เรียน ธรรมชาติของความรู้ 2) การกำหนดจุดประสงค์ของการศึกษา 3) การคัดเลือกเนื้อหา 4) การจัดระเบียบ ลำดับ และขั้นตอนของเนื้อหา 5) การคัดเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ 6) การจัดระเบียบ ลำดับ และขั้นตอนของประสบการณ์การเรียนรู้ 7) การประเมินผลการใช้หลักสูตร 8) การตรวจสอบความเหมาะสมของแต่ละขั้นตอน
เชย์เลอร์ อเล็กซานเดอร์ และเลวิส	การพัฒนาหลักสูตร ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ 1) การกำหนดเป้าหมาย จากความต้องการของสังคม 2) การออกแบบหลักสูตร เลือกและจัดเนื้อหาสาระและประสบการณ์การเรียนรู้ 3) การนำหลักสูตรไปใช้ โดยการวางแผนการจัดการเรียนการสอน 4) การประเมินผลหลักสูตร
โวลีวา	การพัฒนาหลักสูตรมี 12 ขั้นตอน คือ 1) การกำหนดเป้าหมาย ปรัชญาในการจัดการเรียนการสอน 2) การวิเคราะห์ความต้องการของชุมชน และวิเคราะห์เนื้อหาวิชาที่จะใช้สอน 3) การกำหนดรายละเอียดจุดหมายของหลักสูตร 4) การกำหนดรายละเอียดวัตถุประสงค์ของหลักสูตร 5) การนำหลักสูตรไปใช้ 6) การกำหนดจุดหมายและวัตถุประสงค์ของแต่ละวิชา 7) การกำหนดจุดหมายและวัตถุประสงค์ของแต่ละระดับ 8) การเลือกวิธีการสอน 9) การเลือกวิธีการประเมินผล 10) การจัดการเรียนการสอน 11) การประเมินผลการจัดการเรียนการสอน 12) การประเมินผลหลักสูตรแบบครบวงจร

รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นจากแนวคิดในประเทศ

รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรให้สนองกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น มีผู้เสนอไว้หลายรูปแบบ ซึ่งสามารถนำมาเป็นพื้นฐานความคิดในการพัฒนารูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตรได้รูปแบบที่น่าสนใจ ได้แก่

รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของกรมการศึกษานอกโรงเรียน

กรมการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ (2541 : 2 – 29) กล่าวถึงการสร้างหลักสูตรจากสภาพปัญหาและความต้องการของผู้เรียน หรือสร้างจากหลักสูตรแกนกลางที่ปรับให้เข้ากับสภาพชีวิตจริงของผู้เรียนตามท้องถิ่นต่าง ๆ หรือสร้างจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันที่มีผลกระทบต่อผู้เรียนรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรดังกล่าว มีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางที่สัมพันธ์กับสภาพปัญหาของชุมชน

1.1 ศึกษาหลักสูตรแกนกลางในระดับที่นำมาจัดการเรียนการสอน (ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย)

1.2 วิเคราะห์หัวข้อเนื้อหาที่ต้องพัฒนาเป็นหลักสูตรตามสภาพปัญหาของชุมชนที่สำรวจมาแล้ว และสอดคล้องกับวิถีชีวิตของท้องถิ่น

1.3 พิจารณาหัวข้อเนื้อหาในหมวดวิชาอื่นที่เกี่ยวข้องนำมาจัดหมวดหมู่ด้วยกันในลักษณะบูรณาการเนื้อหา

ขั้นตอนที่ 2 การจัดหมวดหมู่สภาพปัญหาและความต้องการที่ส่งผลต่อผู้เรียน

นำสภาพปัญหาและความต้องการที่สำรวจและวิเคราะห์แล้วมาพิจารณาร่วมกับหัวข้อเนื้อหา หมวดวิชาใดวิชาหนึ่งตามหลักสูตรที่กำหนดเป็นหมวดวิชาแกนในการพัฒนาเป็นหลักสูตรโรงเรียน แล้วจัดหมวดหมู่ของเนื้อหาที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ หลังจากนั้นจัดลำดับความสำคัญตามสภาพปัญหาของท้องถิ่นที่พบ

ขั้นตอนที่ 3 การเขียนแผนการสอน

3.1 การกำหนดหัวข้อปัญหา (Theme) หัวข้อเนื้อหาของการเรียนการสอน

3.2 การเขียนสาระสำคัญ (Concept) เป็นบทสรุปใจความสำคัญของเรื่องเน้นความคิดรวบยอด หลักการ ทักษะหรือลักษณะนิสัยที่ต้องการปลูกฝังให้เกิดกับผู้เรียน

3.3 การกำหนดขอบเขตเนื้อหา ให้ระบุว่าหัวข้อนั้นครอบคลุมและสัมพันธ์กับวิชาใด

3.4 การกำหนดจุดประสงค์ทั่วไปหรือจุดประสงค์ปลายทางเป็นจุดประสงค์ที่คาดว่าผู้เรียนจะมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอย่างไร หรือเกิดการเปลี่ยนแปลงด้านความรู้ ทักษะและทัศนคติอย่างไร เมื่อเรียนจบเรื่องนั้นแล้ว

3.5 การกำหนดจุดประสงค์เฉพาะหรือจุดประสงค์นำทางเป็นการกำหนดเป้าหมายของการเรียนการสอนในแต่ละหัวข้อเรื่องย่อยที่ปรารถนาให้เกิดกับผู้เรียน นิยมเขียนในลักษณะของจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

3.6 การกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอน ให้กำหนดกิจกรรมอย่างเป็นระบบ

3.7 สื่อการเรียนการสอน ต้องระบุให้ชัดเจนว่าในการเรียนการสอนแต่ละหัวข้อเนื้อหาต้องใช้สื่ออุปกรณ์อะไรบ้าง และสามารถจัดหาจากที่ใด โดยวิธีใด ต้องระบุเป็นรายชื่อตามจุดประสงค์

3.8 การประเมินผล เป็นการเขียนแนวทางการประเมินผลของการปฏิบัติกิจกรรมแต่ละขั้นตอนตามจุดประสงค์ที่กำหนด

ขั้นตอนที่ 4 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

ครูและผู้เรียนร่วมกันพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนโดยมีสถานศึกษาอำนวยความสะดวกและกำกับดูแลเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ตามสภาพจริง ตามความต้องการทางนโยบายของรัฐ ความต้องการทางการศึกษาและความต้องการในการพัฒนาตนเองของผู้เรียน

ขั้นตอนที่ 5 การประเมินผล

การประเมินผลเน้นการประเมินตามสภาพจริง ซึ่งประเมินอิงความสามารถและการพัฒนาของผู้เรียน

รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์

ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539 : 124 – 135) กล่าวถึงรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่น ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การจัดตั้งคณะทำงาน

การจัดตั้งคณะทำงาน โดยคัดเลือกจากบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถในด้านเนื้อหาวิชา ด้านการสอน ด้านสภาพของท้องถิ่น และด้านการพัฒนาหลักสูตร

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน ดำเนินการดังนี้

2.1 ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและความต้องการของชุมชน เพื่อให้หลักสูตรที่จัดทำขึ้นเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงและความต้องการของท้องถิ่น

2.2 สำรวจสภาพและความต้องการของผู้เรียน เพื่อให้หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นสอดคล้องกับพัฒนาการทางด้านร่างกาย สติปัญญา และจิตใจ รวมทั้งสอดคล้องกับความสนใจและความต้องการของผู้เรียน ข้อมูลเหล่านี้สามารถศึกษาได้จากผู้เรียน ครู ผู้ปกครอง ซึ่งอาจได้มาจากการพูดคุยกับนักเรียน ผู้ปกครองและการสังเกตนักเรียน

2.3 ศึกษาทำความเข้าใจหลักสูตรแกนกลางเพื่อศึกษาว่ามีส่วนใดที่หลักสูตรเปิดโอกาสให้ท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วม

2.4 วิเคราะห์ศักยภาพของโรงเรียน เพื่อเป็นข้อมูลในการตัดสินใจในการพัฒนาหลักสูตร

ขั้นตอนที่ 3 การกำหนดจุดประสงค์ของหลักสูตร

การกำหนดจุดประสงค์ ควรศึกษาจากสภาพ ปัญหา และความต้องการของท้องถิ่นและผู้เรียน เขียนด้วยภาษาที่ชัดเจนและกะทัดรัด และเป็นจุดประสงค์ที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง

ขั้นตอนที่ 4 การกำหนดเนื้อหา

นำจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ในขั้นตอนที่ 3 มาวิเคราะห์ แล้วกำหนดเนื้อหาสาระอย่างกว้าง ๆ ให้สอดคล้องกับจุดประสงค์และครอบคลุมส่วนที่เป็นความรู้และทักษะด้วย ซึ่งในส่วนนี้สามารถปรับเปลี่ยนเนื้อหาให้เหมาะสมกับสภาพของท้องถิ่น ในการกำหนดเนื้อหานี้ควรกำหนดให้เหมาะสมกับวัย และพื้นฐานความรู้เดิมของผู้เรียน มีความต่อเนื่องกับรายวิชาในชั้นต้น และรายวิชาต่าง ๆ ในกลุ่มวิชาเดียวกัน มีความถูกต้องทันสมัย น่าสนใจ และเหมาะสมกับคาบเวลา คือไม่มากหรือน้อยจนเกินไปจนกระทั่งไม่สามารถสอนได้ครบหรือสอนได้ทันตามที่ระบุไว้

ขั้นตอนที่ 5 การกำหนดกิจกรรม

ควรกำหนดกิจกรรมให้ผู้เรียนเกิดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยพิจารณาจากจุดประสงค์แต่ละข้อ กิจกรรมที่กำหนดไม่ควรมากหรือน้อยเกินไป เน้นทักษะ กระบวนการ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมโดยครูผู้สอนเป็นผู้ประสานกิจกรรมและชี้แนะ

ขั้นตอนที่ 6 การกำหนดคาบเวลาเรียน

การกำหนดคาบเวลามักถือเอาโครงสร้างของหลักสูตรและปริมาณของเนื้อหาที่ผู้เรียนต้องเรียนเป็นเครื่องกำหนด

ขั้นตอนที่ 7 การกำหนดเกณฑ์การวัดและประเมินผล

สิ่งที่ควรระบุคือ รายวิชาที่มีการวัดผลและประเมินผลเมื่อใด เครื่องมือที่ใช้วัดผล มีอะไรบ้าง มีเกณฑ์ในการประเมินอย่างไร

ขั้นตอนที่ 8 การจัดทำเอกสารหลักสูตร

เอกสารหลักสูตร เช่น แผนการสอน คู่มือครู หนังสืออ่านเพิ่มเติม และสื่อต่าง ๆ เพื่อให้ใช้หลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ขั้นตอนที่ 9 การตรวจสอบคุณภาพและการทดลองใช้หลักสูตร

การตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรและวัสดุหลักสูตรต่าง ๆ เพื่อนำผลมาปรับปรุงข้อบกพร่องก่อนการนำไปใช้จริง

ขั้นตอนที่ 10 การเสนอขออนุมัติใช้หลักสูตร

เสนอต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามลำดับชั้นเพื่อขออนุมัติการใช้หลักสูตร

ขั้นตอนที่ 11 การนำหลักสูตรไปใช้

ควรมีการวางแผนการใช้หลักสูตรโดยอบรมครูเกี่ยวกับวิธีใช้หลักสูตรเพื่อให้การสอนเป็นไปตามจุดประสงค์ของหลักสูตร

ขั้นตอนที่ 12 การประเมินผลหลักสูตร

เมื่อครูใช้หลักสูตรไประยะหนึ่งแล้ว โรงเรียนควรพิจารณาให้คุณค่าของหลักสูตรว่าเป็นอย่างไร ให้ผลตรงตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ มีส่วนใดที่ต้องปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้หลักสูตรมีคุณภาพดียิ่งขึ้น

จาก 12 ขั้นตอนดังกล่าว ขั้นตอนที่ 1 – 2 เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน ขั้นตอนที่ 3 – 7 เป็นการวางแผนและร่างหลักสูตร ขั้นตอนที่ 8 – 11 เป็นการนำหลักสูตรไปใช้ และขั้นตอนที่ 12 เป็นการประเมินผลหลักสูตร

รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นจากงานวิจัย

รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรโรงเรียนของอุมาพร หล่อสมฤดี

อุมาพร หล่อสมฤดี (2545 : 218 – 234) ศึกษาเรื่อง รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรโรงเรียน กำหนดขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรโรงเรียน 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานในด้านต่าง ๆ

1.1 การศึกษาสภาพและความต้องการของชุมชน ได้แก่ ข้อมูลทั่วไปของชุมชน ข้อมูลด้านการศึกษา ข้อมูลด้านศิลปวัฒนธรรม ข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ปัญหาชุมชน โดยศึกษาจากเอกสาร จากการสำรวจชุมชน เพื่อนำข้อมูลมาจัดลำดับความสำคัญของปัญหาหรือเรื่องราวที่ต้องการให้นักเรียนได้เรียนรู้

1.2 การวิเคราะห์ศักยภาพของโรงเรียนเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการตัดสินใจว่าจะเลือกแนวทางการพัฒนาหลักสูตรอย่างไรจึงจะเหมาะสมกับศักยภาพของโรงเรียนมากที่สุด

1.3 การวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลาง เพื่อเป็นข้อกำหนดในการร่างหลักสูตร

ขั้นตอนที่ 2 การร่างหลักสูตร

2.1 การกำหนดจุดประสงค์ของหลักสูตร ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ

- จุดประสงค์ทั่วไป หมายถึงเป้าหมายหรือสิ่งที่มุ่งหวังให้เกิดกับผู้เรียน หลังจากผู้เรียนได้เรียนเรื่องนั้น ๆ แล้ว ต้องพิจารณาให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง

- จุดประสงค์การเรียนรู้

2.2 การกำหนดเนื้อหาสาระ เนื้อหาสาระควรเกี่ยวข้องกับชุมชนที่เป็นบริบทของโรงเรียนและให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ เนื้อหาที่กำหนดควรมีความทันสมัย ถูกต้อง น่าสนใจ มีความยากง่ายเหมาะสมกับวัยหรือลำดับขั้นของการพัฒนาการทั้งทางร่างกายและจิตใจ รวมทั้งประสบการณ์เดิมของผู้เรียน

2.3 การจัดการเรียนการสอน กิจกรรมและสื่อต่าง ๆ กิจกรรมการเรียนการสอนต้องสอดคล้องกับเนื้อหาสาระและจุดประสงค์ที่กำหนด โดยคำนึงถึงพื้นฐานและประสบการณ์เดิมของผู้เรียน อาจมีสื่อทั้งวัสดุอุปกรณ์ และบุคคล สถานที่ที่อยู่ในชุมชน

2.4 การกำหนดวิธีการวัดและประเมินผลผู้เรียน

ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตร

เมื่อร่างหลักสูตรเรียบร้อยแล้ว ก่อนนำหลักสูตรไปใช้จำเป็นต้องมีการตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรก่อน

ขั้นตอนที่ 4 การนำหลักสูตรไปใช้

เป็นการแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน กำหนดรายละเอียดกิจกรรมในแต่ละคาบ พร้อมทั้งจัดเตรียมสื่อ วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ การประสานงานกับบุคคลที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 5 การประเมินผลหลักสูตร

เป็นการตัดสินใจคุณค่าของหลักสูตรที่พัฒนาขึ้น โดยประเมินจากผลที่เกิดขึ้นกับนักเรียน ประเมินการจัดการเรียนการสอน เพื่อตรวจสอบว่าเมื่อนำหลักสูตรไปใช้ในสถานการณ์จริงแล้วเป็นอย่างไร มีปัญหาอุปสรรคอย่างไร

รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรแบบมีฐานมาจากระดับโรงเรียนของสุริยา เหมตะศิลป์ สุริยา เหมตะศิลป์ (2537 : 172 – 173) ศึกษาเรื่องการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถภาพในการพัฒนาหลักสูตรแบบมีฐานมาจากระดับโรงเรียน สำหรับครูโรงเรียนมัธยมศึกษา กำหนดรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรแบบมีฐานมาจากระดับโรงเรียน มี 9 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน

ขั้นตอนที่ 2 การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

ขั้นตอนที่ 3 การคัดเลือกและจัดเนื้อหาสาระและประสบการณ์การเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 4 การเสนอแนวทางในการใช้หลักสูตร

ขั้นตอนที่ 5 การกำหนดมาตรการในการวัดและประเมินผล

ขั้นตอนที่ 6 การตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตร

6.1 การประเมินโครงสร้างของหลักสูตร

6.2 การทดลองใช้หลักสูตร

6.2.1 การประเมินหาประสิทธิภาพของหลักสูตร

6.2.2 การประเมินผลการใช้หลักสูตรภาคสนาม

6.3 การปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรก่อนนำไปใช้

ขั้นตอนที่ 7 การนำหลักสูตรไปใช้

ขั้นตอนที่ 8 การประเมินผลหลักสูตร

ขั้นตอนที่ 9 การปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร

รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นจากแนวคิดในประเทศและงานวิจัย สรุปดังตาราง 3 ดังนี้

ตาราง 3 สรุปรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นจากแนวคิดในประเทศและงานวิจัย

ผู้เสนอแนวคิด/งานวิจัย	รูปแบบ/สาระ
กรมการศึกษานอกโรงเรียน	รูปแบบการจัดพัฒนาหลักสูตร มี 5 ขั้นตอน คือ 1. การวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางที่สัมพันธ์กับสภาพปัญหาของชุมชน 2. การจัดหมวดหมู่สภาพปัญหาและความต้องการที่ส่งผลต่อผู้เรียน 3. การเขียนแผนการสอน 4. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 5. การประเมินผล
จิตทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์	รูปแบบการพัฒนาหลักสูตร มี 12 ขั้นตอน คือ 1. การจัดตั้งคณะทำงาน 2. การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน 3. การกำหนดจุดประสงค์ของหลักสูตร 4. การกำหนดเนื้อหา 5. การกำหนดกิจกรรม 6. การกำหนดคาบเวลาเรียน 7. การกำหนดเกณฑ์การวัดและประเมินผล 8. การจัดทำเอกสารหลักสูตร 9. การตรวจสอบคุณภาพและการทดลองใช้ 10. การเสนออนุมัติใช้หลักสูตร 11. การนำหลักสูตรไปใช้ 12. การประเมินผลหลักสูตร
อุมาพร หล่อสมฤดี	รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรโรงเรียน มี 5 ขั้นตอน 1. การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานในด้านต่าง ๆ 2. การร่างหลักสูตร 3. การตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตร 4. การนำหลักสูตรไปใช้ 5. การประเมินผลหลักสูตร

ตาราง 3 (ต่อ)

ผู้เสนอแนวคิด/งานวิจัย	รูปแบบ/สาระ
สุริยา เหมตะศิลป์	รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรแบบมีฐานมาจากระดับโรงเรียน มี 9 ขั้นตอน 1. การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน 2. การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร 3. การคัดเลือกและจัดเนื้อหาสาระและประสบการณ์การเรียนรู้ 4. การเสนอแนวทางในการใช้หลักสูตร 5. การกำหนดมาตรการในการวัดและประเมินผล 6. การตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตร 7. การนำหลักสูตรไปใช้ 8. การประเมินผลหลักสูตร 9. การปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร

รูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตร

รูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตร มีผู้เสนอไว้หลายรูปแบบด้วยกัน รูปแบบที่น่าสนใจมีดังนี้

รูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตรของกรมวิชาการ

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2545ค : 32 – 34) เสนอรูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตรไว้ใน “แนวทางการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา” ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 กำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี โดยวิเคราะห์จากมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่กำหนดไว้ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ มาจัดเป็นผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี ที่ระบุถึงความรู้ ความสามารถของผู้เรียน และคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม ซึ่งจะเกิดขึ้นหลังจากการเรียนรู้ในแต่ละปี

การกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีของสาระการเรียนรู้ให้สถานศึกษากำหนดเพิ่มเติมได้ตามความเหมาะสม สอดคล้องกับความสามารถ ความถนัด ความสนใจ และสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน

ขั้นตอนที่ 2 กำหนดสาระการเรียนรู้รายปี โดยวิเคราะห์จากผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีที่กำหนดไว้ในขั้นตอนที่ 1 และให้สอดคล้องกับสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น รวมทั้งสอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่นและชุมชน

ขั้นตอนที่ 3 กำหนดเวลา สำหรับสาระการเรียนรู้รายปี โดยช่วงชั้น 1 – 3 กำหนดสาระการเรียนรู้เป็นรายปีและกำหนดจำนวนคาบเวลาให้เหมาะสมและสอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและสาระการเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 4 จัดทำคำอธิบายรายวิชา โดยนำเอาผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี สาระการเรียนรู้รายปี รวมทั้งเวลาเรียน มาเขียนเป็นคำอธิบายรายวิชา โดยให้ประกอบด้วย ชื่อรายวิชา จำนวนเวลา ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง และสาระการเรียนรู้ของรายวิชานั้น ๆ ซึ่งสามารถเขียนคำอธิบายรายวิชาได้หลายรูปแบบ

รูปแบบที่ 1 เขียนเป็นความเรียงเสนอภาพรวมมาตรฐานการเรียนรู้และสาระการเรียนรู้ ทั้ง 3 ด้าน

รูปแบบที่ 2 เขียนแยกเป็น 2 ส่วน ประกอบด้วย

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง : เขียนเป็นความเรียง สรุปภาพรวมของผลการเรียนรู้ทั้ง 3 ด้าน
 สาระการเรียนรู้ : เขียนเป็นความเรียงของขอบข่ายเนื้อหา

รูปแบบที่ 3 เขียนเป็นความเรียง ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ

ขอบข่ายกิจกรรมที่กำหนดกว้าง ๆ สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ของรายวิชา

ขอบข่ายเนื้อหาที่สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ของรายวิชา

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังที่จะเกิดขึ้นกับผู้เรียนอย่างกว้าง ๆ

รูปแบบที่ 4 เขียนเป็นความเรียง ประกอบด้วย 4 ส่วน คือ

จุดประสงค์ของรายวิชาที่สอดคล้องกับผลการเรียนรู้รายวิชา

ขอบข่ายสาระการเรียนรู้

กิจกรรมการเรียนรู้

วิธีการวัดและประเมินผล

รูปแบบที่ 5 เขียนแยกเป็น 2 ส่วน ประกอบด้วย

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง : เขียนให้ครอบคลุมทั้ง 3 ด้าน เป็นข้อ ๆ โดยไม่ต้องแยกด้าน

สาระการเรียนรู้ : เขียนเป็นข้อ ๆ

สำหรับคำอธิบายรายวิชามีแนวทางการกำหนดดังนี้ ชื่อรายวิชาของสาระการเรียนรู้ให้ใช้ตามชื่อกลุ่มสาระการเรียนรู้ ส่วนชื่อรายวิชาที่สถานศึกษาจัดทำเพิ่มเติมสามารถกำหนดตามความเหมาะสม ทั้งนี้ต้องสื่อความหมายได้ชัดเจน มีความสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในรายวิชานั้น ๆ

ขั้นตอนที่ 5 โดยการนำเอาสาระการเรียนรู้รายปีที่กำหนดไว้ไปบูรณาการจัดทำเป็นหน่วยการเรียนรู้ย่อย ๆ เพื่อความสะดวกในการจัดการเรียนรู้และผู้เรียนได้เรียนรู้ในลักษณะองค์รวม หน่วยการเรียนรู้แต่ละหน่วยประกอบด้วย ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง สาระการเรียนรู้ และจำนวนเวลาสำหรับการจัดการเรียนรู้ ซึ่งเมื่อเรียนครบทุกหน่วยย่อยแล้ว ผู้เรียนสามารถบรรลุตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีของทุกวิชา

ในการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ อาจบูรณาการทั้งภายในและระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้หรือเป็นการบูรณาการเฉพาะเรื่องตามลักษณะสาระการเรียนรู้ หรือเป็นการบูรณาการที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของผู้เรียนโดยพิจารณาจากผลการเรียนรู้ที่มีความเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กัน การจัดการเรียนรู้สำหรับหน่วยการเรียนรู้ในแต่ละช่วงชั้น สถานศึกษาต้องจัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ โดยปฏิบัติโครงงานอย่างน้อย 1 โครงงาน

ขั้นตอนที่ 6 จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ โดยวิเคราะห์จากคำอธิบายรายวิชา แต่ละหน่วยการเรียนรู้ที่จัดทำ กำหนดเป็นแผนการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนและผู้สอน

รูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตรของวัฒนาพร ระงับทุกข์

วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2545 : 102 – 207) กล่าวถึงรูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตร สรุปได้ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสาระ มาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น

ขั้นตอนที่ 2 การกำหนดสาระการเรียนรู้ช่วงชั้น

การจัดทำรายละเอียดของหลักสูตรในแต่ละกลุ่มสาระจะเริ่มต้นจากการกำหนดสาระการเรียนรู้ช่วงชั้น สาระการเรียนรู้ประกอบด้วย 2 ส่วน คือความรู้หรือสาระการเรียนรู้ที่เป็น “เนื้อหา” และส่วนที่เป็น “กระบวนการ” ที่จะพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความสามารถ คุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมตามที่กำหนดไว้ในจุดหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1. สาระการเรียนรู้ส่วนที่เป็นเนื้อหาวิชา หมายถึง เนื้อหาความรู้ของศาสตร์นั้น ๆ
2. สาระการเรียนรู้ที่เป็นกระบวนการ หมายถึงกระบวนการที่เมื่อผู้เรียนปฏิบัติแล้วจะเกิดความเข้าใจสาระการเรียนรู้ส่วนที่เป็นเนื้อหาวิชาต้องแท้ยิ่งขึ้น

สาระการเรียนรู้ช่วงชั้น (Subject area contents) หมายถึงเนื้อหาและกระบวนการเรียนรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ใช้เป็นสื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น

การกำหนดสาระการเรียนรู้ช่วงชั้น ดำเนินการโดยกำหนดจากมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น เพื่อจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนบรรลุมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นเป็นมาตรฐานการเรียนรู้ที่จำเป็นสำหรับทุกคน ดังนั้นสาระการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นจึงเป็นสาระการเรียนรู้พื้นฐานสำหรับผู้เรียนทุกคน

ขั้นตอนที่ 3 กำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง (Expected learning outcomes) หมายถึงผลลัพธ์ที่ผู้สอนคาดหวังจะให้เกิดกับผู้เรียนเมื่อผู้เรียนผ่านกระบวนการเรียนรู้ซึ่งประกอบด้วยความรู้ ทักษะและศีลธรรม คุณธรรม ค่านิยม และเจตคติ

ดำเนินการกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีโดย

1. วิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่กำหนดไว้ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้เพื่อกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี โดยผลการเรียนรู้ที่คาดหวังจะเป็นสิ่งที่ระบุถึงความรู้ ความสามารถของผู้เรียน และคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม ซึ่งจะเกิดขึ้นหลังจากการเรียนรู้ในแต่ละปี

2. ผลการเรียนรู้รายปีของสาระการเรียนรู้ให้สถานศึกษากำหนดเพิ่มเติมได้ตามความเหมาะสม สอดคล้องกับความสามารถ ความถนัด ความสนใจ และสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน

3. บางมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นอาจกำหนดให้มีผลการเรียนรู้ที่คาดหวังเพียงในบางปีก็ได้ ไม่จำเป็นว่าทุกมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นต้องมีผลการเรียนรู้ที่คาดหวังทุกปี แต่เมื่อผู้เรียนเรียนครบทั้งสามปีในแต่ละช่วงชั้นแล้วต้องบรรลุมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่กำหนดไว้ทั้งหมด

4. การเขียนผลการเรียนรู้ที่คาดหวังบางข้ออาจเขียนซ้ำกันได้ในแต่ละปีเนื่องจากเป็นการฝึกทักษะเดียวกัน แต่จะมีความลึกซึ้ง และเชี่ยวชาญขึ้นในชั้นปีที่เรียนสูงขึ้น

5. บางมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นอาจกำหนดให้มีผลการเรียนรู้ที่คาดหวังเพียงในบางปีก็ได้ เนื่องจากเป็นเนื้อหาสาระที่เป็นพื้นฐานของสาระอื่น หรือจบในตัว จึงไม่ต้องเรียนซ้ำ

6. การจัดการเรียนรู้แต่ละกลุ่มสาระในชั้นปีที่ 1 – 3 ให้ออกแบบสาระการเรียนรู้และผลการเรียนรู้ที่คาดหวังเป็นรายปี โดยสถานศึกษามีอิสระในการกำหนด ดังนั้นสาระการเรียนรู้รายปีและผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของแต่ละสถานศึกษาจึงไม่จำเป็นต้องเหมือนกัน แต่ทุกแห่งต้องบรรลุมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น เมื่อผู้เรียนจบการศึกษาแต่ละช่วงชั้น

ขั้นตอนที่ 4 กำหนดสาระการเรียนรู้รายปี

สาระการเรียนรู้รายปี หมายถึงเนื้อหาและกระบวนการเรียนรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ใช้เป็นสื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้รายปี

ดำเนินการกำหนดสาระการเรียนรู้รายปีโดย

1. วิเคราะห์สาระการเรียนรู้รายปีจากสาระการเรียนรู้ช่วงชั้นที่กำหนดไว้
2. วิเคราะห์สาระการเรียนรู้รายปีให้สัมพันธ์กับผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี

ที่กำหนดไว้และให้สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น รวมทั้งสอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่นและชุมชน

ขั้นตอนที่ 5 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง และสาระการเรียนรู้

หลังจากวิเคราะห์ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีและสาระการเรียนรู้รายปีได้ครบถ้วนเรียบร้อยแล้ว ขั้นตอนต่อไปจะเป็นการนำผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีและสาระการเรียนรู้รายปีมาจับคู่กันเพื่อตรวจสอบความสอดคล้อง ครอบคลุมและตรงกัน

ขั้นตอนที่ 6 กำหนดเวลาเรียน

เป็นการกำหนดเวลาที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้เห็นผลรวมของเวลาที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ในแต่ละชั้นปี โดยการนำผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีและสาระการเรียนรู้รายปีที่วิเคราะห์จากขั้นตอนที่ 4 มาพิจารณา กำหนดคำอธิบายรายวิชาก่อน แล้วจึงดำเนินการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ที่มีรายละเอียดเกี่ยวกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและสาระการเรียนรู้รายปี และเวลาที่ใช้

ข้อควรคำนึงในการกำหนดเวลา คือเมื่อดำเนินการตามขั้นตอนของการจัดทำหลักสูตรรายวิชา การกำหนดเวลาของแต่ละรายวิชาที่ปรากฏในคำอธิบายรายวิชา จะเป็นผลรวมของเวลาจากการกำหนดหน่วยการเรียนรู้ ซึ่งอาจพบว่าไม่สอดคล้องกับเวลาที่กำหนดไว้ในโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา หากกำหนดเวลาได้น้อยกว่าในโครงสร้าง ให้เพิ่มเติมสาระในส่วนที่เห็นว่าสำคัญจำเป็นหรือเป็นสาระที่เกี่ยวกับท้องถิ่น ชุมชน หรือการฝึกปฏิบัติเข้าไปเพื่อเพิ่มเวลายขึ้น แต่หากกำหนดไว้มากกว่าในโครงสร้าง ต้องพิจารณาทบทวนใหม่ โดยใช้การบูรณาการหน่วยการเรียนรู้เข้าด้วยกัน เพื่อลดเวลาในการจัดการเรียนรู้อ้างอิงให้สอดคล้องกับที่กำหนดไว้ในโครงสร้าง

ขั้นตอนที่ 7 การจัดทำคำอธิบายรายวิชา

คำอธิบายรายวิชา หมายถึงความคาดหวังของผู้สอนในการจัดการเรียนการสอนในวิชาที่รับผิดชอบว่าต้องการให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะอย่างไร ต้องรอบรู้ในเนื้อหาอะไร มีความสามารถปฏิบัติงานอะไร และมีคุณงามความดีอะไร

การจัดทำคำอธิบายรายวิชา จัดทำโดยการนำเอาผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี สาระ การเรียนรู้รายปี รวมทั้งเวลาที่กำหนดมาเขียนเป็นคำอธิบายรายวิชาโดยให้ประกอบด้วย ชื่อรายวิชา รหัสวิชา จำนวนเวลา ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีและสาระการเรียนรู้รายปีของรายวิชานั้น ๆ

ขั้นตอนที่ 8 การจัดทำหน่วยการเรียนรู้

หน่วยการเรียนรู้ หมายถึงความรู้ที่ครบวงจรในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ซึ่งเกิดจากการจำแนกเนื้อหาความรู้ของแต่ละสาระหรือรายวิชาออกเป็น “เรื่อง” และแต่ละเรื่องนั้นให้มีความรู้ครบวงจร

การจัดทำหน่วยการเรียนรู้ จัดทำโดยการนำสาระการเรียนรู้รายปี ที่กำหนดไว้ไปบูรณาการจัดทำเป็นหน่วยการเรียนรู้ เพื่อความสะดวกในการจัดการเรียนรู้และผู้เรียนได้เรียนรู้ในลักษณะ

องค์รวม แต่ละหน่วยการเรียนรู้ประกอบด้วย ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง สารการเรียนรู้ และจำนวนเวลา สำหรับการจัดการเรียนรู้ ซึ่งเมื่อเรียนครบทุกหน่วยย่อยแล้ว ผู้เรียนสามารถบรรลุตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง รายปีของทุกรายวิชา โดยมีแนวทางการดำเนินงานดังนี้

1. นำสารการเรียนรู้รายปี มาวิเคราะห์แยกเป็นหัวข้อเรื่อง/หัวข้อย่อย
2. นำหัวข้อเรื่อง/หัวข้อย่อย มากำหนดเป็นหน่วยการเรียนรู้ซึ่งทำได้หลายรูปแบบ
 - 2.1 นำหัวข้อเรื่อง 1 หัวข้อมาเขียนเป็นหน่วยการเรียนรู้
 - 2.2 นำหัวข้อเรื่อง/หัวข้อย่อยมาบูรณาการ โดยพิจารณาจากสารการเรียนรู้ และผลการเรียนรู้ที่คาดหวังที่มีความสัมพันธ์กัน และเกี่ยวข้องกัน
 - 2.3 ตั้งชื่อหน่วยการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับสารการเรียนรู้
 - 2.4 กำหนดเวลาเรียนของแต่ละหน่วยการเรียนรู้ให้เหมาะสม

ในการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ อาจบูรณาการทั้งภายในและระหว่างสารการเรียนรู้ หรือเป็นการบูรณาการเฉพาะเรื่องตามลักษณะสารการเรียนรู้ หรือเป็นการบูรณาการที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของผู้เรียนโดยพิจารณาจากผลการเรียนรู้ที่มีความเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กัน การจัดการเรียนรู้สำหรับหน่วยการเรียนรู้ในแต่ละช่วงชั้น สถานศึกษาต้องจัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ โดยการใช้โครงงานอย่างน้อย 1 โครงงาน

การจัดทำหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการที่เป็น Thematic unit มีขั้นตอนการจัดทำดังนี้

1. กำหนดรูปแบบของหน่วย
 - 1.1 รูปแบบการใช้หัวข้อเรื่องเป็นหลัก
 - 1.2 รูปแบบการใช้วรรณกรรมเป็นศูนย์กลาง
 - 1.3 รูปแบบการผสมผสานความคิดรวบยอดหรือการแก้ปัญหาเป็นหลัก (Problems solving) เป็นรูปแบบเลือก Concept จากเนื้อหาต่าง ๆ ผสมผสานกัน
2. กำหนดความคิดรวบยอด โดยการระดมสมองเพื่อสร้างความคิด แนวการสอน กิจกรรม บันทึกความคิดทั้งหมดเพื่อการสร้างหน่วย
3. ตรวจสอบแนวคิดกับคู่มือเอกสารหลักสูตรและตรวจสอบแหล่งเรียนรู้จากห้องสมุดของทั้งโรงเรียน ชุมชน การจัดทัศนศึกษา
4. การสร้าง Web curriculum เป็น Planning web ให้เห็นภาพโดยรวมทั้ง Concept กิจกรรม สื่อ และสร้างหรือกำหนด จุดประสงค์ของหน่วย
5. การสร้างกิจกรรม โดยจัดทำแผนภูมิกิจกรรม กิจกรรมมี 3 ลักษณะ ได้แก่
 - 5.1 กิจกรรมนำสู่หน่วย
 - 5.2 กิจกรรมพัฒนา
 - 5.3 กิจกรรมสรุป

ขั้นตอนที่ 9 การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้

แผนการจัดการเรียนรู้ หมายถึง กิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้สอนได้กำหนดไว้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้บรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้

ในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ผู้สอนมีอิสระในการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ของตนเอง ซึ่งมีได้หลากหลายรูปแบบ แต่อย่างไรก็ตามผู้สอนควรปฏิบัติตามนโยบายของโรงเรียน

ที่กำหนดไว้ว่าให้ใช้รูปแบบใด ถ้าโรงเรียนไม่ได้กำหนดรูปแบบไว้จึงเลือกแบบที่ตนเองเห็นว่าสะดวกต่อการนำไปใช้ สรุปขั้นตอนการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ได้ ดังนี้

1. เลือกรูปแบบแผนการจัดการเรียนรู้ นำหน่วยการเรียนรู้ที่กำหนดไว้แล้วมาพิจารณาจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้

2. ตั้งชื่อแผนตามหัวข้อสาระการเรียนรู้

3. กำหนดจำนวนเวลา ระบุชั้น

4. วิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้จากมาตรฐานการเรียนรู้รายปี / รายภาค ที่เลือกไว้เขียนเป็นจุดประสงค์การเรียนรู้รายวิชา โดยจุดประสงค์การเรียนรู้ต้อง

4.1 บรรยายจุดหมายปลายทาง ไม่ใช่วิธีการ

4.2 สะท้อนถึงระดับต่าง ๆ ของทักษะที่เกิด

4.3 ใช้คำกริยาที่เป็นรูปธรรม และใช้องค์ประกอบ 3 ส่วน คือ

4.3.1 พฤติกรรม (Overall behavior)

4.3.2 สถานการณ์หรือเงื่อนไข (Important conditions)

4.3.3 เกณฑ์ (Criterion)

4.4 เลือกจุดประสงค์การเรียนรู้ที่วิเคราะห์ไว้แล้ว เฉพาะข้อที่สัมพันธ์กับหัวข้อสาระการเรียนรู้ กำหนดเป็นจุดประสงค์การเรียนรู้หรือจุดประสงค์ปลายทางตามธรรมชาติวิชา

5. วิเคราะห์สาระการเรียนรู้เป็นรายละเอียดสำหรับนำไปจัดการเรียนรู้จะเป็นเนื้อหาใหม่ของมวลเนื้อหาที่กำหนดไว้ที่จำเป็นต้องสอน

6. กำหนดจุดประสงค์นำทางตามลำดับความยากง่ายของเนื้อหา นั้น ๆ

7. เลือกกิจกรรมและเทคนิคการสอนที่เหมาะสม

8. เลือกสื่ออุปกรณ์ สำหรับใช้ประกอบการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับสาระการเรียนรู้ที่เลือกมา เช่น รูปภาพ บัตรคำ วิดีทัศน์

9. จัดทำลำดับขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยคำนึงถึงขั้นตอนการสอนตามธรรมชาติวิชา ตามจุดประสงค์นำทาง และควรคำนึงถึงการบูรณาการเทคนิคและกระบวนการเรียนรู้ รวมทั้งสาระการเรียนรู้อื่น ๆ เข้าไว้ในแต่ละขั้นตอนด้วย

10. กำหนดการวัดผลประเมินผลโดยระบุวิธีการประเมินผลการเรียนรู้ ทั้งที่เกิดระหว่างเรียน ตามจุดประสงค์ย่อย / นำทาง และที่เกิดหลังการเรียนการสอนเมื่อจบแผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้วิธีการวัดหลากหลายรูปแบบตามความเหมาะสม เช่น ปฏิบัติจริง การทดสอบความรู้ การทำงานกลุ่ม ฯลฯ

รูปแบบแผนการจัดการเรียนรู้ที่นิยมในปัจจุบันมี 3 รูปแบบ คือ

1. แผนการจัดการเรียนรู้แบบบรรยาย เขียนโดยใช้หัวข้อเรื่องตามที่กำหนดมากำกับแต่การลำดับกิจกรรมการเรียนรู้จะเขียนเป็นเชิงบรรยายกิจกรรมที่ครูจัดเตรียมไว้ โดยไม่ระบุชัดเจนว่านักเรียนทำอะไร

2. แผนการจัดการเรียนรู้แบบตาราง เขียนโดยใช้หัวข้อเรื่องตามที่กำหนดมากำกับแต่บรรจุลงในตารางเกือบทั้งหมด

3. แผนการจัดการเรียนรู้แบบพิสดาร เป็นแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีรายละเอียดมากขึ้น การลำดับกิจกรรมการเรียนรู้แยกเป็นกิจกรรมที่ครูปฏิบัติและสิ่งที่นักเรียนปฏิบัติซึ่งสอดคล้องกัน

รูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตรของวิทยาลัย มาศจรัส

วิทยาลัย มาศจรัส (2545 : 128 – 181) กล่าวถึงขั้นตอนการจัดทำสาระของหลักสูตรสรุปได้ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษามาตรฐานการเรียนรู้และมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น

ขั้นตอนที่ 2 วิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น เพื่อกำหนดสาระการเรียนรู้ช่วงชั้นและกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี / รายภาค โดยคำนึงถึงจุดเน้นของหลักสูตรความต้องการของผู้เรียน ความต้องการของท้องถิ่น และชุมชน จำนวนเวลาที่สอนในแต่ละสัปดาห์ วัยและระดับชั้นซึ่งการกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี / รายภาค วิเคราะห์จากมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่กำหนดไว้ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้มาจัดเป็นผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี / รายภาค ที่ระบุถึงความรู้ ความสามารถของผู้เรียน ซึ่งจะเกิดหลังจากการเรียนรู้ในแต่ละปี / ภาคนั้น

ขั้นตอนที่ 3 วิเคราะห์สาระการเรียนรู้ช่วงชั้นและผลการเรียนรู้รายปี/รายภาค เพื่อกำหนดสาระการเรียนรู้รายปี/รายภาค โดยให้สอดคล้องกับสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น รวมทั้งสอดคล้องกับสภาพและความต้องการท้องถิ่นและชุมชน

ขั้นตอนที่ 4 นำผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี / รายภาค และสาระการเรียนรู้รายปี / รายภาครวมทั้งเวลาและจำนวนหน่วยกิตที่กำหนดมาเขียนเป็นคำอธิบายรายวิชาโดยให้ประกอบด้วย ชื่อรายวิชา รหัสวิชา จำนวนเวลา / จำนวนหน่วยกิต ผลการเรียนรู้และสาระการเรียนรู้ของรายวิชานั้น ๆ

ขั้นตอนที่ 5 วิเคราะห์คำอธิบายรายวิชามากำหนดเป็นหน่วยการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้แต่ละหน่วยจะใช้หลักการบูรณาการ สำหรับภาษาไทย ซึ่งอาจใช้วรรณคดีเป็นหลักและนำทักษะต่าง ๆ มาบูรณาการ โดยการนำสาระการเรียนรู้รายปี / รายภาค ที่กำหนดไว้ไปบูรณาการจัดทำเป็นหน่วยการเรียนรู้ เพื่อความสะดวกในการจัดการเรียนรู้และผู้เรียนได้เรียนรู้ในลักษณะองค์รวม หน่วยการเรียนรู้แต่ละหน่วย ประกอบด้วยผลการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ และจำนวนเวลา สำหรับการจัดการเรียนรู้ ซึ่งเมื่อเรียนครบทุกหน่วยย่อยแล้วผู้เรียนสามารถบรรลุตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี / รายภาคของทุกรายวิชา

ขั้นตอนที่ 6 นำหน่วยการเรียนรู้แต่ละหน่วยมาจัดแผนการจัดการเรียนรู้เป็นรายหน่วย

รูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตรของนาคยา ปิณฑานนท์

นาคยา ปิณฑานนท์ (2545 : 136 – 137) กล่าวถึงรูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตร ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 นำมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นมากำหนดสาระการเรียนรู้ช่วงชั้น

ขั้นตอนที่ 2 นำมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นมาวิเคราะห์ว่าควรกำหนดเป็นผลการเรียนรู้ที่คาดหวังอะไรบ้างของแต่ละชั้นปี โดยพิจารณาจากจุดเน้นของสาระการเรียนรู้ช่วงชั้นที่กำหนดไว้ เกณฑ์ในการพิจารณาว่าผลการเรียนรู้ที่กำหนดไว้นั้นมีคุณภาพหรือไม่ ได้แก่

1. มีจำนวนข้อไม่มากหรือน้อยเกินไป เพียงพอที่จะทำให้ผู้เรียนสัมฤทธิ์ผลตามมาตรฐานหรือไม่

2. การกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังมีความเหมาะสมตามพัฒนาการเรียนรู้หรือไม่ เป็นสิ่งที่ท้าทายให้เกิดการเรียนรู้และต้องใช้ความพยายามอย่างเต็มที่จึงจะบรรลุตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวังเหล่านั้นหรือไม่

3. ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังที่กำหนดไว้มีลำดับชั้นแสดงถึงพัฒนาการจากชั้นเรียนหนึ่งสู่ชั้นเรียนต่อไป เป็นผลการเรียนรู้ที่กำหนดขึ้นจากสิ่งที่ผู้เรียนได้เรียนรู้มาก่อนแล้วหรือไม่
4. ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กับมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นหรือไม่
5. ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังที่กำหนดไว้กระจายไปยังชั้นปีต่างๆอย่างเหมาะสมหรือไม่ เพื่อมิให้เป็นการแบกภาระในการจัดการเรียนรู้มากเกินไปหรือน้อยเกินไปในชั้นปีใดชั้นปีหนึ่ง
6. ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีมีความสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้รายปีที่กำหนดไว้หรือไม่
7. ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังที่กำหนดไว้มีความสมดุลระหว่างประเด็นเกี่ยวกับความรู้ ทักษะ เจตคติ ค่านิยม จริยธรรม ที่จำเป็นสำหรับผู้เรียน ต่อการดำเนินชีวิตตามสภาพที่เป็นจริงในปัจจุบันและอนาคต
8. ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังสะท้อนให้เห็นความหวังที่ทันสมัย มีความเฉพาะเจาะจงในระดับที่แคบกว่ามาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น มองเห็นความต้องการที่จะทำให้ผู้เรียนเรียนรู้อะไร และสามารถทำอะไรได้ในแต่ละชั้นปีจากการเรียนรู้ สามารถไปถึงมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นได้ การกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี จึงต้องกำหนดให้ผู้เรียนได้สัมผัสทักษะ ความรู้ จริยธรรม ที่เป็นพื้นฐานต่อเนื่องกันไป

ขั้นตอนที่ 3 นำผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีมาพิจารณากำหนดเป็นหน่วยการเรียนรู้ โดยนำผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีหลาย ๆ ข้อที่สามารถนำมาหลอมรวมหรือเชื่อมโยงกันได้ในการจัดทำหน่วยการเรียนรู้มาจัดทำเป็นหน่วยการเรียนรู้ แต่ไม่ควรหลอมรวมหรือเชื่อมโยงผลการเรียนรู้ที่คาดหวังหลายข้อเกินไป เพราะเมื่อนำหน่วยการเรียนรู้ไปเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ อาจทำให้เกิดความสับสนได้

ขั้นตอนที่ 4 เขียนแผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วยการเรียนรู้

รูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตรของชาติรี สำราญ

ชาติรี สำราญ (2544 : 39 – 130)กล่าวถึงรูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตรสรุปเป็น ขั้นตอนได้ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสาระ มาตรฐานการเรียนรู้ และมาตรฐานช่วงชั้นซึ่งมีรายละเอียดเขียนไว้เป็นกรอบใหญ่ ๆ สาระความรู้หรือเนื้อหาจะปรากฏอยู่ในมาตรฐานช่วงชั้น

ขั้นตอนที่ 2 วิเคราะห์สาระการเรียนรู้ช่วงชั้น โดยพิจารณาจากมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นทุกมาตรฐานย่อยของแต่ละสาระ ว่าแต่ละช่วงชั้นจะให้ผู้เรียนเรียนรู้เนื้อหาอะไร

ขั้นตอนที่ 3 วิเคราะห์สาระการเรียนรู้รายปี

ขั้นตอนที่ 4 วิเคราะห์ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี โดยพิจารณาจากมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นว่าความสามารถของผู้เรียน เมื่อเรียนจบไปปีหนึ่ง ๆ จะเกิดศักยภาพในด้านใด ครูมีความหวังว่านักเรียนจะเกิดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีอย่างไรบ้าง จะใช้พฤติกรรมใดเป็นตัวชี้วัดผลการเรียนรู้ของผู้เรียนทั้งด้านสาระความรู้ ความสามารถ และค่านิยม จริยธรรมและคุณธรรม นั่นคือครูจะต้องมองให้เห็นว่าความรู้ความเข้าใจ ความสามารถ และค่านิยม จริยธรรมและคุณธรรมที่กำหนดไว้ในมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นนั้นมีความลึก มากน้อยเพียงใดต่อเด็กชั้นหนึ่งๆ ในแต่ละช่วงชั้น ครูควรคำนึงถึงศักยภาพของเด็กด้วย เพราะถ้ากำหนดความคาดหวังรายปีให้สูงเกินไปแล้วได้ จะผิดหวัง ครูควรวิเคราะห์ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

รายปีไว้กลาง ๆ เพื่อเด็กที่เรียนอ่อนก็สามารถเดินทางมาถึงได้ เด็กเก่งก็เดินล้ำหน้าไป เด็กปานกลางก็ทำได้ นั่นคือเด็กทุกคนประสบความสำเร็จในการเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 5 กำหนดเวลาเรียน ให้เหมาะสมกับสาระการเรียนรู้รายปีและ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี

ขั้นตอนที่ 6 เขียนคำอธิบายรายวิชา โดยนำผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี สาระการเรียนรู้รายปี รวมทั้งเวลาเรียนมาเขียนเรียงต่อกัน โดยมีข้อสังเกตคือถ้าผลการเรียนรู้ที่คาดหวังเป็นอย่างใดก็ต้องมีสาระการเรียนรู้ที่สอดคล้องกัน นำผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี สาระการเรียนรู้รายปี เวลาเรียนที่กำหนดไว้ในขั้นตอนที่ 1 มาเขียนเป็นคำอธิบายรายวิชา ซึ่งประกอบด้วย ชื่อรายวิชา ชั้น จำนวนเวลา ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี และสาระการเรียนรู้รายปี โดยนำมาเรียบเรียงให้เป็นเรื่องราวที่จะนำไปสอนได้ เขียนให้เห็นว่าจะสอนอย่างไร หรือให้เด็กทำอย่างไร ในเรื่องอะไร อย่างมีลำดับขั้นตอนตามความสำคัญว่า ประเด็นใดควรเรียนก่อน – หลัง

ขั้นตอนที่ 7 จัดทำหน่วยการเรียนรู้ การจัดทำหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ ภายในวิชาทำโดยให้พิจารณาว่าสาระการเรียนรู้รายปีและผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีใดที่สอดคล้องเป็นเรื่องเดียวกันนำมาเชื่อมโยงบูรณาการกัน แล้วกำหนดชื่อเรื่อง นำชื่อเรื่องนั้นมาเป็นหน่วยการเรียนรู้ โดยผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีข้อหนึ่ง ๆ นั้น เมื่อปรากฏอยู่ในหน่วยการเรียนรู้หนึ่งแล้ว อาจปรากฏอยู่ในหน่วยการเรียนรู้อื่นอีก เพราะการทำซ้ำก่อให้เกิดทักษะการเรียนรู้ที่ส่งผลสู่ความหวังที่ครอบคลุมสาระความรู้ ความสามารถ และค่านิยม จริยธรรมและคุณธรรม

ขั้นตอนที่ 8 เขียนแผนการสอน มีหัวข้อต่อไปนี้

1. แนวคิดสำคัญ เป็นแนวคิดที่มุ่งให้ผู้เรียนคิดได้เมื่อเรียนจบ
2. เขียนให้เห็นความสัมพันธ์ เป็นการกำหนดกรอบกว้าง ๆ ของการสอนเรื่องนั้น ๆ ว่าจะให้ผู้เรียนเรียนรู้สาระความรู้อะไรด้วยวิธีใด

3. ความรู้สู่ผู้เรียน เป็นสาระการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนเรียนรู้

4. กิจกรรมนำเสนอ ซึ่งประกอบด้วย

4.1 คำถามนำ / ทักษะที่สอน / คุณธรรม / สาระ เป็นประเด็นย่อย ๆ โดย คำถามนำ จะนำไปสู่การทำกิจกรรมที่ให้นักเรียนปฏิบัติให้เกิดทักษะ คุณธรรมและสาระ ที่กำหนดไว้

4.2 รูปแบบกิจกรรม จะต้องเขียนรูปแบบกิจกรรมที่จะจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนอย่างชัดเจนทุกขั้นตอน

รูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตรของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2545จ : 33 – 34) กล่าวถึงรูปแบบการจัดทำ สาระของหลักสูตร กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยใน“คู่มือการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย” ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาเอกสาร ตำรา เกี่ยวกับหลักภาษา วรรณคดี วรรณกรรม บทร้อยกรองตามสาระการเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 3 การจัดทำสาระการเรียนรู้ช่วงชั้น นำมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น แต่ละสาระและมาตรฐานการเรียนรู้มาวิเคราะห์และจัดทำสาระการเรียนรู้ช่วงชั้น โดยนำคำสำคัญหรือ

ข้อความสำคัญที่บ่งชี้ความรู้ ทักษะกระบวนการ และคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม มาเขียนขยายความเป็นสาระการเรียนรู้ที่ชัดเจน

ขั้นตอนที่ 4 การจัดทำสาระการเรียนรู้รายปี นำสาระการเรียนรู้ช่วงชั้นมาจัดทำสาระการเรียนรู้รายปี ให้พิจารณาว่าสาระการเรียนรู้ที่เรียนก่อนจะเป็นพื้นฐานของสาระการเรียนรู้ที่เรียนที่หลังและมีความต่อเนื่องของเนื้อหาสาระ และเป็นสาระการเรียนรู้ที่มีความยากง่ายเป็นลำดับขั้น ส่วนสาระการเรียนรู้ในแต่ละปีอาจซ้ำกันได้ เพราะภาษาไทยเป็นวิชาทักษะ แต่เนื้อหาที่จะฝึกทักษะจะมีความยากซับซ้อนขึ้นตามลำดับ และเป็นสาระการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับความรู้ความสามารถและวัยของผู้เรียน

ขั้นตอนที่ 5 การจัดทำผลการเรียนรู้ที่คาดหวังเป็นรายปี ให้พิจารณาจากมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นและสาระการเรียนรู้รายปี จัดทำเป็นผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี โดยให้สัมพันธ์กับสาระการเรียนรู้รายปี ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี จะต้องประกอบด้วยคำที่บ่งบอกสมรรถฐาน ความรู้ กระบวนการ ทักษะ คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และภาระงานที่ผู้เรียนจะต้องทำหรือร่องรอยการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเกิดผลการเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 6 การตรวจสอบผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีกับสาระการเรียนรู้รายปีให้นำผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของแต่ละชั้นปีกับสาระการเรียนรู้ของแต่ละชั้นปีตรวจสอบความสอดคล้องสัมพันธ์กันในแต่ละข้อ

ขั้นตอนที่ 7 การจัดทำคำอธิบายรายวิชา ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและสาระการเรียนรู้แต่ละชั้นปีจัดทำคำอธิบายรายวิชา โดยกำหนดชื่อรายวิชา รหัสวิชา ชั้นปี จำนวนชั่วโมงการสอนตลอดปี และจำนวนชั่วโมงสอนแต่ละสัปดาห์ การตั้งชื่อวิชาควรตั้งชื่อให้น่าสนใจ น่าเรียน

การเขียนคำอธิบายรายวิชาให้แบ่งเป็น 2 ตอน คือตอนแรกเป็นผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของรายวิชา และตอนที่สองเป็นคำอธิบายรายวิชาหรือสาระการเรียนรู้ การเขียนคำอธิบายรายวิชาหรือสาระการเรียนรู้ให้เขียนแสดงหัวข้อที่จะสอนและรายละเอียดของหัวข้อ แต่ละหัวข้อจะเรียงลำดับความยากง่าย และความเชื่อมโยงของสาระการเรียนรู้ โดยเขียนเป็นความเรียงแต่ละสาระ

ขั้นตอนที่ 8 การจัดทำหน่วยการเรียนรู้ นำคำอธิบายรายวิชาจัดทำหน่วยการเรียนรู้ โดยนำหัวข้อที่จะสอนและรายละเอียดของหัวข้อมาหนดหน่วยการเรียนรู้ ชื่อหน่วยการเรียนรู้ และจำนวนชั่วโมงสอนของแต่ละหน่วย จัดทำผลการเรียนรู้และสาระการเรียนรู้ของแต่ละหน่วยการเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 9 การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ นำหน่วยการเรียนรู้ที่กำหนดจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้แต่ละหน่วยการเรียนรู้ โดยกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้จากผลการเรียนรู้ของแต่ละหน่วย จัดทำสาระการเรียนรู้ กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ กระบวนการวัดและประเมินผลแหล่งการเรียนรู้

การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ จะเป็นการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้โดยต้องเชื่อมโยงจุดประสงค์การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ที่เป็นทักษะกระบวนการและเจตคติเข้าด้วยกัน

การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้จะออกแบบแบบเน้นเนื้อหาหรือบูรณาการเป็นหน่วยเรื่อง (Thematic unit) หรือเป็นสหวิทยาการ หรือจัดเป็นรูปแบบโครงงานโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ กำหนดแนวทางการวัดผลประเมินผล รวมทั้งแหล่งเรียนรู้ หนังสือที่ใช้ประกอบการเรียนการสอน

ขั้นตอนที่ 10 การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ อาจจัดทำเป็นรายชั่วโมง เพื่อให้ครูนำไปใช้ในชั้นเรียนและบันทึกผลการสอนเพื่อนำไปสู่การวิจัยและปรับปรุงหลักสูตรสั้น ๆ หรืออาจจัดทำเป็นแผนการเรียนรู้เป็นหน่วยการเรียนรู้ใหญ่ เพื่อให้ครูจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้เป็นรายชั่วโมงก็ได้

รูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตรของชมรมกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
ชมรมกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (2545 : 8 – 45)เสนอตัวอย่างการจัดทำ
สาระของหลักสูตร กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 1 – 2 สรุปเป็นรูปแบบการจัดทำสาระของ
หลักสูตรได้ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 วิเคราะห์มาตรฐานช่วงชั้นแต่ละสาระ (สาระที่ 1 การอ่าน สาระที่ 2 การเขียน สาระที่ 3 การฟัง การดู การพูด สาระที่ 4 หลักการใช้ภาษา สาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม) โดยวิเคราะห์ให้เห็นว่าแต่ละข้อย่อยของมาตรฐานช่วงชั้น ประกอบด้วยความรู้ คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และกระบวนการเรียนรู้ ทักษะกระบวนการอะไรบ้าง นั่นคือส่วนที่หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กำหนด

นอกจากนั้นสถานศึกษาต้องเพิ่มเติมทั้งความรู้ คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และกระบวนการเรียนรู้ ทักษะกระบวนการที่สถานศึกษาต้องการให้เกิดกับ
ผู้เรียนด้วย

ขั้นตอนที่ 2 วิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น เป็นสาระการเรียนรู้ช่วงชั้น โดยพิจารณาข้อย่อยของมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นของแต่ละสาระ (สาระที่ 1 การอ่าน สาระที่ 2 การเขียน สาระที่ 3 การฟัง การดู การพูด สาระที่ 4 หลักการใช้ภาษา สาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม) โดยพิจารณาว่ามีเนื้อหาในส่วนที่เป็นความรู้ (จากการวิเคราะห์ในขั้นตอนที่ 1) อะไรบ้างที่เกี่ยวข้องที่จะใช้สอนผู้เรียนใน ช่วงชั้นนั้นๆ โดยระบุหัวข้อย่อยของความรู้เรื่องนั้นๆ ให้ชัดเจน **ความรู้ นั้น คือ สาระการเรียนรู้ช่วงชั้น นั้นเอง**

ขั้นตอนที่ 3 วิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นเป็นผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีโดยพิจารณาข้อย่อยของมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นของแต่ละสาระว่ามีพฤติกรรมในส่วนที่เป็นคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และกระบวนการเรียนรู้ ทักษะกระบวนการอะไรบ้างที่เกี่ยวข้องซึ่งเป็นพฤติกรรมที่คาดว่าจะเกิดขึ้นกับผู้เรียนหลังการเรียนรู้ในแต่ละปี โดยระบุหัวข้อย่อยของพฤติกรรมให้ชัดเจน **พฤติกรรมเหล่านั้น คือผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีนั่นเอง**

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีจะต้องเป็นพฤติกรรมของผู้เรียนทั้งที่เป็นคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และกระบวนการเรียนรู้ ทักษะกระบวนการ และผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีของชั้นต้นจะง่ายและซับซ้อนน้อยกว่าชั้นที่สูงขึ้น

ขั้นตอนที่ 4 วิเคราะห์สาระการเรียนรู้ช่วงชั้นเป็นสาระการเรียนรู้รายปี พิจารณาสาระการเรียนรู้ช่วงชั้นจากขั้นตอนที่ 2 ซึ่งเป็นสาระการเรียนรู้สำหรับแต่ละชั้นปีในช่วงชั้นนั้น ๆ ว่าสาระการเรียนรู้ใดเหมาะสมสำหรับชั้นปีใด โดยต้องเรียงลำดับก่อนหลัง ง่ายยาก เหมาะสมกับพัฒนาการของผู้เรียนชั้นปีนั้น ๆ

ขั้นตอนที่ 5 เขียนขอบข่ายผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีและสาระการเรียนรู้รายปี โดยนำผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีจากขั้นตอนที่ 3 และสาระการเรียนรู้รายปีจากขั้นตอนที่ 4 มาเขียนเปรียบเทียบให้เห็นความสัมพันธ์กัน

ขั้นตอนที่ 6 เขียนคำอธิบายรายวิชาของแต่ละชั้นปี โดยเขียนคำอธิบายที่ละสาระว่าแต่ละสาระมีความรู้ คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และกระบวนการเรียนรู้ ทักษะกระบวนการอะไรบ้างที่จะจัดการเรียนรู้ในแต่ละปี

ขั้นตอนที่ 7 จัดทำหน่วยการเรียนรู้ โดยนำคำอธิบายรายวิชาของแต่ละสาระมาพิจารณาว่ามีความรู้ คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และกระบวนการเรียนรู้ ทักษะกระบวนการอะไรบ้างที่สามารถเชื่อมโยงเป็นหน่วยการเรียนรู้หน่วยเดียวกันได้

รูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตรกล่าวโดยสรุปได้ดังตาราง 4 ดังนี้

ตาราง 4 สรุปรูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา

ผู้เสนอรูปแบบ	รูปแบบ/สาระ
กรมวิชาการ จาก “แนวทางการจัดทำ หลักสูตรสถานศึกษา”	รูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตร มี 6 ขั้นตอน คือ 1. กำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี 2. กำหนดสาระการเรียนรู้รายปี 3. กำหนดเวลา 4. จัดทำคำอธิบายรายวิชา 5. จัดทำหน่วยการเรียนรู้ 6. จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้
วัฒนาพร ระงับทุกข์	รูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตร มี 9 ขั้นตอน คือ 1. ศึกษาสาระ มาตรฐานการเรียนรู้ และมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น 2. กำหนดสาระการเรียนรู้ช่วงชั้น 3. กำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี 4. กำหนดสาระการเรียนรู้รายปี 5. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างผลการเรียนรู้กับสาระการเรียนรู้ 6. กำหนดเวลาเรียน 7. จัดทำคำอธิบายรายวิชา 8. จัดทำหน่วยการเรียนรู้ 9. จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้
ถวัลย์ มาตจรัส	รูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตร มี 6 ขั้นตอน คือ 1. ศึกษามาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ 2. กำหนดสาระการเรียนรู้ช่วงชั้นและผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี 3. กำหนดสาระการเรียนรู้รายปี 4. จัดทำคำอธิบายรายวิชา 5. จัดทำหน่วยการเรียนรู้ 6. จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้

ตาราง 4 (ต่อ)

ผู้เสนอรูปแบบ	รูปแบบ/สาระ
นายดา ปิณฑานนท์	รูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตร มี 4 ขั้นตอน คือ 1. กำหนดสาระการเรียนรู้ช่วงชั้น 2. กำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี 3. จัดทำหน่วยการเรียนรู้ 4. จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้
ชาตรี สำราญ	รูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตร มี 8 ขั้นตอน คือ 1. ศึกษาสาระ มาตรฐานการเรียนรู้และมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น 2. กำหนดสาระการเรียนรู้ช่วงชั้น 3. กำหนดสาระการเรียนรู้รายปี 4. กำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี 5. กำหนดเวลาเรียน 6. จัดทำคำอธิบายรายวิชา 7. จัดทำหน่วยการเรียนรู้ 8. จัดทำแผนการสอน
กรมวิชาการ จาก "คู่มือการจัด การเรียนรู้กลุ่มสาระ การเรียนรู้ภาษาไทย	รูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตร กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย มี 10 ขั้นตอน คือ 1. ศึกษาสาระ มาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย 2. ศึกษาเอกสาร ตำรา เกี่ยวกับหลักภาษา วรรณคดี วรรณกรรม บทร้อยกรอง ตามสาระการเรียนรู้ 3. กำหนดสาระการเรียนรู้ช่วงชั้น 4. กำหนดสาระการเรียนรู้รายปี 5. กำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี 6. ตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีกับ สาระการเรียนรู้รายปี 7. จัดทำคำอธิบายรายวิชา 8. จัดทำหน่วยการเรียนรู้ 9. จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วย 10. จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้รายชั่วโมง

ตาราง 4 (ต่อ)

ผู้เสนอรูปแบบ	รูปแบบ/สาระ
ชมรมกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	รูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตร กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย มี 7 ขั้นตอน คือ 1. กำหนดความรู้ ทักษะ คุณธรรม จากมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยและความต้องการของสถานศึกษา 2. กำหนดสาระการเรียนรู้ช่วงชั้น 3. กำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง 4. กำหนดสาระการเรียนรู้รายปี 5. จัดทำขอบข่ายผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและสาระการเรียนรู้ 6. จัดทำคำอธิบายรายวิชา 7. จัดทำหน่วยการเรียนรู้

จากการศึกษารูปแบบการพัฒนาหลักสูตรจากแนวคิดต่างประเทศ รูปแบบการพัฒนาหลักสูตร
ท้องถิ่นจากแนวคิดในประเทศ และรูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตร เพื่อเป็นพื้นฐานความคิดในการสร้าง
รูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 1 – 2 สรุปได้ว่า
รูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 1 – 2
ควรประกอบด้วยขั้นตอนดังนี้

1. การวิเคราะห์สภาพปัญหา และความต้องการของท้องถิ่นและชุมชน
2. การศึกษาวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลาง
3. การกำหนดสาระการเรียนรู้ช่วงชั้น
4. การกำหนดสาระการเรียนรู้รายปี
5. การกำหนดผลการเรียนรู้รายปี
6. การจัดทำคำอธิบายรายวิชา
7. การจัดทำหน่วยการเรียนรู้
8. การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้

ข้อมูลโรงเรียนอุดมวิทยา อ.บ้านโป่ง จ.ราชบุรี

ข้อมูลพื้นฐานของสถานศึกษา

จากข้อมูลหนังสือโรงเรียนอุดมวิทยาคกรบรอบ 48 ปี (2545 : 23 – 27) กล่าวว่า โรงเรียนอุดมวิทยา
เป็นโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ
ได้รับการรับรองวิทยฐานะเทียบเท่าโรงเรียนรัฐบาล นายอุดม วังตาล เป็นผู้ได้รับใบอนุญาตจัดตั้งขึ้น
เมื่อวันที่ 17 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2497 ที่อาคารไม้ 2 ชั้น เลขที่ 187 ถนนทรงพล อ.บ้านโป่ง จ.ราชบุรี
มีชั้นเรียน 2 ชั้น คือ ชั้นอนุบาลปีที่ 1 และ ชั้นอนุบาลปีที่ 2 รวม 4 ห้องเรียน มีนักเรียน 75 คน ครู 5 คน

รับนักเรียนชาย-หญิงทั้งประจำและไปกลับ ต่อมาได้ขยายชั้นเรียน จนถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เมื่อปี พ.ศ. 2499

เนื่องจากจำนวนนักเรียนได้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว สถานที่เดิมคับแคบและอาคารเรียนไม่เพียงพอ ในปี พ.ศ. 2507 จึงได้ย้ายโรงเรียนจากที่เดิมมาตั้งในที่ปัจจุบัน ซึ่งมีเนื้อที่ 12 ไร่ 98 ตารางวา ห่างจากสถานที่เดิมประมาณ 500 เมตร มีอาคารเรียน 2 หลัง เป็นตึกชั้นเดียว 1 หลัง ตึก 2 ชั้น 1 หลัง ตั้งอยู่เลขที่ 257/1 ถนนบ้านดอนคูม อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี

ปีการศึกษา 2509 ได้รับการรับรองวิทยฐานะตั้งแต่นั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

ปีการศึกษา 2510 ขยายการศึกษาถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และได้รับการรับรองวิทยฐานะถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

ปีการศึกษา 2511 ขยายการศึกษาถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และได้รับการรับรองวิทยฐานะถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ปีการศึกษา 2512 สร้างอาคารเรียนเป็นตึก 3 ชั้น 1 หลัง มี 16 ห้องเรียน ขยายการศึกษาถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 และได้รับการรับรองวิทยฐานะจนถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 7

ปีการศึกษา 2529 ต่อเติมอาคารเรียนชั้นเดียวทั้ง 2 หลัง ให้เป็นอาคาร 2 ชั้น ทำให้มีห้องเรียนเพิ่มขึ้นอีก 8 ห้องเรียน พร้อมทั้งปรับปรุงห้องพยาบาล และขยายห้องสมุดของโรงเรียน

ปีการศึกษา 2532 สร้างอาคารเรียนเป็นตึก 4 ชั้น ชั้นล่างเป็นห้องโถงอเนกประสงค์ ชั้น 2 เป็นห้องโสตทัศนศึกษา ห้องดนตรี-นาฏศิลป์ ห้องปฏิบัติการทางภาษา ห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ ชั้น 3 และ 4 เป็นห้องเรียน 12 ห้องเรียน

ปีการศึกษา 2537 สร้างอาคารเรียนเป็นตึก 4 ชั้น ชั้นล่างเป็นห้องโถงอเนกประสงค์ ห้องจำหน่ายเครื่องเขียน ห้องกพอ. และห้องคหกรรม ชั้น 2 เป็นห้องเรียน และห้องกิจกรรมอนุบาล จำนวน 5 ห้อง ชั้น 3 เป็น ห้องคอมพิวเตอร์ขนาดใหญ่ 2 ห้อง ชั้น 4 เป็นห้องเรียนชั้นประถม 5 ห้องเรียน ชั้นคาถาฟ้า เป็นห้องอเนกประสงค์ 2 ห้อง

ปีการศึกษา 2543 ปรับปรุงอาคาร 4 ชั้นล่าง เป็นห้องสมุดอุดม วัสดุ วัสดุ ขนาด 7 x 32 ตรม.

ปีการศึกษา 2544 สร้างอาคารเป็นตึก 3 ชั้น หลังอาคาร 4 โดยติดต่อกับอาคาร 4 ชั้นล่าง เป็นห้องสมุดต่อเนื่องกับห้องสมุดอุดม วัสดุ ชั้นบนจัดเป็นห้องภูมิปัญญาท้องถิ่น ชั้น 3 เป็นห้องประชุม และจัดสร้างเสาธงใหม่หน้าอาคาร 4 ระหว่างสนามบาสเก็ตบอลและสนามฟุตบอล พร้อมทั้งขยายพื้นที่ด้าน หลังอาคาร 4 ออกไป โดยจัดสร้างกำแพงใหม่ ทำให้ปัจจุบันโรงเรียนอุดมวิทยามีเนื้อที่รวม 12 ไร่ 192 ตารางวา

ปีการศึกษา 2545 มีนักเรียน 2,041 คน ครูประจำการ 86 คน ครูพี่เลี้ยง 5 คน นางสาวลลิตา วัจตาล เป็นผู้รับใบอนุญาตและผู้จัดการ นางสาวเจนจิรา ศรีพิจารณ์ เป็นครูใหญ่ นางวิไลวรรณ วัจตาล และ นายอดุลย์ วัจตาล เป็นที่ปรึกษา มีอาคารเรียน 6 หลัง อาคารประกอบ 3 หลัง มีห้องเรียน 52 ห้อง ห้องประกอบการเรียนการสอน 20 ห้อง รับนักเรียนชาย-หญิงทั้งประจำและไปกลับ มีรถบริการรับส่ง 2 คัน

อักษรย่อของโรงเรียน อ.ว.

ปรัชญาของโรงเรียน คุณธรรมนำความรู้

คำขวัญของโรงเรียน ความรู้ดี มีวินัย ใฝ่คุณธรรม

สีประจำโรงเรียน เขียว-ขาว สีเขียว หมายถึง ความรู้ อันได้แก่ วิชาการแขนงต่าง ๆ

สีขาว หมายถึง ศาสนา คือคุณธรรมที่นักเรียนพึงปฏิบัติ

ตราประจำโรงเรียน หนังสือและคปเพลงภายในวงกลม 2 ชั้น ชั้นในมีรูปหนังสือเปิดอยู่ มีคปเพลงอยู่กึ่งกลางของหนังสือ ภาพหนังสือ เป็นสัญลักษณ์ของความรู้และคุณธรรม ส่วนคปเพลงเป็นเครื่องหมายของความซื่อสัตย์ในจิตใจ ที่จะนำความรู้และคุณธรรมไปใช้ส่องทางดำเนินชีวิต เส้นที่ขีดขนาบอยู่เบื้องหลังหนังสือ หมายถึง ระเบียบวินัยที่ปูพื้นฐานจิตใจให้ดำเนินชีวิตอย่างมั่นคงและมีระเบียบแบบแผน อันจะนำไปสู่ความสำเร็จในชีวิต

จำนวนครูและบุคลากรจำแนกตามวุฒิการศึกษา เพศ และระดับชั้นที่สอน ปีการศึกษา 2545 และจำนวนนักเรียน ปีการศึกษา 2541 – 2545 ดังตาราง 5 และตาราง 6 ดังนี้

ตาราง 5 จำนวนครูและบุคลากรจำแนกตามวุฒิการศึกษา เพศ และระดับชั้นที่สอน ปีการศึกษา 2545

วุฒิการศึกษา	ครู				บุคลากร		รวมครูและบุคลากร			คิดเป็นร้อยละ
	อนุบาล		ประถมศึกษา							
	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	รวม	
ปริญญาโท	-	-	-	1	-	2	-	3	3	3.41
ปริญญาตรี	-	18	7	47	1	9	8	74	82	93.18
อนุปริญญา (พ.ม.)	-	-	-	-	1	1	1	1	2	2.27
อนุปริญญา (ปวส.)	-	-	-	-	-	1	-	1	1	1.14
รวม	-	18	7	48	2	13	9	79	88	100.00

ตาราง 6 จำนวนนักเรียน ปีการศึกษา 2541 – 2545

ระดับชั้น	2541		2542		2543		2544		2545	
	ห้อง	นร.	ห้อง	นร.	ห้อง	นร.	ห้อง	นร.	ห้อง	นร.
อนุบาลปีที่ 1	5	186	5	178	6	197	5	189	5	187
อนุบาลปีที่ 2	7	250	6	220	6	208	6	234	6	208
อนุบาลปีที่ 3	7	253	7	249	6	221	6	216	6	240
รวมอนุบาล	19	689	18	647	18	626	17	639	17	635
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1	6	249	6	264	6	249	6	229	6	236
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2	6	271	6	244	6	251	6	251	6	224
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3	6	237	6	265	6	257	6	247	6	247
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4	6	246	5	227	6	259	6	245	6	245
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5	4	185	5	232	5	213	6	238	6	237
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6	4	189	4	181	5	218	5	192	5	224
รวมประถมศึกษา	32	1377	32	1413	34	1447	35	1402	35	1413
รวมทั้งหมด	51	2066	50	2060	52	2073	52	2041	52	2048

ข้อมูลเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

โรงเรียนอุดมวิทยา อ.บ้านโป่ง จ.ราชบุรี ดำเนินการเตรียมความพร้อมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยการสร้างความตระหนักให้แก่บุคลากรและผู้เกี่ยวข้อง เพื่อให้เห็นความสำคัญ ความจำเป็นที่ต้องร่วมมือกันบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา โดยดำเนินการดังนี้

1. ให้ผู้บริหาร หัวหน้ากลุ่มวิชา และผู้แทนครูเข้ารับการอบรม เกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 แล้วขยายผลต่อบุคลากรในโรงเรียนให้เห็นถึงความสำคัญและความจำเป็น

2. ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ให้ผู้ปกครองทราบ โดยการแจกเอกสาร “ปฏิรูปการเรียนรู้ ผู้เรียนสำคัญที่สุด ฉบับพ่อแม่” ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

3. จัดปายนิเทศความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 โดยรวบรวมข้อมูลข่าวสารต่างแหล่งต่าง ๆ

4. เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ในวารสารของโรงเรียน

5. พัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยดำเนินการดังนี้

5.1 แจกหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 และเอกสารประกอบหลักสูตรให้บุคลากรและครูศึกษา

5.2 จัดอบรมครูและบุคลากรทั้งโรงเรียนให้มีความรู้ ความเข้าใจหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

5.3 ดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการสถานศึกษา

5.4 แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการของสถานศึกษา

5.5 แต่งตั้งคณะอนุกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้รวมทั้งกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและกิจกรรมแนะแนว

5.6 จัดทำระบบสารสนเทศของโรงเรียน โดยรวบรวมและจัดระบบข้อมูลเกี่ยวกับ

5.6.1 ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านจิตรกรรม ประติมากรรม นาฏศิลป์และดนตรี สถาปัตยกรรม เครื่องจักรสาน ศิลปะพื้นฐาน อุตสาหกรรม อาหาร

5.6.2 รายชื่อแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น

5.6.3 สื่อที่มีอยู่ในโรงเรียนทั้งที่ครูผลิตและสื่อที่จัดซื้อไว้ จำแนกตามกลุ่มสาระการเรียนรู้

ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและปัญหาในการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา

โรงเรียนอุดมวิทยา อ.บ้านโป่ง จ.ราชบุรี ดำเนินการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา โดยดำเนินการดังนี้

1. จัดทำวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน

โรงเรียนอุดมวิทยา อ.บ้านโป่ง จ.ราชบุรี จัดทำวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน โดยการสำรวจความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้ปกครอง ชุมชนและครู แล้วจัดทำวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนฉบับร่าง ต่อจากนั้นให้คณะกรรมการสถานศึกษาพิจารณา ลงมติเห็นชอบ

วิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ของโรงเรียนอุดมวิทยา อ.บ้านโป่ง จ.ราชบุรี มีดังนี้

1.1 วิสัยทัศน์

ภายในปีพ.ศ.2555 โรงเรียนอุดมวิทยาเป็นเลิศและเป็นแหล่งบริการด้านวิชาการและการวิจัย การเรียนการสอน ด้านสถานที่และสิ่งแวดล้อมที่เป็นแหล่งเรียนรู้ ด้านสื่อ อุปกรณ์ นวัตกรรม เทคโนโลยีสารสนเทศ ใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้ สื่อ อุปกรณ์ นวัตกรรม เทคโนโลยีสารสนเทศที่หลากหลายและ ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเพื่อพัฒนาผู้เรียนเต็มตามศักยภาพ

มุ่งสร้างและพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณธรรม จริยธรรม มีสุขภาพกาย จิตสมบูรณ์ รักท้องถิ่นและ ประเทศชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นไทย อนุรักษ์ สิ่งแวดล้อม มีความรู้ ความสามารถตามมาตรฐานชาติ และมาตรฐานสากล มีทักษะการคิด สามารถแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผล มีทักษะการทำงาน ทักษะการจัดการ และทักษะการสื่อสาร สามารถสื่อสารด้วยภาษาอังกฤษได้ สามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถศึกษาต่อและมีความรู้พื้นฐานในการประกอบอาชีพ รู้เท่าทันสังคมโลก สามารถอยู่ใน สังคมได้อย่างมีความสุข

1.2 ภารกิจ

1.2.1 ภารกิจเพื่อสนองวิสัยทัศน์ด้านความเป็นเลิศและเป็นแหล่งบริการด้านวิชาการ ใช้กระบวนการเรียนรู้ สื่อ อุปกรณ์ นวัตกรรม เทคโนโลยีสารสนเทศที่หลากหลายและภูมิปัญญาท้องถิ่น ในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเพื่อพัฒนาผู้เรียนเต็มตามศักยภาพ มีความรู้ ความสามารถตาม มาตรฐานชาติและมาตรฐานสากล สามารถศึกษาต่อและมีความรู้พื้นฐานในการประกอบอาชีพ รู้เท่าทัน สังคมโลก ได้แก่

- มีหลักสูตรสถานศึกษา
- มีแผนการจัดการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ทุกระดับชั้นที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้ สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศที่หลากหลายและภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการเรียนรู้

- มีการวัดและประเมินผลตามสภาพจริงโดยใช้แฟ้มสะสมงาน
- มีครูที่เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนรู้
- ให้บริการด้านวิชาการ สารสนเทศเกี่ยวกับท้องถิ่นแก่ชุมชน

1.2.2 ภารกิจเพื่อสนองวิสัยทัศน์ด้านเป็นเลิศและเป็นแหล่งบริการด้านอาคารสถานที่ และสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้

- มีอาคารสถานที่ สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้
- มีห้องประกอบที่ทันสมัยและเอื้อต่อการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้
- มีแหล่งความรู้ทั้งภายในห้องเรียนและในบริเวณโรงเรียน
- ส่งเสริม สนับสนุนและให้บริการด้านอาคารสถานที่ เช่น ห้องประชุม ห้องสมุดแก่ชุมชน

1.2.3 ภารกิจเพื่อสนองวิสัยทัศน์ด้านเป็นเลิศและเป็นแหล่งบริการด้านสื่อ อุปกรณ์ นวัตกรรม เทคโนโลยีสารสนเทศ

- จัดให้มีสื่อ อุปกรณ์ นวัตกรรมที่ทันสมัย ผลิตโดยครูทุกคน ครบทุกกลุ่มสาระ การเรียนรู้โดยนักเรียนและผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการผลิต
- มีข้อมูลสารสนเทศที่ทันสมัยเกี่ยวกับท้องถิ่นและอื่น ๆ
- ให้มีบริการด้านสื่อ อุปกรณ์ นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศแก่ชุมชน

1.2.4 การกิจเพื่อสนองวิสัยทัศน์ด้านเป็นเลิศและเป็นแหล่งเผยแพร่ผลงานด้านการวิจัย การเรียนการสอน

- ครูทุกคนทำวิจัยการเรียนการสอนและเผยแพร่อย่างน้อยภาคเรียนละ 1 เรื่อง

1.2.5 การกิจเพื่อสนองวิสัยทัศน์ด้านสร้างและพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณธรรมจริยธรรม มีสุขภาพกาย จิตสมบูรณ์ รักท้องถิ่นและประเทศชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นไทย อนุรักษ์ สิ่งแวดล้อม มีทักษะการคิด สามารถแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผล มีทักษะการทำงาน ทักษะการจัดการ และทักษะการสื่อสาร สามารถสื่อสารด้วยภาษาอังกฤษได้ สามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

- จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งสร้างและพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะ คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมตามที่ระบุในวิสัยทัศน์

- จัดกิจกรรมยามเช้า

- กิจกรรมโฮมรูม

- จัดทำโครงการต่างๆ ที่สร้างและพัฒนาผู้เรียนด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านวิชาการและด้านสุขภาพ พลานามัย

1.3 เป้าหมาย

โรงเรียนอุดมวิทยา มีเป้าหมายการจัดการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียน

1.3.1 เป็นผู้มีความประพฤติดี มีคุณธรรมเป็นผู้ให้มากกว่าผู้รับขยันหมั่นเพียร มีความรับผิดชอบ มีระเบียบวินัย ปฏิบัติตามสิทธิและหน้าที่ของตนเอง เคารพสิทธิของผู้อื่น กล้าหาญและซื่อสัตย์

1.3.2 มีจิตสำนึกในความเป็นไทยรักท้องถิ่นยึดมั่นในสถาบันชาติ ศาสนาและพระมหากษัตริย์ สร้างประโยชน์ให้แก่สังคม

1.3.3 มีสุขภาพกาย จิตสมบูรณ์อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

1.3.4 มีความรู้ตามมาตรฐานชาติและมาตรฐานสากล มีทักษะการคิด สามารถแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผล มีทักษะการทำงาน ทักษะการจัดการและทักษะการสื่อสาร สามารถสื่อสารด้วยภาษาอังกฤษได้

1.3.5 สามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.3.6 สามารถศึกษาต่อและมีความรู้พื้นฐานในการประกอบอาชีพรู้เท่าทันสังคมโลก สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

1.4 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน

โรงเรียนอุดมวิทยามุ่งเน้นที่จะสร้างและพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ดังนี้

1.4.1 มีความประพฤติดี ปฏิบัติตามสิทธิและหน้าที่ของตนเอง เคารพสิทธิของผู้อื่น ได้แก่

1.4.1.1 มีกิริยาสุภาพ ใช้คำพูดเหมาะสมกับกาลเทศะ

1.4.1.2 ปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบ

1.4.2 มีคุณธรรม จริยธรรม ได้แก่

1.4.2.1 ขยันหมั่นเพียร

1.4.2.2 รับผิดชอบ

1.4.2.3 มีน้ำใจและเสียสละ

1.4.2.4 มีความซื่อสัตย์

1.4.3 มีจิตสำนึกในความเป็นไทย รักท้องถิ่น และสร้างประโยชน์ให้แก่สังคม

ได้แก่

1.4.3.1 อนุรักษ์วัฒนธรรม ประเพณีไทย และภูมิปัญญาท้องถิ่น

1.4.3.2 อนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อม

2. จัดทำโครงสร้างเวลาเรียน

โรงเรียนอุดมวิทยา อ.บ้านโป่ง จ.ราชบุรี จัดทำโครงสร้างเวลาเรียนโดยผ่านความเห็นชอบของผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษา ดังตาราง 7 ดังนี้

ตาราง 7 โครงสร้างเวลาเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 6

กลุ่มสาระการเรียนรู้	จำนวนชั่วโมงของแต่ละระดับชั้น					
	ป.1	ป.2	ป.3	ป.4	ป.5	ป.6
1. ภาษาไทย	5(2)	5(2)	5(2)	4(1)	4(1)	4(1)
2. คณิตศาสตร์	5	5	5	5	5	5
3. วิทยาศาสตร์	1(1)	1(1)	1(1)	1(1)	1(1)	1(1)
4. สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม	2(1)	2(1)	2(1)	2(1)	2(1)	2(1)
5. สุขศึกษาและพลศึกษา	2	2	2	1(1)	1(1)	1(1)
6. ศิลปะ						
6.1 ทักษะศิลป์	1	1	1	1	1	1
6.2 ดนตรีและนาฏศิลป์	1	1	1	1	1	1
7. การงานอาชีพและเทคโนโลยี						
7.1 การงาน	1	1	1	1(1)	1(1)	1
7.2 คอมพิวเตอร์	1	1	1	1	1	1(1)
8. ภาษาต่างประเทศ	5	5	5	5	5	5
รวม	24	24	24	23	23	23
9. กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน						
9.1 กิจกรรมแนะแนว	H.R	H.R	H.R	H.R	H.R	H.R
9.2 กิจกรรมนักเรียน	1(1)	1(1)	1(1)	2	2	2
รวม	25(5)	25(5)	25(5)	25(5)	25(5)	25(5)

หมายเหตุ

1. H.R หมายถึงกิจกรรมโฮมรูม

2. ตัวเลขในวงเล็บ หมายถึงจำนวนชั่วโมงที่โรงเรียนจัดเพิ่มเติมจากหลักสูตรการศึกษา

ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กำหนด

3. จัดทำสาระการเรียนรู้

โรงเรียนอนุคมวิทยา อ.บ้านโป่ง จ.ราชบุรี จัดให้มีการจัดทำสาระของหลักสูตรทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยคณะอนุกรรมการ แต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้

สำหรับการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนเชิญผู้วิจัยเป็นวิทยากรในการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหนังสือเชิญ เลขที่ 154/2545 ลงวันที่ 9 พฤษภาคม 2545 ผู้วิจัยให้คณะอนุกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยฯ จัดทำสาระของหลักสูตรโดยใช้รูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตร ตามที่กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการเสนอแนะไว้ในคู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย (กระทรวงศึกษาธิการ กรมวิชาการ, 2545จ : 33 – 34) ซึ่งประกอบด้วย 10 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โดยศึกษาวิเคราะห์ สาระการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้ และมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น เพื่อให้เห็นภาพของสาระการเรียนรู้ สำคัญ ๆ

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาเอกสาร ตำรา เกี่ยวกับหลักภาษา วรรณคดี วรรณกรรม บทร้อยกรอง ตามสาระการเรียนรู้ เพื่อกำหนดเนื้อหาสาระของภาษาไทย ให้เหมาะสมกับระดับชั้น มีความสอดคล้อง มีลำดับความยากง่ายของเนื้อหากับระดับชั้น

ขั้นตอนที่ 3 การจัดทำสาระการเรียนรู้ช่วงชั้น นำมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นแต่ละสาระและ มาตรฐานการเรียนรู้มาวิเคราะห์และจัดทำสาระการเรียนรู้ช่วงชั้น โดยนำคำสำคัญหรือข้อความที่บ่งชี้ความ รู้ ทักษะ กระบวนการ และคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม มาเขียนขยายความเป็นสาระการเรียนรู้ที่ชัดเจน

ขั้นตอนที่ 4 การจัดทำสาระการเรียนรู้รายปี นำสาระการเรียนรู้ช่วงชั้นมาจัดทำสาระการเรียนรู้รายปี ให้พิจารณาว่า สาระการเรียนรู้ที่เรียนก่อนจะเป็นพื้นฐานของสาระการเรียนรู้ที่เรียนทีหลัง มีความต่อเนื่อง ของเนื้อหาสาระและเป็นสาระการเรียนรู้ที่มีความยากง่ายเป็นลำดับขั้น ส่วนสาระการเรียนรู้ในแต่ละปีอาจซ้ำกันได้ เพราะภาษาไทยเป็นวิชาทักษะแต่เนื้อหาที่ฝึกจะมีเนื้อหาหรือสาระการเรียนรู้ที่ยากขึ้น ซับซ้อนขึ้นตามลำดับ และเป็นสาระการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับความรู้ความสามารถและวัยของผู้เรียน

ขั้นตอนที่ 5 การจัดทำผลการเรียนรู้ที่คาดหวังเป็นรายปี นำมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นมาจัดทำ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี โดยให้สัมพันธ์กับสาระการเรียนรู้รายปี

ขั้นตอนที่ 6 การตรวจสอบผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีกับสาระการเรียนรู้รายปี ให้นำ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของแต่ละชั้นปีกับสาระการเรียนรู้แต่ละชั้นปีตรวจสอบความสอดคล้องและ ความสัมพันธ์กันในแต่ละข้อ

ขั้นตอนที่ 7 การจัดทำคำอธิบายรายวิชา ให้นำผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและสาระการเรียนรู้แต่ละ ชั้นปีจัดทำคำอธิบายรายวิชา โดยกำหนดชื่อรายวิชา รหัสวิชา ชั้นปี จำนวนชั่วโมงการสอนตลอดปี และ จำนวนชั่วโมงแต่ละสัปดาห์ การตั้งชื่อวิชาควรตั้งชื่อวิชาให้สัมพันธ์กับเนื้อหาสาระการเรียนรู้ จุดประสงค์ของวิชา เป้าหมายของวิชา และตั้งชื่อวิชาให้น่าสนใจ น่าเรียน การเขียนคำอธิบายรายวิชาให้เขียนเป็น 2 ตอน คือ ตอนแรกเป็นผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของรายวิชา และตอนที่สองเป็นคำอธิบายรายวิชา การเขียนคำอธิบายรายวิชา ให้เขียนแสดงหัวข้อที่จะสอนและรายละเอียดของหัวข้อ แต่ละหัวข้อจะเรียงลำดับความยากง่ายและ ความเชื่อมโยงของสาระการเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 8 การจัดทำหน่วยการเรียนรู้ นำคำอธิบายรายวิชามาจัดทำหน่วยการเรียนรู้ โดยนำหัวข้อที่จะสอนและรายละเอียดของหัวข้อกำหนดหน่วยการเรียนรู้ ชื่อหน่วยการเรียนรู้ และจำนวนชั่วโมงสอนของแต่ละหน่วย จัดทำผลการเรียนรู้ และสาระการเรียนรู้ ของแต่ละหน่วยการเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 9 การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ นำหน่วยการเรียนรู้ที่กำหนดจัดทำแผนการเรียนรู้ของแต่ละหน่วยการเรียนรู้ โดยกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้จากผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของแต่ละหน่วย จัดทำสาระการเรียนรู้ แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ จะต้องเชื่อมโยงจุดประสงค์การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ที่เป็นทักษะ กระบวนการ และเจตคติเข้าด้วยกัน ซึ่งการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอน อาจออกแบบโดยเน้นเนื้อหาหรือบูรณาการเป็นหน่วยเรื่อง (Thematic unit) หรือเป็นสหวิทยาการ หรือจัดเป็นรูปโครงงานโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังนั้นแผนการเรียนรู้จึงเป็นประมวลการสอนของโรงเรียน (Course syllabus)

ขั้นตอนที่ 10 การจัดทำแผนการสอน นำแผนการเรียนรู้จัดทำแผนการสอนเป็นรายชั่วโมง ครูจะจัดทำแผนการสอนเพื่อนำไปใช้ในชั้นเรียน ครูอาจเขียนบันทึกสั้น ๆ เป็นกำหนดการสอน เขียนชื่อหน่วยการเรียนรู้ ครั้งที่ ชั่วโมงสอน วัน เวลาที่สอน จุดประสงค์การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อและแหล่งการเรียนรู้ และการวัดผล เพื่อเป็นแนวทางการสอนแต่ละชั่วโมง

โดยมีกำหนดการจัดทำสาระของหลักสูตร ดังตาราง 8 ดังนี้

ตาราง 8 กำหนดการจัดทำสาระของหลักสูตร

วัน / เดือน / ปี	การปฏิบัติการ
11 – 12 พฤษภาคม 2545	- ผู้วิจัยแนะนำขั้นตอนตามรูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตรทั้ง 10 ขั้นตอน ให้กับคณะกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยฯ เพื่อให้เข้าใจภาพรวมของขั้นตอนตามรูปแบบ - คณะกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยฯ ทดลองปฏิบัติการจัดทำสาระของหลักสูตรตามรูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตร ขั้นตอนที่ 1 และขั้นตอนที่ 2
2 , 9 , 16 , 23 , 30 มิถุนายน , 7 , 14 , 21 กรกฎาคม 2545	- คณะกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยฯปฏิบัติการจัดทำสาระของหลักสูตรตามรูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตร ขั้นตอนที่ 1และขั้นตอนที่ 2
24 – 25 กรกฎาคม 2545	- ผู้วิจัยแนะนำขั้นตอนตามรูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตร ขั้นตอนที่ 3 และขั้นตอนที่ 4 ให้กับคณะกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยฯ - คณะกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยฯทดลองปฏิบัติการจัดทำสาระของหลักสูตรตามรูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตร ขั้นตอนที่ 3 และขั้นตอนที่ 4
18 , 25 สิงหาคม , 8 , 15 , 22 , 29 กันยายน , 10 พฤศจิกายน 2545	- คณะกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยฯปฏิบัติการจัดทำสาระของหลักสูตรตามรูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตร ขั้นตอนที่ 3 และขั้นตอนที่ 4

ตาราง 8 (ต่อ)

วัน / เดือน / ปี	การปฏิบัติการ
16 – 17 พฤศจิกายน 2545	- ผู้วิจัยแนะนำขั้นตอนตามรูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตร ชั้นตอนที่ 5 และชั้นตอนที่ 6 ให้กับ คณะกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย - คณะอนุกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยฯ ทดลอง ปฏิบัติการจัดทำสาระของหลักสูตรตามรูปแบบการจัดทำสาระ ของหลักสูตร ชั้นตอนที่ 5 และชั้นตอนที่ 6
24 , 1 , 10 , 22 ธันวาคม 2545	- คณะอนุกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยฯ ปฏิบัติการ จัดทำสาระของหลักสูตรตามรูปแบบการจัดทำสาระของ หลักสูตร ชั้นตอนที่ 5 และชั้นตอนที่ 6

สภาพและปัญหาของการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 1 – 2 ของโรงเรียนอนุตมวิทยา อ.บ้านโป่ง จ.ราชบุรี ตามรูปแบบที่กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ เสนอแนะไว้ในคู่มือการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย มีดังนี้

สภาพและปัญหาของชั้นตอนที่ 1 คณะอนุกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยฯ ศึกษาสาระ และมาตรฐานการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 โดยอ่านไปที่ละหน้าตั้งแต่ต้นจนจบ แต่ไม่ทราบว่าจะต้องศึกษาทำความเข้าใจในประเด็นใดบ้าง

สภาพและปัญหาของชั้นตอนที่ 2 คณะอนุกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยฯ ศึกษาเอกสาร ตำรา เกี่ยวกับหลักภาษา วรรณคดี วรรณกรรม บทร้อยกรอง โดยการรวบรวมหนังสือเรียนภาษาไทย ชุดพื้นฐานภาษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 6 ของกระทรวงศึกษาธิการ และหนังสือเรียนภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 6 ของสำนักพิมพ์ต่าง ๆ มาศึกษาแต่พบว่าหนังสือเรียนภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 6 ของสำนักพิมพ์ต่าง ๆ มีเนื้อหาสาระสอดคล้องกับหนังสือเรียนภาษาไทย ชุดพื้นฐานภาษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 6 ของกระทรวงศึกษาธิการ ที่แตกต่างกันคือหนังสือเรียนภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 6 ของสำนักพิมพ์ต่าง ๆ จะมีแบบฝึกหัดเพิ่มเติม ทำให้กรอบความคิดของคณะอนุกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยฯ เกี่ยวกับเนื้อหาสาระการเรียนรู้เป็นไปตามหนังสือเรียนภาษาไทย ชุดพื้นฐานภาษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 6 ของกระทรวงศึกษาธิการ แต่อย่างไรก็ตามคณะอนุกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยฯ มีความรู้เพียงเนื้อหาสาระของชั้นปีที่ตนเคยสอนเท่านั้น ทำให้มองไม่เห็นภาพรวมและความต่อเนื่องของเนื้อหาสาระทั้ง 6 ชั้นปี เนื่องจากที่ผ่านมาแต่ละคนเคยสอนเพียง 1 – 2 ชั้นปีเท่านั้น

สภาพและปัญหาของชั้นตอนที่ 3 คณะอนุกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยฯ กำหนดสาระ การเรียนรู้ช่วงชั้นจากมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น แต่ไม่เข้าใจความหมายของคำสำคัญ หรือข้อความที่บ่งชี้ ความรู้ ทักษะ กระบวนการ และคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม ทำให้ไม่สามารถเขียนเป็นสาระการเรียนรู้ ช่วงชั้นได้ อีกทั้งการเขียนขยายความเป็นสาระการเรียนรู้ที่ชัดเจนนั้นจะต้องกำหนดหัวข้อเรื่อง และหัวข้อย่อยของแต่ละเนื้อหา ซึ่งคณะอนุกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยฯ ไม่สามารถเขียนได้ เป็นผลมาจากในชั้นตอนที่ 2 ที่มองไม่เห็นภาพรวมและความต่อเนื่องของเนื้อหาสาระทั้ง 6 ชั้นปี

เมื่อต้องกำหนดสาระการเรียนรู้ช่วงชั้นซึ่งเป็นสาระการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนเรียนในเวลา 3 ปี จึงไม่สามารถกำหนดขอบข่ายเนื้อหาที่เหมาะสมและต่อเนื่องได้

สภาพและปัญหาของขั้นตอนที่ 4 เนื่องจากขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนที่ต่อเนื่องจากขั้นตอนที่ 3 เมื่อคณะกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยไม่สามารถกำหนดสาระการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ชัดเจนได้จากขั้นตอนที่ 3 ทำให้ไม่สามารถนำสาระการเรียนรู้ช่วงชั้นมาจัดทำสาระการเรียนรู้รายปีได้

สภาพและปัญหาของขั้นตอนที่ 5 คณะกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยดำเนินการจัดทำผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี แต่ไม่สามารถกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีให้เหมาะสมได้ เนื่องจากไม่ทราบว่าผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีที่มีคุณภาพควรจะเป็นอย่างไร

สภาพและปัญหาของขั้นตอนที่ 6 เนื่องจากไม่สามารถกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีและสาระการเรียนรู้รายปีได้ เมื่อต้องดำเนินการตรวจสอบความสอดคล้องและความสัมพันธ์กันจึงไม่สามารถดำเนินการได้

เมื่อผู้วิจัยให้คณะกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยจัดทำสาระของหลักสูตรตามรูปแบบที่กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการเสนอแนะไว้ใน "เอกสารประกอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 คู่มือการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย" ถึงขั้นตอนที่ 6 พบว่าคณะกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ไม่สามารถดำเนินการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 1 – 2 ต่อไปได้ เนื่องจากไม่เข้าใจขั้นตอนการจัดทำสาระของหลักสูตรว่าในแต่ละขั้นตอนต้องดำเนินการอย่างไร คณะกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยต้องการรายละเอียดของการดำเนินการในแต่ละขั้นตอน และตัวอย่างของแต่ละขั้นตอน และสงสัยว่าจะจัดทำสาระของหลักสูตรอย่างไรให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษา อีกทั้งมีความกังวลใจว่าสาระของหลักสูตรสถานศึกษา ที่จัดทำขึ้นจะมีคุณภาพเพียงใด

จากสภาพและปัญหาในการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 1 – 2 ของโรงเรียนอุดมวิทยา อ.บ้านโป่ง จ.ราชบุรี ดังกล่าว เป็นพื้นฐานความคิดในการสร้างรูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 1 – 2 ควรมีลักษณะดังต่อไปนี้

1. มีคำอธิบายของแต่ละขั้นตอน
2. มีตัวอย่างของแต่ละขั้นตอน
3. มีการตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างสาระของหลักสูตรสถานศึกษากับกับวิสัยทัศน์และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษา

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อสร้างรูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 1 – 2 วิธีดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การสร้างรูปแบบ ขั้นตอนที่ 2 การนำรูปแบบไปใช้ มีวิธีดำเนินการ ดังตาราง 9 ดังนี้

ตาราง 9 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนการวิจัย	วิธีดำเนินการ	เครื่องมือ	การวิเคราะห์ข้อมูล
ขั้นตอนที่ 1 การสร้างรูปแบบ	- ศึกษาสภาพและปัญหาในการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา - ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง - วิเคราะห์สภาพและปัญหาและเอกสาร ตำรา และงานวิจัยเป็นร่างรูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา - ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงเชิงพินิจ (Face validity) ของร่างรูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา - ปรับปรุงร่างรูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษาเป็นรูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา	- ร่างรูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา	- วิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

ตาราง 9 (ต่อ)

ขั้นตอนการวิจัย	วิธีดำเนินการ	เครื่องมือ	การวิเคราะห์ข้อมูล
ขั้นตอนที่ 2 การนำรูปแบบไปใช้	- คณะอนุกรรมการ - กลุ่มสาระการเรียนรู้ - ภาษาไทยฯ จัดทำ - สาระของหลักสูตร - สถานศึกษาตามรูปแบบ - การจัดทำสาระของ - หลักสูตรสถานศึกษา - สังเกตอย่างมีส่วนร่วม - และสอบถามอย่างไม่ - เป็นทางการคณะ - อนุกรรมการกลุ่มสาระ - การเรียนรู้ภาษาไทยฯ - สทนากลุ่มกับ - คณะอนุกรรมการ - กลุ่มสาระการเรียนรู้ - ภาษาไทยฯ - ผู้เชี่ยวชาญประเมิน - คุณภาพสาระของ - หลักสูตรสถานศึกษา	- แบบสังเกต - แบบสอบถาม - แบบบันทึกช่วยจำ (Memorandum) - แบบบันทึก - การสนทนากลุ่ม - แบบบันทึกช่วยจำ (Memorandum) - แบบประเมินคุณภาพ - สาระของหลักสูตร - สถานศึกษา	- วิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) - ค่าเฉลี่ย

ขั้นตอนที่ 1 การสร้างรูปแบบ

ขั้นตอนนี้เป็นการสร้างรูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 1 – 2 มีวิธีดำเนินการ มีดังนี้

1. ศึกษาสภาพและปัญหาในการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา ของโรงเรียนอุดมวิทยา อ.บ้านโป่ง จ.ราชบุรี ในแต่ละขั้นตอนของการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา ตามรูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตรที่กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการที่เสนอแนะไว้ใน "เอกสารประกอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 คู่มือการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย"
2. ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัย เกี่ยวกับรูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตร
3. วิเคราะห์ผลการศึกษาในข้อ 1 – 2 เป็นร่างรูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา
4. นำร่างรูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา เสนอประธานและกรรมการที่ปรึกษาปริญญาโท แล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความเที่ยงเชิงพิสัย (Face validity) ของร่างรูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา ผู้เชี่ยวชาญที่ตรวจสอบความเที่ยงเชิงพิสัยของร่างรูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา ได้แก่

รศ.บรรเทา กิตติศักดิ์	ที่ปรึกษาจัดทำกรอบสาระการเรียนรู้ภาษาไทย และที่ปรึกษาจัดทำคู่มือพัฒนาคุณภาพวิชาการ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ
นางสุชาดา ้วยวุฒิ	ประธานคณะกรรมการจัดทำกรอบสาระการเรียนรู้ภาษาไทย และรองประธานคณะกรรมการจัดทำคู่มือพัฒนาคุณภาพ วิชาการ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ระดับประถมศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ
นางภาวณี ชำรงเลิศฤทธิ์	นักวิชาการ ศูนย์พัฒนาหลักสูตร กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ

5. นำผลการตรวจสอบความเที่ยงเชิงพื้นผิว(Face validity)ของร่างรูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา โดยผู้เชี่ยวชาญวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) เพื่อปรับปรุงและแก้ไขร่างรูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อให้ได้รูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา

ขั้นตอนที่ 2 การนำรูปแบบไปใช้

ขั้นตอนนี้เป็นการนำรูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 1 – 2 ไปใช้ มีวิธีดำเนินการดังนี้

1. คณะอนุกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนอุดมวิทยา อ.บ้านโป่ง จ.ราชบุรี จำนวน 9 คน จัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา ตามรูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 1 – 2 มีกำหนดการดังนี้

ตาราง 10 กำหนดการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษาตามรูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 1 – 2

วัน/เดือน/ปี	กิจกรรม
24 มี.ค. 2546	- สนทนากับคณะอนุกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยฯ จำนวน 9 คน ซึ่งแจ้งขั้นตอนของรูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 1 – 2 - กำหนดช่วงเวลาปฏิบัติการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 1 – 2

ตาราง 10 (ต่อ)

วัน/เดือน/ปี	กิจกรรม
25 มี.ค. 2546	- ปฏิบัติการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 1 – 2 ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์วิสัยทัศน์และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษา ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ขั้นตอนที่ 3 การศึกษาขอบข่ายเนื้อหาภาษาไทยเกี่ยวกับการอ่าน การเขียน การฟัง การดู การพูด หลักการใช้ภาษา วรรณคดีและวรรณกรรม ระดับประถมศึกษา
26 มี.ค. 2546	ปฏิบัติการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 1 – 2 ขั้นตอนที่ 4 การกำหนดสาระการเรียนรู้ช่วงชั้น
27 มี.ค. – 1 เม.ย. 2546	ปฏิบัติการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 1 – 2 - ขั้นตอนที่ 5 การกำหนดสาระการเรียนรู้รายปี - ขั้นตอนที่ 6 การกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี
2 เม.ย. 2546	ปฏิบัติการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 1 – 2 - ขั้นตอนที่ 7 การตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีกับสาระการเรียนรู้รายปี - ขั้นตอนที่ 8 การจัดทำคำอธิบายรายวิชา
3 – 4 และ 7 – 11 เม.ย. 2546	ปฏิบัติการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 1 – 2 ขั้นตอนที่ 9 การจัดทำหน่วยการเรียนรู้
21 เม.ย. – 2 พ.ค. 2546	ปฏิบัติการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 1 – 2 ขั้นตอนที่ 10 การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ รายหน่วยการเรียนรู้
6 – 7 , 9 , 12 – 16 พ.ค. 2546	จัดพิมพ์เอกสารสาระของหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยช่วงชั้นที่ 1 – 2
17 – 18 พ.ค. 2546	คณะกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยฯ ตรวจสอบเอกสารสาระของหลักสูตร กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 1 – 2

2. ผู้วิจัยสังเกตอย่างมีส่วนร่วมเกี่ยวกับสภาพและปัญหาในการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา และสอบถามอย่างไม่เป็นทางการถึงปัญหาและแนวทางแก้ไขของคณะกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ที่มีต่อแต่ละขั้นตอนของรูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา แล้วเขียนบันทึกช่วยจำ

3. จัดการสนทนากลุ่มเมื่อการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา ตามรูปแบบเสร็จสิ้นลงเกี่ยวกับความคิดเห็นของคณะกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ที่มีต่อรูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา , ความคิดเห็นของคณะกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ที่มีต่อสาระของหลักสูตรสถานศึกษา ที่จัดทำขึ้น และสิ่งที่คณะกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ได้รับและข้อเสนอแนะในการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา บันทึกเทปและเขียนบันทึกช่วยจำ

ขั้นตอนการสนทนากลุ่มมี 3 ขั้นตอน ดังนี้

3.1 ขั้นเตรียมการ

3.1.1 ประสานงานกับคณะกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เพื่อกำหนดหมายวันเวลาสถานที่การสนทนากลุ่ม

3.1.2 เตรียมประเด็นการสนทนากลุ่มโดยกำหนดประเด็นคำถามเสนอประธาน และกรรมการควบคุมปริญาณิพนธ์พิจารณา แล้วส่งให้คณะกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ก่อนวันนัดหมาย

3.1.3 ขอความอนุเคราะห์ให้โรงเรียนจัดเตรียมสถานที่และเครื่องบันทึกเสียง สำหรับการสนทนากลุ่ม

3.1.4 เตรียมวัสดุอุปกรณ์ และเครื่องมือต่าง ๆ ได้แก่ กล้องถ่ายภาพ สมุดบันทึก ปากกา และของที่ระลึก

3.2 ขั้นตอนการสนทนากลุ่ม

3.2.1 ผู้วิจัยแจ้งวัตถุประสงค์ของการสนทนากลุ่มให้คณะกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยทราบ

3.2.2 สนทนาเพื่อสร้างบรรยากาศ ขออนุญาตบันทึกเสียงและถ่ายภาพ

3.2.3 ผู้วิจัยดำเนินการสนทนากลุ่ม ตามประเด็นที่กำหนด

3.2.4 ผู้วิจัยบันทึกการสนทนาลงในบันทึกช่วยจำ

3.3 ขั้นปิดการสนทนากลุ่ม

3.3.1 สรุปการสนทนา

3.3.2 หมายความว่าผู้วิจัยจะส่งบันทึกช่วยจำจากการสนทนากลุ่มให้คณะกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย พิจารณาเพื่อรับรองข้อมูลในบันทึกช่วยจำ

3.3.3 กล่าวขอบคุณและมอบของที่ระลึก

4. ผู้วิจัยนำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา ที่คณะกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย จัดทำขึ้น ให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินคุณภาพสาระของหลักสูตรสถานศึกษา โดยใช้แบบประเมินคุณภาพสาระของหลักสูตรสถานศึกษา ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

ผู้เชี่ยวชาญที่ประเมินคุณภาพสาระของหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 1 ประกอบด้วย

นายมานิจ สุขสมจิตร	อนุกรรมการที่ปรึกษาคณะกรรมการพัฒนา คุณภาพวิชาการ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ
นางปราณี ปราบรูป	คณะทำงานและเลขานุการคณะกรรมการพัฒนา คุณภาพวิชาการ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ระดับประถมศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ
นางเจลา อรุณรัตน์	คณะทำงานคณะกรรมการพัฒนา คุณภาพวิชาการ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ระดับประถมศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ
ผู้เชี่ยวชาญที่ประเมินคุณภาพสาระของหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 2 ประกอบด้วย	
รศ.บรรเทา กิตติศักดิ์	ที่ปรึกษาจัดทำกรอบสาระการเรียนรู้ภาษาไทย และที่ปรึกษาจัดทำคู่มือพัฒนาคุณภาพวิชาการ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ
นางสุชาดา ้วยุฒิ	ประธานคณะทำงานจัดทำกรอบสาระการเรียนรู้ภาษาไทย และรองประธานคณะทำงานจัดทำคู่มือพัฒนา คุณภาพวิชาการ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ระดับประถมศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ
นางจิตอารมณ สวัสดิ์ชิตัง	คณะทำงานคณะกรรมการพัฒนา คุณภาพวิชาการ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ระดับประถมศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ

แบบประเมินคุณภาพสาระของหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 1 – 2 เป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับคือมีคุณภาพมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อยและน้อยที่สุด และให้ผู้เชี่ยวชาญแสดงความเห็นเพิ่มเติม ในกรณีที่ประเมินสาระของหลักสูตรสถานศึกษา ในข้อนั้นมีคุณภาพ ปานกลาง มีคุณภาพน้อย หรือมีคุณภาพน้อยที่สุด

กำหนดค่าน้ำหนักและการแปลความหมายของค่าเฉลี่ยน้ำหนัก ดังนี้

คะแนน 5 หมายถึง	มีคุณภาพมากที่สุด
คะแนน 4 หมายถึง	มีคุณภาพมาก
คะแนน 3 หมายถึง	มีคุณภาพปานกลาง
คะแนน 2 หมายถึง	มีคุณภาพน้อย
คะแนน 1 หมายถึง	มีคุณภาพน้อยที่สุด

การแปลความหมายของค่าเฉลี่ยน้ำหนักความคิดเห็น เป็นดังนี้

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 4.51 – 5.00	หมายความว่า	มีคุณภาพมากที่สุด
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.51 – 4.50	หมายความว่า	มีคุณภาพมาก
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 2.51 – 3.50	หมายความว่า	มีคุณภาพปานกลาง
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 1.51 – 2.50	หมายความว่า	มีคุณภาพน้อย
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 1.00 – 1.50	หมายความว่า	มีคุณภาพน้อยที่สุด

แบบประเมินคุณภาพสาระของหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 1 – 2 มีวิธีการสร้างและหาคุณภาพดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร ตำรา เกี่ยวกับการสร้างแบบประเมิน และรายละเอียดแต่ละขั้นตอนของรูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบประเมินคุณภาพสาระของหลักสูตรสถานศึกษา

2. สร้างแบบประเมินคุณภาพสาระของหลักสูตรสถานศึกษา เสนอประธานและกรรมการที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์ แล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อขอความเห็นแล้วปรับปรุงและแก้ไขแบบประเมินคุณภาพสาระของหลักสูตรสถานศึกษา ให้สมบูรณ์ ผู้เชี่ยวชาญที่ให้ความเห็นและแนวทางการปรับปรุงแบบประเมินคุณภาพสาระของหลักสูตรสถานศึกษา ได้แก่

รศ.ดร.ไพศาล	หวั่งพานิช	สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
นางสาวไพรวลัย	พิทักษ์สาลี	สำนักทดสอบทางการศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ
ว่าที่ ร.ต.อุดมศักดิ์	ธนะกิจรุ่งเรือง	นักวิชาการ ศูนย์พัฒนาหลักสูตร กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ

3. วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตอย่างมีส่วนร่วม จากการสอบถามอย่างไม่เป็นทางการในการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา จากการสนทนากลุ่มกับคณะอนุกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย และจากการประเมินคุณภาพสาระของหลักสูตรสถานศึกษา โดยผู้เชี่ยวชาญ นำมาเป็นแนวทางการปรับปรุงและแก้ไขรูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูลดำเนินการดังนี้

3.1 วิเคราะห์ข้อมูลจากการสังเกตอย่างมีส่วนร่วม จากการสอบถามอย่างไม่เป็นทางการในการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา และจากการสนทนากลุ่มกับคณะอนุกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ที่บันทึกไว้ในเทปบันทึกเสียงและบันทึกช่วยจำด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

3.2 วิเคราะห์ข้อมูลจากผลการประเมินคุณภาพสาระของหลักสูตรสถานศึกษา โดยผู้เชี่ยวชาญด้วยการหาค่าเฉลี่ย หากมีค่ามากกว่า 3.50 ถือว่าสาระของหลักสูตรสถานศึกษามีคุณภาพ หากน้อยกว่า 3.50 ถือว่าสาระของหลักสูตรสถานศึกษา ไม่มีคุณภาพ ต้องปรับปรุงและแก้ไข โดยนำความคิดเห็นเพิ่มเติมและข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ เป็นแนวทางปรับปรุงและแก้ไขสาระของหลักสูตรสถานศึกษา และเป็นแนวทางให้ผู้วิจัยปรับปรุงและแก้ไขรูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอเป็น 6 ตอน ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์เนื้อหา(Content analysis) สภาพและปัญหาในการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนอุดมวิทยา อ.บ้านโป่ง จ.ราชบุรี และเอกสาร ตำรา และงานวิจัยเกี่ยวกับ รูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตรเป็นร่างรูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา
2. ผลการตรวจสอบความเที่ยงเชิงพินิจ (Face validity) ของร่างรูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา โดยผู้เชี่ยวชาญ
3. ผลการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) จากการสังเกตอย่างมีส่วนร่วมเกี่ยวกับสภาพและปัญหาในการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา และจากการสอบถามอย่างไม่เป็นทางการถึงปัญหาและแนวทางแก้ไขของคณะกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยที่มีต่อแต่ละขั้นตอนของรูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา
 - 3.1 สภาพ ปัญหาและแนวทางแก้ไขของขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์วิสัยทัศน์ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษา
 - 3.2 สภาพ ปัญหาและแนวทางแก้ไขของขั้นตอนที่ 2 การศึกษาสาระและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544
 - 3.3 สภาพ ปัญหาและแนวทางแก้ไขของขั้นตอนที่ 3 การศึกษาขอบข่ายเนื้อหาภาษาไทยเกี่ยวกับการอ่าน การเขียน การฟัง การดู การพูด หลักการใช้ภาษา วรรณคดีและวรรณกรรม ระดับประถมศึกษา
 - 3.4 สภาพ ปัญหาและแนวทางแก้ไขของขั้นตอนที่ 4 การกำหนดสาระการเรียนรู้ช่วงชั้น
 - 3.5 สภาพ ปัญหาและแนวทางแก้ไขของขั้นตอนที่ 5 การกำหนดสาระการเรียนรู้รายปี
 - 3.6 สภาพ ปัญหาและแนวทางแก้ไขของขั้นตอนที่ 6 การกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี
 - 3.7 สภาพ ปัญหาและแนวทางแก้ไขของขั้นตอนที่ 7 การตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างสาระการเรียนรู้รายปีกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี
 - 3.8 สภาพ ปัญหาและแนวทางแก้ไขของขั้นตอนที่ 8 การจัดทำคำอธิบายรายวิชา
 - 3.9 สภาพ ปัญหาและแนวทางแก้ไขของขั้นตอนที่ 9 การจัดทำหน่วยการเรียนรู้
 - 3.10 สภาพ ปัญหาและแนวทางแก้ไขของขั้นตอนที่ 10 การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วย
4. ผลการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) จากการสนทนากลุ่มเมื่อการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา ตามรูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา เสร็จสิ้นลง เกี่ยวกับความคิดเห็นของคณะกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยที่มีต่อรูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา ความคิดเห็นของคณะกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยที่มีต่อสาระของหลักสูตรสถานศึกษาที่จัดทำขึ้น สิ่งที่คณะกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยได้รับ และข้อเสนอแนะในการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา
5. ผลการประเมินคุณภาพสาระของหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 1 – 2 โรงเรียนอุดมวิทยา อ.บ้านโป่ง จ.ราชบุรี โดยผู้เชี่ยวชาญ

5.1 ผลการประเมินคุณภาพสาระของหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 1 โรงเรียนอุดมวิทยา อ.บ้านโป่ง จ.ราชบุรี โดยผู้เชี่ยวชาญ

5.2 ผลการประเมินคุณภาพสาระของหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนอุดมวิทยา อ.บ้านโป่ง จ.ราชบุรี โดยผู้เชี่ยวชาญ

6. ผลการปรับปรุงรูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 1 – 2

1. ผลการวิเคราะห์เนื้อหา(Content analysis) สภาพและปัญหาในการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนอุดมวิทยา อ.บ้านโป่ง จ.ราชบุรี และเอกสาร ตำรา และงานวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตรเป็นร่างรูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา

ผลการวิเคราะห์เนื้อหา(Content analysis) สภาพและปัญหาในการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนอุดมวิทยา อ.บ้านโป่ง จ.ราชบุรี และเอกสาร ตำรา และงานวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา เป็นร่างรูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา ที่มีคำอธิบายและตัวอย่าง ประกอบด้วย 10 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์วิสัยทัศน์ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษา

ขั้นตอนนี้เป็นการวิเคราะห์วิสัยทัศน์ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษา โดยพิจารณาจากวิสัยทัศน์และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่สถานศึกษากำหนดไว้ ควรกำหนดสาระการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและกระบวนการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยอย่างไรให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษา

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

ขั้นตอนนี้เป็นการศึกษาสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจและเห็นภาพของสาระ มาตรฐานการเรียนรู้และมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

ขั้นตอนที่ 3 การศึกษาขอบข่ายเนื้อหาภาษาไทยเกี่ยวกับ การอ่าน การเขียน การฟัง การดู การพูด หลักการใช้ภาษา วรรณคดี และวรรณกรรม ระดับประถมศึกษา

ขั้นตอนนี้เป็นการศึกษาเอกสาร ตำราภาษาไทยเกี่ยวกับการอ่าน การเขียน การฟัง การดู การพูด หลักการใช้ภาษา วรรณคดีและวรรณกรรม ระดับประถมศึกษา เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจขอบข่ายเนื้อหาที่จะใช้เป็นแนวทางในการกำหนดสาระการเรียนรู้ช่วงชั้นในขั้นตอนที่ 4

ขั้นตอนที่ 4 การกำหนดสาระการเรียนรู้ช่วงชั้น

ขั้นตอนนี้เป็นการวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นเพื่อกำหนดสาระการเรียนรู้ช่วงชั้นให้สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น และสอดคล้องกับวิสัยทัศน์และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษา

ขั้นตอนที่ 5 การกำหนดสาระการเรียนรู้รายปี

ขั้นตอนนี้เป็นการวิเคราะห์สาระการเรียนรู้ช่วงชั้นที่กำหนดไว้ในขั้นตอนที่ 4 เพื่อกำหนดเป็นสาระการเรียนรู้รายปีให้สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ช่วงชั้น โดยสาระการเรียนรู้รายปีของช่วงชั้นเดียวกันจะมีความต่อเนื่องเชื่อมโยงกันจากชั้นปีหนึ่งสู่อีกชั้นปีหนึ่ง

ขั้นตอนที่ 6 การกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี

ขั้นตอนนี้เป็นการวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นเพื่อกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีให้สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น และสอดคล้องกับวิสัยทัศน์และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษา โดยผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีของช่วงชั้นเดียวกันจะมีลำดับความยากง่ายจากชั้นปีหนึ่งสู่อีกชั้นปีหนึ่ง

ขั้นตอนที่ 7 การตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างสาระการเรียนรู้รายปีกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี

ขั้นตอนนี้เป็นการดำเนินการหลังจากวิเคราะห์ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีที่กำหนดในขั้นตอนที่ 6 และสาระการเรียนรู้รายปีที่กำหนดในขั้นที่ 5 แล้ว เป็นการนำผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีและสาระการเรียนรู้รายปีมาจับคู่กันเพื่อตรวจสอบความสอดคล้องสัมพันธ์กัน

ขั้นตอนที่ 8 การจัดทำคำอธิบายรายวิชา

ขั้นตอนนี้เป็นการจัดทำคำอธิบายรายวิชา โดยการนำสาระการเรียนรู้รายปี ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีที่ตรวจสอบความสัมพันธ์แล้วในขั้นตอนที่ 7 และเวลาเรียนที่กำหนดไว้แล้วในโครงสร้างเวลาเรียนของสถานศึกษามาเขียนเป็นคำอธิบายรายวิชา

ขั้นตอนที่ 9 การจัดทำหน่วยการเรียนรู้

ขั้นตอนนี้เป็นการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ โดยให้พิจารณาจากตารางตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีและสาระการเรียนรู้รายปีในขั้นตอนที่ 7 ว่าสาระการเรียนรู้รายปีและผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีข้อใดที่มีความสัมพันธ์ เชื่อมโยงและเกี่ยวข้องเป็นเรื่องเดียวกันควรนำมาบูรณาการเป็นหน่วยการเรียนรู้ เพื่อความสะดวกในการจัดการเรียนรู้และผู้เรียนได้เรียนรู้ในลักษณะองค์รวม

ขั้นตอนที่ 10 การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วยการเรียนรู้

ขั้นตอนนี้เป็นการนำหน่วยการเรียนรู้ที่กำหนดในขั้นตอนที่ 9 มาจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้แต่ละหน่วยการเรียนรู้

(รายละเอียดจากรูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษาฯ แสดงในภาคผนวก ก)

2. ผลการตรวจสอบความเที่ยงเชิงพินิจ (Face validity) ของร่างรูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา โดยผู้เชี่ยวชาญ

เมื่อนำร่างรูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษาฯ ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงเชิงพินิจ (Face validity) ความเห็นและข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญที่มีรูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษาฯ มีดังนี้

ตาราง 11 ความเห็นและข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อร่างรูปแบบการจัดทำสารของหลักสูตรสถานศึกษา

ขั้นตอนของร่างรูปแบบฯ	ร่างรูปแบบ ฯ	ความเห็นและข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ
ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์ห้วงวิสัยทัศน์และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษา	คำอธิบาย มีความเหมาะสม ตัวอย่าง แสดงตัวอย่างการวิเคราะห์ห้วงวิสัยทัศน์ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษาเป็นสาระการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและกระบวนการจัดการเรียนรู้ไว้บางส่วน	คำอธิบาย ไม่ต้องแก้ไข ตัวอย่าง ให้เขียนแสดงการวิเคราะห์ห้วงวิสัยทัศน์ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษาเป็นสาระการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและกระบวนการจัดการเรียนรู้ให้ครบถ้วน
ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาสาระและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544	คำอธิบาย สาระ (Strand) หมายถึงแก่นสาระความรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตัวอย่าง มีความเหมาะสม	คำอธิบาย สาระ (Strand) หมายถึงแก่นความรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ได้แก่ การอ่าน การเขียน การฟัง การพูด การดูและการพูด หลักการใช้ภาษา วรรณคดีและวรรณกรรม ตัวอย่าง ไม่ต้องแก้ไข
ขั้นตอนที่ 3 การศึกษาขอบข่ายเนื้อหาภาษาไทยเกี่ยวกับ การอ่าน การเขียน การฟัง การดู การพูด หลักการใช้ภาษา วรรณคดีและวรรณกรรม ในระดับประถมศึกษา	คำอธิบาย มีความเหมาะสม ตัวอย่าง มีความเหมาะสม	คำอธิบาย ไม่ต้องแก้ไข ตัวอย่าง ไม่ต้องแก้ไข

ขั้นตอนของร่างรูปแบบฯ	ร่างรูปแบบ ฯ	ความเห็นและข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ
ขั้นตอนที่ 4 การกำหนดสาระการเรียนรู้ ช่วงชั้น	คำอธิบาย 1. สาระการเรียนรู้ช่วงชั้นต้องประกอบด้วย 2 ส่วนคือสาระการเรียนรู้ที่เป็น “เนื้อหา” และส่วนที่เป็น “กระบวนการ” ที่จะพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ทักษะ หรือกระบวนการ และคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมตามที่กำหนดไว้ใน จุดหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2. กำหนดสาระการเรียนรู้ช่วงชั้น โดยพิจารณาที่กำหนดให้ครอบคลุม ขอบข่ายเนื้อหาสาระภาษาไทย จากหนังสือเรียนภาษาไทยชุดพื้นฐานภาษา ของกระทรวงศึกษาธิการที่วิเคราะห์ไว้ในขั้นตอนที่ 3 ซึ่งแยกเป็นเนื้อหาสาระ ของแต่ละชั้นปี เมื่อนำมากำหนดเป็นสาระการเรียนรู้ช่วงชั้นนั้น ให้พิจารณา ว่าเนื้อหาสาระของทั้ง 3 ชั้นปีที่อยู่ในช่วงชั้นนั้นๆ เหมาะสมที่จะกำหนด ในช่วงชั้นนั้นๆ หรือไม่ เช่น เนื้อหาสาระของชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เนื้อหา สาระของชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 และเนื้อหาสาระของชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จากหนังสือเรียนภาษาไทย ชุดพื้นฐานภาษา ของกระทรวงศึกษาธิการ เมื่อนำมาพิจารณาที่กำหนดเป็นสาระการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 1 ก็อาจกำหนด ทุกเนื้อหาสาระของชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 และ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ไว้ในสาระการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 1 ก็ได้ โดยอาจกำหนด บางเนื้อหาสาระในสาระการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 2 ก็ได้ ขึ้นอยู่กับความเหมาะสม ของแต่ละสถานศึกษา และขึ้นอยู่กับความเหมาะสมกับผู้เรียนของสถาน ศึกษาคือไม่ยากเกินไป หรือง่ายเกินไป ตัวอย่าง มีความเหมาะสม	คำอธิบาย, 1. สาระการเรียนรู้ช่วงชั้นต้องประกอบด้วย 3 ส่วน คือส่วนที่เป็นสาระ (เนื้อหา) ส่วนที่เป็นทักษะหรือกระบวนการ และส่วนที่เป็นคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม 2. กำหนดสาระการเรียนรู้ช่วงชั้น โดยพิจารณาเลือกเนื้อหาจาก หนังสือเรียนภาษาไทย ชุดพื้นฐานภาษาของกระทรวงศึกษาธิการ ที่วิเคราะห์ไว้ในขั้นตอนที่ 3 ที่มีความเหมาะสมกับผู้เรียนของ สถานศึกษา คือไม่ยากเกินไปหรือไม่ง่ายเกินไป ตัวอย่าง ไม่ต้องแก้ไข

ขั้นตอนของร่างรูปแบบฯ	ร่างรูปแบบ ฯ	ความเห็นและข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ
ขั้นตอนที่ 5 การกำหนดสาระการเรียนรู้รายปี	คำอธิบาย มีความเหมาะสม ตัวอย่าง 1. แสดงสาระการเรียนรู้รายปีชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 ในส่วนของ การอ่านค่าและความหมายของค่าประกอบด้วย ค่าอักษรนำ คำที่มีตัว ก คำที่มี ทร คำที่มาจากภาษาอังกฤษ คำราชาศัพท์	คำอธิบาย ‘ไม่ต้องแก้ไข’ ตัวอย่าง 1. สาระการเรียนรู้รายปีชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 ในส่วนของ การอ่านค่าและความหมายของค่าประกอบด้วย ค่าอักษรนำคำที่มีตัว ก คำที่มี ทร คำที่มาจากภาษาอังกฤษ คำราชาศัพท์ ควรอยู่ในสาระที่ 4 หลักการใช้ภาษา ไม่ใช่ สาระที่ 1 การอ่าน

ตาราง 11 (ต่อ)

ขั้นตอนของร่างรูปแบบฯ	ร่างรูปแบบ ฯ	ความเห็นและข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ
ขั้นตอนที่ 6 การกำหนดผลการเรียนรู้ที่ คาดหวังรายปี	คำอธิบาย มีข้อความควรเพิ่มเติม	คำอธิบาย อธิบายเพิ่มเติมดังนี้ 1. การเขียนผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี ต้องประกอบด้วย สมรรถภาพ สาระ(เนื้อหา) และพฤติกรรมที่วัดได้ เช่น อ่านออก เสียงและอ่านในใจคำและ เข้าใจความหมายของคำ 2. การเขียนผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี ไม่ใช้คำว่าสามารถขึ้นต้น เพราะคำว่าสามารถเป็นพฤติกรรมที่จะใช้สำหรับเขียนจุดประสงค์ การเรียนรู้ซึ่งจะปรากฏอยู่ในแผนการจัดการเรียนรู้ 3. จำนวนผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีไม่ควรมีจำนวนมากเกินไป เพราะจะทำให้ไม่สะดวกในการวัดและประเมินผล ดังนั้นจึงควรรวม ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง บางข้อสามารถรวมเป็นข้อเดียวกันได้ เช่น แยกแยะข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น , วิเคราะห์ความ , สรุปความ ให้รวมเป็นข้อเดียวกันว่า แยกแยะข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น วิเคราะห์ความ และสรุปความ
	ตัวอย่าง ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีมีจำนวนข้อมากและใช้คำว่าสามารถ ขึ้นต้น	ตัวอย่าง ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีให้มีจำนวนข้อลดลงโดยรวมผลการเรียนรู้ ที่คาดหวังข้อที่สามารถรวมกันได้ และไม่ใช้คำว่าสามารถขึ้นต้น

ตาราง 11 (ต่อ)

ขั้นตอนของร่างรูปแบบฯ	ร่างรูปแบบ ฯ	ความเห็นและข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ
ขั้นตอนที่ 7 การตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีกับการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ	คำอธิบาย มีความเหมาะสม ตัวอย่าง เขียนสาระการเรียนรู้ปีและผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีตามตัวอย่างขั้นตอนที่ 6 และขั้นตอนที่ 7	คำอธิบาย ไม่ต้องแก้ไข ตัวอย่าง แก้ไขสาระการเรียนรู้ปีและผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีตามตัวอย่างขั้นตอนที่ 6 และขั้นตอนที่ 7 ที่แก้ไขแล้ว
ขั้นตอนที่ 8 การจัดทำคำอธิบายรายวิชา	คำอธิบาย มีความเหมาะสม ตัวอย่าง ย่อหน้าที่ 1 ขึ้นต้นว่า จุดประสงค์ให้ผู้เรียนสามารถ...	คำอธิบาย ไม่ต้องแก้ไข ตัวอย่าง แก้ไขย่อหน้าที่ 1 ให้ขึ้นต้นว่า ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังมุ่งให้ผู้เรียน...
ขั้นตอนที่ 9 การจัดทำหน่วยการเรียนรู้	คำอธิบาย มีความเหมาะสม ตัวอย่าง 1. หน่วยการเรียนรู้ไม่ได้ระบุมารยาทการอ่าน มารยาทการเขียน มารยาทการฟัง การดู และการพูดในช่องสาระการเรียนรู้รายปี 3. หน่วยการเรียนรู้แยกการฟัง และการพูดออกจากกันในหัวข้อเรื่อง และ หัวข้อย่อย 3. หัวข้อเรื่อง การอ่าน ระบุหัวข้อย่อย"การอ่านจากแหล่งความรู้ต่างๆ, การเลือกอ่านหนังสือที่เหมาะสม"	คำอธิบาย ไม่ต้องแก้ไข ตัวอย่าง 1. หน่วยการเรียนรู้ให้ระบุมารยาทการอ่าน มารยาทการเขียน มารยาทการฟัง การดู และการพูดในช่องสาระการเรียนรู้รายปี 2. ให้เขียนหัวข้อเรื่องเป็น การฟัง การดู และการพูด และเขียนหัวข้อย่อยของการฟัง การดู และการพูดไว้ด้วยกัน 3. หัวข้อเรื่อง การอ่าน ระบุหัวข้อย่อย"การอ่านจากแหล่งความรู้ต่างๆ, การเลือกอ่านหนังสือที่เหมาะสม" ซึ่งไม่ควรเป็นหัวข้อย่อยควรเป็นกิจกรรมที่จัดให้นักเรียนมากกว่า ควรจัดทั้ง

ขั้นตอนของร่างรูปแบบฯ	ร่างรูปแบบ ฯ	ความเห็นและข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ
ขั้นตอนที่ 10 การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ รายหน่วยการเรียนรู้	คำอธิบาย 1. มีข้อความว่า “จุดประสงค์การเรียนรู้เป็นจุดหมายปลายทางของการเรียนรู้ ไม่ใช่การเรียนรู้” ตัวอย่าง 1. ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังมีจำนวนมาก และขึ้นต้นด้วยคำว่า สามารถ 2. จุดประสงค์การเรียนรู้ มีจำนวนมาก	คำอธิบาย 1. ข้อความว่า “จุดประสงค์การเรียนรู้เป็นจุดหมายปลายทางของการเรียนรู้ ไม่ใช่การเรียนรู้” เป็นข้อความที่อาจทำให้ผู้อ่านสับสน ควรตัดทิ้ง 2. อธิบายเพิ่มเติมว่า “การเขียนจุดประสงค์ไม่ควรมีจำนวนข้อมากเกินไป ควรรวมข้อที่สามารถรวมได้เข้าด้วยกัน” ตัวอย่าง 1. แก่ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังให้มีจำนวนข้อลดลง ไม่ขึ้นต้นด้วยคำว่า สามารถ 2. จุดประสงค์การเรียนรู้ ควรรวมข้อที่สามารถรวมกันได้

จากความเห็นและข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อร่างรูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา นำมาปรับปรุงเป็นรูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา ที่มีคำอธิบายและตัวอย่างประกอบด้วย 10 ขั้นตอน เหมือนกับร่างรูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา แต่เสนอแนะให้ปรับเปลี่ยนคำอธิบายในขั้นตอนที่ 2 ขั้นตอนที่ 4 ขั้นตอนที่ 6 และขั้นตอนที่ 10 ส่วนตัวอย่างมีข้อเสนอแนะให้ปรับเปลี่ยนในขั้นตอนที่ 1 และขั้นตอนที่ 5 – ขั้นตอนที่ 10

(รายละเอียดรูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา ที่ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ แสดงในภาคผนวก ข)

3. ผลการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) จากการสังเกตอย่างมีส่วนร่วมเกี่ยวกับสภาพและปัญหาในการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา และจากการสอบถามอย่างไม่เป็นทางการถึงปัญหาและแนวทางแก้ไขของคณะกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยที่มีต่อแต่ละขั้นตอนของรูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา

เมื่อนำรูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา ไปใช้แล้วสังเกตอย่างมีส่วนร่วมเกี่ยวกับสภาพและปัญหาในการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา และสอบถามอย่างไม่เป็นทางการถึงปัญหาและแนวทางแก้ไขของคณะกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ที่มีต่อแต่ละขั้นตอนของรูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา สรุปได้ดังนี้

3.1 สภาพ ปัญหาและแนวทางแก้ไขของขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์วิสัยทัศน์ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษา

สภาพ

1. คณะกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย วิเคราะห์วิสัยทัศน์และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษาโดยแบ่งวิเคราะห์ตามช่วงชั้นคือช่วงชั้นที่ 1 และช่วงชั้นที่ 2 โดยให้เหตุผลว่าผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ของช่วงชั้นที่ 1 และช่วงชั้นที่ 2 มีความแตกต่างกันในประเด็นของ “ความสามารถในการศึกษาต่อ” ควรเป็นผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของช่วงชั้นที่ 2 เนื่องจากคณะกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย มีความเห็นว่า “ความสามารถในการศึกษาต่อ” หมายถึง การไปเรียนต่อที่สถานศึกษาอื่นเมื่อเรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากโรงเรียนอุดมวิทยา อ.บ้านโป่ง จ.ราชบุรีแล้ว

2. คณะกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยมีความเข้าใจวิสัยทัศน์และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษาเป็นอย่างดี เนื่องจากคณะกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยมีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษา นอกจากนั้นครูใหญ่จัดการประชุมครูเพื่อชี้แจง ทำความเข้าใจวิสัยทัศน์และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษา และผลิตเอกสาร “วิสัยทัศน์และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษา” แจกบุคลากรทุกคนในสถานศึกษา

ปัญหาและแนวทางแก้ไข

1. คณะอนุกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยฯ มีความสงสัยว่า ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังกับสาระการเรียนรู้ต่างกันอย่างไร เช่น “มีความประพฤติดี” เป็นผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง หรือเป็นสาระการเรียนรู้ ผู้วิจัยต้องอธิบายเพิ่มเติมโดยใช้ความหมายที่กล่าวถึงในขั้นตอนที่ 5 และขั้นตอนที่ 6 ว่า ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง (Expected learning outcomes) หมายถึงผลลัพธ์ที่ผู้สอนคาดหวังจะให้เกิดกับผู้เรียนเมื่อผู้เรียนผ่านกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วย ความรู้ ทักษะหรือกระบวนการ และคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยม ส่วนสาระการเรียนรู้ หมายถึงเนื้อหาที่ใช้เป็นสื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในปีหนึ่ง ๆ

3.2 สภาพ ปัญหาและแนวทางแก้ไขของขั้นตอนที่ 2 การศึกษาสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

สภาพ

1. คณะอนุกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยฯ ศึกษาสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 แล้วมีความเข้าใจเกี่ยวกับ

1.1 สาระของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

1.2 มาตรฐานการเรียนรู้การศึกษาขั้นพื้นฐานของแต่ละสาระ ของกลุ่มสาระการเรียนรู้

ภาษาไทย

1.3 คุณภาพของผู้เรียนเมื่อจบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.4 คุณภาพของผู้เรียนเมื่อจบช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3

1.5 คุณภาพของผู้เรียนเมื่อจบช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6

1.6 มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 1 – 2 ของมาตรฐานการเรียนรู้การศึกษาขั้นพื้นฐาน แต่ละสาระของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

คณะอนุกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยฯ ทุกคนมีเอกสารสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ ภาษาไทย หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ทำให้สามารถศึกษาทำความเข้าใจได้สะดวก และรวดเร็ว

2. คณะอนุกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยฯ ศึกษาขั้นตอนที่ 2 แล้วเสนอแนะให้แก้ไข ข้อความเพื่อให้กระชับและสื่อความได้ชัดเจนยิ่งขึ้นดังนี้

ตาราง 12 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของคณะกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยฯ ต่อขั้นตอนที่ 2

ข้อความเดิม	ข้อความที่ให้ปรับเปลี่ยน
- ขั้นตอนนี้เป็นการศึกษาสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับขอบข่ายสาระมาตรฐานการเรียนรู้และมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นเพื่อให้เห็นภาพของสาระ มาตรฐานการเรียนรู้และมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 1 - 2 - มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่กำหนดไว้ นอกเหนือจากใช้เป็นกรอบทิศทางการจัดประสบการณ์หรือสิ่งที่ทำให้ผู้เรียนเรียนแล้ว ยังเป็นความคาดหวังด้วยว่าในการจัดการเรียนรู้และการประเมินผลการเรียนรู้ครั้งหนึ่งๆ นั้นสามารถตอบสนองมาตรฐานการเรียนรู้ต่าง ๆ ได้หลายข้อ - มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ระบุไว้นั้น มิได้หมายความว่าให้ผู้เรียนเรียนรู้สิ้นสุดเฉพาะในช่วงชั้นเท่านั้น มาตรฐานการเรียนรู้เหล่านี้ถ้าจำเป็นยังสามารถเรียนรู้ซ้ำได้อีกในช่วงชั้นต่อไปด้วย มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นบางอย่างต้องส่งสมต่อไปในช่วงชั้นที่สูงขึ้นด้วย อยู่บนพื้นฐานที่ผู้เรียนจะต้องศึกษาตามวัย ระดับพัฒนาการและตามชั้นปีของผู้เรียน - มาตรฐานการเรียนรู้ขั้นพื้นฐานและมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่กำหนดในสาระทั้ง 5 สาระมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันที่จะต้องนำมาผสมผสานกันในการเรียนรู้ครั้งหนึ่ง ๆ ตลอดปี - มาตรฐานการเรียนรู้ขั้นพื้นฐานและมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นแต่ละข้อ มิได้เป็นการรวบรวมรายการความรู้ ทักษะหรือกระบวนการ และคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยม ที่ครูจะหยิบยกมาสอนเพียงครั้งเดียว ประเมินครั้งเดียวแล้วบันทึกได้ว่าผู้เรียนบรรลุตามมาตรฐานนั้นแล้ว แต่เป็นสิ่งที่ครูจะต้องนำมาใช้สอนซ้ำ ๆ บ่อย ๆ ในหน่วยการเรียนรู้ต่าง ๆ ตลอดทั้งปี	- ขั้นตอนนี้เป็นการศึกษาสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับขอบข่ายสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย - มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่กำหนดไว้ ใช้เป็นกรอบทิศทางการจัดประสบการณ์หรือสิ่งที่ทำให้ผู้เรียนเรียนรู้และใช้เป็นกรอบทิศทางการประเมินผลการเรียนรู้ ซึ่งการประเมินผลการเรียนรู้ครั้งหนึ่งๆ นั้นอาจตอบสนองมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นได้หลายข้อ - มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ระบุไว้นั้น มิได้หมายความว่าให้ผู้เรียนเรียนรู้สิ้นสุดเฉพาะในช่วงชั้นเท่านั้น ยังสามารถเรียนรู้ซ้ำได้อีกในช่วงชั้นต่อไปด้วย เพราะกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยเป็นทักษะที่ผู้เรียนจำเป็นต้องได้รับการฝึกฝนซ้ำ ๆ อย่างต่อเนื่อง - มาตรฐานการเรียนรู้ขั้นพื้นฐานและมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่กำหนดในสาระทั้ง 5 สาระมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันที่จะต้องนำมาบูรณาการกันในการเรียนรู้ครั้งหนึ่ง ๆ - มาตรฐานการเรียนรู้ขั้นพื้นฐานและมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นแต่ละข้อ มิใช่ว่าครูจะหยิบยกมาสอนเพียงครั้งเดียว ประเมินครั้งเดียวแล้วบันทึกได้ว่าผู้เรียนบรรลุตามมาตรฐานนั้นแล้ว แต่เป็นสิ่งที่ครูจะต้องนำมาใช้สอนซ้ำ ๆ บ่อย ๆ ในหน่วยการเรียนรู้ต่าง ๆ ตลอดทั้งปี

3. คณะอนุกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยฯ มีความเห็นต่อขั้นตอนที่ 2 ดังนี้

3.1 ประเด็นที่ต้องศึกษา ข้อ 1 – 5 ไม่ต้องแสดงตัวอย่าง เนื่องจากสามารถศึกษาได้จากเอกสารสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

3.2 ประเด็นที่ต้องศึกษา ข้อ 6 ที่ให้ศึกษา “มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 1 กับช่วงชั้นที่ 2 ของแต่ละสาระ แต่ละมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้เหมือน หรือแตกต่าง หรือเป็นลำดับต่อเนื่องกันอย่างไรบ้าง ในประเด็นความรู้ ทักษะหรือกระบวนการ คุณธรรม จริยธรรมและค่านิยม” คณะอนุกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยฯเสนอแนะให้อธิบายไว้ในประเด็นที่ต้องทำความเข้าใจว่า “มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 1 กับช่วงชั้นที่ 2 มีความเหมือน ความต่างและเป็นลำดับต่อเนื่องกันดังนี้

3.2.1 ด้านความรู้ มาตรฐานการเรียนรู้ในช่วงชั้นที่ 1 จะง่ายกว่ามาตรฐานการเรียนรู้ในช่วงชั้นที่ 2 แต่จะมีความต่อเนื่องกัน

3.2.2 ด้านทักษะ หรือกระบวนการ มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 1 จะเป็นพื้นฐาน และต่อเนื่องกับมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 2

3.2.3 ด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม มาตรฐานการเรียนรู้ในช่วงชั้นที่ 2 จะมีความลุ่มลึกมากกว่ามาตรฐานการเรียนรู้ในช่วงชั้นที่ 1

ปัญหาและแนวทางแก้ไข

1. การศึกษาคำศัพท์ที่ปรากฏอยู่ในมาตรฐานการเรียนรู้ ช่วงชั้นที่ 1 – 2 ของทุกสาระ คณะอนุกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยฯศึกษาเฉพาะจากนิยามศัพท์ที่ปรากฏอยู่ใน“เอกสารประกอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 คู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย” เท่านั้น ทำให้ไม่เข้าใจคำบางคำที่ปรากฏในมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 1 – 2 และไม่สามารถค้นคว้าหาความหมายของคำศัพท์เหล่านั้นจากแหล่งอื่น ๆ ได้ จึงควรให้ความหมายของคำศัพท์ที่ควรทำความเข้าใจมากขึ้น

3.3 สภาพ ปัญหาและแนวทางแก้ไขของขั้นตอนที่ 3 การศึกษาขอบข่ายเนื้อหาภาษาไทย เกี่ยวกับการอ่าน การเขียน การฟัง การดู การพูด หลักการใช้ภาษา วรรณคดีและวรรณกรรม ระดับประถมศึกษา

สภาพ

1. คณะอนุกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยฯศึกษาวรรณคดีและวรรณกรรมที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษา โดยศึกษาจากหนังสือต่าง ๆ ได้แก่

1.1 หนังสือรางวัลดีเด่นจากการประกวดหนังสือดีเด่นของคณะกรรมการพัฒนาหนังสือแห่งชาติ ตามรายชื่อที่เสนอแนะสำหรับอ่านเพิ่มเติมและเสริมประสบการณ์ ระดับประถมศึกษา ใน“เอกสารประกอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 คู่มือการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย”

1.2 สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน โดยพระประสงค์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

1.3 สารานุกรมของสำนักพิมพ์ต่าง ๆ

1.4 วารสารต่าง ๆ ที่มีบทความ สารคดี เรื่องสั้นที่น่าสนใจ

1.5 หนังสือนิทานของสำนักพิมพ์ต่าง ๆ

1.6 หนังสือวันเด็กปีพุทธศักราช 2540 – 2546

ปัญหาและแนวทางแก้ไข

1. การศึกษาขอบข่ายเนื้อหาจากหนังสือเรียนภาษาไทยชุดพื้นฐานภาษา ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการมีประโยชน์ในส่วนของสาระที่ 4 หลักการใช้ภาษา และสาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม เพราะในหนังสือชุดพื้นฐานภาษามีเนื้อหาเกี่ยวกับหลักการใช้ภาษาและวรรณคดีและวรรณกรรม แต่สาระที่ 1 การอ่าน สาระที่ 2 การเขียน และสาระที่ 3 การฟัง การดู และการพูด มีเนื้อหาไม่มากนัก คณะอนุกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยจึงต้องศึกษาขอบข่ายเนื้อหาของทุกสาระอย่างละเอียดจากเอกสาร ตำราต่าง ๆ เช่น บรรณนิทัศน์หนังสือและสื่อการเรียนรู้สำหรับครู ที่เสนอแนะในเอกสาร “การจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544” หรือเอกสาร ตำราต่าง ๆ ที่ฝ่ายวิชาการของสถานศึกษาจัดเตรียมให้ หรือเอกสาร ตำราต่าง ๆ ที่คณะอนุกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยมี

3.4 สภาพ ปัญหาและแนวทางแก้ไขของขั้นตอนที่ 4 การกำหนดสาระการเรียนรู้ช่วงชั้น

สภาพ

1. คณะอนุกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยฯ กำหนดสาระการเรียนรู้ช่วงชั้นโดยละเอียด เพื่อให้สามารถกำหนดเป็นสาระการเรียนรู้รายปีได้สะดวก

2. คณะอนุกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยฯ ในช่วงชั้นเดียวกันช่วยกันกำหนดสาระการเรียนรู้ช่วงชั้น เนื่องจากคณะอนุกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยฯ แต่ละคนมีประสบการณ์สอน คนละ 1 ระดับชั้น หรือ 2 ระดับชั้น จึงทราบขอบข่ายสาระการเรียนรู้และพัฒนาการตามวัยของเด็กจึงช่วยกันกำหนดสาระการเรียนรู้ช่วงชั้นเพื่อใช้ประโยชน์จากประสบการณ์ของทุกคนให้เกิดประโยชน์สูงสุด

3. การกำหนดวรรณคดีและวรรณกรรมที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และวรรณคดีตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ คณะอนุกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยฯ กำหนดวรรณคดีและวรรณกรรมของแต่ละชั้นปี โดยมีการสอบถามในช่วงชั้นเดียวกันและต่างช่วงชั้นกัน เพื่อกำหนดวรรณคดีและวรรณกรรมให้เหมาะสมกับพัฒนาการและวัยของผู้เรียน และมีลำดับความยากง่ายไม่ซ้ำซ้อนกัน

4. คณะอนุกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยฯ มีความคิดเห็นว่าการกำหนดสาระการเรียนรู้ช่วงชั้น สาระที่ 1 การอ่านแล้ว กำหนดสาระการเรียนรู้รายปี สาระที่ 1 การอ่าน และกำหนดผลการเรียนรู้รายปี สาระที่ 1 การอ่าน ต่อเนื่องกันจะทำให้สามารถกำหนดสาระการเรียนรู้รายปี และกำหนดผลการเรียนรู้รายปีได้รวดเร็วขึ้น เนื่องจากมีความเข้าใจต่อเนื่องกัน

5. การกำหนดวรรณคดีและวรรณกรรมที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และวรรณคดีตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ จำเป็นต้องเตรียมหนังสือ วารสาร เอกสารที่มีวรรณคดีและวรรณกรรมที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้เป็นจำนวนมาก และเตรียมวรรณคดีและวรรณกรรมตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการให้ครบถ้วนทุกเรื่อง เพื่อความสะดวกในการตัดสินใจและสามารถกำหนดวรรณคดีและวรรณกรรมได้อย่างเหมาะสมกับผู้เรียน

ปัญหาและแนวทางแก้ไข

1. การเขียนสาระการเรียนรู้ต้องเขียนเป็นคำนาม แต่คณะอนุกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยฯ มักเขียนเป็นคำกริยา เช่น “การอ่านจับใจความ” มักเขียนเป็น “อ่านจับใจความ” และคณะอนุกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยฯ มักใช้คำแตกต่างกันในกรณีที่ใช้คำเดียวกัน เช่น

ใช้คำว่า “การจับใจความจากเรื่องที่อ่าน” เมื่อเขียนอีกครั้งหนึ่งจะเขียนว่า “การแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อเรื่องที่อ่าน” ผู้วิจัยต้องให้คำแนะนำให้ระมัดระวังในการใช้คำต้องให้เหมือนกัน

2. ปัญหาต่อเนื่องมาจากขั้นตอนที่ 2 การศึกษาสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ที่กำหนดให้ศึกษา “คำศัพท์ที่ปรากฏอยู่ในมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 1 – 2 ของทุกสาระว่ามีคำใดบ้างที่ไม่เข้าใจ โดยศึกษาความหมายของแต่ละคำ” ซึ่งคณะกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยฯ ศึกษาเฉพาะจากนิยามศัพท์ที่ปรากฏอยู่ใน “เอกสารประกอบหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 คู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย” เท่านั้น ทำให้ไม่เข้าใจคำบางคำที่ปรากฏในมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 1 – 2 และไม่ได้ค้นคว้าหาความหมายของคำศัพท์เหล่านั้นจากแหล่งอื่น ๆ ได้ จึงไม่สามารถกำหนดสาระการเรียนรู้ช่วงชั้นได้ และในขั้นตอนที่ 3 การศึกษาขอบข่ายเนื้อหาภาษาไทยเกี่ยวกับการอ่าน การเขียน การฟัง การดู การพูด หลักการใช้ภาษา วรรณคดีและวรรณกรรม ในระดับประถมศึกษาที่กำหนดให้ “ศึกษาขอบข่ายเนื้อหาจากหนังสือเรียนภาษาไทยชุดพื้นฐานภาษา” ซึ่งมีเนื้อหาที่ไม่ครอบคลุมตามมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น ทำให้ไม่เข้าใจขอบข่ายเนื้อหาที่ต้องกำหนดเป็นสาระการเรียนรู้ช่วงชั้น จึงจำเป็นต้องศึกษานิยามศัพท์ของคำทุกคำที่ไม่เข้าใจจากหนังสือ เอกสาร ตำราต่าง ๆ

3.5 สภาพ ปัญหาและแนวทางแก้ไขของขั้นตอนที่ 5 การกำหนดสาระการเรียนรู้รายปี

สภาพ

1. การกำหนดสาระการเรียนรู้รายปีสาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม คณะอนุกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยฯ สามารถกำหนดได้อย่างรวดเร็วเพราะในขั้นตอนที่ 3 การศึกษาขอบข่ายเนื้อหาภาษาไทยเกี่ยวกับ การอ่าน การเขียน การฟัง การดู การพูด หลักการใช้ภาษา วรรณคดีและวรรณกรรม ระดับประถมศึกษา

2. เมื่อกำหนดรายชื่อวรรณคดีและวรรณกรรมของแต่ละชั้นปีแล้ว คณะอนุกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยฯ ทำตารางตรวจสอบความสอดคล้องของรายชื่อวรรณคดีและวรรณกรรมกับวิสัยทัศน์ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และประกาศกระทรวงศึกษาธิการ และทำตารางตรวจสอบความสอดคล้องของสาระการเรียนรู้รายปีกับวิสัยทัศน์และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษา

ปัญหาและแนวทางแก้ไข

1. จากปัญหาของขั้นตอนที่ 2 การศึกษาสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 คณะอนุกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยฯ ไม่เข้าใจคำบางคำที่ปรากฏในมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 1 – 2 และปัญหาของขั้นตอนที่ 3 การศึกษาขอบข่ายเนื้อหาภาษาไทยเกี่ยวกับ การอ่าน การเขียน การฟัง การดู การพูด หลักการใช้ภาษา วรรณคดีและวรรณกรรม ระดับประถมศึกษา คณะอนุกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยฯ ไม่เข้าใจขอบข่ายเนื้อหาที่ต้องกำหนดเป็นสาระการเรียนรู้ช่วงชั้น ทำให้ไม่สามารถกำหนดสาระการเรียนรู้รายปีได้ คณะอนุกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยฯ จึงต้องศึกษาจากเอกสาร ตำราต่าง ๆ เช่น “บรรณนิทัศน์หนังสือและสื่อการเรียนรู้สำหรับครู” ที่เสนอแนะในเอกสาร “การจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544” หรือเอกสาร ตำราต่าง ๆ ที่ฝ่ายวิชาการของสถานศึกษาจัดเตรียมให้ หรือ เอกสาร ตำราต่าง ๆ ที่คณะอนุกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยฯ มี

2. ในการกำหนดวรรณคดีและวรรณกรรม คณะอนุกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยไม่ได้จำแนกประเภทของวรรณคดีและวรรณกรรมไว้ขั้นตอนที่ 3 การศึกษาขอบข่ายเนื้อหาภาษาไทยเกี่ยวกับการอ่าน การเขียน การฟัง การดู การพูด หลักการใช้ภาษา วรรณคดี และวรรณกรรม ในระดับประถมศึกษา เมื่อถึงขั้นตอนที่ 5 การกำหนดสาระการเรียนรู้รายปี ทำให้ประสบปัญหาวรรณคดีและวรรณกรรมที่กำหนดไว้ไม่ครบทุกประเภทตามที่กำหนดในสาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม คณะอนุกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย จึงต้องกำหนดวรรณคดีและวรรณกรรมที่กำหนดเพิ่มเติมเพื่อให้ครบทุกประเภทตามที่ระบุในสาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม โดยช่วงชั้นที่ 1 กำหนดเป็นนิทาน (นิทาน , นิทานชาดก , นิทานอีสป) เรื่องสั้น , สารคดี , บทความ , บทร้อยกรอง และบทละคร สำหรับช่วงชั้นที่ 2 กำหนดเป็น นิทาน , ตำนาน , เรื่องสั้น , สารคดี , บทความ , พงศาวดาร , ภาพยนตร์ , กลอน , โคลง และบทละคร

3. คณะอนุกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ค้นคว้าเกี่ยวกับเนื้อหาสาระที่กำหนดในหนังสือเรียนชุดพื้นฐานภาษา ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ทำให้กำหนดสาระการเรียนรู้รายปีตามที่กำหนดในหนังสือเรียนชุดพื้นฐานภาษา ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ผู้วิจัยต้องให้คำแนะนำให้พิจารณา กำหนดตามลักษณะและความสามารถของผู้เรียนในสถานศึกษา และควรคำนึงว่าเมื่อกำหนดสาระการเรียนรู้รายปีของทั้ง 3 ชั้นปีในช่วงชั้นนั้น ๆ แล้วผู้เรียนจะมีผลการเรียนรู้ตามที่มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นกำหนดโดยไม่จำเป็นต้องเหมือนกับที่กำหนดในหนังสือเรียนชุดพื้นฐานภาษา ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ

3.6 สภาพ ปัญหาและแนวทางแก้ไขของขั้นตอนที่ 6 การกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี สภาพ

1. เมื่อกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีแล้วคณะอนุกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ทำตารางตรวจสอบความสอดคล้องของผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีกับวิสัยทัศน์และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษา

ปัญหาและแนวทางแก้ไข

1. คณะอนุกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีโดยเทียบเคียงจากสาระการเรียนรู้รายปี โดยสาระที่ 1 การอ่าน สาระที่ 2 การเขียน และสาระที่ 3 การฟัง การดูและการพูดนั้น ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี 1 ข้อ จะสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้รายปี 1 ข้อ แต่สาระที่ 4 หลักการใช้ภาษาและสาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม มีจำนวนข้อสาระการเรียนรู้รายปีมาก หากกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีตามจำนวนข้อสาระการเรียนรู้รายปี จะทำให้มีผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีมากและละเอียดเกินไป ดังนั้นในสาระที่ 4 หลักการใช้ภาษา และสาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรมคณะอนุกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย จึงรวมผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีข้อที่สามารถรวมกันได้ เพื่อให้ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีมีจำนวนข้อไม่มากเกินไป

2. ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีมี 3 ส่วน ได้แก่ ความรู้ ทักษะกระบวนการ และคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยม แต่เนื่องจากคณะอนุกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีจากการเทียบเคียงจากสาระการเรียนรู้ พบว่ามีผลการเรียนรู้รายปีเฉพาะในส่วนที่เป็นความรู้ ทักษะกระบวนการ จะไม่ปรากฏผลการเรียนรู้รายปีที่เป็นคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยม จึงต้องเขียนผลการเรียนรู้รายปีที่เป็นคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมโดยเทียบเคียงจากมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น

3.7 สภาพ ปัญหาและแนวทางแก้ไขของขั้นตอนที่ 7 การตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่าง สาระการเรียนรู้รายปีกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี

สภาพ ปัญหาและแนวทางแก้ไข

1. คณะอนุกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยฯ ตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่าง
สาระการเรียนรู้รายปีกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีโดยนำผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีจากขั้นตอนที่ 6
การกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี มาเขียนให้สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้รายปีจากขั้นตอนที่ 5
การกำหนดสาระการเรียนรู้รายปี โดยผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี 1 ข้อ จะสัมพันธ์กับสาระการเรียนรู้รายปี
1 ข้อ แต่สาระที่ 4 หลักการใช้ภาษาและสาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรมนั้น ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง 1 ข้อ
จะสัมพันธ์กับสาระการเรียนรู้รายปีหลายข้อ เพื่อไม่ให้เกิดความสับสนควรตรวจสอบ ความสัมพันธ์ระหว่าง
สาระการเรียนรู้รายปีกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีเป็นรายสาระไป หลังจากกำหนดผลการเรียนรู้
ที่คาดหวังรายปี ในขั้นตอนที่ 6 และ การกำหนดสาระการเรียนรู้รายปี ในขั้นตอนที่ 5 ของสาระนั้น ๆ
เรียบร้อยแล้ว

3.8 สภาพ ปัญหาและแนวทางแก้ไขของขั้นตอนที่ 8 การจัดทำคำอธิบายรายวิชา

สภาพ ปัญหาและแนวทางแก้ไข

1. โรงเรียนอุดมวิทยา อ.บ้านโป่ง จ.ราชบุรี กำหนดให้เขียนคำอธิบายรายวิชาเป็น 4 ย่อหน้า
ได้แก่

- ย่อหน้าที่ 1 ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง
- ย่อหน้าที่ 2 สาระการเรียนรู้
- ย่อหน้าที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนรู้
- ย่อหน้าที่ 4 การวัดและประเมินผล

คณะอนุกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยฯ เขียนคำอธิบายรายวิชาเป็น 4 ย่อหน้าดังกล่าว
แล้วพบปัญหาว่า ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและสาระการเรียนรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยมีความคล้าย
กันมาก และกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยกำหนดให้สาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรมเป็นสาระหลักใน
การจัดการเรียนรู้

คณะอนุกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยฯ จึงปรับวิธีเขียนคำอธิบายรายวิชาเป็น 7 ย่อหน้า
ดังนี้

- ย่อหน้าที่ 1 ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและสาระการเรียนรู้สาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม
- ย่อหน้าที่ 2 ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและสาระการเรียนรู้สาระที่ 1 การอ่าน
- ย่อหน้าที่ 3 ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและสาระการเรียนรู้สาระที่ 2 การเขียน
- ย่อหน้าที่ 4 ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและสาระการเรียนรู้สาระที่ 3 การฟัง การดูและการพูด
- ย่อหน้าที่ 5 ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและสาระการเรียนรู้สาระที่ 4 หลักการใช้ภาษา
- ย่อหน้าที่ 6 กระบวนการจัดการเรียนรู้
- ย่อหน้าที่ 7 การวัดและประเมินผล

3.9 สภาพ ปัญหาและแนวทางแก้ไขของขั้นตอนที่ 9 การจัดทำหน่วยการเรียนรู้

สภาพ

1. เนื่องจากกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยกำหนดให้สาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรมเป็นสาระหลักในการจัดการเรียนรู้ คณะอนุกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยจึงพิจารณาจำแนกผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและสาระการเรียนรู้ของสาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรมที่มีเนื้อหา สาระ ข้อคิดที่คล้ายกันจัดเป็นหน่วยการเรียนรู้เดียวกัน ซึ่งวรรณคดีและวรรณกรรมของแต่ละหน่วยการเรียนรู้ประกอบด้วย

1.1 วรรณคดีและวรรณกรรมที่มีความยาว 1 เรื่อง ซึ่งอาจเป็นบทร้อยแก้วประเภทนิทาน ตำนาน บทความ สารคดี หรือเป็นบทร้อยกรองที่เป็นวรรณคดีหรือบทละคร

1.2 วรรณคดีและวรรณกรรมที่เป็นเรื่องสั้น ๑ 2 เรื่อง โดยเป็นบทร้อยกรอง 1 เรื่อง และบทร้อยแก้ว 1 เรื่อง

เมื่อจำแนกผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและสาระการเรียนรู้ของสาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรมที่มีเนื้อหา สาระ ข้อคิดที่คล้ายกันจัดเป็นหน่วยการเรียนรู้เดียวกันแล้ว ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 4 สามารถจัดทำหน่วยการเรียนรู้ได้ 8 หน่วยการเรียนรู้ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สามารถจัดทำหน่วยการเรียนรู้ได้ 6 หน่วยการเรียนรู้และ 7 หน่วยการเรียนรู้ ตามลำดับ

2. สำหรับสาระที่ 1 การอ่าน สาระที่ 2 การเขียน สาระที่ 3 การฟัง การดู และการพูด และสาระที่ 4 หลักการใช้ภาษา คณะอนุกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยฯ พิจารณาจัดทำเป็นหน่วยการเรียนรู้ตามลำดับความยากง่าย และพิจารณาให้สอดคล้องกับสาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรมที่จัดทำหน่วยการเรียนรู้ไว้แล้ว จะได้หน่วยการเรียนรู้ที่แต่ละหน่วยการเรียนรู้ที่ประกอบด้วย 5 สาระที่มีความสัมพันธ์ สอดคล้องกันเป็นหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

3. คณะอนุกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยฯ พิจารณาหน่วยการเรียนรู้ทั้งหมดที่จัดทำแล้ว แบ่งเป็นหน่วยการเรียนรู้สำหรับภาคเรียนที่ 1 และภาคเรียนที่ 2 แล้วกำหนดเวลาเรียนของแต่ละหน่วยการเรียนรู้ โดยคำนวณจากเวลาเรียนทั้งหมดของแต่ละภาคเรียน และทุกหน่วยการเรียนรู้ควรมีเวลาเรียนใกล้เคียงกัน

4. การตั้งชื่อหน่วยการเรียนรู้คณะอนุกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยฯ จะตั้งชื่อตามเนื้อหาสาระของวรรณคดีและวรรณกรรมของหน่วยการเรียนรู้ นั้น ๆ

5. พิจารณาหน่วยการเรียนรู้ทุกหน่วยการเรียนรู้เพื่อจัดลำดับความยากง่ายและความเหมาะสมของช่วงเวลา เช่น ช่วงเดือนมิถุนายน เรียนบทละคร เรื่องพระอภัยมณี ประวัติของสุนทรภู่ , ช่วงเดือนธันวาคม เรียนการเขียนบัตริอวยพร

6. กำหนดหัวข้อเรื่องและหัวเรื่องย่อย โดย 1 หน่วยการเรียนรู้ประกอบด้วย 5 หัวข้อเรื่องตามสาระทั้ง 5 ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

7. กำหนดหัวข้อย่อยที่ควรปรากฏอยู่ในทุกหน่วยการเรียนรู้ ได้แก่

1. วรรณคดีและวรรณกรรม

1.1 วรรณคดีและวรรณกรรมที่มีความยาว 1 เรื่อง ซึ่งอาจเป็นบทร้อยแก้วประเภทนิทาน ตำนาน บทความ สารคดี หรือเป็นบทร้อยกรองที่เป็นวรรณคดีหรือบทละคร

1.2 วรรณคดีและวรรณกรรมที่เป็นบทร้อยกรองสั้น ๑ 1 เรื่อง

1.3 วรรณคดีและวรรณกรรมที่เป็นบทร้อยแก้วสั้น ๑ 1 เรื่อง

2. การอ่าน

- 2.1 การอ่านในใจทร้อยแก้ว
- 2.2 การอ่านในใจทร้อยกรอง
- 2.3 การอ่านออกเสียงบทร้อยแก้ว
- 2.4 การอ่านออกเสียงบทร้อยกรอง
- 2.5 มารยาทการอ่าน

3. การเขียน

- 3.1 การเขียนตัวเลขไทย
- 3.2 การคัดลายมือ
- 3.3 มารยาทการเขียน

4. การฟัง การดู และการพูด

- 4.1 การฟัง
- 4.2 การพูด
- 4.3 การท่องจำบทร้อยกรอง
- 4.4 มารยาทการฟัง การดู และการพูด

5. หลักการใช้ภาษา

8. การกำหนดหัวข้อย่อยของแต่ละหัวข้อเป็นไปตามที่กำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและสาระการเรียนรู้ของหน่วยการเรียนรู้ นั้น ๆ และมีความสอดคล้องสัมพันธ์กันของสาระทั้ง 5 สาระ

จากการกำหนดหัวข้อย่อยของแต่ละหัวข้อให้มีความสอดคล้องสัมพันธ์กันของสาระทั้ง 5 สาระ และเป็นไปตามที่กำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและสาระการเรียนรู้ของหน่วยการเรียนรู้ นั้น ๆ ลักษณะหัวข้อเรื่อง และหัวข้อย่อยของหน่วยการเรียนรู้เป็นดังนี้

1. วรรณคดี / วรรณกรรม

- 1.1 เรื่องสั้น เรื่องสุนทรภู่
- 1.2 โคลงสี่สุภาพพจนานุกรม
- 1.3 บทละครพระอภัยมณี ตอน สุดสาครเข้าเมืองผีดิบ

2. การอ่าน

- 2.1 การอ่านในใจและการอ่านออกเสียงเรื่องสั้น เรื่องสุนทรภู่ โคลงสี่สุภาพพจนานุกรม และบทละคร เรื่อง พระอภัยมณี ตอน สุดสาครเข้าเมืองผีดิบ
- 2.2 การอ่านในใจและอ่านออกเสียงบทละคร เรื่องพระอภัยมณี
- 2.3 การท่องจำโคลงสี่สุภาพพจนานุกรม
- 2.4 มารยาทการอ่านและนิสัยรักการอ่าน

3. การเขียน

- 3.1 การเขียนเรียงความเรื่องความดีที่ฉันทำ
- 3.2 การเขียนบันทึกความรู้เกี่ยวกับประวัติและผลงานของสุนทรภู่
- 3.3 การคัดลายมือแบบอาลักษณ์บทละคร เรื่องพระอภัยมณี
- 3.4 การเขียนตัวเลขไทย
- 3.5 มารยาทการเขียนและนิสัยรักการเขียน

4. การฟัง การดู และการพูด
 - 4.1 การฟังเรื่องสุนทรภู่กวีเอกของโลก
 - 4.2 การพูดเรื่องตัวละครในวรรณคดีไทยที่ชอบ
 - 4.3 มารยาทการฟัง การดูและการพูด
5. หลักการใช้ภาษา
 - 5.1 การสะกดคำ
 - การผันวรรณยุกต์อักษรกลาง สูง ต่ำ
 - 5.2 การอ่านและเขียนคำ
 - คำควบกล้ำ
 - คำที่มีตัวการันต์
 - คำอักษรนำ
 - 5.3 การใช้พจนานุกรม

ปัญหาและแนวทางแก้ไข

1. เนื่องจากผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและสาระการเรียนรู้ของแต่ละสาระมีจำนวนมาก ทำให้คณะกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยฯ สืบสนว่าผลการเรียนรู้และสาระการเรียนรู้ข้อใดได้จำแนกเป็นหน่วยการเรียนรู้แล้ว และข้อใดยังไม่ได้จำแนก ดังนั้นเมื่อจำแนกผลการเรียนรู้และสาระการเรียนรู้แล้ว จึงควรตรวจสอบว่าได้จำแนกผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและสาระการเรียนรู้ไว้ในหน่วยการเรียนรู้แล้วครบทุกข้อ

3.10 สภาพ ปัญหาและแนวทางแก้ไขของขั้นตอนที่ 10 การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วยการเรียนรู้

สภาพ

1. ขั้นตอนที่ 10 มีคำอธิบายเกี่ยวกับกระบวนการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ซึ่งมีความซ้ำซ้อนกับคำอธิบายในคู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย คณะอนุกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยฯ จึงเห็นควรให้ตัดคำอธิบายนั้นออก และแนะนำให้ศึกษาจาก “เอกสารประกอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 คู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย”

2. ขั้นตอนที่ 10 ควรมีตัวอย่างเครื่องมือการวัดและประเมินการเรียนรู้ที่หลากหลายพร้อมเกณฑ์การประเมินด้วย

3. คณะอนุกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยฯ มีความเห็นว่าควรจัดกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยลักษณะการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ ดังนี้

3.1 จัดกิจกรรมให้นักเรียนสร้างองค์ความรู้โดยบูรณาการทักษะการอ่าน การเขียน การฟัง การดู และการพูดโดยใช้วรรณคดีและวรรณกรรมเป็นหลักทำให้เกิดทักษะดังกล่าว และเชื่อมโยงกับหลักการใช้ภาษา

3.2 ไม่ใช้วิธีการสอนแบบบรรยาย และการให้นักเรียนศึกษาจากใบความรู้ เพราะไม่สร้างความสนใจของนักเรียน

3.3 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้จะใช้เกม เพลง ปริศนาคำทาย เพื่อสร้างความสนใจให้นักเรียน เรียนรู้อย่างสนุกสนาน และกระตุ้นให้นักเรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง เพราะจะทำให้นักเรียนเข้าใจสิ่งที่เรียนรู้ ได้ง่ายและมีความคงทนในสิ่งที่เรียนรู้

3.4 ฝึกความเข้าใจในสิ่งที่เรียนรู้โดยใช้เกม แบบฝึกหัด และแบบฝึก

3.5 สื่อการเรียนรู้ที่ใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้จะเป็นสื่อการเรียนรู้ที่เน้นความประหยัด สามารถสร้างได้ในเวลาอันจำกัด และให้นักเรียนช่วยสร้างสื่อการเรียนรู้ได้

3.5 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้จะให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมกลุ่มอย่างน้อยภาคเรียนละ 2 ครั้งและสร้างผลงานอย่างน้อย 1 ชิ้นเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษา

3.6 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้จะให้นักเรียนได้มีโอกาสศึกษา ค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ได้แก่ หนังสือ อินเทอร์เน็ต เพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่าน คิด วิเคราะห์ และเขียนของผู้เรียน

3.7 ประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง โดยทุกแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้รายหน่วยการเรียนรู้ มีการประเมินตามสภาพจริง ดังนี้

3.7.1 ประเมินการอ่านในใจ มีทุกหน่วยการเรียนรู้โดยเป็นบทร้อยแก้วหรือบทร้อยกรอง

3.7.2 ประเมินการอ่านออกเสียง มีทุกหน่วยการเรียนรู้โดยเป็นบทร้อยแก้วหรือบทร้อยกรอง

3.7.3 ประเมินการท่องจำบทร้อยกรอง มีอย่างน้อยภาคเรียนละ 2 หน่วยการเรียนรู้

3.7.4 ประเมินการเขียน มีทุกหน่วยการเรียนรู้

3.7.5 ประเมินการคัดลายมือ เป็นร้อยแก้วหรือร้อยกรองมีอย่างน้อยภาคเรียนละ 2 หน่วยการเรียนรู้

3.7.6 ประเมินการฟัง เป็นร้อยแก้วหรือร้อยกรองมีทุกหน่วยการเรียนรู้

3.7.7 ประเมินการพูด มีทุกหน่วยการเรียนรู้

3.7.8 ประเมินหลักการใช้ภาษา มีทุกหน่วยการเรียนรู้

3.7.9 ประเมินผลการปฏิบัติ ในกรณีให้นักเรียนปฏิบัติงานกลุ่ม หรืองานเดี่ยว มีอย่างน้อยภาคเรียนละ 2 หน่วยการเรียนรู้

3.7.10 ประเมินผลงานที่นักเรียนสร้างขึ้น มีอย่างน้อยภาคเรียนละ 2 หน่วยการเรียนรู้

จากการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงดังกล่าว คณะอนุกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยฯ จึงต้องกำหนดวรรณคดีและวรรณกรรมเพื่อใช้ในการประเมินการอ่านในใจ การอ่านออกเสียง การท่องจำบทร้อยกรอง การคัดลายมือ การฟัง และกำหนดประเด็นในการประเมินการเขียน การพูด ผลการปฏิบัติ และผลงาน ให้สอดคล้องกับหัวข้อย่อยของหน่วยการเรียนรู้ นั้น ๆ

4. เมื่อเขียนแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แล้วตรวจสอบความสอดคล้องสัมพันธ์กันระหว่างจุดประสงค์การเรียนรู้ หัวข้อเรื่องและหัวข้อย่อย กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการจัดการเรียนรู้ และเครื่องมือวัดผลการเรียนรู้

5. เครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ทุกชิ้นใช้ตัวเลขไทยเพื่อให้เป็นไปตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ว่า “เห็นคุณค่าของการใช้ตัวเลขไทย” และคำถามในเครื่องมือประเมินทุกชิ้นจะเน้นความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์และการประเมินค่ามากกว่าความรู้ ความจำ

6. เมื่อคณะกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยฯ จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วยการเรียนรู้ของตลอดปีเรียบร้อยแล้ว ได้ทำตารางตรวจสอบความสมบูรณ์ของแผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วยการเรียนรู้ ดังนี้

6.1 ตารางตรวจสอบความสอดคล้องของแผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วยการเรียนรู้กับวิสัยทัศน์และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษา

จากขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์วิสัยทัศน์และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษา ได้วิเคราะห์ว่า กระบวนการจัดการเรียนรู้จะต้องมีลักษณะอย่างไร เมื่อจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วยการเรียนรู้แล้ว จึงตรวจสอบว่ากระบวนการจัดการเรียนรู้ของแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วยการเรียนรู้มีลักษณะตามที่วิเคราะห์ไว้หรือไม่

6.2 ตารางแสดงรายการเครื่องมือประเมินของแต่ละหน่วยการเรียนรู้

จากการจัดทำเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง 10 ประเภทดังกล่าวในข้อ 3.7 เมื่อจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วยการเรียนรู้แล้วจึงตรวจสอบว่า แต่ละหน่วยการเรียนรู้มีเครื่องมือประเมินอะไรบ้าง

6.3 ตารางแสดงเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของแต่ละหน่วยการเรียนรู้

จากการกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีในขั้นตอนที่ 6 เมื่อจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วยการเรียนรู้แล้วจึงตรวจสอบว่า ผลการเรียนรู้รายปีแต่ละข้อสามารถประเมินผู้เรียนได้โดยใช้เครื่องมือประเมินชนิดใด และมีการประเมินผลการเรียนรู้ในหน่วยการเรียนรู้ได้บ้าง

6.4 ตารางแสดงเครื่องมือประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษาของแต่ละหน่วยการเรียนรู้

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กำหนดภาระหน้าที่ของผู้สอนว่า ต้องจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษา ดังนั้นเมื่อจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วยการเรียนรู้แล้วจึงตรวจสอบว่า คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษาแต่ละข้อสามารถประเมินผู้เรียนได้โดยใช้เครื่องมือประเมินชนิดใด และมีการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษาในหน่วยการเรียนรู้ได้บ้าง

6.5 ตารางแสดงเครื่องมือประเมินความสามารถในการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียนของแต่ละหน่วยการเรียนรู้

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กำหนดภาระหน้าที่ของผู้สอนว่า ต้องจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีความสามารถในการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน ดังนั้นเมื่อจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วยการเรียนรู้แล้วจึงตรวจสอบว่า ความสามารถในการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียนสามารถประเมินผู้เรียนได้โดยใช้เครื่องมือประเมินชนิดใด และมีการประเมินความสามารถในการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียนในหน่วยการเรียนรู้ได้บ้าง

ปัญหาและแนวทางแก้ไข

1. การเขียนกิจกรรมการเรียนรู้ในบางหน่วยการเรียนรู้ไม่สามารถเขียนกิจกรรมการเรียนรู้ให้ทุกหัวข้อย่อยสัมพันธ์กันได้ หรือมีหัวข้อย่อยมากเกินไปกว่าที่จะจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในเวลาที่มีจำกัดได้ต้องมี

การลดหรือเพิ่มหัวข้อย่อย เช่น กำหนดให้มีหัวข้อย่อย “การเขียนเรียงความ” แต่ไม่สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียนฝึกเขียนเรียงความได้เนื่องจากการเขียนเรียงความต้องใช้เวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มาก จึงปรับเปลี่ยนให้หัวข้อย่อย “การเขียนเรียงความ” ไปอยู่ในหน่วยการเรียนรู้อื่น

2. การเขียนกิจกรรมการเรียนรู้หากไม่เข้าใจเนื้อหาเรื่องนั้น ๆ อย่างถ่องแท้จะเขียนกิจกรรมการเรียนรู้ได้ไม่ครอบคลุมเนื้อหา ดังนั้นขั้นตอนที่ 3 การศึกษาขอบข่ายเนื้อหาภาษาไทยเกี่ยวกับการอ่าน การเขียน การฟัง การดู การพูด หลักการใช้ภาษา วรรณคดีและวรรณกรรม ในระดับประถมศึกษา จึงต้องศึกษาขอบข่ายเนื้อหาของทุกสาระอย่างละเอียด

3. การเขียนกิจกรรมการเรียนรู้และการสร้างเครื่องมือประเมินต่าง ๆ คณะอนุกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยจะคิดกิจกรรมและออกแบบเครื่องมือประเมินได้น่าสนใจและสนุกสนานในหน่วยการเรียนรู้แรก ๆ แต่เมื่อเขียนกิจกรรมการเรียนรู้และสร้างเครื่องมือประเมินในหน่วยการเรียนรู้หลัง ๆ จะคิดกิจกรรมการเรียนรู้และออกแบบเครื่องมือประเมินไม่ค่อยได้ จึงแก้ปัญหาโดยการศึกษาค้นคว้าจากหนังสือ เอกสารต่าง ๆ ที่มีกิจกรรมการเรียนรู้การสอนและเครื่องมือประเมินเสนอแนะไว้เพื่อใช้เป็นแนวทางในการเขียนกิจกรรมการเรียนรู้และสร้างเครื่องมือประเมิน

จากการสังเกตอย่างมีส่วนร่วมเกี่ยวกับสภาพและปัญหาในการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 1 – 2 และสอบถามอย่างไม่เป็นทางการถึงปัญหาและแนวทางแก้ไขของคณะอนุกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยที่มีต่อแต่ละขั้นตอนของรูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 1 – 2 สรุปได้ว่าควรมีการปรับเปลี่ยนคำอธิบายและตัวอย่างของขั้นตอนที่ 1 ขั้นตอนที่ 4 – ขั้นตอนที่ 10 ส่วนขั้นตอนที่ 2 และขั้นตอนที่ 3 มีการปรับเปลี่ยนคำอธิบายและไม่ต้องมีตัวอย่าง

4. ผลการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) จากการสนทนากลุ่มเมื่อการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษาตามรูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษาเสร็จสิ้นลง เกี่ยวกับความคิดเห็นของคณะอนุกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ที่มีต่อรูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา ความคิดเห็นของคณะอนุกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ที่มีต่อสาระของหลักสูตรสถานศึกษา ที่จัดทำขึ้น สิ่งที่คณะอนุกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ได้รับ และข้อเสนอแนะในการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา

เมื่อจัดการสนทนากลุ่มกับคณะอนุกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย หลังการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา เสร็จสิ้นลง สรุปได้ดังนี้

4.1 ความคิดเห็นของคณะอนุกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ที่มีต่อรูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา คือ

4.1.1 รูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา มีคำอธิบายและตัวอย่าง มีลำดับขั้นตอนที่เหมาะสม ต่อเนื่องกันอย่างเป็นระบบ ทำให้ทราบลำดับการดำเนินการ ก่อนหลัง ช่วยให้จัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา ย่างขึ้น และสามารถตรวจสอบความถูกต้องและข้อบกพร่องของแต่ละขั้นตอนได้

4.1.2 การจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา ควรใช้เวลาในช่วงปิดภาคเรียน ประมาณ 2 เดือนติดต่อกัน เนื่องจากตลอด 1 ปีการศึกษา มีการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษาทุกวัน

อาทิตย์ทำให้การทำงานไม่ต่อเนื่อง เพราะ ครึ่งวันเช้าจะเป็นการทบทวนงานเดิม แล้วครึ่งวันบ่ายจึงสามารถดำเนินการต่อได้ และจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา ได้ไม่มากนักก็หมดเวลา

4.2 ความคิดเห็นของคณะกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยฯ ที่มีต่อสาระของหลักสูตรสถานศึกษา ที่จัดทำขึ้น มีดังนี้

4.2.1 คณะอนุกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยฯ เชื่อมั่นว่าสาระของหลักสูตรสถานศึกษา ที่จัดทำขึ้นจะช่วยให้การจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยของโรงเรียนอุดมวิทยา อ.บ้านโป่ง จ. ราชบุรี มีประสิทธิภาพ ทำให้นักเรียนมีความสุขในการเรียน ทำให้นักเรียนมีผลการเรียนรู้ตามมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษา มีความสามารถในการอ่าน คิด วิเคราะห์ และเขียน และยินดีจะแก้ไขปรับปรุงสาระของหลักสูตรสถานศึกษา หากพบข้อบกพร่อง

4.2.2 สาระของหลักสูตรสถานศึกษา ที่จัดทำขึ้นสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ ช่วงชั้นและสอดคล้องกับวิสัยทัศน์และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษา ทำให้มีความสอดคล้องกับสภาพท้องถิ่นและชุมชน

4.3 สิ่งที่คณะกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยฯ ได้รับ มีดังนี้

4.3.1 คณะอนุกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยฯ มีความรักกัน สามัคคีกันมากขึ้น เพราะต้องช่วยเหลือนกันจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา ด้วยกัน ไม่ได้แบ่งแยกงานกันเด็ดขาดว่าเป็นความรับผิดชอบของใคร ทุกคนต้องช่วยกันจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา ทุกขั้นตอน แม้ว่าต้องแยกกันจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษาในขั้นตอนที่ 7 การตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างสาระการเรียนรู้ รายปีกับ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี ขั้นตอนที่ 8 การจัดทำคำอธิบายรายวิชา ขั้นตอนที่ 9 การจัดทำ หน่วยการเรียนรู้ และขั้นตอนที่ 10 การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วยการเรียนรู้ แต่คณะอนุกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยฯ ทุกคนก็ช่วยกันแนะนำวิธีการทำงาน และช่วยแนะนำ แหล่งความรู้ หาเอกสาร ตำรา หนังสือต่าง ๆ มาศึกษาร่วมกัน

4.3.2 คณะอนุกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยฯ ภูมิใจในตนเองที่มีความมุ่งมั่น การทุ่มเททั้งร่างกายและแรงใจจนกระทั่งสามารถจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา ได้โดยไม่ได้ออกเรียนหลักสูตรสถานศึกษา ของโรงเรียนอื่น ได้กำหนดวรรณคดีและวรรณกรรมที่ใช้จัดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ไม่ต้องใช้หนังสือเรียนชุดพื้นฐานภาษา ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ อีกทั้งได้เรียนรู้วิธีการสร้างแบบฝึก และเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง ทำให้สามารถผลิต เอกสารประกอบการจัดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ไม่ต้องใช้แบบฝึกที่จัดพิมพ์โดยสำนักพิมพ์ต่าง ๆ

4.3.3 คณะอนุกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยฯ มีความรู้เกี่ยวกับภาษาไทยมากขึ้น เนื่องจากการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา คณะอนุกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยฯ ต้องศึกษาทำความเข้าใจเนื้อหาภาษาไทยอย่างถ่องแท้จึงจะสามารถกำหนดสาระการเรียนรู้ช่วงชั้น กำหนด สาระการเรียนรู้รายปี กำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี จัดทำหน่วยการเรียนรู้ และจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วยการเรียนรู้ได้ และคณะอนุกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยฯ เห็นความสำคัญว่า ครูจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาภาษาไทยเป็นอย่างดีจึงจะสามารถจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนได้ อย่างมีประสิทธิภาพ

4.3.4 คณะอนุกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยฯ ได้ร่วมกันจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ทำให้ได้แลกเปลี่ยนเทคนิคการจัดการเรียนรู้ ได้แลกเปลี่ยนวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่น่าสนใจ และนำมาพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของตนเอง

4.3.5 คณะอนุกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยฯ เข้าใจลำดับขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้ และได้ปรับเปลี่ยนตนเองในการจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงมากขึ้น ให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าโดยครูเป็นที่ปรึกษา และจัดกิจกรรมให้นักเรียนสร้างองค์ความรู้

4.3.6 คณะอนุกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยฯ ได้เรียนรู้วิธีการทำงานอย่างเป็นระบบ มีการตรวจสอบการทำงานเพื่อประสิทธิภาพของผลงาน เพราะการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา จะเป็นการดำเนินการที่ต่อเนื่องอย่างเป็นระบบ ขั้นตอนแรกจะเป็นข้อมูลพื้นฐานในการดำเนินการขั้นตอนต่อไป และในแต่ละขั้นตอนจะมีการตรวจสอบการดำเนินการเพื่อความสมบูรณ์ของสาระของหลักสูตรสถานศึกษา

4.3.7 คณะอนุกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยฯ มีความเชื่อมั่นว่าจะสามารถนำรูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา ไปใช้ในการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ ได้ โดยต้องปรับให้เหมาะสมกับธรรมชาติของกลุ่มสาระการเรียนรู้ นั้น ๆ

4.4 ข้อเสนอแนะในการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา มีดังนี้

4.4.1 โรงเรียนควรเตรียมเครื่องอำนวยความสะดวกในการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา ดังนี้

4.4.1.1 เครื่องถ่ายเอกสาร

4.4.1.2 เครื่องคอมพิวเตอร์พร้อมพนักงานพิมพ์ เครื่องพิมพ์เอกสาร (printer)

4.4.1.3 กระดาษ

4.4.2 โรงเรียนควรเตรียมเอกสาร ตำรา และหนังสือต่าง ๆ สำหรับคณะอนุกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยฯ ทุกคน เพื่อใช้ในการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา ดังนี้

4.4.2.1 วิสัยทัศน์และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษา

4.4.2.2 สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

4.4.2.3 เอกสารประกอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย พุทธศักราช 2544 คู่มือการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

4.4.2.4 เอกสาร ตำรา หนังสือที่มีเนื้อหาภาษาไทย เกี่ยวกับการอ่าน การเขียน การฟัง การดู การพูด หลักการใช้ภาษา วรรณคดีและวรรณกรรม ระดับประถมศึกษา เช่น เอกสารตามเสนอแนะในหัวข้อ "วรรณนิทัศน์หนังสือและสื่อการเรียนรู้สำหรับครู" ในเอกสารการจัดสาระการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

4.4.2.5 เอกสาร ตำรา หนังสือที่มีวรรณคดีและวรรณกรรมที่สอดคล้องกับ วิสัยทัศน์และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษา เช่น สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน โดยพระประสงค์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว, หนังสือรางวัลดีเด่นจากการประกวดหนังสือดีเด่นของคณะกรรมการประกวดหนังสือดีเด่น ของคณะกรรมการพัฒนาหนังสือแห่งชาติ ที่เสนอแนะสำหรับอ่านเพิ่มเติม / เสริมประสบการณ์ระดับประถมศึกษา, สารานุกรมของสำนักพิมพ์ต่าง ๆ, วารสารรายเดือนรายสัปดาห์ต่าง ๆ, หนังสือนิทานของสำนักพิมพ์ต่าง ๆ, หนังสือนิทานของสำนักพิมพ์ต่าง ๆ, หนังสือวันเด็ก

4.4.2.6 วรรณคดีตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องวรรณคดีสำหรับจัดการเรียนการสอนภาษาไทย ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

4.4.2.7 เอกสาร ตำรา หนังสือที่มีเทคนิค วิธีการ ตัวอย่างกิจกรรมการเรียนรู้

4.4.2.8 เอกสาร ตำรา หนังสือที่มีเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย หลากหลายรูปแบบทั้งที่เป็นแบบประเมินทักษะต่างๆ และแบบประเมินหลักการใช้ภาษา

4.4.3 ในการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา ผู้บริหารควรให้กำลังใจแก่ คณะอนุกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยฯ และในระหว่างที่มีการจัดทำสาระของหลักสูตร ไม่ควรมอบหมายงานอื่น ๆ ที่ต้องใช้เวลาและพลังสมองมาก เช่น การจัดทำแผนการจัดกิจกรรมโฮมรูม การจัดทำแผนการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน หากจะมีการมอบหมายงานอื่น ๆ ควรเป็นงานที่ใช้เวลาน้อย ๆ หรือไม่ต้องใช้พลังสมองมาก เช่น การรับลงทะเบียนนักเรียนภาคฤดูร้อน เพื่อคณะอนุกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยฯ จะได้จัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษาได้อย่างต่อเนื่องและไม่เกิดความเครียด ที่ต้องใช้พลังสมองคิดสร้างสรรค์งานหลาย ๆ อย่างในเวลาเดียวกัน

จากการสนทนากลุ่มเมื่อการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา ตามรูปแบบเสร็จสิ้นลง เกี่ยวกับความคิดเห็นของคณะอนุกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยฯ ที่มีต่อรูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา ความคิดเห็นของคณะอนุกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยฯ ที่มีต่อสาระของหลักสูตรสถานศึกษา ที่จัดทำขึ้น สิ่งที่คณะอนุกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยฯ ได้รับ และข้อเสนอแนะในการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา สรุปได้ว่ารูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา ประกอบด้วย 10 ขั้นตอนมีคำอธิบายและตัวอย่าง มีลำดับ ขั้นตอนที่เหมาะสมต่อเนื่องกันอย่างเป็นระบบ และควรใช้เวลาประมาณ 2 เดือนในการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา คณะอนุกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยฯ เชื่อมั่นว่าสาระของหลักสูตรสถานศึกษา ที่จัดทำขึ้นสอดคล้องกับวิสัยทัศน์และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษา มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย และจะทำให้ผู้เรียนมีผลการเรียนรู้ตามมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษา และมีความสามารถในการอ่าน คิด วิเคราะห์ และเขียน สิ่งที่คณะอนุกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยฯ ได้รับ ได้แก่ มีความสามัคคีกันมากขึ้น มีความภูมิใจในตนเอง สามารถผลิตเอกสารประกอบการจัดการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง มีความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาภาษาไทยมากขึ้น ได้แลกเปลี่ยนวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กัน เข้าใจลำดับขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้และได้ปรับเปลี่ยนตนเองในการจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงมากขึ้น ได้เรียนรู้วิธีการทำงานอย่างเป็นระบบ และเชื่อมั่นว่าจะสามารถจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆได้และ ข้อเสนอแนะในการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา คือ โรงเรียนควรเตรียมเครื่องอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ได้แก่ เครื่องถ่ายเอกสาร คอมพิวเตอร์พร้อมพนักงานพิมพ์ เครื่องพิมพ์เอกสาร กระดาษ ควรเตรียมเอกสารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 และเอกสารประกอบหลักสูตร รวมทั้งเอกสาร ตำรา หนังสือต่าง ๆ เกี่ยวกับเนื้อหาภาษาไทย วรรณคดีและวรรณกรรมที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษา และวรรณคดีตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ และผู้บริหารควรให้กำลังใจและไม่มอบหมายงานอื่นในระหว่างการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา

5. ผลการประเมินคุณภาพสาระของหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 1-2 โรงเรียนอุดมวิทยา อ.บ้านโป่ง จ.ราชบุรี โดยผู้เชี่ยวชาญ

5.1 ผลการประเมินคุณภาพสาระของหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 1 โรงเรียนอุดมวิทยา อ.บ้านโป่ง จ.ราชบุรี โดยผู้เชี่ยวชาญ

เมื่อนำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 1 โรงเรียนอุดมวิทยา อ.บ้านโป่ง จ.ราชบุรี ให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินคุณภาพ แล้วแปลความหมายของค่าเฉลี่ยน้ำหนักความคิดเห็น ดังนี้

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 4.51 – 5.00	หมายความว่า	มีคุณภาพมากที่สุด
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.51 – 4.50	หมายความว่า	มีคุณภาพมาก
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 2.51 – 3.50	หมายความว่า	มีคุณภาพปานกลาง
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 1.51 – 2.50	หมายความว่า	มีคุณภาพน้อย
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 1.00 – 1.50	หมายความว่า	มีคุณภาพน้อยที่สุด

ผลการประเมินคุณภาพสาระของหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 1 โรงเรียนอุดมวิทยา อ.บ้านโป่ง จ.ราชบุรี แสดงดังตารางที่ 13 – 26 ดังต่อไปนี้

ตาราง 13 ผลการประเมินความสอดคล้องของสาระการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 1 กับมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 1

สาระ	ความสอดคล้องของสาระการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 1 กับมาตรฐานการเรียนรู้ ช่วงชั้นที่ 1	
	X	S.D
สาระที่ 1 การอ่าน	5.0	0
สาระที่ 2 การเขียน	4.6	.58
สาระที่ 3 การฟัง การดู และการพูด	4.6	.58
สาระที่ 4 หลักการใช้ภาษา	5.0	0
สาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม	5.0	0
เฉลี่ยรวม	4.8	

จากตาราง 13 แสดงว่าสาระการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 1 สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 1 มากที่สุดทุกสาระ โดยสาระที่ 1 การอ่าน สาระที่ 4 หลักการใช้ภาษา และสาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม มีค่าเฉลี่ย 5.0 สาระที่ 2 การเขียน และสาระที่ 3 การฟัง การดู และการพูด มีค่าเฉลี่ย 4.6

โดยสรุปสาระการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 1 สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 1 มากที่สุด คือมีค่าเฉลี่ยรวม 4.8

ตาราง 14 ผลการประเมินความสอดคล้องของสาระการเรียนรู้รายปีชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 กับสาระการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 1

สาระ	ความสอดคล้องของสาระการเรียนรู้รายปี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 กับสาระการเรียนรู้ ช่วงชั้นที่ 1					
	ชั้นป. 1		ชั้นป.2		ชั้นป.3	
	X	S.D	X	S.D	X	S.D
สาระที่ 1 การอ่าน	5.0	0	5.0	0	5.0	0
สาระที่ 2 การเขียน	5.0	0	4.6	.58	4.6	.58
สาระที่ 3 การฟัง การดู และการพูด	5.0	0	5.0	0	5.0	0
สาระที่ 4 หลักการใช้ภาษา	4.6	.58	5.0	0	4.6	.58
สาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม	5.0	0	5.0	0	5.0	0
เฉลี่ยรวม	4.9		4.9		4.8	

จากตาราง 14 แสดงว่าสาระการเรียนรู้รายปีชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 กับสาระการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 1 มีความสอดคล้องกันมากที่สุดทุกสาระ โดยสาระที่ 1 การอ่าน สาระที่ 3 การฟัง การดูและการพูด และสาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม มีค่าเฉลี่ย 5.0 ทุกชั้นปี สาระที่ 2 การเขียน มีค่าเฉลี่ย 5.0 ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ส่วนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีค่าเฉลี่ย 4.6 และสาระที่ 4 หลักการใช้ภาษา มีค่าเฉลี่ย 5.0 ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ส่วนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีค่าเฉลี่ย 4.6

โดยสรุปสาระการเรียนรู้รายปีชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 1 มากที่สุด โดยชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และ 2 มีค่าเฉลี่ยรวม 4.9 ส่วนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีค่าเฉลี่ยรวม 4.8

ตาราง 15 ผลการประเมินความสอดคล้องของสาระการเรียนรู้รายปีชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 กับวิสัยทัศน์ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษา

สาระ	ความสอดคล้องของสาระการเรียนรู้รายปี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 กับวิสัยทัศน์ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษา					
	ชั้นป. 1		ชั้นป.2		ชั้นป.3	
	X	S.D	X	S.D	X	S.D
สาระที่ 1 การอ่าน	5.0	0	5.0	0	5.0	0
สาระที่ 2 การเขียน	5.0	0	5.0	0	5.0	0
สาระที่ 3 การฟัง การดู และการพูด	5.0	0	4.6	.58	5.0	0
สาระที่ 4 หลักการใช้ภาษา	5.0	0	5.0	0	4.6	.58
สาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม	5.0	0	4.6	.58	4.6	.58
เฉลี่ยรวม	5.0		4.8		4.8	

จากตาราง 15 แสดงว่าสาระการเรียนรู้รายปีชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 สอดคล้องกับวิสัยทัศน์และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษามากที่สุดทุกสาระ โดยสาระที่ 1 การอ่าน และสาระที่ 2 การเขียน มีค่าเฉลี่ย 5.0 ทุกชั้นปี สาระที่ 3 การฟัง การดู และการพูด มีค่าเฉลี่ย 5.0 ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ส่วนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีค่าเฉลี่ย 4.6 สาระที่ 4 หลักการใช้ภาษา มีค่าเฉลี่ย 5.0 ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ส่วนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีค่าเฉลี่ย 4.6 และสาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม มีค่าเฉลี่ย 5.0 ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ส่วนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีค่าเฉลี่ย 4.6

โดยสรุปสาระการเรียนรู้รายปีชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 สอดคล้องกับวิสัยทัศน์และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษามากที่สุด โดยชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีค่าเฉลี่ยรวม 5.0 ส่วนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 และ 3 มีค่าเฉลี่ยรวม 4.8

ตาราง 16 ผลการประเมินลำดับความยากง่ายของสาระการเรียนรู้รายปีชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3

สาระ	ลำดับความยากง่ายของสาระการเรียนรู้รายปี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3	
	X	S.D
สาระที่ 1 การอ่าน	5.0	0
สาระที่ 2 การเขียน	4.6	.58
สาระที่ 3 การฟัง การดู และการพูด	5.0	0
สาระที่ 4 หลักการใช้ภาษา	5.0	0
สาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม	5.0	0
เฉลี่ยรวม	4.9	

จากตาราง 16 แสดงว่าลำดับความยากง่ายของสาระการเรียนรู้รายปีชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 มีคุณภาพมากที่สุดทุกสาระ โดยสาระที่ 1 การอ่าน สาระที่ 3 การฟัง การดูและการพูด สาระที่ 4 หลักการใช้ภาษา และสาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม มีค่าเฉลี่ย 5.0 ส่วนสาระที่ 2 การเขียน มีค่าเฉลี่ย 4.6

โดยสรุปลำดับความยากง่ายของสาระการเรียนรู้รายปีชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 มีคุณภาพมากที่สุดคือมีค่าเฉลี่ยรวม 4.9

ตาราง 17 ผลการประเมินความสอดคล้องของผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 กับ
มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 1

สาระ	ความสอดคล้องของผลการเรียนรู้รายปี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1- 3 กับมาตรฐานการเรียนรู้ ช่วงชั้นที่ 1					
	ชั้นป. 1		ชั้นป.2		ชั้นป.3	
	X	S.D	X	S.D	X	S.D
สาระที่ 1 การอ่าน	5.0	0	5.0	0	5.0	0
สาระที่ 2 การเขียน	4.6	.58	4.6	.58	5.0	0
สาระที่ 3 การฟัง การดู และการพูด	5.0	0	5.0	0	5.0	0
สาระที่ 4 หลักการใช้ภาษา	4.6	.58	4.6	.58	5.0	0
สาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม	5.0	0	5.0	0	5.0	0
เฉลี่ยรวม	4.8		4.8		5.0	

จากตาราง 17 แสดงว่าผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 3 สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ ช่วงชั้นที่ 1 มากที่สุดทุกสาระ โดยสาระที่ 1 การอ่าน สาระที่ 3 การฟัง การดูและการพูด และสาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม มีค่าเฉลี่ย 5.0 ทุกชั้นปี สาระที่ 2 การเขียน มีค่าเฉลี่ย 5.0 ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ส่วนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีค่าเฉลี่ย 4.6 และสาระที่ 4 หลักการใช้ภาษา มีค่าเฉลี่ย 5.0 ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ส่วนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีค่าเฉลี่ย 4.6

โดยสรุปผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ ช่วงชั้นที่ 1 มากที่สุด โดยชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และ 2 มีค่าเฉลี่ยรวม 4.8 ส่วนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีค่าเฉลี่ยรวม 5.0

ตาราง 18 ผลการประเมินความสอดคล้องของผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 กับ
วิสัยทัศน์และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษา

สาระ	ความสอดคล้องของผลการเรียนรู้รายปี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1- 3 กับวิสัยทัศน์ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษา					
	ชั้นป. 1		ชั้นป.2		ชั้นป.3	
	X	S.D	X	S.D	X	S.D
สาระที่ 1 การอ่าน	5.0	0	5.0	0	5.0	0
สาระที่ 2 การเขียน	5.0	0	5.0	0	4.6	.58
สาระที่ 3 การฟัง การดู และการพูด	5.0	0	5.0	0	4.6	.58
สาระที่ 4 หลักการใช้ภาษา	5.0	0	5.0	0	5.0	0
สาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม	4.6	.58	5.0	0	5.0	0
เฉลี่ยรวม	4.9		5.0		4.8	

จากตาราง 18 แสดงว่าผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 สอดคล้องกับ
วิสัยทัศน์และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษามากที่สุดทุกสาระ โดยสาระที่ 1 การอ่าน และสาระ
ที่ 4 หลักการใช้ภาษา มีค่าเฉลี่ย 5.0 ทุกชั้นปี สาระที่ 2 การเขียน มีค่าเฉลี่ย 5.0 ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1
และชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ส่วนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีค่าเฉลี่ย 4.6 สำหรับสาระที่ 3 การฟัง การดู และ
การพูด มีค่าเฉลี่ย 5.0 ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ส่วนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
มีค่าเฉลี่ย 4.6 และสาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม มีค่าเฉลี่ย 5.0 ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 และ
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ส่วนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีค่าเฉลี่ย 4.6

โดยสรุปผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 สอดคล้องกับวิสัยทัศน์และ
คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษามากที่สุด โดยชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีค่าเฉลี่ย 4.9 ชั้นประถม
ศึกษาปีที่ 2 มีค่าเฉลี่ย 5.0 ส่วนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีค่าเฉลี่ย 4.8

ตาราง 19 ผลการประเมินความต่อเนื่องเชื่อมโยงของผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3

สาระ	ความต่อเนื่องเชื่อมโยงของ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3	
	X	S.D
สาระที่ 1 การอ่าน	5.0	0
สาระที่ 2 การเขียน	4.6	.58
สาระที่ 3 การฟัง การดู และการพูด	5.0	0
สาระที่ 4 หลักการใช้ภาษา	5.0	0
สาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม	5.0	0
เฉลี่ยรวม	4.9	

จากตาราง 19 แสดงว่าลำดับความต่อเนื่องเชื่อมโยงของผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 มีคุณภาพมากที่สุดทุกสาระ โดยสาระที่ 1 การอ่าน สาระที่ 3 การฟัง การดูและการพูด สาระที่ 4 หลักการใช้ภาษา และสาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม มีค่าเฉลี่ย 5.0 สำหรับสาระที่ 2 การเขียน มีค่าเฉลี่ย 4.6

โดยสรุปลำดับความต่อเนื่องเชื่อมโยงของผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 มีคุณภาพมากที่สุด คือมีค่าเฉลี่ยรวม 4.9

ตาราง 20 ผลการประเมินคุณภาพคำอธิบายรายวิชาชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3

ชั้น	คำอธิบายรายวิชา	
	X	S.D
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1	5.0	0
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2	4.6	.58
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3	4.6	.58
เฉลี่ยรวม	4.7	

จากตาราง 20 แสดงว่าคำอธิบายรายวิชาชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 มีคุณภาพมากที่สุดทุกชั้นปี โดยคำอธิบายรายวิชาชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีค่าเฉลี่ย 5.0 คำอธิบายรายวิชาชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีค่าเฉลี่ย 4.6

โดยสรุปคำอธิบายรายวิชาชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 มีคุณภาพมากที่สุด คือมีค่าเฉลี่ยรวม 4.7

ตาราง 21 ผลการประเมินคุณภาพหน่วยการจัดการเรียนรู้ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

หน่วยการเรียนรู้ที่ .../ ชื่อหน่วยการเรียนรู้	ความสอดคล้อง ของ ผลการเรียนรู้ที่ คาดหวังรายปี กับสาระ การเรียนรู้รายปี		ความสอดคล้อง ของ สาระการเรียนรู้ รายปี กับหัวข้อเรื่อง/ หัวข้อย่อย		ความเหมาะสม ของการกำหนด เวลาเรียน		การบูรณาการ ภายในกลุ่ม สาระการเรียนรู้	
	X	S.D	X	S.D	X	S.D	X	S.D
1 สัตว์น้อยผู้น่ารัก	5.0	0	5.0	0	5.0	0	5.0	0
2 บ้านแสนสวย	5.0	0	5.0	0	5.0	0	4.6	.58
3 สายใยผูกพัน	5.0	0	5.0	0	5.0	0	4.6	.58

ตาราง 21 (ต่อ)

หน่วยการเรียนรู้ที่ .../ ชื่อหน่วยการเรียนรู้	ความสอดคล้อง ของ ผลการเรียนรู้ที่ คาดหวังรายปี กับสาระ การเรียนรู้รายปี		ความสอดคล้อง ของ สาระการเรียนรู้ รายปี กับหัวข้อเรื่อง/ หัวข้อย่อย		ความเหมาะสม ของการกำหนด เวลาเรียน		การบูรณาการ ภายในกลุ่ม สาระการเรียนรู้	
	X	S.D	X	S.D	X	S.D	X	S.D
4 บ้านโป่งบ้านเรา	4.6	.58	4.6	.58	4.6	.58	4.6	.58
5 สุขใจได้ไปโรงเรียน	5.0	0	5.0	0	5.0	0	5.0	0
6 เรียนเล่นสนุก สุขกับนิทาน	5.0	0	5.0	0	5.0	0	5.0	0
7 ทำใจดีไว้ชนะหนู	4.6	.58	4.6	.58	4.6	.58	4.6	.58
8 ท่องเที่ยวหาความรู้	5.0	0	5.0	0	5.0	0	5.0	0
เฉลี่ยรวม	4.9		4.9		4.9		4.8	

จากตาราง 21 แสดงว่าหน่วยการเรียนรู้ของชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ความสอดคล้องของผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีกับสาระการเรียนรู้รายปีมีคุณภาพมากที่สุดทุกหน่วยการเรียนรู้ โดยหน่วยการเรียนรู้ที่ 1, 2, 3, 5, 6 และ 8 มีค่าเฉลี่ย 5.0 ส่วนหน่วยการเรียนรู้ที่ 4 และ 7 มีค่าเฉลี่ย 4.6

ความสอดคล้องของสาระการเรียนรู้รายปีกับหัวข้อเรื่องและหัวข้อย่อยมีคุณภาพมากที่สุดทุกหน่วยการเรียนรู้ โดยหน่วยการเรียนรู้ที่ 1, 2, 3, 5, 6 และ 8 มีค่าเฉลี่ย 5.0 ส่วนหน่วยการเรียนรู้ที่ 4 และ 7 มีค่าเฉลี่ย 4.6

ความเหมาะสมของการกำหนดเวลาเรียนมีคุณภาพมากที่สุดทุกหน่วยการเรียนรู้ โดยหน่วยการเรียนรู้ที่ 1, 2, 3, 5, 6 และ 8 มีค่าเฉลี่ย 5.0 ส่วนหน่วยการเรียนรู้ที่ 4 และ 7 มีค่าเฉลี่ย 4.6

การบูรณาการภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้มีคุณภาพมากที่สุดทุกหน่วยการเรียนรู้ โดยหน่วยการเรียนรู้ที่ 1, 5, 6 และ 8 มีค่าเฉลี่ย 5.0 ส่วนหน่วยการเรียนรู้ที่ 2, 3, 4 และ 7 มีค่าเฉลี่ย 4.6

โดยสรุปหน่วยการเรียนรู้ของชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ความสอดคล้องของผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีกับสาระการเรียนรู้รายปีมีคุณภาพมากที่สุด คือมีค่าเฉลี่ยรวม 4.9 ความสอดคล้องของสาระการเรียนรู้รายปีกับหัวข้อเรื่องและหัวข้อย่อย มีคุณภาพมากที่สุด คือมีค่าเฉลี่ยรวม 4.9 ความเหมาะสมของ

การกำหนดเวลาเรียนมีคุณภาพมากที่สุด คือมีค่าเฉลี่ยรวม 4.9 การบูรณาการภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้มีคุณภาพมากที่สุด คือมีค่าเฉลี่ยรวม 4.8

ตาราง 22 ผลการประเมินคุณภาพหน่วยการจัดการเรียนรู้ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

หน่วยการเรียนรู้ที่ .../ ชื่อหน่วยการเรียนรู้	ความสอดคล้อง ของ ผลการเรียนรู้ที่ คาดหวังรายปี กับสาระ การเรียนรู้รายปี		ความสอดคล้อง ของ สาระการเรียนรู้ รายปี กับหัวข้อเรื่อง/ หัวข้อย่อย		ความเหมาะสม ของการกำหนด เวลาเรียน		การบูรณาการ ภายในกลุ่ม สาระการเรียนรู้	
	X	S.D	X	S.D	X	S.D	X	S.D
1 น้องหนูผู้มีปัญญา	5.0	0	5.0	0	5.0	0	5.0	0
2 หมู่บ้านน่าอยู่	5.0	0	5.0	0	5.0	0	5.0	0
3 สัตว์ป่าน่ารัก	4.6	.58	4.6	.58	4.6	.58	4.6	.58
4 สามัคคีคือพลัง	5.0	0	5.0	0	5.0	0	5.0	0
5 มารยาทงาม ในยามเล่น	5.0	0	5.0	0	5.0	0	5.0	0
6 ลมเจ้าเอ๋ย	4.6	.58	4.6	.58	5.0	0	5.0	0
7 นิทานพาเพลิน	5.0	0	5.0	0	5.0	0	5.0	0
8 สุขสันต์วันปิดเทอม	4.6	.58	4.6	.58	4.6	.58	4.6	.58
เฉลี่ยรวม	4.8		4.8		4.9		4.9	

จากตาราง 22 แสดงว่าหน่วยการเรียนรู้ของชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ความสอดคล้องของผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีกับสาระการเรียนรู้รายปีมีคุณภาพมากที่สุดทุกหน่วยการเรียนรู้ โดยหน่วยการเรียนรู้ที่ 1, 2, 4, 5 และ 7 มีค่าเฉลี่ย 5.0 ส่วนหน่วยการเรียนรู้ที่ 3, 6 และ 8 มีค่าเฉลี่ย 4.6

ความสอดคล้องของสาระการเรียนรู้รายปีกับหัวข้อเรื่องและหัวข้อย่อยมีคุณภาพมากที่สุดทุกหน่วยการเรียนรู้ โดยหน่วยการเรียนรู้ที่ 1, 2, 4, 5 และ 7 มีค่าเฉลี่ย 5.0 ส่วนหน่วยการเรียนรู้ที่ 3, 6 และ 8 มีค่าเฉลี่ย 4.6

ความเหมาะสมของการกำหนดเวลาเรียนมีคุณภาพมากที่สุดทุกหน่วยการเรียนรู้ โดยหน่วยการเรียนรู้ที่ 1, 2, 4, 5, 6 และ 7 มีค่าเฉลี่ย 5.0 ส่วนหน่วยการเรียนรู้ที่ 3 และ 8 มีค่าเฉลี่ย 4.6

การบูรณาการภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้มีคุณภาพมากที่สุดทุกหน่วยการเรียนรู้ โดยหน่วยการเรียนรู้ที่ 1, 2, 4, 5, 6 และ 7 มีค่าเฉลี่ย 5.0 ส่วนหน่วยการเรียนรู้ที่ 3 และ 8 มีค่าเฉลี่ย 4.6

โดยสรุปหน่วยการเรียนรู้ของชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 คุณภาพของความสอดคล้องของผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีกับสาระการเรียนรู้รายปีมีคุณภาพมากที่สุด คือมีค่าเฉลี่ยรวม 4.8 ความสอดคล้องของสาระการเรียนรู้รายปีกับหัวข้อเรื่องและหัวข้อย่อยมีคุณภาพมากที่สุด คือมีค่าเฉลี่ยรวม 4.8 ความเหมาะสมของการกำหนดเวลาเรียนมีคุณภาพมากที่สุด คือมีค่าเฉลี่ยรวม 4.9 การบูรณาการภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้มีคุณภาพมากที่สุด คือมีค่าเฉลี่ยรวม 4.9

ตาราง 23 ผลการประเมินคุณภาพหน่วยการจัดการเรียนรู้ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

หน่วยการเรียนรู้ที่ .../ ชื่อหน่วยการเรียนรู้	ความสอดคล้อง ของ ผลการเรียนรู้ที่ คาดหวังรายปี กับสาระ การเรียนรู้รายปี		ความสอดคล้อง ของ สาระการเรียนรู้ รายปี กับหัวข้อเรื่อง/ หัวข้อย่อย		ความเหมาะสม ของการกำหนด เวลาเรียน		การบูรณาการ ภายในกลุ่ม สาระการเรียนรู้	
	X	S.D	X	S.D	X	S.D	X	S.D
1 รักต้นไม้	5.0	0	5.0	0	5.0	0	5.0	0
2 เพลิดเพลินกับ ร้อยกรอง	5.0	0	5.0	0	5.0	0	5.0	0
3 นอนนะแม่จะกล่อม	4.6	.58	4.6	.58	4.6	.58	4.6	.58
4 เที่ยวอยุธยา	4.6	.58	4.6	.58	4.6	.58	4.6	.58
5 สุขภาพดีด้วยกีฬา	5.0	0	5.0	0	5.0	0	5.0	0
6 บ้านโป่งทองถิ่นเรา	5.0	0	5.0	0	5.0	0	5.0	0

ตาราง 23 (ต่อ)

หน่วยการเรียนรู้ที่ .../ ชื่อหน่วยการเรียนรู้	ความสอดคล้อง ของ ผลการเรียนรู้ที่ คาดหวังรายปี กับสาระ การเรียนรู้รายปี		ความสอดคล้อง ของ สาระการเรียนรู้ รายปี กับหัวข้อเรื่อง/ หัวข้อย่อย		ความเหมาะสม ของการกำหนด เวลาเรียน		การบูรณาการ ภายในกลุ่ม สาระการเรียนรู้	
	X	S.D	X	S.D	X	S.D	X	S.D
7 เคล็ดลับความอรรย	5.0	0	5.0	0	5.0	0	5.0	0
8 สัตว์เลี้ยงที่น่ารัก	5.0	0	4.6	.58	4.6	.58	4.6	.58
เฉลี่ยรวม	4.9		4.9		4.8		4.8	

จากตาราง 23 แสดงว่าหน่วยการเรียนรู้ของชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ความสอดคล้องของผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีกับสาระการเรียนรู้รายปีมีคุณภาพมากที่สุดทุกหน่วยการเรียนรู้ โดยหน่วยการเรียนรู้ที่ 1, 2, 5, 6, 7 และ 8 มีค่าเฉลี่ย 5.0 ส่วนหน่วยการเรียนรู้ที่ 3 และ 4 มีค่าเฉลี่ย 4.6

ความสอดคล้องของสาระการเรียนรู้รายปีกับหัวข้อเรื่องและหัวข้อย่อยมีคุณภาพมากที่สุดทุกหน่วยการเรียนรู้ โดยหน่วยการเรียนรู้ที่ 1, 2, 5, 6 และ 7 มีค่าเฉลี่ย 5.0 ส่วนหน่วยการเรียนรู้ที่ 3, 4 และ 8 มีค่าเฉลี่ย 4.6

ความเหมาะสมของการกำหนดเวลาเรียนมีคุณภาพมากที่สุดทุกหน่วยการเรียนรู้ โดยหน่วยการเรียนรู้ที่ 1, 2, 5, 6 และ 7 มีค่าเฉลี่ย 5.0 ส่วนหน่วยการเรียนรู้ที่ 3, 4 และ 8 มีค่าเฉลี่ย 4.6

การบูรณาการภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้มีคุณภาพมากที่สุดทุกหน่วยการเรียนรู้ โดยหน่วยการเรียนรู้ที่ 1, 2, 5, 6 และ 7 มีค่าเฉลี่ย 5.0 ส่วนหน่วยการเรียนรู้ที่ 3, 4 และ 8 มีค่าเฉลี่ย 4.6

โดยสรุปหน่วยการเรียนรู้ของชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 คุณภาพของความสอดคล้องของผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีกับสาระการเรียนรู้รายปีมีคุณภาพมากที่สุด คือมีค่าเฉลี่ยรวม 4.9 ความสอดคล้องของสาระการเรียนรู้รายปีกับหัวข้อเรื่องและหัวข้อย่อยมีคุณภาพมากที่สุด คือมีค่าเฉลี่ยรวม 4.9 ความเหมาะสมของการกำหนดเวลาเรียนมีคุณภาพมากที่สุด คือมีค่าเฉลี่ยรวม 4.9 การบูรณาการภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้มีคุณภาพมากที่สุด คือมีค่าเฉลี่ยรวม 4.8

ตาราง 24 ผลการประเมินคุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วยการจัดการเรียนรู้ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

แผนการจัด การเรียนรู้ราย หน่วยการเรียนรู้/ ชื่อหน่วยการเรียนรู้	คุณภาพของ ผลการ เรียนรู้ ที่คาดหวัง และ จุดประสงค์ การเรียนรู้				คุณภาพ ของ สื่อ การเรียนรู้				ความสอดคล้อง ของจุดประสงค์ การเรียนรู้ หัวข้อเรื่อง/ หัวข้อย่อย กิจกรรม การเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ และการประเมิน ผลการเรียนรู้	
	คุณภาพของ		คุณภาพ		คุณภาพ		คุณภาพ		คุณภาพ	
	X	S.D	X	S.D	X	S.D	X	S.D	X	S.D
1 สัตว์น้อยผู้น่ารัก	5.0	0	4.4	.60	5.0	0	5.0	0	5.0	0
2 บ้านแสนสวย	4.8	.29	4.9	.08	4.8	.19	4.8	.29	4.6	.58
3 สายใยผูกพัน	4.6	.58	4.8	.22	5.0	0	5.0	0	4.6	.50
4 บ้านโป่งบ้านเรา	4.8	.29	4.8	.22	4.6	0	5.0	0	5.0	0
5 สุขใจได้ไป โรงเรียน	4.8	.29	4.8	.22	4.6	0	4.9	.14	5.0	0
6 เรียนเล่นสนุก สนุกกับนิทาน	4.3	0	4.8	.17	4.6	0	5.0	0	5.0	0
7 ทำใจดีได้วันหนู	5.0	0	4.8	.22	5.0	0	4.9	.14	5.0	0
8 ท่องเที่ยวหาความรู้	4.4	.57	4.7	.31	4.6	0	4.9	.14	4.6	.58
เฉลี่ยรวม	4.7		4.7		4.7		4.9		4.8	

จากตาราง 24 แสดงว่าแผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วยการเรียนรู้ของชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 คุณภาพของผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและจุดประสงค์การเรียนรู้มีคุณภาพมากที่สุด ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วยการเรียนรู้ที่ 1 และ 7 มีค่าเฉลี่ย 5.0 แผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วยการเรียนรู้ที่ 2 , 4 และ 5 มีค่าเฉลี่ย 4.8 แผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วยการเรียนรู้ที่ 3 มีค่าเฉลี่ย 4.6 ส่วนแผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วยการเรียนรู้ที่ 6 และ 8 มีคุณภาพมากที่สุด คือมีค่าเฉลี่ย 4.3 และ 4.4 ตามลำดับ

คุณภาพของกิจกรรมการเรียนรู้มีคุณภาพมากที่สุด ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วยการเรียนรู้ที่ 2 มีค่าเฉลี่ย 4.9 แผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วยการเรียนรู้ที่ 3 , 4 , 5 , 6 และ 7 มีค่าเฉลี่ย 4.8 แผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วยการเรียนรู้ที่ 8 มีค่าเฉลี่ย 4.7 และแผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วยการเรียนรู้ที่ 1 มีคุณภาพมาก คือมีค่าเฉลี่ย 4.4

คุณภาพของสื่อการเรียนรู้มีคุณภาพมากที่สุดทุกแผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วยการเรียนรู้ โดยแผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วยการเรียนรู้ที่ 1 , 3 และ 7 มีค่าเฉลี่ย 5.0 แผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วยการเรียนรู้ที่ 2 มี ค่าเฉลี่ย 4.8 และแผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วยการเรียนรู้ที่ 4 , 5 , 6 และ 8 มีค่าเฉลี่ย 4.6

คุณภาพของการประเมินผลการเรียนรู้ มีคุณภาพมากที่สุดทุกแผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วยการเรียนรู้ โดยแผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วยการเรียนรู้ที่ 1 , 3 , 4 และ 6 มีค่าเฉลี่ย 5.0 แผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วยการเรียนรู้ที่ 5 , 7 และ 8 มีค่าเฉลี่ย 4.9 และแผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วยการเรียนรู้ที่ 2 มีค่าเฉลี่ย 4.8

ความสอดคล้องของจุดประสงค์การเรียนรู้ หัวข้อเรื่องและหัวข้อย่อย กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ และการประเมินผลการเรียนรู้ มีคุณภาพมากที่สุดทุกแผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วยการเรียนรู้ โดยแผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วยการเรียนรู้ที่ 1 , 4 , 5 , 6 และ 7 มีค่าเฉลี่ย 5.0 และแผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วยการเรียนรู้ที่ 2 , 3 และ 8 มีค่าเฉลี่ย 4.6

โดยสรุปแผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วยการเรียนรู้ของชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 คุณภาพของผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและจุดประสงค์การเรียนรู้มีคุณภาพมากที่สุด คือมีค่าเฉลี่ยรวม 4.7 คุณภาพของกิจกรรมการเรียนรู้มีคุณภาพมากที่สุด คือมีค่าเฉลี่ยรวม 4.7 คุณภาพของสื่อการเรียนรู้มีคุณภาพมากที่สุด คือมีค่าเฉลี่ยรวม 4.7 คุณภาพของการประเมินผลการเรียนรู้มีคุณภาพมากที่สุด คือมีค่าเฉลี่ยรวม 4.9 ความสอดคล้องของจุดประสงค์การเรียนรู้ หัวข้อเรื่องและหัวข้อย่อย กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ และการประเมินผลการเรียนรู้ มีคุณภาพมากที่สุด คือมีค่าเฉลี่ยรวม 4.8

ตาราง 25 ผลการประเมินคุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วยการจัดการเรียนรู้ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

แผนการจัด การเรียนรู้ราย หน่วยการเรียนรู้/ ชื่อหน่วยการเรียนรู้	คุณภาพของ ผลการ เรียนรู้ที่ คาดหวัง และ จุดประสงค์ การเรียนรู้				คุณภาพ ของ สื่อ การเรียนรู้				ความสอดคล้อง ของจุดประสงค์ การเรียนรู้ หัวข้อเรื่อง/ หัวข้อย่อย กิจกรรม การเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ และการประเมิน ผลการเรียนรู้	
	คุณภาพ		คุณภาพ		คุณภาพ		คุณภาพ		คุณภาพ	
	X	S.D	X	S.D	X	S.D	X	S.D	X	S.D
1 น้องหนูผู้มีปัญญา	4.8	.29	4.3	.57	4.6	0	4.6	0	4.6	.58
2 หมู่บ้านน่าอยู่	4.3	0	4.3	.57	4.6	0	4.6	0	4.6	.58
3 สัตว์ป่าน่ารัก	4.6	0	4.5	.57	4.3	0	4.6	0	4.3	.57
4 สามัคคีคือพลัง	4.6	0	4.4	.53	4.6	0	5.0	0	5.0	0
5 มารยาทงาม ในยามเล่น	4.4	.57	4.4	.57	4.3	0	4.3	.57	4.3	.57
6 ลมเจ้าเอ๋ย	4.4	.57	4.3	.57	4.8	.19	4.5	.57	4.6	.58
7 นันทนาการเพลิน	4.4	.57	4.4	.57	4.8	.19	4.8	.29	4.6	.58
8 สุขสันต์วันปิดเทอม	4.4	.57	4.6	.44	4.7	.19	4.9	.14	4.6	.58
เฉลี่ยรวม	4.4		4.4		4.5		4.6		4.5	

จากตาราง 25 แสดงว่าแผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วยการเรียนรู้ของชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 คุณภาพของผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและจุดประสงค์การเรียนรู้มีคุณภาพมากที่สุด ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วยการเรียนรู้ที่ 1 มีค่าเฉลี่ย 4.8 แผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วยการเรียนรู้ที่ 3 และ 4 มีค่าเฉลี่ย 4.6 ส่วนแผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วยการเรียนรู้ที่มีคุณภาพมาก ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้

หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 , 6 , 7 และ 8 มีค่าเฉลี่ย 4.4 และแผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วยการเรียนรู้ที่ 2 มีค่าเฉลี่ย 4.3

คุณภาพของกิจกรรมการเรียนรู้มีคุณภาพมากที่สุด ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ราย
หน่วยการเรียนรู้ที่ 8 มีค่าเฉลี่ย 4.6 ส่วนแผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วยการเรียนรู้ที่มีคุณภาพมาก
ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วยการเรียนรู้ที่ 3 มีค่าเฉลี่ย 4.5 แผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วย
การเรียนรู้ที่ 4 , 5 และ 7 มีค่าเฉลี่ย 4.4 แผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วยการเรียนรู้ที่ 1 , 2 และ 6
มีค่าเฉลี่ย 4.3

คุณภาพของสื่อการเรียนรู้มีคุณภาพมากที่สุด ได้แก่แผนการจัดการเรียนรู้ รายหน่วยการเรียนรู้ที่ 6 และ 7 มีค่าเฉลี่ย 4.8 แผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วยการเรียนรู้ที่ 8 มีค่าเฉลี่ย 4.7 ส่วนแผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วยการเรียนรู้ที่มีคุณภาพมาก ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วยการเรียนรู้ที่ 3 และ 5 มีค่าเฉลี่ย 4.3

คุณภาพของการประเมินผลการเรียนรู้ มีคุณภาพมากที่สุด ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วย การเรียนรู้ที่ 4 มีค่าเฉลี่ย 5.0 แผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วยการเรียนรู้ที่ 8 มีค่าเฉลี่ย 4.9 แผนการจัด การเรียนรู้รายหน่วยการเรียนรู้ที่ 7 มีค่าเฉลี่ย 4.8 และแผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วยการเรียนรู้ที่ 1, 2 และ 3 มีค่าเฉลี่ย 4.6 ส่วนแผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วยการเรียนรู้ที่ 5 และ 6 มีคุณภาพมาก คือ มีค่าเฉลี่ย 4.3 และ 4.5 ตามลำดับ

ความสอดคล้องของจุดประสงค์การเรียนรู้ หัวข้อเรื่องและหัวข้อย่อย กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ และการประเมินผลการเรียนรู้ มีคุณภาพมากที่สุด ได้แก่ แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ รายหน่วยการเรียนรู้ที่ 4 มีค่าเฉลี่ย 5.0 แผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วยการเรียนรู้ที่ 1 , 2 , 6 , 7 และ 8 มีค่าเฉลี่ย 4.6 ส่วนแผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วยการเรียนรู้ที่ 3 และ 5 มีค่าเฉลี่ย 4.3

โดยสรุปแผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วยการเรียนรู้ของชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 คุณภาพของ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและจุดประสงค์การเรียนรู้มีคุณภาพมาก คือมีค่าเฉลี่ยรวม 4.4 คุณภาพของกิจกรรม การเรียนรู้มีคุณภาพมาก คือมีค่าเฉลี่ยรวม 4.4 คุณภาพของสื่อการเรียนรู้มีคุณภาพมากที่สุด คือมีค่าเฉลี่ยรวม 4.5 คุณภาพของการประเมินผลการเรียนรู้มีคุณภาพมากที่สุด คือค่าเฉลี่ยรวม 4.6 ความสอดคล้องของจุดประสงค์การเรียนรู้ หัวข้อเรื่องและหัวข้อย่อย กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ และการประเมินผลการเรียนรู้มีคุณภาพมาก คือมีค่าเฉลี่ยรวม 4.5

ตาราง 26 ผลการประเมินคุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วยการจัดการเรียนรู้ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

แผนการจัด การเรียนรู้ราย หน่วยการเรียนรู้/ ชื่อหน่วยการเรียนรู้	คุณภาพของ ผลการ เรียนรู้ที่ คาดหวัง และ จุดประสงค์ การเรียนรู้				คุณภาพ ของ กิจกรรม การเรียนรู้		คุณภาพ ของสื่อ การเรียนรู้		คุณภาพ ของ การประเมิน ผลการ เรียนรู้		ความสอดคล้อง ของจุดประสงค์ การเรียนรู้ หัวข้อเรื่อง/ หัวข้อย่อย กิจกรรม การเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ และการประเมิน ผลการเรียนรู้	
	X		S.D		X		S.D		X		S.D	
	X	S.D	X	S.D	X	S.D	X	S.D	X	S.D	X	S.D
1 รักต้นไม้	4.6	0	4.6	.44	5.0	0	5.0	0	5.0	0	5.0	0
2 เพลิดเพลิน กับร้อยกรอง	4.6	0	4.7	.40	4.8	.19	5.0	0	5.0	0	5.0	0
3 นอนนะแม่จะกล่อม	4.6	0	4.9	.13	4.8	.19	4.9	.14	5.0	0	5.0	0
4 เที่ยวอยุธยา	5.0	0	4.9	.08	4.8	.19	5.0	0	5.0	0	5.0	0
5 สุขภาพดีด้วยกีฬา	4.6	0	4.8	.17	5.0	0	4.9	.14	4.6	.58	4.6	.58
6 บ้านโป่งทองถิ่นเรา	4.6	0	4.8	.22	4.5	.57	4.7	.28	5.0	0	5.0	0
7 เคล็ดลับความอร่อย	4.3	0	4.9	.04	5.0	0	5.0	0	4.6	.58	4.6	.58
8 สัตว์เลี้ยงที่น่ารัก	4.4	.57	4.5	.53	4.8	.19	5.0	0	5.0	0	5.0	0
เฉลี่ยรวม	4.5		4.7		4.8		4.9		4.9		4.9	

จากตาราง 26 แสดงว่าแผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วยการเรียนรู้ของชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 คุณภาพของผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและจุดประสงค์การเรียนรู้มีคุณภาพมากที่สุด ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วยการเรียนรู้ที่ 4 มีค่าเฉลี่ย 5.0 แผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วยการเรียนรู้ที่ 1, 2, 3, 5 และ 6 มีค่าเฉลี่ย 4.6 ส่วนแผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วยการเรียนรู้ที่มีคุณภาพมาก ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วยการเรียนรู้ที่ 7 และ 8 มีค่าเฉลี่ย 4.3 และ 4.4 ตามลำดับ

คุณภาพของกิจกรรมการเรียนรู้มีคุณภาพมากที่สุด ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วย การเรียนรู้ที่ 3 , 4 และ 7 มีค่าเฉลี่ย 4.9 แผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วยการเรียนรู้ที่ 5 และ 6 มีค่าเฉลี่ย 4.8 แผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วยการเรียนรู้ที่ 2 มีค่าเฉลี่ย 4.7 แผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วย การเรียนรู้ที่ 1 มีค่าเฉลี่ย 4.6 ส่วนแผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วยการเรียนรู้ที่มีคุณภาพมาก ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วยการเรียนรู้ที่ 5 มีค่าเฉลี่ย 4.5

คุณภาพของสื่อการเรียนรู้มีคุณภาพมากที่สุด ได้แก่แผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วยการเรียนรู้ที่ 1 , 5 และ 7 มีค่าเฉลี่ย 5.0 แผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วยการเรียนรู้ที่ 2 , 3 , 4 และ 8 มีค่าเฉลี่ย 4.8 ส่วนแผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วยการเรียนรู้ที่ 5 มีคุณภาพมาก คือมีค่าเฉลี่ย 4.5 ในภาพรวมคุณภาพของสื่อการเรียนรู้มีคุณภาพมากที่สุดคือ มีค่าเฉลี่ย 4.8 สำหรับด้านคุณภาพของการประเมินผลการเรียนรู้ มีคุณภาพมากที่สุด ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วยการเรียนรู้ที่ 1 , 2 , 4 , 7 และ 8 มีค่าเฉลี่ย 5.0 แผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วยการเรียนรู้ที่ 3 และ 5 มีค่าเฉลี่ย 4.9 แผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วยการเรียนรู้ที่ 6 มีค่าเฉลี่ย 4.7

ความสอดคล้องของจุดประสงค์การเรียนรู้ หัวข้อเรื่องและหัวข้อย่อย กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ และการประเมินผลการเรียนรู้ มีคุณภาพมากที่สุดทุกแผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วย การเรียนรู้ ได้แก่ แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้รายหน่วยการเรียนรู้ที่ 1 , 2 , 3 , 4 , 5 และ 7 มีค่าเฉลี่ย 5.0 แผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วยการเรียนรู้ที่ 5 และ 7 มีค่าเฉลี่ย 4.6

โดยสรุปแผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วยการเรียนรู้ของชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 คุณภาพของ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและจุดประสงค์การเรียนรู้มีคุณภาพมาก คือมีค่าเฉลี่ยรวม 4.5 คุณภาพของ กิจกรรมการเรียนรู้มีคุณภาพมากที่สุด คือมีค่าเฉลี่ยรวม 4.7 คุณภาพของการประเมินผลการเรียนรู้มี คุณภาพมากที่สุด คือมีค่าเฉลี่ยรวม 4.9 ความสอดคล้องของจุดประสงค์การเรียนรู้ หัวข้อเรื่องและหัวข้อย่อย กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ และการประเมินผลการเรียนรู้มีคุณภาพมากที่สุด คือมีค่าเฉลี่ยรวม 4.9

จากผลการประเมินคุณภาพสาระของหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาไทย ช่วงชั้น ที่ 1 โรงเรียนอุดมวิทยา อ.บ้านโป่ง จ.ราชบุรี โดยผู้เชี่ยวชาญ สรุปได้ดังนี้

สาระการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 1 สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 1 มากที่สุด คือมีค่าเฉลี่ยรวม 4.8 สาระการเรียนรู้รายปีชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 1 มากที่สุด โดยชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และ 2 มีค่าเฉลี่ยรวม 4.9 ส่วนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีค่าเฉลี่ยรวม 4.8 สาระ การเรียนรู้รายปีชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 สอดคล้องกับวิสัยทัศน์และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของ สถานศึกษามากที่สุด โดยชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีค่าเฉลี่ยรวม 5.0 ส่วนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 และ 3 มีค่าเฉลี่ยรวม 4.8 ลำดับความยากง่ายของสาระการเรียนรู้รายปีชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 มีคุณภาพมากที่สุด คือมีค่าเฉลี่ยรวม 4.9 ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 สอดคล้องกับ มาตรฐานการเรียนรู้ ช่วงชั้นที่ 1 มากที่สุด โดยชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และ 2 มีค่าเฉลี่ย 4.8 ส่วนชั้นประถม ศึกษปีที่ 3 มีค่าเฉลี่ยรวม 5.0 ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 สอดคล้องกับ วิสัยทัศน์และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษามากที่สุด โดยชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีค่าเฉลี่ยรวม 4.9 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีค่าเฉลี่ยรวม 5.0 ส่วนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีค่าเฉลี่ยรวม 4.8 ลำดับ ความต่อเนื่องเชื่อมโยงของผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 มีคุณภาพมากที่สุด

5.2 ผลการประเมินคุณภาพสาระของหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนอุดมวิทยา อ.บ้านโป่ง จ.ราชบุรี โดยผู้เชี่ยวชาญ

เมื่อนำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนอุดมวิทยา อ.บ้านโป่ง จ.ราชบุรี ให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินคุณภาพ แล้วแปลความหมายของค่าเฉลี่ย
น้ำหนักความคิดเห็น ดังนี้

- ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 4.51 – 5.00 หมายความว่า มีคุณภาพมากที่สุด
- ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.51 – 4.50 หมายความว่า มีคุณภาพมาก
- ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 2.51 – 3.50 หมายความว่า มีคุณภาพปานกลาง
- ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 1.51 – 2.50 หมายความว่า มีคุณภาพน้อย
- ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 1.00 – 1.50 หมายความว่า มีคุณภาพน้อยที่สุด

ผลการประเมินคุณภาพสาระของหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 2
โรงเรียนอุดมวิทยา อ.บ้านโป่ง จ.ราชบุรี แสดงดังตารางที่ 27 – 40 ดังต่อไปนี้

ตาราง 27 ผลการประเมินความสอดคล้องของสาระการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 2 กับมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 2

สาระ	ความสอดคล้องของสาระการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 1 กับมาตรฐานการเรียนรู้ ช่วงชั้นที่ 1	
	X	S.D
สาระที่ 1 การอ่าน	3.6	.58
สาระที่ 2 การเขียน	4.3	.57
สาระที่ 3 การฟัง การดู และการพูด	4.0	1
สาระที่ 4 หลักการใช้ภาษา	4.0	0
สาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม	4.3	.57
เฉลี่ยรวม	4.0	

จากตาราง 27 แสดงว่าสาระการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 2 สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 2
มากทุกสาระ โดยสาระที่ 2 การเขียน สาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม มีค่าเฉลี่ย 4.3 สาระที่ 3 การฟัง
การดูและการพูด มีค่าเฉลี่ย 4.0 และสาระที่ 1 การอ่าน มีค่าเฉลี่ย 3.6

โดยสรุปสาระการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 2 สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 2 มาก
คือมีค่าเฉลี่ยรวม 4.0

ตาราง 28 ผลการประเมินความสอดคล้องของสาระการเรียนรู้รายปีชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 กับสาระการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 2

สาระ	ความสอดคล้องของสาระการเรียนรู้รายปี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 กับสาระการเรียนรู้ ช่วงชั้นที่ 2					
	ชั้นป.4		ชั้นป.5		ชั้นป.6	
	X	S.D	X	S.D	X	S.D
สาระที่ 1 การอ่าน	4.0	1	4.0	1	4.0	1
สาระที่ 2 การเขียน	4.0	1	4.0	1	4.0	1
สาระที่ 3 การฟัง การดู และการพูด	3.6	.58	4.0	1	4.0	1
สาระที่ 4 หลักการใช้ภาษา	4.0	0	4.3	.57	4.3	.57
สาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม	4.3	.57	4.3	.57	4.3	.57
เฉลี่ยรวม	3.9		4.1		4.1	

จากตาราง 28 แสดงว่าสาระการเรียนรู้รายปีชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 2 มากทุกสาระ โดยสาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม มีค่าเฉลี่ย 4.3 ทุกชั้นปี สาระที่ 4 หลักการใช้ภาษา มีค่าเฉลี่ย 4.3 ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 ส่วนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีค่าเฉลี่ย 4.0 สำหรับสาระที่ 1 การอ่าน และสาระที่ 2 การเขียน มีค่าเฉลี่ย 4.0 ทุกชั้นปี และสาระที่ 3 การฟัง การดู และการพูด มีค่าเฉลี่ย 4.0 ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 ส่วนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีค่าเฉลี่ย 3.6

โดยสรุปสาระการเรียนรู้รายปีชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 2 มาก โดยชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีค่าเฉลี่ยรวม 3.9 ส่วนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 มีค่าเฉลี่ยรวม 4.1

ตาราง 29 ผลการประเมินความสอดคล้องของสาระการเรียนรู้รายปีชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 กับวิสัยทัศน์ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษา

สาระ	ความสอดคล้องของสาระการเรียนรู้รายปี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 กับวิสัยทัศน์ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษา					
	ชั้นป.4		ชั้นป.5		ชั้นป.6	
	X	S.D	X	S.D	X	S.D
สาระที่ 1 การอ่าน	4.6	.58	5.0	0	5.0	0
สาระที่ 2 การเขียน	4.6	.58	5.0	0	5.0	0
สาระที่ 3 การฟัง การดู และการพูด	4.6	.58	5.0	0	5.0	0
สาระที่ 4 หลักการใช้ภาษา	4.0	1	4.6	.58	4.6	.58
สาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม	4.6	.58	5.0	0	5.0	0
เฉลี่ยรวม	4.4		4.9		4.9	

จากตาราง 29 แสดงว่าสาระการเรียนรู้รายปีชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 สอดคล้องกับวิสัยทัศน์และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษามากที่สุด ได้แก่ สาระที่ 1 การอ่าน สาระที่ 2 การเขียน สาระที่ 3 การฟัง การดู และการพูด และสาระที่ 5 หลักการใช้ภาษา โดยมีค่าเฉลี่ย 5.0 ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ส่วนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีค่าเฉลี่ย 4.6 สาระที่ 4 หลักการใช้ภาษา โดยมีค่าเฉลี่ย 4.6 ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ส่วนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีค่าเฉลี่ย 4.0

โดยสรุปสาระการเรียนรู้รายปีชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 สอดคล้องกับวิสัยทัศน์และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษามาก โดยมีค่าเฉลี่ยรวม 4.4 ส่วนภาพรวมสาระการเรียนรู้รายปีชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 สอดคล้องกับวิสัยทัศน์และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษามากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยรวม 4.9

ตาราง 30 ผลการประเมินลำดับความยากง่ายของสาระการเรียนรู้รายปีชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6

สาระ	ลำดับความยากง่ายของสาระการเรียนรู้รายปี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6	
	X	S.D
สาระที่ 1 การอ่าน	4.6	.58
สาระที่ 2 การเขียน	4.6	.58
สาระที่ 3 การฟัง การดู และการพูด	4.6	.58
สาระที่ 4 หลักการใช้ภาษา	4.6	.58
สาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม	4.6	.58
เฉลี่ยรวม	4.6	

จากตาราง 30 แสดงว่าลำดับความยากง่ายของสาระการเรียนรู้รายปีชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 มีคุณภาพมากที่สุดทุกสาระ โดยมีค่าเฉลี่ย 4.6 เท่ากันทุกชั้นปี

โดยสรุปลำดับความยากง่ายของสาระการเรียนรู้รายปีชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 มีคุณภาพมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยรวม 4.6

ตาราง 31 ผลการประเมินความสอดคล้องของผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 กับ
มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 2

สาระ	ความสอดคล้องของผลการเรียนรู้รายปี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 กับมาตรฐานการเรียนรู้ ช่วงชั้นที่ 2					
	ชั้นป. 4		ชั้นป.5		ชั้นป.6	
	X	S.D	X	S.D	X	S.D
สาระที่ 1 การอ่าน	4.6	.58	4.6	.58	4.6	.58
สาระที่ 2 การเขียน	4.6	.58	4.6	.58	4.6	.58
สาระที่ 3 การฟัง การดู และการพูด	4.6	.58	4.6	.58	4.6	.58
สาระที่ 4 หลักการใช้ภาษา	4.6	.58	4.6	.58	4.6	.58
สาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม	4.6	.58	4.6	.58	4.6	.58
เฉลี่ยรวม	4.6		4.6		4.6	

จากตาราง 31 แสดงว่าผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 สอดคล้องกับ
มาตรฐานการเรียนรู้ ช่วงชั้นที่ 2 มากที่สุดทุกสาระ โดยมีค่าเฉลี่ย 4.6 เท่ากันทุกชั้นปี

โดยสรุปผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 สอดคล้องกับมาตรฐาน
การเรียนรู้ ช่วงชั้นที่ 2 มากที่สุด คือมีค่าเฉลี่ยรวม 4.6

ตาราง 32 ผลการประเมินความสอดคล้องของผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 กับ
วิสัยทัศน์และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษา

สาระ	ความสอดคล้องของผลการเรียนรู้รายปี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 กับวิสัยทัศน์และคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ของสถานศึกษา					
	ชั้นป.4		ชั้นป.5		ชั้นป.6	
	X	S.D	X	S.D	X	S.D
สาระที่ 1 การอ่าน	5.0	0	5.0	0	5.0	0
สาระที่ 2 การเขียน	5.0	0	5.0	0	5.0	0
สาระที่ 3 การฟัง การดู และการพูด	5.0	0	5.0	0	5.0	0
สาระที่ 4 หลักการใช้ภาษา	4.6	.58	4.6	.58	4.6	.58
สาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม	5.0	0	5.0	0	5.0	0
เฉลี่ยรวม	4.9		4.9		4.9	

จากตาราง 32 แสดงว่าผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 สอดคล้องกับ วิสัยทัศน์และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษามากที่สุดทุกสาระ โดยสาระที่ 1 การอ่าน สาระที่ 2 การเขียน สาระที่ 3 การฟัง การดู และการพูด และสาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม มีค่าเฉลี่ย 5.0 ทุกชั้นปี สาระที่ 4 หลักการใช้ภาษา มีค่าเฉลี่ย 4.6 ทุกชั้นปี

โดยสรุปผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 สอดคล้องกับวิสัยทัศน์และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษามากที่สุด คือมีค่าเฉลี่ยรวม 4.9

ตาราง 33 ผลการประเมินความต่อเนื่องเชื่อมโยงของผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6

สาระ	ความต่อเนื่องเชื่อมโยงของ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6	
	X	S.D
สาระที่ 1 การอ่าน	4.3	1.15
สาระที่ 2 การเขียน	4.3	1.15
สาระที่ 3 การฟัง การดู และการพูด	4.3	1.15
สาระที่ 4 หลักการใช้ภาษา	4.3	1.15
สาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม	4.3	1.15
เฉลี่ยรวม	4.3	

จากตาราง 33 แสดงว่าลำดับความต่อเนื่องเชื่อมโยงของผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 มีคุณภาพมากทุกสาระ คือมีค่าเฉลี่ย 4.3 เท่ากันทุกชั้นปี

โดยสรุปลำดับความต่อเนื่องเชื่อมโยงของผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 มีคุณภาพมาก คือมีค่าเฉลี่ยรวม 4.3

ตาราง 34 ผลการประเมินคุณภาพคำอธิบายรายวิชาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6

ชั้น	คำอธิบายรายวิชา	
	X	S.D
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4	3.6	1.15
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5	3.6	1.15
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6	3.6	1.15
เฉลี่ยรวม	3.6	

จากตาราง 34 แสดงว่าคำอธิบายรายวิชาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 มีคุณภาพมาก โดยคำอธิบายรายวิชาของทุกชั้นปีมีค่าเฉลี่ย 3.6

โดยสรุปคำอธิบายรายวิชาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 มีคุณภาพมาก คือมีค่าเฉลี่ยรวม 3.6

ตาราง 35 ผลการประเมินคุณภาพหน่วยการจัดการเรียนรู้ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

หน่วยการเรียนรู้ที่ .../ ชื่อหน่วยการเรียนรู้	ความสอดคล้อง ของ ผลการเรียนรู้ที่ คาดหวังรายปี กับสาระ การเรียนรู้รายปี		ความสอดคล้อง ของ สาระการเรียนรู้ รายปี กับหัวข้อเรื่อง/ หัวข้อย่อย		ความเหมาะสม ของการกำหนด เวลาเรียน		การบูรณาการ ภายในกลุ่ม สาระการเรียนรู้	
	X	S.D	X	S.D	X	S.D	X	S.D
1 รักสิ่งแวดล้อม	4.3	.57	4.3	.57	4.6	.58	4.3	.57
2 ผจญภัยกับสุสาน	4.3	.57	4.3	.57	4.3	.57	4.3	.57
3 มาอ่านนิทานด้วยกัน	4.3	.57	4.3	.57	4.3	.57	4.3	.57
4 หน้าที่คนดี	4.3	.57	4.3	.57	4.3	.57	4.3	.57
5 สนุกกับ การเล่นไทย	4.3	.57	4.3	.57	4.3	.57	4.3	.57
6 ลูกน้อยหอยสังข์	4.3	.57	4.3	.57	4.3	.57	4.3	.57
7 ยกย่องคนดี จากพงศาวดาร	4.3	.57	4.3	.57	4.3	.57	4.3	.57
8 ตำนานท้องถิ่นเรา	4.3	.57	4.3	.57	4.3	.57	4.3	.57
เฉลี่ยรวม	4.3		4.3		4.3		4.3	

จากตาราง 35 แสดงว่าหน่วยการเรียนรู้ของชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ความสอดคล้องของผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีกับสาระการเรียนรู้รายปี ความสอดคล้องของสาระการเรียนรู้รายปีกับหัวข้อเรื่องและหัวข้อย่อย และการบูรณาการภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้มีคุณภาพมากที่สุดทุกหน่วยการเรียนรู้ โดยมีค่าเฉลี่ย 4.3 ความเหมาะสมของการกำหนดเวลาเรียนมีคุณภาพมากที่สุด ได้แก่ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 โดยมีค่าเฉลี่ย 4.6 ส่วนหน่วยการเรียนรู้ที่ 2 , 3 , 4 , 5 , 6 และ 7 มีคุณภาพมาก โดยค่าเฉลี่ย 4.3

โดยสรุปหน่วยการเรียนรู้ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ความสอดคล้องของผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีกับสาระการเรียนรู้รายปี ความสอดคล้องของสาระการเรียนรู้รายปีกับหัวข้อเรื่องและหัวข้อย่อย

ความเหมาะสมของการกำหนดเวลาเรียนและ การบูรณาการภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้มีคุณภาพมากคือ มีค่าเฉลี่ยรวม 4.3

ตาราง 36 ผลการประเมินคุณภาพหน่วยการจัดการเรียนรู้ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

หน่วยการเรียนรู้ที่ .../ ชื่อหน่วยการเรียนรู้	ความสอดคล้อง ของ ผลการเรียนรู้ที่ คาดหวังรายปี กับสาระ การเรียนรู้รายปี		ความสอดคล้อง ของ สาระการเรียนรู้ รายปี กับหัวข้อเรื่อง/ หัวข้อย่อย		ความเหมาะสม ของการกำหนด เวลาเรียน		การบูรณาการ ภายในกลุ่ม สาระการเรียนรู้	
	X		X		X		X	
	S.D		S.D		S.D		S.D	
1 พระอภัยมณี ที่น่าสนใจ	4.3	.57	4.3	.57	4.3	.57	4.3	.57
2 หมู่บ้านไม่เป็นไร	4.3	.57	4.3	.57	4.3	.57	4.3	.57
3 หัวหมอเจ้าปัญญา	4.3	.57	4.3	.57	4.3	.57	4.3	.57
4 ตามรอยพ่อหลวง	4.3	.57	4.3	.57	4.3	.57	4.3	.57
5 มหัศจรรย์ในอาหาร	4.3	.57	4.3	.57	4.3	.57	4.3	.57
6 แม่หากคืนชีพ	4.3	.57	4.3	.57	4.3	.57	4.3	.57
เฉลี่ยรวม	4.3		4.3		4.3		4.3	

จากตาราง 36 แสดงว่าหน่วยการเรียนรู้ของชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ความสอดคล้องของ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีกับสาระการเรียนรู้รายปี ความสอดคล้องของสาระการเรียนรู้รายปีกับหัวข้อเรื่อง และหัวข้อย่อย ความเหมาะสมของการกำหนดเวลาเรียน และการบูรณาการภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้ มีคุณภาพมากทุกหน่วยการเรียนรู้ คือมีค่าเฉลี่ย 4.3

ตาราง 37 ผลการประเมินคุณภาพหน่วยการจัดการเรียนรู้ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

หน่วยการเรียนรู้ที่ .../ ชื่อหน่วยการเรียนรู้	ความสอดคล้อง ของ ผลการเรียนรู้ที่ คาดหวังรายปี กับสาระ การเรียนรู้รายปี		ความสอดคล้อง ของ สาระการเรียนรู้ รายปี กับหัวข้อเรื่อง/ หัวข้อย่อย		ความเหมาะสม ของการกำหนด เวลาเรียน		การบูรณาการ ภายในกลุ่ม สาระการเรียนรู้	
	X	S.D	X	S.D	X	S.D	X	S.D
1 สามัคคีคือหัวใจ	4.3	.57	4.3	.57	4.3	.57	4.3	.57
2 รักชาติยิ่งใหญ่ เหนือชีวี	4.3	.57	4.3	.57	4.3	.57	4.3	.57
3 วิถีแห่งความเพียร	4.3	.57	4.3	.57	4.3	.57	4.3	.57
4 เรียนรู้เรื่องเงาะป่า	4.3	.57	4.3	.57	4.3	.57	4.3	.57
5 ประสานชีวา ความเป็นไทย	4.3	.57	4.3	.57	4.3	.57	4.3	.57
6 ไขปัญหาด้วยปัญญา	4.3	.57	4.3	.57	4.3	.57	4.3	.57
7 อนาคตที่วาดฝัน	4.3	.57	4.3	.57	4.3	.57	4.3	.57
เฉลี่ยรวม	4.3		4.3		4.3		4.3	

จากตาราง 37 แสดงว่าหน่วยการเรียนรู้ของชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ความสอดคล้องของผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีกับสาระการเรียนรู้รายปี ความสอดคล้องของสาระการเรียนรู้รายปีกับหัวข้อเรื่องและหัวข้อย่อย ความเหมาะสมของการกำหนดเวลาเรียน และการบูรณาการภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้มีคุณภาพมากทุกหน่วยการเรียนรู้ คือมีค่าเฉลี่ย 4.3

ตาราง 38 ผลการประเมินคุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วยการจัดการเรียนรู้ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

แผนการจัด การเรียนรู้ราย หน่วยการเรียนรู้ที่ / ชื่อหน่วยการเรียนรู้	คุณภาพของ ผลการ เรียนรู้ ที่คาดหวัง และ จุดประสงค์ การเรียนรู้				คุณภาพ ของ กิจกรรม การเรียนรู้		คุณภาพ ของสื่อ การเรียนรู้		คุณภาพ ของ การประเมิน ผลการ เรียนรู้		ความสอดคล้อง ของ จุดประสงค์ การเรียนรู้ หัวข้อเรื่อง/ หัวข้อย่อย กิจกรรม การเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ และการประเมิน ผลการเรียนรู้	
	X		S.D		X		S.D		X		S.D	
	X	S.D	X	S.D	X	S.D	X	S.D	X	S.D	X	S.D
1 รักสิ่งแวดล้อม	4.1	.28	4.1	.39	4.1	.19	4.3	0	4.6	.58		
2 ผจญภัยกับสุดสาคร	4.4	.57	4.1	.35	4.0	0	4.2	.42	4.6	.58		
3 มาอ่านนิทาน ด้วยกัน	4.1	.28	4.2	.35	4.0	0	4.3	0	4.6	.58		
4 หน้าที่คนดี	4.4	.57	4.0	.04	4.0	0	4.3	0	4.3	.57		
5 สนุกกับ การละเล่นไทย	4.3	0	4.2	.35	4.0	0	4.2	.42	4.3	.57		
6 ลูกน้อยหอยสังข์	4.3	.29	4.0	.17	4.2	.38	4.3	0	4.3	.57		
7 ยกย่องคนดี จากพงศาวดาร	4.6	0	4.0	.17	4.2	.38	4.3	0	4.3	.57		
8 ตำนานท้องถิ่นเรา	4.1	.28	4.1	.30	4.1	.19	4.2	.42	4.3	.57		
เฉลี่ยรวม	4.2		4.0		4.0		4.2		4.4			

โดยสรุปแผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วยการเรียนรู้ของชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 คุณภาพของผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและจุดประสงค์การเรียนรู้มีคุณภาพมาก คือมีค่าเฉลี่ยรวม 4.2 คุณภาพของกิจกรรมการเรียนรู้มีคุณภาพมาก คือมีค่าเฉลี่ยรวม 4.0 คุณภาพของสื่อการเรียนรู้มีคุณภาพมากคือ มีค่าเฉลี่ยรวม 4.0 คุณภาพของการประเมินผลการเรียนรู้มีคุณภาพมาก คือมีค่าเฉลี่ยรวม 4.2 ความสอดคล้องของจุดประสงค์การเรียนรู้ หัวข้อเรื่องและหัวข้อย่อย กิจกรรม การเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ และการประเมินผลการเรียนรู้มีคุณภาพมาก คือมีค่าเฉลี่ยรวม 4.4

ตาราง 39 ผลการประเมินคุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วยการจัดการเรียนรู้ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

แผนการจัด การเรียนรู้ราย หน่วยการเรียนรู้ / ชื่อหน่วยการเรียนรู้	คุณภาพของ				คุณภาพของ				ความสอดคล้อง ของ	
	ผลการ เรียนรู้ที่ คาดหวัง และ จุดประสงค์ การเรียนรู้		คุณภาพ ของ กิจกรรม การเรียนรู้		คุณภาพ ของสื่อ การเรียนรู้		คุณภาพ ของ การประเมิน ผลการ เรียนรู้		จุดประสงค์ การเรียนรู้ หัวข้อเรื่อง/ หัวข้อย่อย กิจกรรม การเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ และการประเมิน ผลการเรียนรู้	
	X	S.D	X	S.D	X	S.D	X	S.D	X	S.D
1 พระอภัยมณี ที่น่าสนใจ	4.3	.29	4.1	.26	4.1	.19	4.0	0	4.6	.58
2 หมู่บ้านไม่เป็นไร	4.4	.57	4.2	.48	4.2	.38	4.0	0	4.6	.58
3 หัวหอมเจ้าปัญญา	4.3	.57	4.1	.35	4.0	.57	4.0	0	4.6	.58
4 ตามรอยพ่อหลวง	4.3	0	4.2	.57	4.3	0	4.0	0	4.6	.58
5 มหัศจรรย์ในอาหาร	4.3	0	4.2	.57	4.2	.38	4.0	0	4.6	.58
6 แม่หากคินซีฟ	4.4	.57	4.3	.52	4.4	.57	4.0	0	4.6	.58
เฉลี่ยรวม	4.3		4.1		4.2		4.0		4.6	

จากตาราง 39 แสดงว่าแผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วยการเรียนรู้ของชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 คุณภาพของผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและจุดประสงค์การเรียนรู้มีคุณภาพมากทุกแผนการจัดการเรียนรู้ รายหน่วยการเรียนรู้ โดยแผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วยการเรียนรู้ที่ 2 และ 4 มีค่าเฉลี่ย 4.4 และแผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วยการเรียนรู้ที่ 1, 3, 4 และ 5 มีค่าเฉลี่ย 4.3

คุณภาพของกิจกรรมการเรียนรู้มีคุณภาพมากทุกแผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วยการเรียนรู้ โดยแผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วยการเรียนรู้ที่ 6 มีค่าเฉลี่ย 4.3 แผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วย การเรียนรู้ที่ 2, 4 และ 5 มีค่าเฉลี่ย 4.2 และแผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วยการเรียนรู้ที่ 1 และ 3 มีค่าเฉลี่ย 4.1

คุณภาพของสื่อการเรียนรู้มีคุณภาพมากทุกแผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วยการเรียนรู้ โดยแผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วยการเรียนรู้ที่ 6 มีค่าเฉลี่ย 4.4 แผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วยการเรียนรู้ที่ 4 มีค่าเฉลี่ย 4.3 แผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วยการเรียนรู้ที่ 2 และ 5 มีค่าเฉลี่ย 4.2 แผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วยการเรียนรู้ที่ 1 มีค่าเฉลี่ย 4.1 และแผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วยการเรียนรู้ที่ 3 มีค่าเฉลี่ย 4.0

คุณภาพของการประเมินผลการเรียนรู้มีคุณภาพมากทุกแผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วยการเรียนรู้ โดยทุกแผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วยการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ย 4.0

ความสอดคล้องของจุดประสงค์การเรียนรู้ หัวข้อเรื่องและหัวข้อย่อยกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ และการประเมินผลการเรียนรู้ มีคุณภาพมากที่สุดทุกแผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วยการเรียนรู้ โดยทุกแผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วยการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ย 4.6

โดยสรุปแผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วยการเรียนรู้ของชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 คุณภาพของผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและจุดประสงค์การเรียนรู้มีคุณภาพมาก คือมีค่าเฉลี่ยรวม 4.3 คุณภาพของกิจกรรมการเรียนรู้มีคุณภาพมาก คือมีค่าเฉลี่ยรวม 4.1 คุณภาพของสื่อการเรียนรู้มีคุณภาพมาก คือมีค่าเฉลี่ยรวม 4.2 คุณภาพของการประเมินผลการเรียนรู้มีคุณภาพมาก คือมีค่าเฉลี่ยรวม 4.0 ความสอดคล้องของจุดประสงค์การเรียนรู้ หัวข้อเรื่องและหัวข้อย่อย กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ และการประเมินผลการเรียนรู้มีคุณภาพมากที่สุด คือมีค่าเฉลี่ยรวม 4.6

ตาราง 40 ผลการประเมินคุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วยการจัดการเรียนรู้ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

แผนการจัด การเรียนรู้ราย หน่วยการเรียนรู้ / ชื่อหน่วยการเรียนรู้	คุณภาพของ ผลการ เรียนรู้ที่ คาดหวัง และ จุดประสงค์ การเรียนรู้				คุณภาพ ของ สื่อ การเรียนรู้				ความสอดคล้อง ของ จุดประสงค์ การเรียนรู้ หัวข้อเรื่อง/ หัวข้อย่อย กิจกรรม การเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ และการประเมิน ผลการเรียนรู้			
	X		S.D		X		S.D		X		S.D	
	X	S.D	X	S.D	X	S.D	X	S.D	X	S.D	X	S.D
1 สามัคคีคือหัวใจ	4.4	.57	4.1	.26	3.8	.19	4.0	0	4.6	.58		
2 รักชาติยิ่งใหญ่ เหนือชีวี	4.4	.57	4.1	.39	4.1	.19	4.0	0	4.3	.57		
3 วิถีแห่งความเพียร	4.3	.29	3.9	.08	3.8	.19	4.0	0	4.6	.58		

ตาราง 40 (ต่อ)

แผนการจัด การเรียนรู้ราย หน่วยการเรียนรู้ที่ / ชื่อหน่วยการเรียนรู้	คุณภาพของ				คุณภาพ				ความสอดคล้อง ของ	
	ผลการ เรียนรู้ที่ คาดหวัง และ จุดประสงค์ การเรียนรู้		คุณภาพ ของ กิจกรรม การเรียนรู้		คุณภาพ ของสื่อ การเรียนรู้		คุณภาพ ของ การประเมิน ผลการ เรียนรู้		จุดประสงค์ การเรียนรู้ หัวข้อเรื่อง/ หัวข้อย่อย กิจกรรม การเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ และการประเมิน ผลการเรียนรู้	
	X	S.D	X	S.D	X	S.D	X	S.D	X	S.D
4 เรียนรู้เรื่องเงาป่า	4.4	.57	4.1	.22	3.8	.19	4.0	0	4.6	.58
5 ประสานชีวภาพ เป็นไทย	4.3	.29	3.9	.08	3.8	.19	4.0	0	4.3	.57
6 ไขปัญหาด้วยปัญญา	4.1	.28	3.9	.08	3.8	.19	4.0	0	4.3	.57
7 อนาคตที่วาดฝัน	4.4	.57	4.0	.13	3.8	.19	4.0	.14	4.6	.58
เฉลี่ยรวม	4.3		4.0		3.8		4.0		4.4	

จากตาราง 40 แสดงว่าแผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วยการเรียนรู้ของชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 คุณภาพของผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและจุดประสงค์การเรียนรู้มีคุณภาพมากทุกแผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วยการเรียนรู้ โดยแผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วยการเรียนรู้ที่ 1 , 2 , 4 และ 7 มีค่าเฉลี่ย 4.4 แผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วยการเรียนรู้ที่ 3 และ 5 มีค่าเฉลี่ย 4.3 และแผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วยการเรียนรู้ที่ 6 มีค่าเฉลี่ย 4.1

คุณภาพของกิจกรรมการเรียนรู้มีคุณภาพมากทุกแผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วยการเรียนรู้ โดยแผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วยการเรียนรู้ที่ 1 , 2 และ 4 มีค่าเฉลี่ย 4.1 แผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วยการเรียนรู้ที่ 7 มีค่าเฉลี่ย 4.0 และแผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วยการเรียนรู้ที่ 3 , 5 และ 6 มีค่าเฉลี่ย 3.9

คุณภาพของสื่อการเรียนรู้มีคุณภาพมากทุกแผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วยการเรียนรู้ โดยแผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วยการเรียนรู้ที่ 2 มีค่าเฉลี่ย 4.1 และแผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วยการเรียนรู้ที่ 1 , 3 , 4 , 5 , 6 และ 7 มีค่าเฉลี่ย 3.8

คุณภาพของการประเมินผลการเรียนรู้ มีคุณภาพมากทุกแผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วยการเรียนรู้ โดยทุกแผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วยการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ย 4.0

ความสอดคล้องของจุดประสงค์การเรียนรู้ หัวข้อเรื่องและหัวข้อย่อยกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ และการประเมินผลการเรียนรู้ มีคุณภาพมากที่สุด ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วย การเรียนรู้ที่ 1 , 3 , 4 และ 7 คือมีค่าเฉลี่ย 4.6 และแผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วยการเรียนรู้ที่ 2 , 5 และ 6 คือมีค่าเฉลี่ย 4.3

โดยสรุปแผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วยการเรียนรู้ของชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 คุณภาพของ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและจุดประสงค์การเรียนรู้มีคุณภาพมาก คือมีค่าเฉลี่ยรวม 4.3 คุณภาพของ กิจกรรมการเรียนรู้มีคุณภาพมาก คือมีค่าเฉลี่ยรวม 4.0 คุณภาพของสื่อการเรียนรู้มีคุณภาพมาก คือมีค่าเฉลี่ยรวม 3.8 ความสอดคล้องของจุดประสงค์การเรียนรู้ หัวข้อเรื่องและหัวข้อย่อย กิจกรรม การเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ และการประเมินผลการเรียนรู้มีคุณภาพมาก คือมีค่าเฉลี่ยรวม 4.4

จากผลการประเมินคุณภาพสาระของหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาไทย ช่วงชั้น ที่ 2 โรงเรียนอุดมวิทยา อ.บ้านโป่ง จ.ราชบุรี โดยผู้เชี่ยวชาญ สรุปได้ดังนี้

สาระการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 2 สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 2 มาก คือมีค่าเฉลี่ยรวม 4.0 สาระการเรียนรู้รายปีชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 2 มาก โดยชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีค่าเฉลี่ยรวม 3.9 ส่วนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 มีค่าเฉลี่ยรวม 4.1 สาระการเรียนรู้รายปีชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 สอดคล้องกับวิสัยทัศน์และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของ สถานศึกษามาก คือ มีค่าเฉลี่ยรวม 4.4 สาระการเรียนรู้รายปีชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 สอดคล้องกับ วิสัยทัศน์และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษามากที่สุด คือมีค่าเฉลี่ยรวม 4.9 ลำดับความยากของสาระการเรียนรู้รายปีชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 มีคุณภาพมากที่สุด คือมีค่าเฉลี่ยรวม 4.6 ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ ช่วงชั้นที่ 2 มากที่สุด คือมีค่าเฉลี่ยรวม 4.6 ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 สอดคล้องกับ วิสัยทัศน์และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษามากที่สุด คือมีค่าเฉลี่ยรวม 4.9 ลำดับ ความต่อเนื่องเชื่อมโยงของผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 มี คุณภาพมาก คือมีค่าเฉลี่ยรวม 4.3 คำอธิบายรายวิชาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 มีคุณภาพมาก คือมีค่าเฉลี่ยรวม 3.6

หน่วยการเรียนรู้ของชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ความสอดคล้องของผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีกับ สาระการเรียนรู้รายปี ความสอดคล้องของสาระการเรียนรู้รายปีกับหัวข้อเรื่องและหัวข้อย่อย ความเหมาะสม ของการกำหนดเวลาเรียนและ การบูรณาการภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้มีคุณภาพมากคือ มีค่าเฉลี่ยรวม 4.3 หน่วยการเรียนรู้ของชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ความสอดคล้องของผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีกับสาระ การเรียนรู้รายปี ความสอดคล้องของสาระการเรียนรู้รายปีกับหัวข้อเรื่องและหัวข้อย่อย ความเหมาะสมของ การกำหนดเวลาเรียน และการบูรณาการภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้มีคุณภาพมาก คือมีค่าเฉลี่ยรวม 4.3 หน่วยการเรียนรู้ของชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ความสอดคล้องของผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีกับสาระ การเรียนรู้รายปี ความสอดคล้องของสาระการเรียนรู้รายปีกับหัวข้อเรื่องและหัวข้อย่อย ความเหมาะสม ของการกำหนดเวลาเรียน และการบูรณาการภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้มีคุณภาพมาก คือมีค่าเฉลี่ยรวม 4.3

แผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วยการเรียนรู้ของชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 คุณภาพของผลการเรียนรู้ ที่คาดหวังและจุดประสงค์การเรียนรู้มีคุณภาพมากคือ มีค่าเฉลี่ยรวม 4.2 คุณภาพของกิจกรรมการเรียนรู้ มีคุณภาพมากคือ มีค่าเฉลี่ยรวม 4.0 คุณภาพของสื่อการเรียนรู้มีคุณภาพมากคือ มีค่าเฉลี่ยรวม 4.0

คุณภาพของการประเมินผลการเรียนรู้มีคุณภาพมากคือ มีค่าเฉลี่ยรวม 4.2 ความสอดคล้องของจุดประสงค์การเรียนรู้ หัวข้อเรื่องและหัวข้อย่อย กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ และการประเมินผลการเรียนรู้ มีคุณภาพมากคือ มีค่าเฉลี่ยรวม 4.4 แผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วยการเรียนรู้ของชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 คุณภาพของผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและจุดประสงค์การเรียนรู้มีคุณภาพมากคือ มีค่าเฉลี่ยรวม 4.3 คุณภาพของกิจกรรม การเรียนรู้มีคุณภาพมากคือ มีค่าเฉลี่ย 4.1 คุณภาพของสื่อการเรียนรู้มีคุณภาพมากคือมีค่าเฉลี่ยรวม 4.2 ความสอดคล้องของจุดประสงค์การเรียนรู้ หัวข้อเรื่องและหัวข้อย่อยกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ และการประเมินผลการเรียนรู้มีคุณภาพมากที่สุด คือมีค่าเฉลี่ยรวม 4.6 แผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วยการเรียนรู้ของชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 คุณภาพของผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและจุดประสงค์การเรียนรู้ มีคุณภาพมากคือ มีค่าเฉลี่ยรวม 4.3 คุณภาพของกิจกรรมการเรียนรู้มีคุณภาพมากคือ มีค่าเฉลี่ยรวม 4.0 คุณภาพของสื่อการเรียนรู้มีคุณภาพมากคือ มีค่าเฉลี่ย 3.8 คุณภาพของการประเมินผลการเรียนรู้มีคุณภาพมาก คือมีค่าเฉลี่ยรวม 4.0 ความสอดคล้องของจุดประสงค์การเรียนรู้ หัวข้อเรื่องและหัวข้อย่อย กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ และการประเมินผลการเรียนรู้ มีคุณภาพมากคือมีค่าเฉลี่ยรวม 4.4

จากผลการประเมินคุณภาพสาระของหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 1 – 2 โรงเรียนอศุควิทยา อ.บ้านโป่ง จ.ราชบุรี โดยผู้เชี่ยวชาญ สรุปได้ว่าสาระของหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 1 – 2 โรงเรียนอศุควิทยา อ.บ้านโป่ง จ.ราชบุรี มีคุณภาพมากกว่า 3.50 ทุกรายการประเมิน แสดงว่าสาระของหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยมีคุณภาพ ไม่ต้องปรับปรุงและแก้ไข

6. ผลการปรับปรุงรูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 1 – 2

เมื่อนำรูปการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 1 – 2 แบบไปให้คณะกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยฯ จัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา แล้วสังเกตอย่างมีส่วนร่วม เกี่ยวกับสภาพและปัญหา ในการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา และสอบถามอย่างไม่เป็นทางการถึงปัญหาและแนวทางแก้ไขของคณะกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยฯ ที่มีต่อแต่ละขั้นตอนของรูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา ได้รูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา ที่มี 10 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์วิสัยทัศน์และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษา

ขั้นตอนนี้เป็นการวิเคราะห์วิสัยทัศน์และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษา โดยพิจารณาว่าจากวิสัยทัศน์และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่สถานศึกษากำหนดไว้ ควรกำหนด สาระการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและกระบวนการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย อย่างไรให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษา

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

ขั้นตอนนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับขอบข่ายของสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ โดยศึกษาเอกสารสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เกี่ยวกับสาระของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย มาตรฐานการเรียนรู้ การศึกษาขั้นพื้นฐานของแต่ละสาระของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย คุณภาพของผู้เรียนเมื่อจบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน คุณภาพของผู้เรียนเมื่อจบช่วงชั้นที่ 1 และช่วงชั้นที่ 2 มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 1 – 2 ของมาตรฐานการเรียนรู้การศึกษาขั้นพื้นฐาน แต่ละสาระของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย และศึกษาเอกสารประกอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 คู่มือการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เกี่ยวกับนิยามคำศัพท์ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

ขั้นตอนที่ 3 การศึกษาขอบข่ายเนื้อหาภาษาไทยเกี่ยวกับ การอ่าน การเขียน การฟัง การดู การพูด หลักการใช้ภาษา วรรณคดี และวรรณกรรม ระดับประถมศึกษา

ขั้นตอนนี้เป็นการศึกษาเอกสาร ตำราภาษาไทยเกี่ยวกับ การอ่าน การเขียน การฟัง การดู การพูดหลักภาษา การใช้ภาษา วรรณคดี และวรรณกรรม ในระดับประถมศึกษา เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจขอบข่ายเนื้อหาที่จะใช้เป็นแนวทางในการจัดทำสาระการเรียนรู้ช่วงชั้นในขั้นตอนที่ 4 โดยศึกษาจาก “บรรณนิทัศน์หนังสือและสื่อการเรียนรู้สำหรับครู” ในเอกสาร “การจัดสาระการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544” และศึกษาขอบข่ายเนื้อหาของสาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรมจากหนังสือเรียนภาษาไทย ชุดพื้นฐานภาษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 6 จากเอกสาร ตำรา หนังสือต่าง ๆ ที่มีวรรณคดีและวรรณกรรมที่มีเนื้อหาสอดคล้องกับวิสัยทัศน์และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และจากวรรณคดีตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ

ขั้นตอนที่ 4 การกำหนดสาระการเรียนรู้ช่วงชั้น

ขั้นตอนนี้เป็นการกำหนดสาระการเรียนรู้ช่วงชั้น ซึ่งสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น และสอดคล้องกับวิสัยทัศน์และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษา โดยวิเคราะห์ข้อความแต่ละข้อของมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นของแต่ละว่ามีขอบข่ายเนื้อหาอะไรบ้าง กำหนดวรรณคดีและวรรณกรรมให้สอดคล้องกับประเภทของวรรณคดีและวรรณกรรมที่กำหนดไว้ใน สาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม

ขั้นตอนที่ 5 การกำหนดสาระการเรียนรู้รายปี

ขั้นตอนนี้เป็นการกำหนดเป็นสาระการเรียนรู้รายปี โดยวิเคราะห์สาระการเรียนรู้ช่วงชั้นซึ่งเป็นสาระการเรียนรู้สำหรับการจัดการเรียนรู้ตลอด 3 ปี ว่าสาระการเรียนรู้ใดเหมาะสมสำหรับชั้นปีใด โดยกำหนดให้เห็นความชัดเจนว่ามีหัวข้อเรื่องและหัวข้อย่อยใดบ้างที่เป็นเนื้อหาที่ต้องสอนในแต่ละระดับชั้น โดยเรียงลำดับก่อนหลัง ง่ายยากเป็นลำดับขั้น เหมาะกับความรู้ ความสามารถและวัยของผู้เรียน สาระการเรียนรู้รายปี ในแต่ละปีอาจซ้ำกันได้ เพราะภาษาไทยเป็นวิชาทักษะ จำเป็นต้องได้รับการฝึกทักษะซ้ำๆ แต่เนื้อหาที่จะฝึกทักษะจะมีความยาก ซับซ้อนขึ้นตามลำดับ สาระการเรียนรู้รายปีสาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม ของทุกชั้นปีต้องมีวรรณคดีตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ และสอดคล้องกับวิสัยทัศน์และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษา

ขั้นตอนที่ 6 การกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี

ขั้นตอนนี้เป็นกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี ให้สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ ช่วงชั้น สาระการเรียนรู้รายปี และวิสัยทัศน์และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษา โดยผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี จะเป็นสิ่งที่ระบุถึงความรู้ ทักษะหรือกระบวนการ และคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยม ซึ่งจะเกิดขึ้นหลังจากการเรียนรู้ในแต่ละปี ซึ่งประกอบด้วยสมรรถภาพ สาระ(เนื้อหา) และพฤติกรรมที่วัดได้ จำนวนผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีไม่ควรมีจำนวนข้อมากเกินไป เพราะจะทำให้ไม่สะดวกในการวัดและประเมินผล ดังนั้นจึงควรรวมผลการเรียนรู้ที่คาดหวังบางข้อเป็นข้อเดียวกันได้และผลการเรียนรู้ที่คาดหวังบางข้ออาจมีในบางปีก็ได้ หรืออาจมีซ้ำกันได้ในแต่ละปี เนื่องจากเป็นการฝึกทักษะเดียวกัน แต่จะมีความลึกซึ้ง และเชี่ยวชาญขึ้นในชั้นปีที่เรียนสูงขึ้น และมีการกระจายผลการเรียนรู้ที่คาดหวังไปยังชั้นปีต่างๆอย่างเหมาะสมเพื่อมิให้เป็นการแบกภาระในการจัดการเรียนรู้นักเรียนมากเกินไปหรือน้อยเกินไปในชั้นปีใดชั้นปีหนึ่ง

ขั้นตอนที่ 7 การตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างสาระการเรียนรู้รายปีกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง รายปี

ขั้นตอนนี้เป็นกรนำผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีและสาระการเรียนรู้รายปีมาเขียนจับคู่กันเพื่อตรวจสอบความสอดคล้อง ครอบคลุมและตรงกัน

ขั้นตอนที่ 8 การจัดทำคำอธิบายรายวิชา

ขั้นตอนนี้เป็นกรจัดทำคำอธิบายรายวิชา โดยการนำสาระการเรียนรู้รายปี ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี และเวลาเรียนที่กำหนดไว้แล้วในโครงสร้างเวลาเรียนของสถานศึกษามาเขียนเป็นคำอธิบายรายวิชา ซึ่งประกอบด้วย ชื่อรายวิชา จำนวนเวลา ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีและสาระการเรียนรู้รายปี โดยอธิบายรายวิชาอาจเขียนเป็น 7 ย่อหน้า ได้แก่ ย่อหน้าที่ 1 ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและสาระการเรียนรู้สาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม ย่อหน้าที่ 2 ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและสาระการเรียนรู้สาระที่ 1 การอ่าน ย่อหน้าที่ 3 ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและสาระการเรียนรู้สาระที่ 2 การเขียน ย่อหน้าที่ 4 ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและสาระการเรียนรู้สาระที่ 3 การฟัง การดูและการพูด ย่อหน้าที่ 5 ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและสาระการเรียนรู้สาระที่ 4 หลักการใช้ภาษา ย่อหน้าที่ 6 กระบวนการจัดการเรียนรู้ และ ย่อหน้าที่ 7 การวัดและประเมินผล

ขั้นตอนที่ 9 การจัดทำหน่วยการเรียนรู้

ขั้นตอนนี้เป็นกรจัดทำหน่วยการเรียนรู้ โดยพิจารณาว่าผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี และสาระการเรียนรู้รายปี ข้อใดที่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงและเกี่ยวข้องเป็นเรื่องเดียวกัน ควรนำมาบูรณาการเป็นหน่วยการเรียนรู้ เพื่อความสะดวกในการจัดการเรียนรู้และผู้เรียนได้เรียนรู้ในลักษณะองค์รวม โดยแต่ละหน่วยการเรียนรู้ ประกอบด้วย 5 สาระที่มีความความสัมพันธ์สอดคล้องกันเป็นหน่วยการเรียนรู้ แบบบูรณาการภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้ การกำหนดเวลาเรียนของแต่ละหน่วยการเรียนรู้ โดยคำนวณจากเวลาเรียนทั้งหมดของแต่ละภาคการศึกษา การตั้งชื่อหน่วยการเรียนรู้ตามเนื้อหาสาระของวรรณคดีและวรรณกรรมของหน่วยเรียนรู้นั้น ๆ จัดลำดับความยากง่ายและความเหมาะสมของช่วงเวลาของแต่ละหน่วยการเรียนรู้

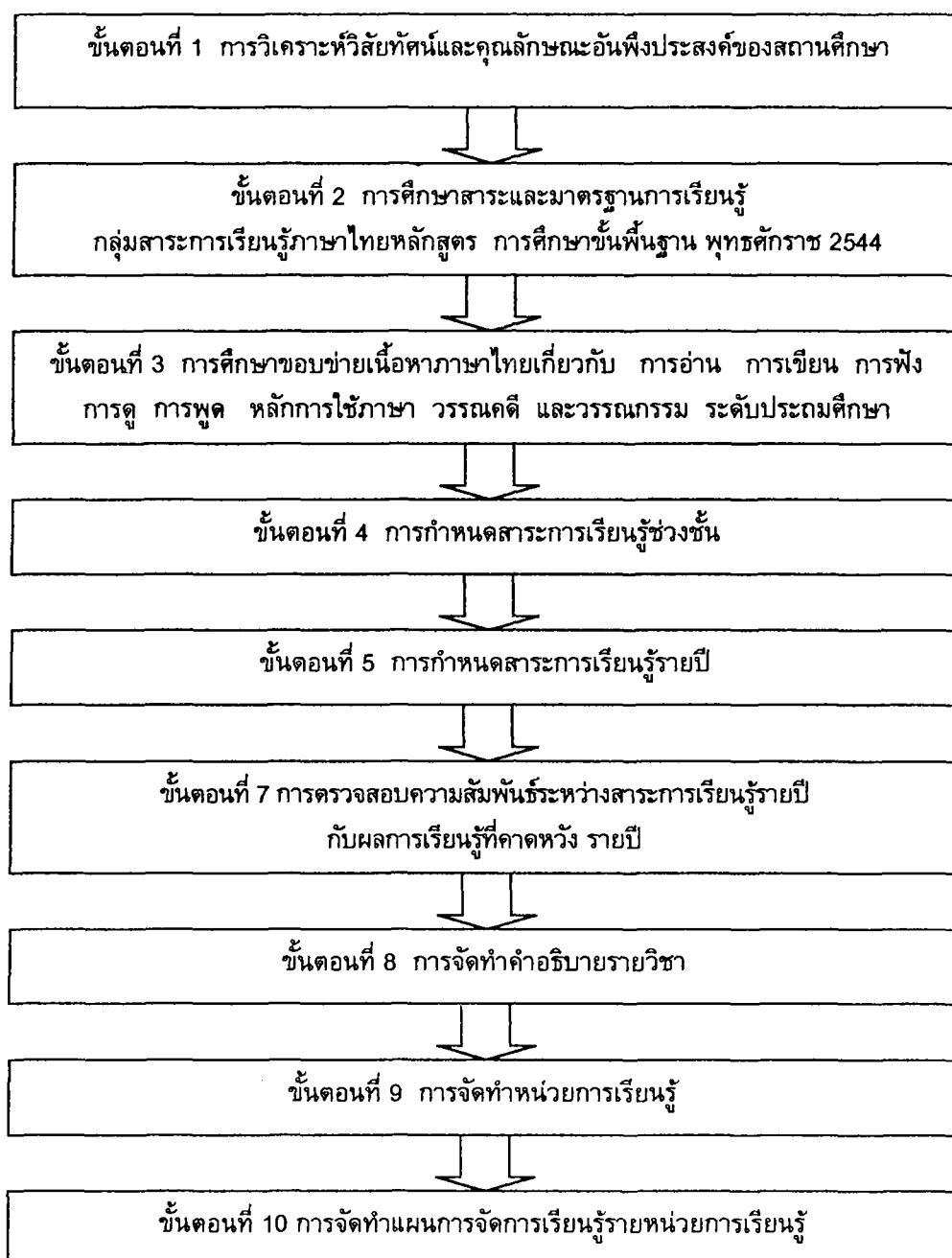
ขั้นตอนที่ 10 การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วยการเรียนรู้

ขั้นตอนนี้เป็นกรนำผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง สาระการเรียนรู้ หัวข้อเรื่องและหัวข้อย่อยของแต่ละหน่วยการเรียนรู้มาจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วยการเรียนรู้โดยใช้จำนวนเวลาตามที่กำหนดไว้ โดยกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ ใช้คำกริยาที่เป็นรูปธรรม และมีองค์ประกอบ 3 ส่วน คือ

พฤติกรรม , สถานการณ์หรือเงื่อนไข และเกณฑ์ มีจุดประสงค์การเรียนรู้ครบ 3 ด้าน คือความรู้ ทักษะ กระบวนการ และคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยม และมีจำนวนข้อไม่มากเกินไป ควรรวมจุดประสงค์การเรียนรู้ที่สามารถรวมกันได้เข้าด้วยกัน กิจกรรมการเรียนรู้ควรเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จัดลำดับขั้นตอน กิจกรรมการเรียนรู้ โดยคำนึงถึงขั้นตอนการสอนตามธรรมชาติวิชาภาษาไทยที่ใช้วรรณคดีและวรรณกรรม เป็นหลักบูรณาการทักษะการอ่าน การเขียน การฟัง การดู และการพูด และหลักการใช้ภาษา เพื่อเชื่อมโยงให้เกิดความรู้ ทักษะหรือกระบวนการ และคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยม จัดกิจกรรมให้นักเรียนสร้างองค์ความรู้ หลีกเลียงหรือใช้วิธีการสอนแบบบรรยาย เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยการปฏิบัติจริงฝึกฝน บ่อยๆ ควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ศึกษา ค้นคว้าความรู้ด้วยตนเองจากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ให้นักเรียน ปฏิบัติกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษา ควรจัดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดง นำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียนและต่อผู้สนใจ กระบวนการจัดการเรียนรู้ต้องสนองวิสัยทัศน์และคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ สื่อการเรียนรู้ที่ใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้จะเป็นสื่อการเรียนรู้ที่มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ ประหยัดค่าใช้จ่าย สามารถสร้างได้ในเวลาอันจำกัด สามารถให้ผู้เรียนช่วยผลิตสื่อได้ ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ควรใช้วิธีการและเครื่องมือที่หลากหลายรูปแบบตามความเหมาะสม ได้แก่ แบบประเมินการอ่านในใจ แบบประเมินการอ่านออกเสียง แบบประเมินการท่องจำบทร้อยกรอง แบบประเมิน การเขียน แบบประเมินการคัดลายมือ แบบประเมินการฟัง แบบประเมินการพูด แบบประเมินหลักการใช้ภาษา แบบประเมินผลการปฏิบัติ และแบบประเมินผลงาน

โดยขั้นตอนที่ 1 , 4 , 5 , 6 , 7 , 8 , 9 และ 10 ประกอบด้วยคำอธิบายและตัวอย่าง สำหรับขั้นตอน ที่ 2 และ 3 มีคำอธิบายแต่ไม่มีตัวอย่าง

ลำดับขั้นตอนของรูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
ช่วงชั้นที่ 1 – 2 แสดงได้ดังนี้

ภาพประกอบ 6 ลำดับขั้นตอนของรูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา
กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 1 – 2

(รูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษาฯ ที่ปรับปรุงหลังจากการนำรูปแบบไปใช้
แสดงในภาคผนวก จ)

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การสร้างรูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยช่วงชั้นที่ 1 – 2 : กรณีศึกษา โรงเรียนอุดมวิทยา อ.บ้านโป่ง จ.ราชบุรี มีความมุ่งหมายในการวิจัย การดำเนินการวิจัย สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังนี้

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อสร้างรูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 1 – 2

การดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 การสร้างรูปแบบ โดยศึกษาสภาพและปัญหาในการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนอุดมวิทยา อ.บ้านโป่ง จ.ราชบุรี ในแต่ละขั้นตอนของการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา ตามรูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตรที่กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ เสนอแนะใน “เอกสารประกอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 คู่มือการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย” และศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตร นำมาร่างเป็นรูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา แล้วเสนอประธานและกรรมการที่ปรึกษาปริญญาโท แล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความเที่ยงเชิงพินิจ(Face validity) ของร่างรูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา แล้วปรับปรุงและแก้ไขร่างรูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา เป็นรูปแบบการจัดทำสาระการเรียนรู้สถานศึกษา

ขั้นตอนที่ 2 การนำรูปแบบไปใช้ โดยให้คณะอนุกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย จำนวน 9 คน จัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา ตามรูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา สังเกตอย่างมีส่วนร่วมเกี่ยวกับสภาพและปัญหาในการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา และสอบถามอย่างไม่เป็นทางการถึงปัญหาและแนวทางแก้ไขของคณะอนุกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ที่มีต่อแต่ละขั้นตอนของรูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา จากนั้นจัดการสนทนากลุ่ม เมื่อการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา ตามรูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา เสร็จสิ้นลงเกี่ยวกับความคิดเห็นของคณะอนุกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ที่มีต่อรูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา ความคิดเห็นของคณะอนุกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ที่มีต่อสาระของหลักสูตรสถานศึกษา ที่จัดทำขึ้น และสิ่งที่คณะอนุกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ได้รับและข้อเสนอแนะ ในการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา แล้วนำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา ที่จัดทำขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินคุณภาพสาระของหลักสูตรสถานศึกษา โดยใช้แบบประเมินคุณภาพสาระของหลักสูตรสถานศึกษา ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับคือ มีคุณภาพมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด และให้ผู้เชี่ยวชาญแสดงความเห็นเพิ่มเติม ในกรณีที่ประเมินสาระของหลักสูตรสถานศึกษาในข้อนั้นมีคุณภาพปานกลาง มีคุณภาพน้อย หรือมีคุณภาพน้อยที่สุด

ผลจากการสังเกตอย่างมีส่วนร่วมและการสอบถามอย่างไม่เป็นทางการในการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา จากการสนทนากลุ่มกับคณะกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย และจากการประเมินคุณภาพสาระของหลักสูตรสถานศึกษาโดยผู้เชี่ยวชาญ นำมาเป็นแนวทางการปรับปรุงและแก้ไขรูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยนำเสนอเป็น 6 ตอน ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์เนื้อหา(Content analysis) สภาพและปัญหาในการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนอุดมวิทยา อ.บ้านโป่ง จ.ราชบุรี และเอกสาร ตำรา และงานวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษาเป็นร่างรูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษาที่มีคำอธิบายและตัวอย่างประกอบด้วย 10 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์วิสัยทัศน์ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษา

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย หลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

ขั้นตอนที่ 3 การศึกษาขอบข่ายเนื้อหาภาษาไทยเกี่ยวกับ การอ่าน การเขียน การฟัง การดู การพูด หลักการใช้ภาษา วรรณคดี และวรรณกรรม ระดับประถมศึกษา

ขั้นตอนที่ 4 การกำหนดสาระการเรียนรู้ช่วงชั้น

ขั้นตอนที่ 5 การกำหนดสาระการเรียนรู้รายปี

ขั้นตอนที่ 6 การกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี

ขั้นตอนที่ 7 การตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างสาระการเรียนรู้รายปีกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง รายปี

ขั้นตอนที่ 8 การจัดทำคำอธิบายรายวิชา

ขั้นตอนที่ 9 การจัดทำหน่วยการเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 10 การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วยการเรียนรู้

2. ผลการตรวจสอบความเที่ยงเชิงพินิจ (Face validity) ของร่างรูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา โดยผู้เชี่ยวชาญนำมาปรับปรุงร่างรูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษาเป็นรูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา ที่มีคำอธิบายและตัวอย่าง ประกอบด้วย 10 ขั้นตอน เหมือนกับร่างรูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา แต่เสนอแนะให้ปรับเปลี่ยนคำอธิบายในขั้นตอนที่ 2 ขั้นตอนที่ 4 ขั้นตอนที่ 6 และขั้นตอนที่ 10 ส่วนตัวอย่างมีข้อเสนอแนะให้ปรับเปลี่ยนในขั้นตอนที่ 1 และขั้นตอนที่ 5 – ขั้นตอนที่ 10

3. ผลการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) จากการสังเกตอย่างมีส่วนร่วมเกี่ยวกับสภาพและปัญหาในการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา และจากการสอบถามอย่างไม่เป็นทางการถึงปัญหาและแนวทางแก้ไขของคณะกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ที่มีต่อแต่ละขั้นตอนของรูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา สรุปได้ดังนี้

3.1 สภาพ ปัญหาและแนวทางแก้ไขของขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์วิสัยทัศน์ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษา

สภาพ

1. คณะอนุกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยฯ วิเคราะห์วิสัยทัศน์และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษาโดยแบ่งวิเคราะห์ตามช่วงชั้นคือช่วงชั้นที่ 1 และช่วงชั้นที่ 2
2. คณะอนุกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยฯ มีความเข้าใจวิสัยทัศน์และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษาเป็นอย่างดี

ปัญหาและแนวทางแก้ไข

1. คณะอนุกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยฯ มีความสงสัยว่า ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังกับสาระการเรียนรู้ต่างกันอย่างไร จึงต้องอธิบายความหมายผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง และสาระการเรียนรู้

3.2 สภาพ ปัญหาและแนวทางแก้ไขของขั้นตอนที่ 2 การศึกษาสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

สภาพ

1. คณะอนุกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยฯ มีความเข้าใจเกี่ยวกับสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544
2. คณะอนุกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยฯ เสนอแนะให้แก้ไขข้อความในคำอธิบายเพื่อให้กระชับและสื่อความได้ชัดเจนยิ่งขึ้น
3. คณะอนุกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยฯ มีความเห็นต่อประเด็นที่ควรศึกษาในขั้นตอนที่ 2

ปัญหาและแนวทางแก้ไข

1. การศึกษาคำศัพท์ที่ปรากฏอยู่ในมาตรฐานการเรียนรู้ ช่วงชั้นที่ 1 – 2 ของทุกสาระจากนิยามศัพท์เฉพาะที่ปรากฏอยู่ใน “เอกสารประกอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 คู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย” ทำให้ไม่เข้าใจคำบางคำที่ปรากฏในมาตรฐานการเรียนรู้ ช่วงชั้นที่ 1 – 2 จึงควรให้ความหมายของคำศัพท์ที่ควรทำความเข้าใจให้มากขึ้น

3.3 สภาพ ปัญหาและแนวทางแก้ไขของขั้นตอนที่ 3 การศึกษาขอบข่ายเนื้อหาภาษาไทย เกี่ยวกับการอ่าน การเขียน การฟัง การดู การพูด หลักการใช้ภาษา วรรณคดีและวรรณกรรมระดับประถมศึกษา

สภาพ

1. คณะอนุกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยฯ ศึกษาวรรณคดีและวรรณกรรมที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์และคุณลักษณะอันพึงประสงค์จากหนังสือต่าง ๆ

ปัญหาและแนวทางแก้ไข

1. การศึกษาขอบข่ายเนื้อหาจากหนังสือเรียนภาษาไทยชุดพื้นฐานภาษาควรศึกษาจากเอกสาร ตำราต่าง ๆ เช่น บรรณนิทัศน์หนังสือและสื่อการเรียนรู้สำหรับครู ที่เสนอแนะในเอกสาร “การจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544”

3.4 สภาพ ปัญหาและแนวทางแก้ไขของขั้นตอนที่ 4 การกำหนดสาระการเรียนรู้ช่วงชั้น

สภาพ

1. คณะอนุกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยฯ กำหนดสาระการเรียนรู้ช่วงชั้น โดยละเอียดเพื่อให้สามารถกำหนดเป็นสาระการเรียนรู้รายปีได้สะดวก
2. คณะอนุกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยฯ ในช่วงชั้นเดียวกันช่วยกันกำหนดสาระการเรียนรู้ช่วงชั้น
3. กำหนดวรรณคดีและวรรณกรรมของแต่ละชั้นปี โดยมีการสอบถามกันระหว่าง คณะอนุกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยฯ ในช่วงชั้นเดียวกันและต่างช่วงชั้นกันเพื่อกำหนดวรรณคดีและวรรณกรรมให้เหมาะสมกับพัฒนาการและวัยของผู้เรียน และมีลำดับความยากง่ายไม่ซ้ำซ้อนกัน
4. เมื่อกำหนดสาระการเรียนรู้ช่วงชั้น สาระที่ 1 การอ่านแล้ว กำหนดสาระการเรียนรู้รายปี สาระที่ 1 การอ่าน และกำหนดผลการเรียนรู้รายปี สาระที่ 1 การอ่าน ต่อเนื่องกันจะทำให้สามารถกำหนดสาระการเรียนรู้รายปี และกำหนดผลการเรียนรู้รายปีได้รวดเร็วขึ้น เนื่องจากมีความเข้าใจที่ต่อเนื่อง
5. การกำหนดวรรณคดีและวรรณกรรม จำเป็นต้องเตรียมหนังสือ วารสาร เอกสารที่มีวรรณคดีและวรรณกรรมที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์และคุณลักษณะอันพึงประสงค์และเตรียมวรรณคดีและวรรณกรรมตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการให้ครบถ้วนทุกเรื่อง

ปัญหาและแนวทางแก้ไข

1. การเขียนสาระการเรียนรู้ต้องเขียนเป็นคำนาม
2. ต้องศึกษานิยามศัพท์ของคำทุกคำในมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 1 – 2 ที่ไม่เข้าใจจากหนังสือ เอกสาร ตำราต่างๆ

3.5 สภาพ ปัญหาและแนวทางแก้ไขของขั้นตอนที่ 5 การกำหนดสาระการเรียนรู้รายปี

สภาพ

1. สามารถกำหนดสาระการเรียนรู้รายปีสาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม ได้อย่างรวดเร็ว
2. ทำตารางตรวจสอบความสอดคล้องของวรรณคดีและวรรณกรรมกับวิสัยทัศน์และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษา และประกาศกระทรวงศึกษาธิการ
3. ทำตารางตรวจสอบความสอดคล้องของสาระการเรียนรู้รายปีกับวิสัยทัศน์และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษา

ปัญหาและแนวทางแก้ไข

1. คณะอนุกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยฯ ไม่เข้าใจคำบางคำที่ปรากฏในมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 1 – 2 และไม่เข้าใจขอบข่ายเนื้อหาที่ต้องกำหนดเป็นสาระการเรียนรู้ช่วงชั้น ทำให้ไม่สามารถกำหนดสาระการเรียนรู้รายปีได้ ควรศึกษาจากเอกสาร ตำราต่าง ๆ
2. คณะอนุกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยฯ ไม่ได้จำแนกประเภทของวรรณคดีและวรรณกรรมไว้ขั้นตอนที่ 3 การศึกษาขอบข่ายเนื้อหาภาษาไทยเกี่ยวกับ การอ่าน การเขียน การฟัง การดู การพูด หลักการใช้ภาษา วรรณคดีและวรรณกรรม และทำให้วรรณคดีและวรรณกรรมที่กำหนดไว้ไม่ครบทุกประเภทตามที่กำหนดในสาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม จึงต้องกำหนดวรรณคดีและวรรณกรรมที่กำหนดเพิ่มเติมโดยช่วงชั้นที่ 1 กำหนดเป็นนิทาน (นิทาน , นิทานชาดก , นิทานอีสป) เรื่องสั้น , สารคดี ,

บทความ , บทร้อยกรอง และบทละคร ช่วงชั้นที่ 2 กำหนดเป็น นิทาน , ตำนาน , เรื่องสั้น , สารคดี , บทความ , พงศาวดาร , ภาพยนตร์ , กลอน , โคลง และบทละคร

3. คณะกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ค้นคว้ากับเนื้อหาสาระที่กำหนดไว้ในหนังสือเรียนชุดพื้นฐานภาษาทำให้กำหนดสาระการเรียนรู้รายปีตามที่กำหนดไว้ในหนังสือเรียนชุดพื้นฐานภาษา

3.6 สภาพ ปัญหาและแนวทางแก้ไขของขั้นตอนที่ 6 การกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี

1. ทำตารางตรวจสอบความสอดคล้องของผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีกับวิสัยทัศน์ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษา

ปัญหาและแนวทางแก้ไข

1. ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีสาระที่ 1 การอ่าน สาระที่ 2 การเขียน และสาระที่ 3 การฟัง การดูและการพูดจะสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้รายปีข้อต่อข้อ แต่สาระที่ 4 หลักการใช้ภาษาและสาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม มีจำนวนข้อสาระการเรียนรู้รายปีมาก จึงต้องกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี ข้อที่สามารถรวมกันได้เพื่อให้ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีมีจำนวนข้อไม่มากเกินไป

2. การกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีจากการเทียบเคียงจากสาระการเรียนรู้รายปีทำให้ไม่ปรากฏผลการเรียนรู้รายปีที่เป็นคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยม จึงต้องเขียนผลการเรียนรู้รายปีที่เป็นคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมโดยเทียบเคียงจากมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น

3.7 สภาพ ปัญหาและแนวทางแก้ไขของขั้นตอนที่ 7 การตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่าง

สภาพ ปัญหาและแนวทางแก้ไข

1. ตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างสาระการเรียนรู้รายปีกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี เพื่อไม่ให้เกิดความสับสนควรตรวจสอบ ความสัมพันธ์ระหว่างสาระการเรียนรู้รายปีกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีเป็นรายสาระไป หลังจากกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี และ การกำหนดสาระการเรียนรู้รายปีของสาระนั้น ๆ เรียบร้อยแล้ว

3.8 สภาพ ปัญหาและแนวทางแก้ไขของขั้นตอนที่ 8 การจัดทำคำอธิบายรายวิชา

สภาพ ปัญหาและแนวทางแก้ไข

1. การเขียนคำอธิบายรายวิชาเป็น 4 ย่อหน้าตามที่โรงเรียนกำหนดพบว่า ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและสาระการเรียนรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยมีความคล้ายกันมาก จึงปรับวิธีเขียนคำอธิบายรายวิชาเป็น 7 ย่อหน้า ดังนี้

ย่อหน้าที่ 1 ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและสาระการเรียนรู้สาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม

ย่อหน้าที่ 2 ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและสาระการเรียนรู้สาระที่ 1 การอ่าน

ย่อหน้าที่ 3 ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและสาระการเรียนรู้สาระที่ 2 การเขียน

ย่อหน้าที่ 4 ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและสาระการเรียนรู้สาระที่ 3 การฟัง การดูและการพูด

ย่อหน้าที่ 5 ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและสาระการเรียนรู้สาระที่ 4 หลักการใช้ภาษา

ย่อหน้าที่ 6 กระบวนการจัดการเรียนรู้

ย่อหน้าที่ 7 การวัดและประเมินผล

3.9 สภาพ ปัญหาและแนวทางแก้ไขของขั้นตอนที่ 9 การจัดทำหน่วยการเรียนรู้

สภาพ

1. จำแนกผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและสาระการเรียนรู้ของสาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรมที่มี เนื้อหา สาระ ข้อคิดที่คล้ายกันจัดเป็นหน่วยการเรียนรู้เดียวกัน
2. สาระที่ 1 การอ่าน สาระที่ 2 การเขียน สาระที่ 3 การฟัง การดู และการพูด และสาระที่ 4 หลักการใช้ภาษา จัดทำเป็นหน่วยการเรียนรู้ตามลำดับความยากง่าย และพิจารณาให้สอดคล้องกับสาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรมที่จัดทำหน่วยการเรียนรู้ไว้แล้ว เพื่อให้สอดคล้องกันเป็นหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
3. แบ่งหน่วยการเรียนรู้ทั้งหมดเป็นหน่วยการเรียนรู้สำหรับภาคเรียนที่ 1 และภาคเรียนที่ 2 โดยคำนวณจากเวลาเรียนทั้งหมดของแต่ละภาคเรียน
4. ตั้งชื่อหน่วยการเรียนรู้ตามเนื้อหาสาระของวรรณคดีและวรรณกรรมของหน่วยการเรียนรู้นั้นๆ
5. จัดลำดับหน่วยการเรียนรู้ตามความยากง่ายและความเหมาะสมของช่วงเวลา
6. กำหนดหัวเรื่องและหัวข้อย่อย โดย 1 หน่วยการเรียนรู้ประกอบด้วย 5 หัวข้อเรื่องตามสาระทั้ง 5 ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
7. กำหนดหัวข้อย่อยที่ควรปรากฏอยู่ในทุกหน่วยการเรียนรู้
8. กำหนดหัวข้อย่อยตามที่กำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและสาระการเรียนรู้ของหน่วยการเรียนรู้ และมีความสอดคล้องสัมพันธ์กันของสาระทั้ง 5 สาระ นอกจากนั้นกำหนดให้ประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงในทุกหน่วยการเรียนรู้

ปัญหาและแนวทางแก้ไข

1. เนื่องจากผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและสาระการเรียนรู้ของแต่ละสาระมีจำนวนมากทำให้เกิดความสับสนว่าผลการเรียนรู้และสาระการเรียนรู้ข้อใดได้จำแนกไปเป็นหน่วยการเรียนรู้แล้ว และข้อใดยังไม่ได้จำแนก ดังนั้นเมื่อจำแนกผลการเรียนรู้และสาระการเรียนรู้แล้วจึงควรตรวจสอบว่าได้จำแนกผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและสาระการเรียนรู้ไว้ในหน่วยการเรียนรู้แล้วครบทุกข้อ

3.10 สภาพ ปัญหาและแนวทางแก้ไขของขั้นตอนที่ 10 การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วยการเรียนรู้

สภาพ

1. ควรตัดคำอธิบายเกี่ยวกับกระบวนการจัดการเรียนรู้ออก และแนะนำให้ศึกษาจาก “เอกสารประกอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 คู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย”
2. ตัวอย่างขั้นตอนที่ 10 ควรมีตัวอย่างเครื่องมือการวัดและประเมินการเรียนรู้ที่หลากหลายพร้อมเกณฑ์การประเมินด้วย
3. ลักษณะการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ มีดังนี้
 - 3.1 จัดกิจกรรมให้นักเรียนสร้างองค์ความรู้โดยบูรณาการทักษะการอ่าน การเขียน การฟัง การดู และการพูดโดยใช้วรรณคดีและวรรณกรรมเป็นสื่อทำให้เกิดทักษะดังกล่าว และเชื่อมโยงกับหลักการใช้ภาษา
 - 3.2 ไม่ใช้วิธีการสอนแบบบรรยาย หรือการให้นักเรียนศึกษาจากใบความรู้

3.3 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้จะใช้เกม เพลง ปริศนาคำทาย และกระตุ้นให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง

3.4 ฝึกให้นักเรียนเข้าใจในสิ่งที่เรียนรู้โดยใช้เกม และแบบฝึกหัด

3.5 สื่อการเรียนรู้เน้นความประหยัด สามารถสร้างได้ในเวลาอันจำกัด และให้นักเรียนช่วยสร้างสื่อการเรียนรู้ได้

3.6 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้จะให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมกลุ่มอย่างน้อยภาคเรียนละ 2 ครั้งและสร้างผลงานอย่างน้อย 1 ชิ้นเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษา

3.7 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้จะให้นักเรียนได้มีโอกาสศึกษา ค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ได้แก่ หนังสือ อินเทอร์เน็ต เพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่าน คิด วิเคราะห์ และเขียนของผู้เรียน

3.8 ประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง โดยทุกแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้รายหน่วยการเรียนรู้ มีการประเมินตามสภาพจริง

4. ตรวจสอบความสอดคล้องสัมพันธ์กันระหว่างจุดประสงค์การเรียนรู้ หัวข้อเรื่องและหัวข้อย่อย กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการจัดการเรียนรู้ และเครื่องมือวัดผลการเรียนรู้

5. เครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ทุกชั้นใช้ตัวเลขไทยและคำถามในเครื่องมือประเมินทุกชั้นจะเน้นความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์และการประเมินค่ามากกว่าความรู้ความจำ

6. ทำตารางตรวจสอบความสมบูรณ์ของแผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วยการเรียนรู้ ดังนี้

6.1 ตารางตรวจสอบความสอดคล้องของแผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วยการเรียนรู้กับวิสัยทัศน์และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษา

6.2 ตารางแสดงรายการเครื่องมือประเมินของแต่ละหน่วยการเรียนรู้

6.3 ตารางแสดงเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของแต่ละหน่วยการเรียนรู้

6.4 ตารางแสดงเครื่องมือประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษาของแต่ละหน่วยการเรียนรู้

6.5 ตารางแสดงเครื่องมือประเมินความสามารถในการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียนของแต่ละหน่วยการเรียนรู้

ปัญหาและแนวทางแก้ไข

1. การเขียนกิจกรรมการเรียนรู้ในบางหน่วยการเรียนรู้ไม่สามารถเขียนกิจกรรมการเรียนรู้ให้ทุกหัวข้อย่อยสัมพันธ์กันได้ หรือมีหัวข้อย่อยมากเกินไปที่จะจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในเวลาที่มีจำกัดได้ต้องมีการลดหรือเพิ่มหัวข้อย่อย

2. การเขียนกิจกรรมการเรียนรู้หากไม่เข้าใจเนื้อหาเรื่องนั้น ๆ อย่างถ่องแท้จะเขียนกิจกรรมการเรียนรู้ได้ไม่ครอบคลุมเนื้อหา จึงต้องศึกษาขอบข่ายเนื้อหาของทุกสาระอย่างละเอียด

3. การเขียนกิจกรรมการเรียนรู้และการสร้างเครื่องมือประเมินต่าง ๆ จะคิดกิจกรรมและออกแบบเครื่องมือประเมินไม่ค่อยได้จึงควรศึกษาจากหนังสือเอกสารต่าง ๆ ที่มีกิจกรรมการเรียนการสอนและเครื่องมือประเมินเสนอแนะไว้

4. ผลการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) จากการสนทนากลุ่มเมื่อการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษาตามรูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา เสร็จสิ้นลง สรุปได้ว่ารูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา ประกอบด้วย 10 ขั้นตอนมีคำอธิบายและตัวอย่าง มีลำดับ ขั้นตอนที่เหมาะสมต่อเนื่องกันอย่างเป็นระบบ และควรใช้เวลาประมาณ 2 เดือนในการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา คณะอนุกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เชื่อมั่นว่าสาระของหลักสูตรสถานศึกษาที่จัดทำขึ้นสอดคล้องกับวิสัยทัศน์และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษา มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย และจะทำให้ผู้เรียนมีผลการเรียนรู้ตามมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษา และมีความสามารถในการอ่าน คิด วิเคราะห์ และเขียน สิ่งทีคณะอนุกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ได้รับ ได้แก่ มีความสามัคคีกันมากขึ้น มีความภูมิใจในตนเอง สามารถผลิตเอกสารประกอบการจัดการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง มีความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาภาษาไทยมากขึ้น ได้แลกเปลี่ยนวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กัน เข้าใจลำดับขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้และได้ปรับเปลี่ยนตนเองในการจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงมากขึ้น ได้เรียนรู้วิธีการทำงานอย่างเป็นระบบ และเชื่อมั่นว่าจะสามารถจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆได้และขอเสนอแนะในการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา คือ โรงเรียนควรเตรียมเครื่องอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ได้แก่ เครื่องถ่ายเอกสาร คอมพิวเตอร์พร้อมพนักงานพิมพ์ เครื่องพิมพ์เอกสาร กระดาษ ควรเตรียมเอกสารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 และเอกสารประกอบหลักสูตร รวมทั้งเอกสาร ตำรา หนังสือต่าง ๆ เกี่ยวกับเนื้อหาภาษาไทย วรรณคดีและวรรณกรรมที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษา และวรรณคดีตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ และผู้บริหารควรให้กำลังใจและไม่มอบหมายงานอื่นในระหว่างการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา

5. ผลการประเมินคุณภาพสาระของหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 1 – 2 โรงเรียนอุดมวิทยา อ.บ้านโป่ง จ.ราชบุรี โดยผู้เชี่ยวชาญ

5.1 ผลการประเมินคุณภาพสาระของหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 1 โรงเรียนอุดมวิทยา อ.บ้านโป่ง จ.ราชบุรี โดยผู้เชี่ยวชาญ สรุปได้ดังนี้

สาระการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 1 สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 1 มากที่สุด คือมีค่าเฉลี่ยรวม 4.8 สาระการเรียนรู้รายปีชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 1 มากที่สุด โดยชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และ 2 มีค่าเฉลี่ยรวม 4.9 ส่วนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีค่าเฉลี่ยรวม 4.8 สาระการเรียนรู้รายปีชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 สอดคล้องกับวิสัยทัศน์และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษามากที่สุด โดยชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีค่าเฉลี่ยรวม 5.0 ส่วนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 และ 3 มีค่าเฉลี่ยรวม 4.8 ลำดับความยากง่ายของสาระการเรียนรู้รายปีชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 มีคุณภาพมากที่สุด คือมีค่าเฉลี่ยรวม 4.9 ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 1 มากที่สุด โดยชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และ 2 มีค่าเฉลี่ยรวม 4.8 ส่วนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีค่าเฉลี่ยรวม 5.0 ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 สอดคล้องกับวิสัยทัศน์และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษามากที่สุด โดยชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีค่าเฉลี่ยรวม 4.9 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีค่าเฉลี่ยรวม 5.0 ส่วนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีค่าเฉลี่ยรวม

จากผลการประเมินคุณภาพสาระของหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนอุดมวิทยา อ.บ้านโป่ง จ.ราชบุรี โดยผู้เชี่ยวชาญ สรุปได้ว่าสาระของหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนอุดมวิทยา อ.บ้านโป่ง จ.ราชบุรี มีคุณภาพมากกว่า 3.50 ทุกรายการประเมิน แสดงว่าสาระของหลักสูตรสถานศึกษา มีคุณภาพ ไม่ต้องปรับปรุงและแก้ไข

6. ผลการปรับปรุงรูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 1 – 2 คือได้รูปแบบที่มี 10 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์วิสัยทัศน์ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษา

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยหลักสูตร

การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

ขั้นตอนที่ 3 การศึกษาขอบข่ายเนื้อหาภาษาไทยเกี่ยวกับ การอ่าน การเขียน การฟัง การดู การพูด หลักการใช้ภาษา วรรณคดี และวรรณกรรม ระดับประถมศึกษา

ขั้นตอนที่ 4 การกำหนดสาระการเรียนรู้ช่วงชั้น

ขั้นตอนที่ 5 การกำหนดสาระการเรียนรู้รายปี

ขั้นตอนที่ 6 การกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี

ขั้นตอนที่ 7 การตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างสาระการเรียนรู้รายปีกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

รายปี

ขั้นตอนที่ 8 การจัดทำคำอธิบายรายวิชา

ขั้นตอนที่ 9 การจัดทำหน่วยการเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 10 การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วยการเรียนรู้

โดยขั้นตอนที่ 1 , 4 , 5 , 6 , 7 , 8 , 9 และ 10 ประกอบด้วยคำอธิบายและตัวอย่าง สำหรับขั้นตอนที่ 2 และ 3 มีคำอธิบายแต่ไม่มีตัวอย่าง

อภิปรายผล

1. รูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 1 – 2 เป็นรูปแบบที่ประกอบด้วย 10 ขั้นตอน โดยแต่ละขั้นตอนสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์วิสัยทัศน์และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษา เพื่อกำหนดสาระการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง และกระบวนการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษา ซึ่งขั้นตอนที่ 1 นี้เป็นไปตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ที่ให้ความสำคัญกับการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษาว่าต้องสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาซึ่งได้มาจากความร่วมมือของชุมชน พ่อแม่ผู้ปกครอง ครูอาจารย์ ผู้เรียน ภาครัฐกิจ ภาครัฐในชุมชน ร่วมกับคณะกรรมการสถานศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ กรมวิชาการ. 2545ก) อีกทั้งเป็นไปตามแนวคิดของไทเลอร์ ที่ว่าในการพัฒนาหลักสูตรต้องตอบคำถามพื้นฐานที่สำคัญเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายทางการศึกษาอะไรบางที่โรงเรียนต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ ประสพการณ์ทางการศึกษาอะไรบางที่โรงเรียนจะต้องจัดให้เพื่อช่วยให้บรรลุจุดมุ่งหมาย จะจัดประสพการณ์ทางการศึกษาอย่างไรจึงจะทำให้การสอนมีประสิทธิภาพ (อุมาพร หล่อสมฤติ. 2545 33 – 34 ; อ้างอิงจาก Tyler. 1949 : 3) ซึ่งในประเด็นเดียวกันนี้

ทาบ (บุญชม ศรีสะอาด. 2528 : 74) ก็ให้ความสำคัญไว้เช่นเดียวกันโดยกล่าวว่าการพัฒนาหลักสูตรต้องเริ่มต้นด้วยการวิเคราะห์สภาพปัญหา ความต้องการ และความจำเป็นต่าง ๆ ของสังคม และสอดคล้องกับโอลิวา (รุจิร ภูสาร. 2545 : 67 – 70) ที่กล่าวว่าการพัฒนาหลักสูตรต้องเริ่มด้วยการกำหนดเป้าหมายปรัชญาในการจัดการเรียนการสอน จะต้องขึ้นอยู่กับการต้องการของสังคมความต้องการของบุคคลในสังคมและความต้องการของชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ การวิเคราะห์ความต้องการของผู้เรียนในชุมชน รวมถึงการวิเคราะห์เนื้อหาวิชาที่จะนำมาสอนในโรงเรียน

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เป็นการศึกษาสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับขอบข่ายของสาระ มาตรฐานการเรียนรู้ และมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นและเพื่อให้เห็นภาพของสาระ มาตรฐานการเรียนรู้ และมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น ซึ่งสอดคล้องกับรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของกรมการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ (2541 : 2 – 29) รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539 : 124 – 135) และรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรโรงเรียนของอุมาพร หล่อสมฤดี ที่กล่าวในลักษณะคล้ายกันว่าต้องศึกษา ทำความเข้าใจวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลาง เพื่อเป็นข้อกำหนดในการร่างหลักสูตร ซึ่งการศึกษาสาระ มาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นนี้ วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2545 : 104) กล่าวว่าครูผู้สอนจะต้องศึกษาเกี่ยวกับขอบข่ายของสาระ มาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระ และมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นของกลุ่มสาระที่ตนรับผิดชอบให้เข้าใจก่อน นอกจากนี้ ชาตรี สำราญ (2544 : 40) ยังกล่าวว่าการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาต้องศึกษาหลักสูตรแกนกลางเป็นหลัก ต้องอ่านจนเห็นและรู้ชัดเจนว่าหลักสูตรแกนกลางต้องการอะไร เพื่ออะไร เพื่อจะวิเคราะห์ว่าจะต้องทำอะไร จึงจะสนองหลักสูตรแกนกลาง

ขั้นตอนที่ 3 การศึกษาขอบข่ายเนื้อหาภาษาไทยเกี่ยวกับ การอ่าน การเขียน การฟัง การดู การพูด หลักการใช้ภาษา วรรณคดีและวรรณกรรม ระดับชั้นประถมศึกษา ขั้นตอนนี้เป็นการศึกษาขอบข่ายเนื้อหาภาษาไทยที่จะใช้เป็นแนวทางในการกำหนดสาระการเรียนรู้ช่วงชั้น ซึ่งสอดคล้องกับสุริยา เหมตะศิลป์ (2537 : 9 ; อ้างอิงจาก Cohen. The International Encyclopedia of Education. p. 1158) ที่กล่าวการที่สถานศึกษาจะประสบความสำเร็จในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษานั้น บุคลากรต้องมีความสามารถพอเพียงไรเนื้อหาที่จะจัดทำหลักสูตร และสอดคล้องกับรูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตรของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2545 : 33 – 34) ที่กล่าวถึงรูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตร ใน "คู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย" ว่าจะต้องศึกษาเอกสาร ตำรา เกี่ยวกับหลักภาษา วรรณคดี วรรณกรรม บทร้อยกรองตามสาระการเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 4 การกำหนดสาระการเรียนรู้ช่วงชั้น เป็นการวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ ช่วงชั้นเพื่อกำหนดสาระการเรียนรู้ช่วงชั้น ซึ่งเป็นสาระการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น และสอดคล้องกับวิสัยทัศน์และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับทาบ (บุญชม ศรีสะอาด. 2528 : 74 – 75) ที่กล่าวว่าการคัดเลือกเนื้อหาวิชาที่จะนำมาใช้ในการเรียนการสอนต้องตรงกับความต้องการและความจำเป็นของสังคม นอกจากนั้นยังสอดคล้องกับรูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตรของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย (กระทรวงศึกษาธิการ กรมวิชาการ. 2545 : 33 – 34) รูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตรของชมรมกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (2545 : 8 – 45) รูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตรของวัฒนาพร ระงับทุกข์ (2545 : 102 – 207) รูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตรของถวัลย์

มาตรฐาน และรูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตรของชาติ สำคัญ ที่ให้มีการกำหนดสาระการเรียนรู้ช่วงชั้น โดยพิจารณาจากมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น

ขั้นตอนที่ 5 การกำหนดสาระการเรียนรู้รายปี เป็นการวิเคราะห์สาระการเรียนรู้ช่วงชั้น เพื่อกำหนดเป็นสาระการเรียนรู้รายปี และขั้นตอนที่ 6 การกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี เป็นการวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นเพื่อกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี โดยการกำหนดสาระการเรียนรู้รายปีจะมีความต่อเนื่องเชื่อมโยงกันจากชั้นปีหนึ่งสู่อีกชั้นปีหนึ่ง และการกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีจะมีลำดับความยากง่ายจากชั้นปีหนึ่งสู่อีกชั้นปีหนึ่ง ซึ่งสอดคล้องกับไทเลอร์ (วิชัย วงษ์ใหญ่, 2537 : 12 – 14) ที่กล่าวว่าหลักสูตรต้องมีความต่อเนื่อง (Continuity) ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ของหลักสูตรจากระดับหนึ่งไปสู่ระดับที่สูงขึ้นไป และหลักสูตรต้องมีการจัดช่วงลำดับ (Sequence) ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ของหลักสูตรจากสิ่งที่เกิดขึ้นก่อนไปสู่สิ่งที่เกิดขึ้นภายหลัง หรือสิ่งที่มีความง่ายไปสู่สิ่งที่มีความยาก เพื่อให้มีการเรียงลำดับเนื้อหาจากง่ายไปหาเนื้อหาที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้น นอกจากนั้นยังสอดคล้องกับรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539 : 124 – 135) ที่กล่าวว่ากำหนดเนื้อหาสาระควรกำหนดให้เหมาะสมกับวัยและพื้นความรู้เดิมของผู้เรียน มีความต่อเนื่องกับรายวิชาในชั้นต้น และรายวิชาต่าง ๆ ในกลุ่มวิชาเดียวกัน ส่วนอุมาพร หล่อสมฤดี (2545 : 218 – 234) กล่าวว่าเนื้อหาที่กำหนดควรมีความทันสมัย ถูกต้อง น่าสนใจ มีความยากง่ายเหมาะสม กับวัยหรือลำดับขั้นของการพัฒนาการทั้งทางร่างกายและ จิตใจ รวมทั้งประสบการณ์เดิมของผู้เรียน การกำหนดสาระการเรียนรู้รายปี และการกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีจะต้องคำนึงถึงความสอดคล้องกับวิสัยทัศน์และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับทาบา(บุญชม ศรีสะอาด, 2528 : 74 – 75) ที่กล่าวว่า การคัดเลือกเนื้อหาวิชา ที่จะนำมาใช้ในการเรียนการสอนต้องตรงกับความต้องการและความจำเป็นของสังคม และสอดคล้องกับแนวคิดของเชย์เลอร์ อเล็กซานเดอร์และเลวิส (ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์, 2539 : 20 – 22 ; อ้างอิงจาก Saylor and Alexander, 1974 ; Saylor , Alexander and Lewis, 1981) ที่กล่าวว่า การวางแผนเพื่อตัดสินใจเกี่ยวกับการเลือกและจัดเนื้อหาสาระ ต้องคำนึงถึงปรัชญา ความต้องการของสังคมและผู้เรียน ด้วย นอกจากนั้นยังสอดคล้องกับรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539 : 124 – 135) ที่กล่าวว่ากำหนดเนื้อหาสาระสามารถปรับเปลี่ยนเนื้อหาให้เหมาะสมกับสภาพของท้องถิ่น ส่วนอุมาพร หล่อสมฤดี (2545 : 218 – 234) กล่าวว่ากำหนดเนื้อหาสาระ เนื้อหาสาระควรเกี่ยวข้องกับชุมชนที่เป็นบริบทของโรงเรียน และกรมการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ (2541 : 2 – 29) กล่าวว่า การวิเคราะห์หัวข้อเนื้อหาต้องเป็นไปตามสภาพปัญหาของชุมชนที่สำรวจมาแล้ว และสอดคล้องกับวิถีชีวิตของท้องถิ่น

ขั้นตอนที่ 7 การตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างสาระการเรียนรู้รายปีกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี เป็นการนำผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีและสาระการเรียนรู้รายปีมาจับคู่กันเพื่อตรวจสอบความสอดคล้องสัมพันธ์กัน ซึ่งสอดคล้องกับรูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตรของหลักสูตรการศึกษาไทย กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2545จ : 33 – 34) รูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตรของชมรมกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (2545 : 8 – 45) และรูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตรของวัฒนาพร ระบับทุกษ์(2545 : 102 – 207) ที่กล่าวในลักษณะคล้ายกันว่าการตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างสาระการเรียนรู้รายปีกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีเพื่อตรวจสอบความสอดคล้องสัมพันธ์ ครอบคลุมและตรงกัน

ขั้นตอนที่ 8 การจัดทำคำอธิบายรายวิชา โดยการนำสาระการเรียนรู้รายปี ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีและเวลาเรียนที่กำหนดไว้แล้วในโครงสร้างเวลาเรียนของ สถานศึกษามาเขียนเป็นคำอธิบายรายวิชา โดยการเขียนคำอธิบายรายวิชาอาจจัดทำคำอธิบายรายวิชาเป็น 7 ย่อหน้า ได้แก่ ย่อหน้าที่ 1 ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและสาระการเรียนรู้สาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม ย่อหน้าที่ 2 ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและสาระการเรียนรู้สาระที่ 1 การอ่าน ย่อหน้าที่ 3 ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและสาระการเรียนรู้สาระที่ 2 การเขียน ย่อหน้าที่ 4 ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและสาระการเรียนรู้สาระที่ 3 การฟัง การดู และการพูด ย่อหน้าที่ 5 ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและสาระการเรียนรู้สาระที่ 4 หลักการใช้ภาษา ย่อหน้าที่ 6 กระบวนการจัดการเรียนรู้ ย่อหน้าที่ 7 การวัดและประเมินผล ซึ่งสอดคล้องกับรูปแบบการเขียนคำอธิบายรายวิชาของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2545จ : 33 – 34) ที่กล่าวถึงใน“คู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย” ว่าการเขียนคำอธิบายรายวิชาให้เขียนแสดงหัวข้อที่จะสอนและรายละเอียดของหัวข้อ แต่ละหัวข้อจะเรียงลำดับความยากง่ายและความเชื่อมโยงของสาระการเรียนรู้ โดยเขียนเป็นความเรียงแต่ละสาระ

ขั้นตอนที่ 9 การจัดทำหน่วยการเรียนรู้ โดยพิจารณาว่าสาระการเรียนรู้รายปีและผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีข้อใดที่มีความสัมพันธ์ เชื่อมโยงและเกี่ยวข้องเป็นเรื่องเดียวกันควรนำมาบูรณาการเป็นหน่วยการเรียนรู้ เพื่อความสะดวกในการจัดการเรียนรู้และผู้เรียนได้เรียนรู้ในลักษณะองค์รวม โดยจัดเป็นหน่วยการเรียนรู้ซึ่งประกอบด้วย 5 สาระที่มีความความสัมพันธ์สอดคล้องกันเป็นหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของไทเลอร์ (วิชัย วงษ์ใหญ่, 2537 : 12 – 14) ที่กล่าวว่าการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ต้องคำนึงถึงความสัมพันธ์กันแบบบูรณาการ (Integration) คือมีความสัมพันธ์กันในแนวนอนของหัวข้อเนื้อหาหนึ่งไปยังอีกหัวข้อเนื้อหาหนึ่งของรายวิชาที่มีความเกี่ยวข้องกัน และสอดคล้องกับรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรตามแนวคิดของทาบา (บุญชม ศรีสะอาด, 2528 : 74 – 75) ที่ว่าการจัดระเบียบ ลำดับ และขั้นตอนของเนื้อหาวิชาที่คัดเลือกมาทำให้เกิดความสะดวกในการเรียนรู้ของผู้เรียน สำหรับการกำหนดเวลาเรียนของแต่ละหน่วยการเรียนรู้ให้คำนวณจากเวลาเรียนทั้งหมดของแต่ละภาคการศึกษา แบ่งเวลาเรียนทั้งหมดสำหรับ ทุกหน่วยการเรียนรู้ที่ใช้เวลาเรียนใกล้เคียงกันสอดคล้องกับรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของจิตพิสัย เชื้อรัตนพงษ์ (2539 : 124 – 135) ที่ให้กำหนดคาบเวลาโดยถือเอาโครงสร้างของหลักสูตรและปริมาณของเนื้อหาที่ผู้เรียนต้องเรียนเป็นเครื่องกำหนด

ขั้นตอนที่ 10 การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วยการเรียนรู้ เป็นการนำหน่วยการเรียนรู้มาจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้แต่ละหน่วยการเรียนรู้ สอดคล้องกับรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรตามแนวคิดของทาบา (บุญชม ศรีสะอาด, 2528 : 74 – 75) ที่ว่าการจัดระเบียบ ลำดับ และขั้นตอนของประสบการณ์การเรียนรู้จะทำให้กระบวนการเรียนการสอนบรรลุตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้

การกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ควรเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จัดลำดับขั้นตอนกิจกรรมการเรียนรู้ โดยคำนึงถึงขั้นตอนการสอนตามธรรมชาติวิชาภาษาไทยที่ใช้วรรณคดีและวรรณกรรมเป็นหลัก บูรณาการทักษะการอ่าน การเขียน การฟัง การดู และการพูด และหลักการใช้ภาษา เพื่อเชื่อมโยงให้เกิดความรู้ ทักษะหรือกระบวนการ และคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยม จัดกิจกรรมให้นักเรียนสร้างองค์ความรู้ หลีกเลียงหรือใช้วิธีการสอนแบบบรรยาย เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ โดยการปฏิบัติจริง ฝึกฝนบ่อย ๆ ควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ศึกษา ค้นคว้าความรู้ด้วยตนเองจากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษา ควรจัดโอกาสให้ผู้เรียนได้นำเสนอผลงาน

หน้าชั้นเรียนและต่อผู้สนใจ กระบวนการจัดการเรียนรู้ต้องสนองวิสัยทัศน์และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษา สอดคล้องกับกรมวิชาการ กระทรวงศึกษา(2545จ : 101 – 136) ที่กล่าวถึงข้อควรคำนึงของการจัดการเรียนรู้ว่าการเรียนรู้อย่างมีความสุข ควรมุ่งเน้นพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนเป็นรายบุคคล ผู้สอนกับผู้เรียนและผู้เรียนกับผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน เป็นการเรียนรู้แบบองค์รวม เป็นการบูรณาการความรู้ ความเข้าใจเรื่องที่เรียนให้ลึกซึ้ง ครอบคลุมปัญหา และมีความหมายต่อการนำไปใช้ในการดำรงชีวิต และการแก้ปัญหาของสังคม การเรียนรู้จะต้องปรับวัฒนธรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน ต้องปลูกฝังและสร้างวินัยในตนเองควบคู่ไปกับวิธีการเรียนรู้ การเรียนรู้จากการคิดและการปฏิบัติจริง เป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงจากแหล่งเรียนรู้ สื่อ เหตุการณ์และสิ่งแวดล้อมรอบตัว นำมาสรุปผลสร้างความรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้ร่วมกับบุคคลอื่น เป็นการเรียนรู้ที่มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น เป็นการปลูกฝังคุณธรรม การอยู่ร่วมกันและ การทำงานร่วมกันทำให้พัฒนาทั้งทักษะทางสังคม และทักษะการทำงาน การเรียนรู้โดยการมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนและมีส่วนร่วมในผลงาน เป็นการให้ผู้เรียนร่วมกันวางแผนการเรียนรู้ และปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกัน ผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้ทักษะกระบวนการทำงานแบบมีส่วนร่วม มีความเป็นประชาธิปไตย การเรียนรู้กระบวนการเรียนรู้ เป็นการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม เกิดการศึกษาวิเคราะห์และสรุปผลการเรียนรู้ เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการเรียนรู้ต่อไป การเรียนรู้เพื่อนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพ เป็นการนำความรู้ที่ได้จากการเรียนมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพ

สื่อการเรียนรู้ที่ใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้จะเป็นสื่อการเรียนรู้ที่มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ ประหยัดค่าใช้จ่าย สามารถสร้างได้ในเวลาอันจำกัด สามารถให้ผู้เรียนช่วยผลิตสื่อได้ ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน สอดคล้องกับกรมวิชาการ กระทรวงศึกษา(2545ฉ : 6 – 9) ที่กล่าวว่าสื่อการเรียนรู้ เป็นเครื่องมือของการเรียนรู้ ทำหน้าที่ถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจ ความรู้สึก เพิ่มพูนทักษะและประสบการณ์ สร้างสถานการณ์การเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน กระตุ้นให้เกิดการพัฒนาศักยภาพทางการคิด ได้แก่ การคิดไตร่ตรอง การคิดสร้างสรรค์ และการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ตลอดจนสร้างเสริมคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมให้แก่ผู้เรียน สื่อการเรียนรู้ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจความคิดรวบยอดได้ง่ายขึ้น รวดเร็วขึ้น ช่วยให้ผู้เรียนมองเห็นสิ่งที่กำลังเรียนรู้ได้อย่างเป็นรูปธรรมและเป็นกระบวนการ ช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง ส่งเสริมให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ สร้างสภาพแวดล้อมและประสบการณ์การเรียนรู้ที่แปลกใหม่ น่าสนใจและทำให้อยากรู้อยากเห็น ส่งเสริมการมีกิจกรรมร่วมกันระหว่างผู้เรียน เกื้อหนุนผู้เรียนที่มีความสนใจและความสามารถในการเรียนรู้ที่ต่างกัน ให้เรียนรู้ได้เท่าเทียมกัน ช่วยให้ผู้เรียนบูรณาการสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ให้เชื่อมโยงกัน ช่วยให้ผู้เรียนได้รับการเรียนรู้ในหลายมิติจากสื่อที่หลากหลาย เชื่อมโยงโลกที่อยู่ใกล้ตัวผู้เรียนให้เข้ามาสู่การเรียนรู้ของผู้เรียน

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ควรใช้วิธีการและเครื่องมือที่หลากหลายรูปแบบตามความเหมาะสม ได้แก่ แบบประเมินการอ่านในใจ แบบประเมินการอ่านออกเสียง แบบประเมินการท่องจำ บทหรือการร้อง แบบประเมินการเขียน แบบประเมินการคัดลายมือ แบบประเมินการฟัง แบบประเมินการพูด แบบประเมินหลักการใช้ภาษา แบบประเมินผลการปฏิบัติ และแบบประเมินผลงาน สอดคล้องกับกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2545ค : 171 – 173) ที่ว่าความสามารถในการใช้ภาษาสามารถประเมินได้จากการรวบรวมข้อมูลผ่านการสังเกตการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ของผู้เรียนได้อย่างต่อเนื่องตลอดเวลา ทั้งในขณะและผู้สอนจัดกระบวนการเรียนการสอน ซึ่งถือว่าอยู่ในบริบทที่ผู้สอนได้จัดหรือจำลองขึ้นมาและ

ในขณะที่ผู้เรียนได้ปฏิบัติในสภาพที่เป็นจริง จากการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลต่าง ๆ รอบตัว ซึ่งจะเป็นข้อมูลสะท้อนความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี

2. เจื่อนไขสำคัญที่ทำให้สาระของหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 1 – 2 มีคุณภาพ สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

2.1 เจื่อนไขเกี่ยวกับวิธีการให้ความรู้ในการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา

เนื่องจากผู้วิจัยเคยได้รับเชิญเป็นวิทยากรในการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนอุดมวิทยา อ.บ้านโป่ง จ.ราชบุรี ตามหนังสือเชิญ เลขที่ 154/2545 ลงวันที่ 9 พฤษภาคม 2545 โดยผู้วิจัยให้คำแนะนำในการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 1 – 2 ตามรูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตรของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ เมื่อวันที่ 11 – 12 พฤษภาคม , วันที่ 24 – 25 กรกฎาคม และวันที่ 16 – 17 พฤศจิกายน 2545 ทำให้ผู้วิจัยและคณะกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยฯ มีความรู้จักและมีความสัมพันธ์กันอยู่ก่อนหน้าทำการวิจัย หลังจากผู้วิจัยแนะนำวิธีการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา แล้วคณะกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยฯ ได้ดำเนินการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา มาตลอดตั้งแต่เดือนพฤษภาคมถึงเดือนธันวาคม 2545 โดยจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษาในทุกวันอาทิตย์ซึ่งประสบปัญหา คือ การจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา ไม่ต่อเนื่องกันเพราะช่วงเวลาที่ห่างกัน 1 สัปดาห์ทำให้จำไม่ได้ว่าจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา ไว้อย่างไรบ้าง ดังนั้นในช่วงเช้าของทุกวันอาทิตย์จะเป็น การทบทวนสาระของหลักสูตรสถานศึกษาที่ทำไว้ และได้เริ่มต้นจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา ต่อในช่วงบ่าย และจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษาได้ไม่มากนักก็หมดเวลา และปัญหาสำคัญอีกประการหนึ่ง ได้แก่ เมื่อไม่เข้าใจหรือไม่แน่ใจในขั้นตอนการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา ก็ไม่สามารถสอบถามผู้ใดได้ สำหรับการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา ในการวิจัยครั้งนี้โรงเรียนกำหนดจัดทำในช่วงปีดภาคเรียนฤดูร้อนโดยมีผู้วิจัยเป็นผู้ให้คำแนะนำการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งผู้วิจัยพักอยู่ที่โรงเรียนอุดมวิทยา อ.บ้านโป่ง จ.ราชบุรี ตลอดระยะเวลาประมาณ 2 เดือน ทำให้ผู้วิจัยมีความสนิทสนมคุ้นเคยกับคณะกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยฯ เป็นอย่างดี เนื่องจากคณะกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยฯ จำนวน 4 คน จาก 9 คนเป็นครูซึ่งพักอยู่ในโรงเรียน ส่วนคณะกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยฯ อีก 5 คน แม้จะไม่ได้พักอยู่ในโรงเรียน แต่จะมาถึง โรงเรียนก่อนเวลา 8.00 นาฬิกา และจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา ถึงประมาณ 17.00 นาฬิกา ทำให้ผู้วิจัยและคณะกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยฯ ได้ใช้ชีวิตส่วนใหญ่อยู่ด้วยกันร่วมคิดร่วมทำ มีความคุ้นเคยกันเป็นอย่างดี คณะกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยฯ ให้ความไว้วางใจพูดคุยกับผู้วิจัยอย่างสนิทสนม เมื่อมีข้อสงสัยเกี่ยวกับการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา ก็จะกล้าที่จะสอบถามผู้วิจัย ซึ่งผู้วิจัยจะให้คำแนะนำ และอธิบายเพิ่มเติมโดยทันที การใช้ชีวิตร่วมกับคณะกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยฯ ของผู้วิจัยในการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา ส่งผลให้สาระของหลักสูตรสถานศึกษา ที่จัดทำขึ้นมีคุณภาพสอดคล้องกับที่สุมน อมรวิวัฒน์ (2547 : 20 –30) กล่าวว่า การฝึกอบรมครู โดยพัฒนาครูที่โรงเรียนและอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานภายนอกช่วยให้มีการปฏิบัติจริงจะส่งผลให้การพัฒนาครูมีประสิทธิภาพมาก นอกจากนั้นยังสอดคล้องกับอุมาพร หล่อสมฤดี (2545 : 182) ที่กล่าวว่า การพัฒนาครูในลักษณะการฝึกอบรมที่เชื่อมโยงกับวิถีชีวิตการทำงานของครูมีผู้คอยชี้แนะจะทำให้การพัฒนาหลักสูตรประสบความสำเร็จ อีกทั้งสอดคล้องกับผลการวิจัย เรื่องรายงานการติดตามและประเมินผล การใช้หลักสูตรสถานศึกษา ระดับประถมศึกษา ของกองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ

(2546 : 62) ที่เสนอแนะว่า ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาควรมีผู้ที่สามารถให้คำแนะนำ ตรวจสอบสาระของหลักสูตรเพื่อสร้างความมั่นใจให้แก่ครู และสอดคล้องกับพิชิต ฤทธิ์จัญญ (สำนักงานคณะกรรมการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. 2547 : 51) กล่าวว่า การให้คำแนะนำเสมือนเพื่อนร่วมเดินทางทำให้การพัฒนาคุณภาพการสอนของครูประสบความสำเร็จ ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับจิราภรณ์ ศิริทวี, ลัดดาวรรณ เจริญศักดิ์ศิริ และดนุชา ปนคำ (2546 : 61) ที่กล่าวว่า รูปแบบการอบรมครูควรใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School – based teacher training) เน้นการนำความรู้จากการอบรมสู่การปฏิบัติ ซึ่งการอบรมครูควรอบรมครูโดยตรงและมีวิทยากรคอยให้คำแนะนำอย่างใกล้ชิด

2.2 เจาะลึกเกี่ยวกับการสนับสนุนของผู้บริหาร

2.2.1 ด้านการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา

โรงเรียนอุดมวิทยา อ.บ้านโป่ง จ.ราชบุรี ได้สร้างความตระหนักและพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาด้วยการจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับ หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 แต่งตั้งคณะกรรมการสถานศึกษา คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ และคณะอนุกรรมการระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้รวมทั้ง กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อจัดทำสาระของหลักสูตรทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มีการรวบรวม ข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ เช่น รายชื่อสื่อการเรียนรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่มีในโรงเรียน รายชื่อภูมิปัญญาท้องถิ่น รายชื่อผู้ปกครองที่มีความรู้ ความสามารถที่จะเป็นวิทยากรให้ความรู้แก่นักเรียนได้ มีการกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษา โดยการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน นอกจากนี้ยังมีการประชาสัมพันธ์หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้รับทราบโดยการจัดป้ายนิเทศของสถานศึกษา และเผยแพร่ทางหนังสือพิมพ์ประจำโรงเรียน ในส่วนของวิสัยทัศน์และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษานั้น คณะอนุกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยมีความเข้าใจเป็นอย่างดี เนื่องจากคณะอนุกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย มีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษา นอกจากนั้นครูใหญ่ได้จัดการประชุมครูเพื่อชี้แจงทำความเข้าใจวิสัยทัศน์และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษา และผลิตเอกสาร “วิสัยทัศน์และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษา” แจกบุคลากรทุกคนในสถานศึกษา ซึ่งการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับแนวทางการดำเนินการเพื่อเตรียมความพร้อมของสถานศึกษาในการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ กรมวิชาการ. 2545ค : 24) ที่กล่าวว่า สถานศึกษาจะต้องมีการเตรียมความพร้อม โดยการสร้างความตระหนักให้แก่บุคลากร พัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา ดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการของสถานศึกษาจัดทำระบบสารสนเทศ จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา และเผยแพร่ประชาสัมพันธ์หลักสูตรก่อนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

2.2.2 ด้านการสนับสนุนในระหว่างการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา

ผู้บริหารได้เตรียมเครื่องอำนวยความสะดวกในการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา ได้แก่ เครื่องถ่ายเอกสาร เครื่องคอมพิวเตอร์พร้อมพนักงงานพิมพ์ เครื่องพิมพ์เอกสาร (printer) และกระดาษ อีกทั้งจัดเตรียมสถานที่สำหรับปฏิบัติการ และเตรียมอาหารกลางวันสำหรับคณะอนุกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่มาจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษาร่วมกัน ซึ่งการสนับสนุนในระหว่างการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา ดังกล่าว ส่งผลให้สาระของหลักสูตรสถานศึกษาที่จัดทำขึ้นมีคุณภาพ สอดคล้องกับ ผลการวิจัย เรื่องรายงานการติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษา ระดับประถมศึกษา

ของกองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2546ค : 63) ที่เสนอแนะว่าในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาควรมีงบประมาณให้เพียงพอต่อการดำเนินการ

2.2.3 ด้านความพร้อมของสถานศึกษาเกี่ยวกับเอกสาร ตำรา

โรงเรียนอุดมวิทยา อ.บ้านโป่ง จ.ราชบุรี ให้ความสำคัญกับห้องสมุด โดยจัดซื้อหนังสือต่าง ๆ สำหรับเป็นแหล่งข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าของครูและนักเรียน นอกจากนั้นยังมีห้องวิชาการที่มีเอกสาร หนังสือ ตำราต่าง ๆ เกี่ยวกับการจัดกิจกรรม การเรียนรู้และแบบฝึกของสำนักพิมพ์ต่าง ๆ มากมาย โดยโรงเรียนมีงบประมาณสำหรับจัดซื้อหนังสือ เอกสาร ตำราให้ครูใช้ในการค้นคว้า และเมื่อฝ่ายวิชาการทราบว่าการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา จำเป็นต้องใช้วรรณคดีและวรรณกรรมตามประกาศกระทรวงศึกษา ฝ่ายวิชาการก็จัดหาหนังสือดังกล่าว การให้การสนับสนุนด้านเอกสาร ตำรา ต่าง ๆ ดังกล่าวของผู้บริหารส่งผลให้สาระของหลักสูตรสถานศึกษาที่จัดทำขึ้นมีคุณภาพ สอดคล้องกับผลการวิจัยเรื่องการติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษา ระดับประถมศึกษา ของกองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2546ค : 62 – 63) ที่เสนอแนะว่าในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาควรมีเอกสารประกอบการศึกษาค้นคว้าที่เพียงพอสำหรับครูทุกคน จัดระบบสารสนเทศให้เพียงพอและครอบคลุมต่อการนำไปใช้ นอกจากนั้นยังสอดคล้องกับจิราภรณ์ ศิริทวี, ลัดดาวรรณ เจริญศักดิ์ศิริ และดนุชา ปนคำ (2546 : 68) ที่กล่าวว่าโรงเรียนที่มีความพร้อมด้านเอกสารหลักสูตรที่เพียงพอกับการใช้งานจะสามารถดำเนินการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.2.4 ด้านการจัดสรรบุคลากร

การจัดสรรคณะอนุกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยที่รับผิดชอบช่วงชั้นที่ 1 มีจำนวน 4 คน เป็นผู้มีการทำงานมากกว่า 15 ปีทั้ง 4 คน โดยชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีผู้รับผิดชอบ 2 คน ได้แก่ผู้ที่เคยสอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มาหลายปี จำนวน 1 คน ส่วนอีก 1 คน เป็นผู้ที่เคยสอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในปีการศึกษาหน้า สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีผู้รับผิดชอบชั้นปีละ 1 คน ส่วนผู้รับผิดชอบช่วงชั้นที่ 2 มีจำนวน 5 คน โดยชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีผู้รับผิดชอบชั้นปีละ 2 คน เป็นผู้มีการทำงานมากกว่า 15 ปี จำนวน 1 คน ส่วนอีก 1 คน เป็นครูที่มิมีการทำงานประมาณ 3 ปี ส่วนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีผู้รับผิดชอบ 1 คน คณะอนุกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยทุกคนจบการศึกษาระดับปริญญาตรี ซึ่งการจัดสรรบุคลากรดังกล่าวเป็นการจัดให้ครูที่มีประสบการณ์ในการสอนภาษาไทยได้จัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษาภาษาไทยตามความถนัด และมีการช่วยเหลือกันระหว่างคณะอนุกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ที่มีประสบการณ์มากกับผู้ที่ประสบการณ์น้อยกว่า การจัดสรรบุคลากรที่เหมาะสมดังกล่าวส่งผลให้สาระของหลักสูตรสถานศึกษาที่จัดทำขึ้นมีคุณภาพ สอดคล้องกับผลการวิจัยเรื่องสรุปผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษา โครงการติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนนำร่องและโรงเรียนเครือข่ายของกองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2546ก : 24) ที่พบว่า หากบุคลากรไม่มีความรู้ ไม่มีความเข้าใจในกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ต้องจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา จะส่งผลต่อหลักสูตรสถานศึกษาที่จัดทำขึ้น นอกจากนั้นยังสอดคล้องกับแนวคิดของโคเฮน (สุริยา เหมตะศิลป์, 2537 : 9 ; อ้างอิงจาก Cohen, 1985. *The International Encyclopedia of Education*. p. 1158) ที่กล่าวว่าเงื่อนไขที่ทำให้การจัดทำหลักสูตรโรงเรียนประสบความสำเร็จ คือบุคลากรในโรงเรียนมีความสามารถเพียงพอในงานที่รับผิดชอบ

2.2.4 ด้านการมอบหมายภาระงาน

คณะกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ได้รับมอบหมายให้จัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เพียงกลุ่มสาระการเรียนรู้เดียวเท่านั้น แม้จะเป็นครูผู้สอนหลายกลุ่มสาระการเรียนรู้ก็ตาม อีกทั้งได้รับมอบหมาย ให้จัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยเพียงชั้นปีเดียวเท่านั้น แม้จะเป็นครูผู้สอนภาษาไทยหลายชั้นปีก็ตาม ทำให้คณะกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ไม่มีการมากเกินไปในการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา ส่งผลให้สาระของหลักสูตรสถานศึกษา มีคุณภาพสอดคล้องกับ จิราภรณ์ ศิริทวี, ลัดดาวรรณ เจริญศักดิ์ศิริ และดนุชา ปนคำ (2546 : 68) ที่กล่าวว่าควรมีการกำหนดภาระงานของครูให้ชัดเจน และให้ครูสามารถจัดสรรเวลาสำหรับการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษาได้

2.2.5 ด้านการกำหนดช่วงเวลา

การจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 1 – 2 ในครั้งนี้ใช้เวลาในระหว่างปิดภาคเรียนฤดูร้อน ซึ่งปกติโรงเรียนจะปิดภาคเรียนประมาณกลางเดือนมีนาคม ถึงกลางเดือนพฤษภาคม สำหรับระหว่างปิดภาคเรียนฤดูร้อน ปีการศึกษา 2545 โรงเรียนอุดมวิทยา อ.บ้านโป่ง จ.ราชบุรี กำหนดไว้ในปฏิทินการศึกษาว่าเป็นช่วงเวลาสำหรับการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา ดังนั้นคณะกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ จะมาโรงเรียนทุกวันเพื่อจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษาจนแล้วเสร็จ สามารถจัดพิมพ์ ตรวจสอบความสมบูรณ์ของสาระของหลักสูตรสถานศึกษาที่จัดทำขึ้นเพื่อแก้ไขข้อบกพร่องก่อนการนำไปใช้จริง การกำหนดช่วงเวลาในการจัดทำสาระของหลักสูตรดังกล่าวส่งผลให้สาระของหลักสูตรสถานศึกษาที่จัดทำขึ้นมีคุณภาพ สอดคล้องกับผลการวิจัยเรื่องสรุปผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษา โครงการติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่าย ของกองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2546ก : 24) ที่พบว่าปัญหาเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา คือมีเวลาในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาน้อยมาก ไม่มีเวลาศึกษาอย่างเพียงพอต้องรีบเร่งเกินไป ไม่มีเวลาได้ทบทวน และไม่มีโอกาสปรับปรุงแก้ไข นอกจากนั้นยังสอดคล้องกับผลการวิจัย เรื่องรายงานการติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาระดับประถมศึกษา ของกองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2546ค : 62) ที่เสนอแนะว่าในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาควรมีเวลาให้สถานศึกษาได้ทำความเข้าใจกับหลักสูตรอย่างเพียงพอ เพื่อให้บุคลากรมีความชัดเจนและทบทวนหลักสูตรสถานศึกษาที่จัดทำขึ้น และสอดคล้องกับจิราภรณ์ ศิริทวี, ลัดดาวรรณ เจริญศักดิ์ศิริ และดนุชา ปนคำ (2546 : 68) ที่กล่าวว่าปัญหาและอุปสรรคสำคัญในการดำเนินการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 คือ เวลาในการเตรียมการใช้หลักสูตรที่ไม่เพียงพอเนื่องจากต้องเร่งจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้ทันใช้

2.2.6 ด้านขวัญและกำลังใจ

ครูใหญ่โรงเรียนอุดมวิทยา อ.บ้านโป่ง จ.ราชบุรี จะอยู่ภายในสถานศึกษาตลอดระยะเวลาที่คณะกรรมการจัดทำสาระของหลักสูตร และหัวหน้าฝ่ายวิชาการจะอยู่ร่วมกับคณะกรรมการกลุ่มสาระต่าง ๆ ในห้องปฏิบัติการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา เพื่ออำนวยความสะดวกและให้คำแนะนำต่าง ๆ ซึ่งการจัดให้คณะกรรมการกลุ่มสาระต่าง ๆ ปฏิบัติการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษาในบริเวณใกล้เคียงกัน เป็นการสร้างบรรยากาศของการทำงานร่วมกันเป็นอย่างดี นอกจากนั้นผู้บริหารยังให้อิสระและอำนาจในการตัดสินใจแก่คณะกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ในการดำเนินการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา และไม่เร่งรัดเวลาในการทำงานเพียงแต่กำหนดเวลาคร่าว ๆ

ในการทำงานว่าภายในปีถัดมาเรียนฤดูร้อนนี้ควรจะจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษาให้เสร็จ และมีการสอบถามเป็นระยะ ๆ ว่าจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา ถึงขั้นไหนแล้ว โดยยินดีรับฟังปัญหา และยืดหยุ่นกำหนดเวลาการทำงานให้ ซึ่งการให้ขวัญและกำลังใจของผู้บริหารดังกล่าวส่งผลให้สาระของหลักสูตรสถานศึกษาที่จัดทำขึ้นมีคุณภาพ สอดคล้องกับอุมพร หล่อสมฤดี(2545 : 181) ที่กล่าวว่า การมีส่วนร่วมสนับสนุนการพัฒนาหลักสูตรของผู้บริหารทำให้การพัฒนาหลักสูตรประสบความสำเร็จ นอกจากนั้นยังสอดคล้องกับเวียเวอร์ (Weaver. 1997 : Abstract) ที่กล่าวว่าผู้บริหารจะต้องกระจายอำนาจ ในการตัดสินใจเกี่ยวกับหลักสูตร อำนาจการบริหารทรัพยากรบุคคล บนหลักความเชื่อใจและเคารพซึ่งกัน และกันระหว่างครูกับผู้บริหาร โดยเน้นการทำงานร่วมกันเป็นทีมของครู และการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ของครูรวมทั้งการสร้างวัฒนธรรมในการทำงานซึ่งทุกคนมีความร่วมแรงร่วมใจ

2.3 เจื่อนไขเกี่ยวกับคณะอนุกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

2.3.1 ด้านความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับองค์ประกอบของสาระ และมาตรฐาน การเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

เนื่องจากตลอดระยะเวลาประมาณ 1 ปีที่ผ่านมาคณะอนุกรรมการกลุ่มสาระ การเรียนรู้ภาษาไทยฯ ได้จัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 1 – 2 มาตลอด ทำให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับองค์ประกอบของสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ กลุ่มสาระ การเรียนรู้ภาษาไทย หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เป็นอย่างดี ซึ่งการที่คณะอนุกรรมการ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยฯ มีความรู้ ความเข้าใจในองค์ประกอบของสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ส่งผลให้สาระของหลักสูตร สถานศึกษาที่จัดทำขึ้นมีคุณภาพสอดคล้องกับผลการวิจัย เรื่อง การศึกษาความพร้อมการใช้หลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ปีการศึกษา 2546 ของกองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2546ข : 74 – 75) ที่พบว่าควรอบรมให้ความรู้ ความเข้าใจกับครูเกี่ยวกับหลักสูตร แกนกลางและการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาอย่างเป็นระบบต่อเนื่อง เพื่อให้ครูมีความมั่นใจในการจัดทำ หลักสูตรสถานศึกษา เนื่องจากหากครูมีความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 จะทำให้สามารถจัดทำสาระของหลักสูตรได้อย่างมีคุณภาพ

2.3.2 ด้านความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาสาระภาษาไทย

แม้ว่าคณะอนุกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยฯ ส่วนใหญ่จะเป็นครูผู้สอน ภาษาไทยมาเป็นเวลาไม่ต่ำกว่า 15 ปี แต่ก็มีความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาสาระภาษาไทยยังไม่ครอบคลุม ทุกเรื่อง คณะอนุกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยฯ มักมีความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาสาระภาษาไทย ของระดับที่เคยสอนเท่านั้น ดังนั้นจึงจำเป็นต้องศึกษาเกี่ยวกับเนื้อหาสาระภาษาไทยให้ ครอบคลุมทั้ง 5 สาระ ตามที่กำหนดในสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ได้แก่ สาระที่ 1 การอ่าน สาระที่ 2 การเขียน สาระที่ 3 การฟัง การดู และการพูด สาระที่ 4 หลักการใช้ภาษา และสาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม เพื่อให้มีองค์ความรู้สำหรับการกำหนดสาระการเรียนรู้ช่วงชั้น และ สาระการเรียนรู้รายปีได้ครอบคลุมตามสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยและ เพื่อให้มองเห็นภาพรวมของเนื้อหาสาระภาษาไทยเพื่อกำหนดสาระการเรียนรู้ช่วงชั้น และสาระการเรียนรู้ รายปีให้มีความต่อเนื่องเชื่อมโยงจากชั้นปีหนึ่งสู่อีกชั้นปีหนึ่ง ซึ่งการที่คณะอนุกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาไทยฯ มีความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาสาระภาษาไทย ส่งผลให้สาระของหลักสูตรสถานศึกษาที่จัดทำขึ้น

มีคุณภาพ สอดคล้องกับคิม (Kim, 1999 : Abstract) ที่กล่าวว่าความสำเร็จในการบริหารจัดการสถานศึกษาขึ้นอยู่กับการพัฒนาความรู้และบูรณาการความรู้ให้กับครู และการพัฒนาผู้เกี่ยวข้องอย่างเหมาะสม

2.3.3 ด้านความรู้ ความชำนาญในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

คณะอนุกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยฯ แต่ละคนมักมีความถนัดในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เฉพาะอย่าง เช่น บางคนถนัดใช้เพลง บางคนถนัดใช้เกม และมักจะจัดกิจกรรมการเรียนรู้ซ้ำ ๆ เฉพาะที่มีความถนัด ทำให้กิจกรรมการเรียนรู้ไม่หลากหลายพอที่จะสร้างความสนใจของผู้เรียน ดังนั้นจึงจำเป็นต้องศึกษาเกี่ยวกับวิธีการ และเทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ กระตุ้นให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ และเชื่อมโยงไปสู่ชีวิตจริงได้ สำหรับวิธีการและเทคนิคในการวัดและประเมินผลก็เช่นเดียวกัน ที่ผ่านมาคณะอนุกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยฯ มักใช้การสอบข้อเขียนในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน จึงจำเป็นต้องศึกษาวิธีการและเทคนิคการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงโดยใช้เครื่องมือที่หลากหลาย เพื่อการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ เพราะกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยเป็นวิชาทักษะที่นักเรียนจะต้องปฏิบัติจริง ซึ่งการที่คณะอนุกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยฯ มีความรู้ ความชำนาญในเทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ส่งผลให้สาระของหลักสูตรสถานศึกษาฯ ที่จัดทำขึ้นมีคุณภาพ สอดคล้องกับผลการวิจัย เรื่องสรุปผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษา โครงการติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนนำร่องและโรงเรียนเครือข่ายของกองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2546 ก : 26 – 28) ที่พบว่าปัญหาเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา คือ ครูขาดความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้ ครูไม่สามารถเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ได้ ครูไม่ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการสอน ยังไม่ปรับวิธีการจัดการเรียนรู้ อีกทั้งขาดความรู้ความเข้าใจ และขาดทักษะในการวัดและประเมินผล รูปแบบและแนวทางการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง ไม่มีความรู้ในการจัดทำเครื่องมือวัดและประเมินผล ขาดแนวทางและวิธีการสร้างแบบประเมินผลการเรียนรู้ที่หลากหลาย นอกจากนั้นยังสอดคล้องกับผลการวิจัย เรื่องรายงานการติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษา ระดับประถมศึกษา ของกองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2546 ค : 64 – 66) ที่เสนอแนะว่าในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาควรมีการจัดอบรมปฏิบัติการด้านเทคนิคการสอน การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้และการวัดและประเมินผล มีตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้ที่ได้มาตรฐานและจัดทำคู่มือและตัวอย่างเครื่องมือวัดและประเมินผลที่หลากหลาย โดยครูผู้สอนควรร่วมกันจัดทำเครื่องมือวัดและประเมินผล และสอดคล้องกับจิราภรณ์ ศิริทวี, ลัดดาวรรณ เจริญศักดิ์ศิริ และดนุชา ปนคำ (2546 : 49- 50) ที่กล่าวว่าควรสร้างความเข้าใจอย่างถ่องแท้เกี่ยวกับวิธีการจัดการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางให้กับครู อีกทั้งสถานศึกษาควรให้ความรู้ความเข้าใจและสร้างความตระหนักแก่ครูให้เห็นความสำคัญของการประเมินผลตามสภาพจริง และควรให้ความสำคัญกับการประเมินตามสภาพจริงมากกว่าการสอบวัดความรู้

2.3.4 ด้านเจตคติที่ดีต่อการทำงาน

เนื่องจากคณะอนุกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยฯ มีความมุ่งมั่นตั้งใจจริงที่จะจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 1 – 2 ให้มีคุณภาพสูงที่สุด จึงพยายามที่จะเรียนรู้และดำเนินการตามทุกขั้นตอนของรูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 1 – 2 เมื่อไม่เข้าใจจะถามผู้วิจัยหรือถามเพื่อนครูด้วยกัน

และยอมรับในสิ่งที่ตนยังไม่รู้ พร้อมทั้งจะเรียนรู้ ยินดีรับฟังคำอธิบาย ข้อเสนอแนะ หรือข้อคิดเห็นของผู้วิจัย หรือเพื่อนครูด้วยกัน ยินดีแก้ไขและปรับปรุงเพื่อให้สาระของหลักสูตรสถานศึกษาที่จัดทำขึ้นมีคุณภาพสูงสุด คณะอนุกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ทุกคนมีความสามัคคีกลมเกลียว ร่วมคิดร่วมทำ ช่วยเหลือ เกื้อกูลกัน และมีความกระตือรือร้นในการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา การที่คณะอนุกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย มีเจตคติที่ดีต่อการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษาดังกล่าวส่งผลให้ สาระของหลักสูตรสถานศึกษาที่จัดทำขึ้นมีคุณภาพ สอดคล้องกับผลการวิจัย เรื่องสรุปผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษา โครงการติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่าย ของกองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2546 ก : 25) ที่พบว่า ปัญหาเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา คือ การที่บุคลากรไม่ให้ความสำคัญ ขาดความตระหนัก ไม่ให้ความร่วมมือเท่าที่ควร ไม่กระตือรือร้น ในการปฏิบัติ และไม่ประสานงานกัน นอกจากนั้นยังสอดคล้องกับแนวคิดของโคเฮน (สุริยา เหมตะศิลป์. 2537 : 9 ; อ้างอิงจาก Cohen. 1985. *The International Encyclopedia of Education*. p. 1158) ที่กล่าวว่าเงื่อนไขที่ทำให้การจัดทำหลักสูตรโรงเรียนประสบความสำเร็จ คือบุคลากรในโรงเรียนมีความยินดีในการมีส่วนร่วมตัดสินใจเกี่ยวกับหลักสูตร

3. ผลที่ได้รับจากการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 1 – 2

3.1 ผลที่เกิดกับโรงเรียน

ผลการวิจัยครั้งนี้ทำให้ได้สาระของหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 1 – 2 ของโรงเรียนอุดมวิทยา อ.บ้านโป่ง จ.ราชบุรี โดยคณะอนุกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ซึ่งสามารถนำไปจัดการเรียนรู้แก่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในปีการศึกษา 2546 และจะใช้ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 , 3 , 5 และ 6 ในปีการศึกษาต่อ ๆ ไป นอกจากนั้นยังสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาเพื่อการประเมินคุณภาพสถานศึกษาภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2543 : 73) มาตรฐานด้านปัจจัย มาตรฐานที่ 20 ผู้บริหารมีภาวะผู้นำและมีความสามารถในการบริหารจัดการ ตัวบ่งชี้ที่ 1 ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษาให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง ตัวบ่งชี้ที่ 2 ผู้บริหารมีความเป็นผู้นำ มีมนุษยสัมพันธ์ และเป็นที่ยอมรับของผู้เกี่ยวข้อง ตัวบ่งชี้ที่ 3 ผู้บริหารมีความเป็นประชาธิปไตย มาตรฐานที่ 25 สถานศึกษามีหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียน และท้องถิ่น มีสื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ตัวบ่งชี้ที่ 1 มีหลักสูตรและเนื้อหาสาระของหลักสูตรที่เหมาะสม สอดคล้องกับเป้าหมายการศึกษาและความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่น ตัวบ่งชี้ที่ 2 มีสื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้

3.2 ผลที่เกิดกับคณะอนุกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

ผลการวิจัยครั้งนี้ทำให้ได้พัฒนาครูให้รู้เป้าหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 มีความรู้เกี่ยวกับสาระ และมาตรฐานการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย มีความรู้ความสามารถในการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา มีความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาสาระเกี่ยวกับภาษาไทย การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงและการใช้เครื่องมือวัดและประเมินผลที่หลากหลาย นอกจากนั้นยังทำให้ครูมีความสามัคคีกลมเกลียว แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และช่วยเหลือกัน มีความภาคภูมิใจในความสามารถของตนเอง มีความมั่นใจในสาระของหลักสูตรที่จัดทำขึ้นว่าจะสามารถนำไปจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สอดคล้องกับฮามาลีน (Hamalainen. 2000 : Abstract) ที่กล่าวว่าครูที่

จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาด้วยตนเองจะมีการพัฒนาความรู้และพัฒนาการจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียน อีกทั้งครูมีความร่วมมือร่วมใจกันมากขึ้น ครูพอใจในหลักสูตรที่จัดทำขึ้นและรู้สึกว่าการจัดทำหลักสูตรนั้นเป็นของพวกเขาเอง นอกจากนั้นยังสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาเพื่อการประเมินคุณภาพสถานศึกษาภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2543 : 73) มาตรฐานด้านปัจจัย มาตรฐานที่ 22 ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอน อย่างมีประสิทธิภาพและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตัวบ่งชี้ที่ 1 ครูรู้เป้าหมายของหลักสูตร และเป้าหมายของการจัดการศึกษา ตัวบ่งชี้ที่ 2 ครูมีความสามารถในการพัฒนาหลักสูตร จัดทำแผนและกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูมีความรู้ความสามารถในการประเมินผลการเรียนการสอน มาตรฐานที่ 24 ครูมีคุณวุฒิ/ความรู้ ความสามารถ ตรงกับงานที่รับผิดชอบและมีครูพอเพียง ตัวบ่งชี้ที่ 1 ครูมีความถนัด / ความเชี่ยวชาญตรงกับงานที่ปฏิบัติ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา

1. จากการวิจัยพบว่าเงื่อนไขสำคัญที่ทำให้สาระของหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 1 – 2 มีคุณภาพ คือ 1) วิธีการให้ความรู้ในการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา 2) การสนับสนุนของผู้บริหารด้านการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา ด้านการสนับสนุนในระหว่างการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา ด้านความพร้อมของสถานศึกษาเกี่ยวกับเอกสาร ตำรา ด้านการจัดสรรบุคลากร ด้านการมอบหมายภาระงาน ด้านการกำหนดช่วงเวลา และด้านขวัญและกำลังใจ 3) ความพร้อมของคณะกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยฯ ด้านความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับองค์ประกอบของสาระ และมาตรฐานการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ด้านความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาสาระภาษาไทย ด้านความรู้ ความชำนาญในเทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ และด้านเจตคติที่ดีต่อการทำงานของคณะกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ดังนั้นในการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษาของทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ควรให้ความสำคัญกับเงื่อนไขดังกล่าว

2. ควรสนับสนุนให้มีการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ อย่างเป็นระบบเพื่อให้ได้หลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษา และสอดคล้องกับสาระ และมาตรฐานการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

3. การนำรูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 1 – 2 นี้ไปใช้ ควรประยุกต์ให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา และความพร้อมของคณะกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยของสถานศึกษานั้น ๆ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

1. ควรศึกษาวิจัยผลการเรียนรู้ของผู้เรียนที่เกิดจากการนำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 1 – 2 ไปใช้

2. ควรศึกษาวิจัยรูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 3 – 4

3. ควรศึกษาวิจัยรูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ. (2541). คู่มือการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นสำหรับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนการศึกษานอกโรงเรียน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กระทรวงศึกษาธิการ กรมวิชาการ. (2535). หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521(ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533). พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- _____. (2545ก). หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- _____. (2545ข). สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- _____. (2545ค). แนวทางการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- _____. (2545ง). แนวทางการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- _____. (2545จ). คู่มือการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- _____. (2545ฉ). คู่มือการพัฒนาสื่อการเรียนรู้. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- _____. (2545ช). แนวทางการวัดและประเมินผลการเรียน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- _____. (2546ก). สรุปผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษา โครงการติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของโรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่าย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- _____. (2546ข). รายงานการศึกษาความพร้อมการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ปีการศึกษา 2546. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- _____. (2546ค). รายงานการติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษา ระดับประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- กาญจนา คุณารักษ์. (2540). หลักสูตรและการพัฒนา. นครปฐม : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- จิราภรณ์ ศิริทวี, ลัดดาวรรณ เจริญศักดิ์ศิริ และดนุชา ปันคำ. (2546). รายงานการวิจัยผลการดำเนินงานตามนโยบายรัฐบาลด้านการปฏิรูปการเรียนรู้ รอบปีที่ 2 กุมภาพันธ์ 2545 – กุมภาพันธ์ 2546). เอกสารอัดสำเนา.
- ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์. (2539). การพัฒนาหลักสูตร : หลักการและแนวปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชมพันธุ์ กุญชร ณ อยุธยา. (2540). เอกสารเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ชมรมกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2545). แนวทางการจัดทำสาระการเรียนรู้หลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มภาษาไทย. กรุงเทพฯ : บริษัท บัค พอยท์ จำกัด.
- ชาติรี ส้าราญ. (2544). จากหลักสูตรแกนกลางสู่หลักสูตรสถานศึกษา เล่ม 1. กรุงเทพฯ : มูลนิธิสดศรี – สฤษดิ์วงศ์.

- ถวัลย์ มาศจรัส. (2545). *คู่มือการเขียนและจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ : บริษัท 21 เซ็นจูรี จำกัด.
- นาคยา ปิณฑานนท์. (2545). *จากมาตรฐานสู่ชั้นเรียน*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2528). *พัฒนาหลักสูตรและการสอน*. มหาสารคาม : ภาควิชาพื้นฐานการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- “พบครูแสนคนยังไม่ปฏิรูป จัศณ. เคลียร์หลักสูตร 12 ปี,” (2546 , 24 มกราคม). มติชน. หน้า 20.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540. (2542). กรุงเทพฯ : บริษัท เจ พิล์ม โปรดักส์ จำกัด.
- รัตนะ บัวสนธ์. (2535). *การพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนเพื่อถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น : กรณีศึกษาชุมชนแห่งหนึ่งในเขตภาคกลางตอนล่าง*. ปรินซ์นิพนธ์ กศ.ด. (การวิจัยและพัฒนา หลักสูตร) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- รุจิรี ภูสาระ. (2545). *การพัฒนาหลักสูตร : ตามแนวปฏิรูปการศึกษา*. กรุงเทพฯ : บริษัท บิ๊ก พอยท์ จำกัด
- “โรงเรียนนำร่อง – นาลอก,” (2545 , 18 ตุลาคม). กรุงเทพธุรกิจ. หน้า 15.
- โรงเรียนอุดมวิทยาครบรอบ 48 ปี. (2545). กรุงเทพฯ : บริษัท เอสตาเลท จำกัด.
- ✓ วัฒนาพร ระบุงกุศล. (2545). *การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช* กรุงเทพฯ : บริษัท พรักหวาน กราฟฟิค จำกัด.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2537). *กระบวนการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- _____. (2544 , ตุลาคม). “มิติใหม่ของหลักสูตร,” *สานปฏิรูป*. 4(43) : 51.
- สังัด อุทรานนท์. (2532). *พื้นฐานและหลักการการพัฒนาหลักสูตร*. พิมพ์ครั้งที่ 2 . กรุงเทพฯ : เซนเตอร์พับลิเคชั่น จำกัด.
- สาลินี อุดมผล. (2543). *การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเพื่อถ่ายทอดภูมิปัญญาชาวบ้านเรื่องการเจียรไนนิล : วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (หลักสูตรและการนิเทศ) นครปฐม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร*. ถ่ายเอกสาร.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (ม.ป.ป.). *แนวทางการพัฒนาผลงานทางวิชาการ โครงการปฏิรูปการเรียนรู้สู่การพัฒนาวิชาชีพครูสายงานผู้สอน*. กรุงเทพฯ : กลุ่มงานตำแหน่งและอัตราจ้าง สำนักงานพัฒนาระบบบริหาร สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2542). *การปฏิรูประบบบริหารการศึกษา : แนวทางการดำเนินงาน School – Based Management*. (ออนไลน์). แหล่งที่มา <http://www.onec.go.th/publication/4210027/sc-base.htm>
- _____. (2543). *รายงานการวิจัย เรื่องการวิจัยและพัฒนากระบวนการประเมินภายในสถานศึกษา โดยสุวิมล ว่องวานิช*. กรุงเทพฯ : บริษัท พิมพ์ดี จำกัด.
- _____. (2543). *แนวทางการประกันคุณภาพในสถานศึกษา : เพื่อพร้อมรับการประเมินภายนอก*. กรุงเทพฯ : บริษัท พิมพ์ดี จำกัด.
- _____. (2544). *รายงานการวิจัยเพื่อพัฒนานโยบายการปฏิรูปวิทยาศาสตร์ของไทย*. กรุงเทพฯ : กลุ่มงานพัฒนานโยบายวิทยาศาสตร์ศึกษา.

- สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ : บริษัท
พริกหวาน จำกัด.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2547). กัลยาณมิตรนิเทศ. กรุงเทพฯ : บริษัท
ดัมบลิว.เจ. พร็อพเพอร์ตี้ จำกัด.
- สมน อมรวิวัฒน์. (2547). กัลยาณมิตรนิเทศ. กรุงเทพฯ : บริษัท ดัมบลิว.เจ. พร็อพเพอร์ตี้ จำกัด.
- สุริยา เหมตะศิลป์. (2537). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถภาพในการพัฒนาหลักสูตร
แบบมีฐานมาจากระดับโรงเรียน สำหรับครูมัธยมศึกษา. ปรินญาณพนธ์ กศ.ด. (การวิจัยและพัฒนา
หลักสูตร) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อุทัย บุญประเสริฐ. (2545). การบริหารจัดการสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อุมาพร หล่อสมฤดี. (2545). รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรโรงเรียน. ปรินญาณพนธ์ กศ.ด. (การวิจัยและ
พัฒนาหลักสูตร) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- Kim , Heung – Hoi. (1999 , February). "Structure, Leadership, and Culture in School – Based
Management School," *Dissertation Abstracts International – A.* (CD – ROM). 59(8) : 1999
Available : UMI ; Dissertation Abstracts (1997 – 1999).
- Hamalainen , Seppo. et al. (2000). "Consensus or Compromise? Making the School – Based
Curriculum in Lower - level Comprehensive Schools in Finland," (CD – ROM). Available
: ERIC(1993 – June 2002) ; Acc. No. ED 467961
- Sutherland , Shelly Williams. (1997 , February). "Implementation of School – Based Management :
Two case studies," *Dissertation Abstracts International – A.* (CD – ROM). 57(8) : 1997
Available : UMI ; Dissertation Abstracts (1997 – 1999).
- Weaver, Eileen Helm. (1997 , September). "The Self – Managing School : A case studies of
School – Based Decision – Making with Regard to Curriculum, Power, and Human
Resources," *Dissertation Abstracts International – A.* (CD – ROM). 57(8) : 1997 Available :
UMI ; Dissertation Abstracts (1997 – 1999).

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

**ร่างรูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา
กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 1 – 2**

(หากสนใจ ติดต่อผู้วิจัย)

ภาคผนวก ข

**รูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา
กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 1 – 2
ปรับปรุงตามความเห็นและข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ**

(หากสนใจ ติดต่อผู้วิจัย)

ภาคผนวก ค

**แบบประเมินคุณภาพสาระของหลักสูตรสถานศึกษา
กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 2**

(หากสนใจ ติดต่อผู้วิจัย)

ภาคผนวก ง

สาระของหลักสูตรสถานศึกษา
กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 2

(หากสนใจ ติดต่อผู้วิจัย)

ภาคผนวก จ

**รูปแบบการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา
กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 1 – 2**

(หากสนใจ ติดต่อผู้วิจัย)

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ – ชื่อสกุล	นางสาวดนุชา ปนคำ
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	98/115 ถ.รัตนธิเบศร อ.เมือง จ.นนทบุรี 11000
ตำแหน่งหน้าที่การงานในปัจจุบัน	อาจารย์โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ.2527	มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนศึกษานารี กรุงเทพฯ
พ.ศ.2532	ปริญญาตรี (ศษ.บ.) สาขาการประถมศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น
พ.ศ.2547	ปริญญาโท (กศ.ม.) สาขาการประถมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ